

دیل کارنگی

د دوستی لار

(دانساني اړيکولارښود)

ژباړن

ډاکټر محمد ابراهيم شينواری

۱۳۸۱ ل ۲۰۰۲ م

www.sikaraam.com

دیل کارنگی

د دوستی لار

(دانساني اړیکو لارښود)

ژباړن : ډاکټر محمد ابراهيم شينواری

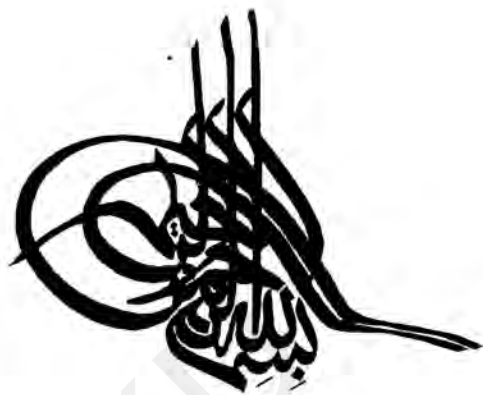
۲۰۰۲ ل ۱۳۸۱ م

AFGHANISTAN CENTRE AT KABUL UNIVERSITY

3 ACKU 00010102 1

www.sikaraam.com

د کتاب خانګړنې

د کتاب نوم	: د دوستۍ لار
ليکوال	: ديل کارنگي
ژباړن	: ډاکټر محمد ابراهيم شينواری
خپرنډوی	: پښتو يون
د خپرونولې	: (۲۴)
چاپ شمېر	: (۵۰۰) ټوکه
کمپوز	: کاوون کمپيوټر جلال اباد/افغانستان
کمپوزر	: توفيق الله (مسلم) او عبدالهادي (شيرين)
چاپ کال	: ۱۳۸۱ ل ۲۰۰۲ م

014

د خپرنډويې ټولنې يادښت

پښتو يون د تل لپاره هڅه کړې چې د پښتو ژبې په وده او پرمختيا کې کارنده ونډه واخلي او د خپل پښتني ولس لپاره هر ډول گټور اثار خپاره کړي، لکه څنگه چې څرگنده ده پښتو يون په مجلو او نورو خپرنيزو ارگانونو کې هم اعلانونه خپاره کړي چې په ټول افغانستان کې د افغاني زده کړيانو لپاره د ساينس او ټکنالوژۍ کتابونه په پښتو خپروي که چېرې څوک د ساينسپوهنې يو هراړخيز وييښود (قاموس) چې د افغاني شاگردانو لپاره ستره اړتيا ده او نور ليکلي گټور نښيرونه (اثر) او ژباړې ولري او د چاپېدلو غوښتونکي يې وي نو پښتو يون يې به له کوم شرطه ورته خپروي.

چې په دې لړ کې دادی د هېواد پياوړي ليکوال ښاغلي ابراهيم شينواري د خپل فرهنگ د غني کولو او د خپلې ټولنې د اړتيا له مخې دا اثر (د دوستۍ لار) ژباړه چې موږ يې خپروو او د چاپ له امله ورته مبارکي وايو.

په درنښت

پښتو يون

فراکوی، نيويارک، امريکا

سريره:

د دوستۍ لار (د انساني اړيکو او پر نورو د اغېزې کولو لارښود):

د دوستۍ لار ستاسو سره ډېره مرسته کولای شي.
دا کتاب د ژوند په اړيکو کې د عملي بېلګو پر اساس ليکل شوي او يو
عملي درس دی.

ستاسو سره مرسته کوي چې:

پر نورو مو اغېزه زياته شي.

دوستان مو ډېر شي.

د نورو سره مو مسئلې په حکمت او هوښياري هوارې شي.

له بېخايه تشويش او سودا خان وژغورئ.

د کار په پيدا کولو کې بريالي شئ.

که د يوې ادارې مشري مو پر غاړه وي بڼه يې وچلوئ. او که تر لاس لاندې

دنده مو وي، د خپلو مشرانو باور تر لاسه کړئ.

په کورني ژوند کې بريالي شئ.

په ټولنه کې د يو فعال، مهم او گټور غړي په توگه خپل وړ ځای ونيسي.

او يو ټولنيز او په معاشرت پوه شخص درڅخه جوړ شي او...

د همدغو ټکو په پوهېدلو موږ دا کتاب خپلې ملي ژبې ته را وژباړه، د

کتاب ژباړه ټکي په ټکي نه ده شوي، لمری يو پراگراف يا يوه موضوع لوستل

شوي او بيا يې مفهوم په خپله ژبه ليکل شوي دی. همداراز که په ځينو

موضوعاتو کې مثالونه ډېر وو، موږ يې ځيني نه دي راوړي او يوازې ډېر مهم

او ډېر عملي مثالونه مو ذکر کړي دي.

هيله ده دا کتاب گرانو لوستونکو ته گټور تمام شي، موږ په همدې نيت

ژباړلی چې گټور راته ښکاره شوی دی، نو که خپل دغه مرام ته ورسېږو، لويه

خوښي به وي.

هيله ده خپل سمونکي نظرونه، لارښوونې او مشورې را باندې ولوروی.

په مينه او درنښت

ډاکټر محمد ابراهيم شينواري

دا کتاب ولی ولیکل شو؟

۲۵ کاله کیري چې په امریکا کې د کتاب د چاپ د څومره والي او څرنګوالي په باب له لویو خپرنیو موسسو سره اړیکې لرم. پوهېږم چې په دې موده کې یې تر یوه سوه زرو عنوانو ډېر کتابونه خپاره کړي دي. خو دهغوی له لسونه بڼه برخې که دناشر لپاره ګټه کړي وي. لوستونکي ته یې هېڅ ګټه نه ده کړې.

دې څېړنې ماته دا وښوده چې یوازې ښه کتاب دخلکو پیام ورګرځي. او چې دې پایلې ته رسیدلی یم، پوهېږم چې کتاب لیکل ډېر زړور توب او جرات غواړي. اوس درته دا وایم چې څنګه مې دغسې جرأت وکړ او د کتاب لیکلو تکل مې وکړ؟ درته روښانوم یې زه د ۱۹۱۲ (د کتاب لیکلو له نېټې) راپدې خوا هغو داو طلبانو ته ښوونه کوم چې غواړي. دښې وېنا کولو او دخبرو دفصاحت لار ه وپېژني. دوی ته زه ښایم چې څنګه روښانه او بې پردې له نورو سره وغږیږي. زما شاګردان دا زده کوي چې په سوادګریزو او ورته خبرو کې خپل مقصد بیان او ښه نتیجه ترې واخلي.

ددغو ښوونو له ډېری مودې مې دا نتیجه واخسته، لکه څنګه چې ټول خلک دوینا ښې طریقي ته اړدي دغسې دانساني اړیکو او معاشرت په باب هم باید پوه شي. ما پخپله پخوادې مسایلو زده کړې ته اړتیا درلوده. ددغې زده کړې په جریان کې پردې وپوهېدم چې په دې باب وړ کتاب نشته او همدا ددې سبب شول چې خپلې تجربې په مرحله اې ټول راټولې او ولیکم.

تاسې چې دهرې طبقې بااست، سوداګر، ښوونکې، انجیر، ډاکټر، پلورونکی او یا حتی دکور مېرمن، دې ته اړباست وپوهیږئ چې دوستانو سره څه ټول راشه درشه باید وکړئ؟

ددې ویل به تاسو ته په زړه پورې وي چې دکارنګي موسسې له خوا دیو انجینر د ۱۰۰٪ بري دڅرګندولو لپاره یوې څیړنې دا

وښوده چې ددې انجینر د بري لپاره دده پوهه او سواد په سلو کې ۱۵ رول لوبوي او په سلو کې ۸۵ پاتې له نورو سره دده دسلوک او برخورد او راشه درشې رول مهم دی.

تاسو به هم که په علمي ډول نه وي، په تجربه به مو میندلې وي چې هغه څوک په ژوند کې ډېر بريالی وي چې تر نورو ډېر ټولنیز او معاشرتي وي.

ما په خپلو شاگردانو کې ۱۵۰۰، انجینران لرلې دي، ددوي ټولو په وینا هغه څوک چې ډېرې پېسې لاس ته راوړي د ډېرو معلوماتو کسان نه دي، کېدای شي ېو انجینر ډېر معلومات ولري خو خجالت او شرم ېې مخه نیسي چې له نورو سره سم او معقول معاشرت وکړي او خپله پوهه او هنر وځلوي.

دمشهور مېلونز راکفلر د وینا په راوړنې نورې ډیرې خبرې چې مې باید په دې سريزه کې راوړی وای، پرېږدم، او د کتاب له مطالبو نه دگټې اخستو لارې درېنايم:

«.... که ښه راشه درشه او سلوک د اخستو او پلورلو شې وای، زه حاضریم چې څو زده ټنه شکره او کاکایو ورکړم او لږ ترې واخلم، ځکه پوهېږم چې ښه معاشرت پر نورو څومره اغیز لري او همدا تیرینونکی اغیز څومره دهغوی په اداره کې اغیزمن دی....»
بل ځای وايي: «ښه مدیر کېو یوه لار داده چې په معاشرت کې بريالي واوسو او پر نورو ښه اغیز پرې باسو....» لنډه ېې وایم: دا چې په امریکا او حتی نړۍ کې یوه مدرسه او ښوونځی هم دښې وینا او له خلکو سره د ښه سلوک درس نه ورکوي او خلک ېې زده کړې ته سخته اړتیا لري، جرات مې وکړ او داسې کتاب مې ولیکه. هیله من یم له دې لارې مې هغو کسانو سره وړ مرسته کړې وي، چې اړتیا ورته لري.

لومړي برخه

لومړی څپرکی.

له نورو سره د راشه ورشې او کرنې بنسټیز فنونه.
که غواړئ شات ولرئ، کندو يې په لغته مه وهئ!
د ۱۹۳۱ کال دمی په ۷ دنيو يارک ښار دانسان دښکار د تر
ټولو هيجان زېږو نکې صحنې ليدونکې و چې تر دغې نيټې ېې بيلگه
په دغه لرغوني ښار کې نه وه تيره شوې.
دوه تمانچه اې قاتل نيول شوي و.

له اونيو پلټنو، څارنې او تيښتې وروسته اخر کړولي چې په دوه
تمانچه اې قاتل مشهور و د وست اند په کوڅه کې د خپلې
معشوقې په کور کې ونيول شو. کړولي د خپلو ورته هم مسلکانو پر
خلاف نه سگرت څکل او نه يې شراب پر شونډو ايښې وو. دا يوه
استثنا گڼل کېدای شي دکړولي د پټنځای لاندیني طبقه د ۱۵۰ کار
پوهو پوليسو په محاصره کې وه. دوی غوښتل چټ سوري کړي او
د اوښکه بهوونکي گاز په کارولو دا پوليس وژونکي قاتل ونيسي.
همدا راز نژدې اپارتمانونو کې ډېرې ماشينگټې لگول شوې وې
چې دده ځای ېې په نښه کاوه. يوه شيبه وروسته ددغه آرام ځای
فضاله پرزو ډکه او پر دغه ارامه سيمه ېې ېو وحشت حاکم کړ.

کړولي چې ديوې صندلې شاته يې مورچل نيولی و د کوټې پر
غولي رغښته او د پوليسو پزوته يې ځواب ور کاوه. تر ۱۰ زرو
زيات کسان د سيمې په پياده روکي را ټول شوي وو او په ښار کې
دغه بېسارې هيجان زېږېږېښه يې څارله.

دکړولي تر نيولو وروسته نيو يارک د پوليسو مشر روښانه
اعتراف وکړ چې دا دوه تمانچه اي جنايتکاران دنيو يارک په تاريخ

کې يو تر ټولو سخت جنايتکار دی. هغه دومره تېز چنگ او بې رحمه دی چې په يوه وچه را لويدونکې پاڼه پښ کوي او په هوا کې يې ولي.

خو دوه تمانچه اي کرولي دځان په باب څه نظر درلود او څرنگه يې فکر کاوه؟ زه يو له هغو کسانو يم چې ددې پوښتنې په ځواب پوره يم او تاسو ته يې وایم. په هغو شيبو کې چې پوليسو دده پر کور يرغل وکړ دی ناست و او هغو خلکو ته يې ليک ليکه چې ده پورې مربوط وو، او د خپل بدن له هغه وينې نه يې په يو څاڅکي ليک سور کړ چې د مردکي له ځای نه څڅيده.

په دې ليک کې يې دداسې کسانو په څېر ليکلی دي چې لطيف انساني او شاعرانه احساس لري:

زما د کميس د چپې ځواندې يو سترې خو مهربان زړه تر اوسه خوزېږي، داسې زړه چې هېڅکله د بل چا د زورولو په نيت نه دی خوځېدلی.

ددې پيښې نه څو ورځې مخکې پيښې ته گرځو چې کرولي په لانگ اېلند کې خپل موټر په يوه کوڅه کې ودراره او دخپلې معشوقې سره په مينه او محبت بوخت و، له بده مرغه يو پوليس را پيداشو او دکوڅې په منځ کې ولاړ موټر ته يې پام شو. بد مرغه پلېس د موټر خواته راځي او له چلوونکي غواړي دمهرباني له مخې خپل جواز ورکړي.

کرولي بې له دې چې د چا د ځورولو نيت ولري جيب ته لاس کوي خو دجواز پر ځای تمانچه لاس ته ورځي او د برېښنا په چټکتيا دمزاحم پوليس بدن په سر بې مرد کيو سوري سوري کوي. بيا په ډيره آرامۍ له موټره کوزېږي، د پولېس خواته ورځي او په سر يې بل مردکی ولي. خپل موټر ته خېژي او دخپلې هغې معشوقې چې مينه يې بشپړه شوی نه وه، ځای پرېږدي. دا آرام او متين ښاغلی هماغه دی چې په خپل لېک کې ليکي:

زما د کمیس دچپې خوا لاندې یو داسې زړه درزېږي، چې هېڅکله دچا دځورولو په نیت نه دی درېدللی.

آیا کرولي ځان غولوي یا انگرېري چې خلك دومره ساده دي او دده دا خبره مني چې ده دنورو د ځورونې نیت نه درلود؟ هغه نه پوهېده چې ناسمې او ناروا غوښتې یې کم تر کمه د نورو دغوښتنو په خلاف راتلې؟

کرولي وروسته د برېښنا په واسطه په اعدام محکوم شو. فکر وکړئ آیا هغه چې کله دسینگ سینگ په زندان کې دمرگ په کوټه کې گرځیده دایې وېل «دا دهغه چا سزاده چې خلك وژني»؟

نه! هغه دمرينې پر مهال هم دخپلې کرنې په ناسموالي گرو همن شوی نه و او ویل یې: «دا دهغه څه په خاطر ده چې غوښتل مې له ځانه دفاع وکړم» تمانچه ای جنایتکار او چټک پولیس وژونکي ښاغلي کرولي ځان هېڅ گناهگار نه گاڼه. رښتیا! تاسو فکر وکړئ، د برخورد دا لاره په جنایتکارانو کې استثنايي او غیر عادي ده نه، رښتیا داده چې دا طریقه په لږ اختلاف ددوی ټولو په منځو کې یو شان ده ددې خبرې دتائید لپاره لاندې پېښې ته پام وکړئ:

«زما دژوند تر ټولو ښه کالونه په دې تیر شول چې خلك دژوند له خوږو او لطیفو خوندونو برخمن کړم. زما هڅه داده چې هغوی خپل وختونه په خوښۍ بیر کې، خو چې ددې بدل کې مې څه په برخه کیږي، کنځلې، لعنت او بدې ردی دې چې اورم یې او بد یې لا دا چې تل تر څارنې لاندی یم.»

دا چې مو ولوستل د امریکا د ټولنې د ترټولو سخت دښمن الکاپن ویناوې دی چې دشیگاگود گانگسرانو د تر ټولو مشهورو او ویرونکو باننونو دمشر په توگه ووژل شو، او له ځانه یې همشني کر که پر ځای پرېښوه الکاپن هیڅکله ځان پرته گاڼه او نه یې محکوماوه، هغه رښتیا ځان دخلکو خدمتگار گاڼه، خو داسې خدمتگار چې خلکو یې قدر نه دی پېژندلی.

بلې بيلگې ته پام وکړئ:

شولتز دامريکا يو ډېر لوی بدنام جنايتکار دی چې په هالنډي شولتز مشهور دی، د يوې ورځپاڼې سره د مرگې پر مهال کې الگاپن ته بېخې ورته په ښکاره ډول اعلان کړه، «زه د خلکو د خدمتگارانو زړگې يم.» ډيره دپام داده چې ده په خپله وينا پوخ ايمان درلود. دا خبره يې د نيو يارک د گانگسترانو د مردي په وسيله تر مړينې څو ورځې مخکې کړې وه.

ما د نيو يارک د مشهور زندان سينگ سينگ له مدير ښاغلی واردن والاس سره ډېر ليکنې اړيکي درلودل او ډېر جالب ليکونه مويو بل ته ليږلي دي. ښاغلی والاس گروهمن دی چې «دهغو جنايتکارانو په منځ کې چې د سينگ سينگ زندان ېې پکې کړی دی، داسې کسان ډېر لږ دي چې ځانته تباهاکار پوښي. دوی ادعا کوي او ډېر دلايل ورته پيدا کوي چې زما او ستا په شان دانساني ارزښتونو او اخلاقي ښيگڼو لرونکي دي. د ښاغلی والاس ديوه ليک يوه برخه: «دوی زياتره ددې لپاره دلايل جوړوي چې ولې يې يو صندوق مات کړی، يا يې په زوره سره پر ماشه گوته رابښکې ده دوی نه يوازې په منطقي يا غير منطقي دليلونو غواړي ځان نورو ته سپين کړي لا داهم غواړي چې خپل ټولنيز ضد عملونه توجيه هم کړي او کله دومره مخکې ځي چې په ډيره ټېنګه په خپله ېې گناهې زور اچوي او وايي، بايد هېڅکله نه وای بندي شوی...»

يوه تمانچه ای کرولي، الگاپن، شولتز او نور چې پياوړي تباهاکاران او په عين وخت کې ټهيلي وو، يا په زندان کې اعدام شول يا دخپلو ملگرو له خوا وويشتل شول، خو هيڅکله يې ځانونه پر نه گڼل او حتی پر خپله بې رحمۍ يې هم باور نه و، خو آيا زموږ او ستاسو او نورو خلکو نظر هم چې دغه ډول خلک وينو، ددوی په باب دغسې دی؟ څرګنده ده چې نه! موږ ته دهغوی کرنه مهمه ده موږ کله يا زياتره حتی د خپلو ځانو په باب هم سم

قضاوت نه شو کولای، ځکه سم قضاوت واقعېښی غواړي، د جان وانا مېکر دا اعتراف پېر د پام وړدی چې تر مرګ ۱۰ کاله دمخه یې کړی و:

«دیرش کاله مخکې پوه شوم چې بدې ردې ویل پېر کم عقله کاردی. زه پر خپلو محدودیتونو د بري لپاره پېر ځوړیږم. نور وخت چې پاتې کیږي چې پرافسوس کولو او ځان ځوړولو یې تیروم. ولی خدای د عقل او شعور تحفه د خپلو بنی ايمو مخلوقاتو په منځ کې په یو شان نه ده ویشلي!»

دا ښاغلی هغه وخت په دی پوه شوه چې ۴۰-۵۰ کاله یې له دی موهبت نه دگټې اخستو لپاره وخت درلود، خو آیا زه هم ددغسې نتیجې دلاس ته راوړلو لپاره ۲۰ یا زیات کلونه ولگوم؟ زه هم ايله په دیرش کاله کې دې نتیجې ته ورسېدم. په هر وسلو خطا وو کې چې خلک یې کوي، پېر لږ به داسې څوک پیداشي چې ځان تر یوې غلطۍ د پېرو لپاره ملامت کړي.

داسې خلکو انتقاد او بدې را ښکاره کول دومره گټور نه دي ځکه دوی دفاعي حالت او د خپلې غلطۍ دتوجیه کولو لپاره دلایلو جوړولته هڅوي. د بلې خوا انتقاد دا خطر لري چې داشخاصو گرانییه غرور او ددوی دځان مهم گڼلو حس تاوانی کړي چې نتیجه به یې د کینې او دښمنۍ داحساس را پارول وي.

نه پوهیږم دالمان په پوځ کې به دا کرښا تر اوسه وي که نه چې یو سرتیری د رتلو نه وروسته زر دشکایت حق نلري. یو وخت خو داسې کیده، که اوس هم وشي بده به نه وي.

رتل شوی پوځی هغه وخت دشکایت حق لري چې قار یې کیني او غصه یې ارامه شي. که چا به دا طریقه پرېښوده او زر به یې شکایت وکړ جزا به یې لیده. زما په گومان په شخصي ژوند کې دداسې مقرراتو په پام کې نیولو وړ نه دي. www.sikaram.com کیدای شي د

مور او پلار د قار، د بڼځې د بونگیدو او د مشرانو د بدوږدو ویلو پر مهال مراعات شي.

د ملتونو په تاریخ کې د داسې ښکاره انتقادونو بیلگې موندل اسان دي چې بدې پایلې یې لرلې دي. پوې داسې بیلگې ته چې ښایي ځینو ته یاده وي، پام راوړئ:

دنتو نور روزولت جنجال او جمهوریت غوښتونکی گوند له خوا د جمهور رئیس تافت دعوه په دې پای ته ورسېده چې د دواړو په ځای ښاغلی ملن پر تخت کېښناست. جمهور رئیس روزولت دزمريو ښکار پسې افریقا ته لار (۱۹۰۸) تافت د روزولت په غیاب کې د هیواد چارې پر مخ بوتلې خو دده محاذه کارې جمهور رئیس روزولت وتو راوه. د افریقا له سفر څخه تر را گرځېدو وروسته یې پر تافت سخت انتقادونه وکړل او هغه یې وغنده. په دې لټه کې شو چې ددریم ځل لپاره ځان جمهوري ریاست ته کانديد کړي. ده د جمهوریت غوښتونکي گوند په انحلال او د موز گوند په جوړولو انتخاباتو ته راودانگل. د جمهور رئیس روزولت د انتقاد دا پایله شوه چې جمهوریت غوښتونکي گوند یوازې په دوه ایالتونو ورمون او یوتا کې وځلید او د امریکا دغه تر ټولو پیاوړي گوند د تاریخ بیره شرموونکې ماته وخوړه.

روزولت تافت د ماتې عامل ګاڼه خو آیا تافت دامنله؟ نه ده هیڅکله دا ونه منله چې پردی او په داسې حال کې چې اوبنکی یې په سترگو کې وې ویل یې: «نه پوهیږم، څنگه مې کولای شو، ددې نه بل شان کړنه تر سره کړم؟»

زه نه غواړم او نه شم کولای قضاوت وکړم چې څوک په حق و، خو دا ویلې شم چې د روزولت انتقادونه ونه شو کولی تافت قانع کړي او نتیجه یې دا شوه چې تافت هڅه وکړه چې د خپلو کړنو د سم ګڼلو لپاره له اوبنکو ډکو سترگو سره دا خبره بیا بیا وکړي.

داسې کسان www.sikaram.com سکندال تیپوت دنفټو د

شرکت کیسه به یې پاده وي. په هر حال که هیره یې هم وي، یاډول یې بې گټې نه دي:

نویم اسکانډال تیپوت ددې سبب شو چې هاغه مهال ورځپاڼې په نه سترې کیڼونکې ډول تیزې او توندې او له قهره ډکې مقالې ولیکي او پېښه په داسې آب وتاب بیان کړي چې ملت وخوروي او وار خطا یې کړي.

تر دغه مهاله هېڅوک نه پوهیدل چې دامریکا د خلکو په ژوند کې کومه پېښه شوې وي. داسکانډل پېښه څرگنده او ښکاره داسې رامنځ ته شوه:

دهار دنیگ د کابینې داخله وزیر آلبرت فال گماړل شوی و چې په الک بیل او نویم تیپوت کې د نفتو ډولتي ذخیرې په اجاره ورکړي. دا ذخیرې په راتلونکې کې دسمندري پوځو نو لپاره بیلې شوې وې. فال چې داخله وزیر و، د هغې د بېي د لوړولو لپاره یې هېڅ ونکړل. هغه دغه له گټې ډک قرار داد له خپل دوست انوار دوهنې سره وکړ. دوهنې هم د قرض په نوم فال ته یولک ډالر ور کول. فال د سمندري پوځ سر تېروټامر وکړ چې ذخیره ته ورشي او رقیبان چې د خپلو کوهیو له لارې د الک هیل له ذخیره نفت را وباسي، وشري په پای کې کله چې رقیبان دتوپ او تورې په زور له سیمې وشړل شول، پر محکومو یې یرغل وروړ چې د یوې سل میلیوني ناوړه استفادې نه پرده پورته کړي.

نتیجه یې یوه داسې ناولتیا شوه چې دهار ونگ حکومت یې ولړزاوه او ددغې ناولتیا بوی د ټولو حال واړوه. جمهوریت غوښتونکي گوند له گواښ سره مخ شو او البرت فال د زندان د پنجره شاته ولوید. فال ډېر بد محکوم شو، داسي محکومیت چې بیلگه یې ډېره کمه وه خو آیا هغه له خپل کار نه پښیمان شو؟ نه هېڅکله! کلونه وروسته هر برت هو وړ په یوه وینا کې څرگنده کړه چې «جمهور رئیس هار لینگ مړینه د یو دوست د خیانت په وجه

له را ولاړې شوی سودا او فکري نا ارامی له سببه وه، کله چې میرمن فال دا خبره واوریده له خپلې چوکۍ را پاڅیده په زوره زوره یې وژړل او په داسې حال کې چې خپل لاسونه یې په هوا کې خوځول پر خپل سر نوشت یې لعنت وایه او چغې یې وهلې. **څه اورم، فال هارینگ سره خیانت کړی دی.**

نه! زما میره هیڅکله چا سره خیانت نه دی کړی که دا کوټه ټوله له سرو زرو ډکه شي میره مې لار نه ورکوي، له هغه چا سره چې خیانت شوی دی او دار ته ټیل وهل شوی او مصلوب شوی دی، هغه زما میره دی.

وینئ؟! - د بشر طبیعت د خپل کار په اړه داسې دی، وړانکارې تر ځان پرته نور ټول پره ګڼي. موږ ټول دغسې یو و. ځکه موږ او تاسې هر یو که کله غواړو په چا انتقاد وکړو باید الګاين، کرولي او ښاغلی آلبرت فال په یاد راوړو. راځئ دا یوه خبره درته وکړم چې انتقاد دداسې کورتی په شان دی چې د باز کورته ګرځي. هو! تربیه کورتې خو خپل کورته ځي. اجازه راکړئ داځکی یاد کړم چې کله موږ غواړو پر چا انتقاد وکړو هغه هم ممکن د ځان د پاکولو لپاره دلایل ولټوي او په بدل کې موږ محکوم کړي او یا د مهربان تافت په شان ووايي: **«نه پو هیډم څنګه مې کولای شو، له دې بل څه وکړم»!**

د ۱۸۶۵ د اپریل په ۱۶ د شنبې په سهار ابراهام لنکن د یو ارزان بیه هوټل دخوب په کوټه کې چې د فورډ تیاتر پکې و، په مردګي ولګید او لوړ اندام یې په هغه کټ راولوید چې له ده نه ډېر لنډ و، د بستري له پاسه یې د روزا بولوز کم بیه مشهوره تابلو یعنی «په بازار کې اس تابلو پرته وه او دګاز یوې مړې او لړزیږونکې وړانګې کوټه روښانوله.

په هماغه حال کې چې لنکن ساه ورکوله دده د جنګ وزیر

استانتن لگیاو، ویل یې: تر ټولو کامل واکمن چې نړۍ تر اوسه لیدلې دلته پروت دی.

استانتن په دغه حال کې دلنکن وژنځای ته په لاس اشاره کوله

رښتیا دخلکو سره د سلوک په کار کې دلنکن خبرې راز څه و؟
ما ۱۰ کاله د ابراهام لنکن په ژوند کې څیړنه کړې ده او درې کاله وخت مې د «نایپژندل شوي لنکن» په نوم د کتاب په لیکلو او سمولو لگیدلي دي. فکر کوم دامکان تر برېده مې دلنکن د شخصیت او کورني ژوند په جزئیاتو کې څیړنې کړې وې. دخلکو سره مې دلنکن دراشه درشې د پول او رفتار په باب ځا نگړی څیړني کړي دي.

آیا هغه د خرده گیری عادت درلود؟ هو، هغه دا کار کاوه.
هغه د ځوانۍ په ورځو کې د (اندیانا) د پیجن تر بک په دره کې نه یوازې شفاهی انتقاد بلکې لیک، مقاله او شعر هم لیکه او ځینې کسان یې پکې ریشخندول. هغه به لیکوته په داسې کوڅو کې غورځول چې ډاډه به و، د نظر وړ خلک یې پرې تیرېږي.
په دغو لیکونو کې یوه یې داسې قهر او غصه را وپار وله چې تر عمره یې لمبې بلې وې.

لنکن په اسپرینګفیلډ (الینوی) کې د وکالت له پیل نه وروسته سمدستي د خپلو مخالفانو پر ضد په سر خلاصی لیک کې چې په ورځپاڼه کې خپریده، انتقاد کاوه. هغه دا کار یو ځل نه بلکې څو ځلې وکړ. په ۱۸۴۲ کې لنکن د یوه ځان غوښتونکې او جنگیالي ایرلندي سیاست وال جمرشیلډز سره ونښت لنکن په یوه مقاله کې چې په «اسپرینګفیلډ ژرنال» کې دیوه نا پیژندویه شخص په نوم خپره شوه نووړی ایرلندی ریشخند کړ. دده مخالف ډېر قارندونکي سړي و، په اس سپور شو، راغی او لنکن یې دوول ته وپاله. لنکن د دوول مخالف وو. خو د هغه له شره نه شو خلاصیدای. باید خپل

حيثيت يې هم ساتلی وای. ده ته اختیار ورکړل شوی و هر ډول توره چې غواړي غوره دې يې کړي. داچې ونه يې لوړه وه دسپاره پوځ لنډه توره يې غوره کړه او يوه موده «ويست پوينټ» کې د توره وهلو په زده کړو بوخت شو.

په ټاکل شوې ورځ هغه او شيلډز د مسي سي سي د رود پر غاړه سره مخ شول او تر وروستۍ سلگۍ د جگړې لپاره تيار وو. خو په وروستۍ شيبه کې شاهدانو مداخله وکړه او د هغوی د ډويل مخه يې ونيوله.

دا پيښه د لنکلن د ژوند له تر ټولو بدو پيښو څخه وه. ده ته يې دخلکو سره دسلوک او برخورد په باب گراننيزه درس ورکړ. هغه بيا هيڅکله چاته سپکونکي ليک ونه لیکه.

بيا يې پرچا ريشخندونه کړ او له دغې ورځې وروسته يې پر هيچا د هېڅ شي انتقاد ونه کړ.

د کورنۍ جگړې پر مهال به لنکلن هر ځل نوي جنرال مشرتابه او د پوځ په سر کې به يې ټاکه. نوی هر يو لکه مک تيار، پوپ، برنسايد، هو کروميد ډيري او يې سهوې وکړې او لنکلن به په داسې حال کې چې په نهيلۍ کې به پوپ و، په کوټه کې گرځيد؛ د امريکا نيم نفوس دغه نا اهله جنرالان غندل خو لنکلن په دې شعار «نيکي له ټولو سره او بدې له هيچا سره» به يې خپل دندې سکون ساته. دا خبره به يې داسې نقل کوله «قضات مه کوه چې ستا په باب قضات ونه شي»

کله چې ميرمن لنکلن او تررو د امريکا دجنوب خلکو په باب په قهر او شور خبرې کولې لنکلن جواب ورکاوه «پر هغوی انتقاد مه کوئ. که موږ په دغسې شرايطو کې وای، نړۍ هماغسې دي.» نو ځکه که کله به يې انتقاد کاوه هغه به يې هم پر ځان کاوه. يوه بيلگه وگورئ: د ۱۸۶۴ د جو لای په لومړيو درې ورځو کې د گتسبورگ جگړه وشوه. په څلورمې شپې «لی» جنوب لورته شاته تگ پيل کړ. په

داسې حال کې چې وريځو ځمکې د باران په سيلابونو خړب کړي وې، کله چې «لی» په دام کې نښتی و او تښتيدای نه شو، لنکڼ په دې خبره پوه شوی و. دا یو طلائي چانس و. د «لی» د ځواکونو د نیولو چانس او جگړې ته چټک پای ورکول. ځکه لنکڼ په پیره هیله مندی «مید» ته امر وکړ د نظامي شورا د دایريو پرته په «لی» برید وکړي خو خپل پیغام یې تلگرافي ولیږه او خپل ځانگړی پیک یې هم مید ته ولیږه او د بیرني اقدام غوښتنه یې ترې وکړه.

خو جنرال مید څه وکړل. هغه پوره د لنکڼ د فرمان پر خلاف کار وکړ، هغه نظامي شورا را وغوښته او په عملي اقدام کې یې ځنډ وکړ. برید یې نن او سبا ته وغور زاوله او په تلگراف کې د بیلا بیلو غږونو بهانې کولې.

هغه ښکاره د هیڅ ډول دلیل پرته پر «لی» د برید نه ډډه وکړه. تر هغه چې د سیند اوبه کینښناستې او «لی» په خوندي توگه دخپلو ځواکونو سره د پروتوماک نه تیر شو.

لنکڼ ته قار راغی او خپل زوی را برت ته یې وویل: ددې څه مانا ده، لویه خدایه ددې مانا څه ده؟ هغوی زموږ په منگولو کې وو او همدارنښه وه چې لاس ور اوږ ود کړو او راته تسلیم شي خو هره کړنه چې ماکوله او هره خبره چې مې ویله نه یې شو کولای پوځ په خوځون راولي. په داسې شرایطو کې هر جنرال کولای شو، جنرال «لی» ته ماتې ورکړي حتی که زه تللی وای، نو سزا مې ورکولای شوه.

لنکڼ چې زړه یې مات او نهیلی و، قلم یې واخست او مید ته یې لیک ولیکه. دا باید روښانه شي چې پردې مهال لنکڼ پخپله ډېر ځان ساتی و او د کلیمو په استعمال کې یې ډېر احتیاط کاوه. نو په ۱۸۶۰ کې دده لاندینی لیک دا مانا لري چې ده «لی» ته تر ټولو بدې غندنې لیکلي دي:

«فکر کوم چې د لی تښتې په وجه د را پیدا شوې بد مرغی

په ستر توب پوه شوی یاست، هغه زموږ منگولو کې و، که موږ برید کړی وای وروستني بري به مو بشپړیدل او جگړه پای ته رسیده. اوس چې وضع داسې شوه، جگړه به هم تر نا څرگند مهاله روانه وي. تاسو چې وس نه لرلود په آرام زړه او د خطر په نه احساس د لوشنبې په ورځ برید وکړئ. اوس څنگه کولای شئ د سیند په سهیل کې داسې اقدام وکړئ. په داسې حال کې چې بهر لږ سر تیري (پخوا په نسبت دریمه برخه) در سره پاتې دي. اوس هیله مندي د هوښیاری خبره نه ده او زه هم ددې تمه نلرم چې په داسې مهال دې ستاسو اقدام اغیزمن وي. طلائي وخت له لاسه تللی او دا چې دغسې طلائي چانس مو له لاسه ورکړي بهر زیات خفه او متأسف یم.»

فکر کوئ چې مید د لیک تر لوستو وروسته څه وکړل؟
مید هېڅکله دا لیک ونه لید ځکه لنکن ورته نه و لیږلی. دا لیک د لنکن تر مړینې وروسته د هغه په پاتې اسنادو او کاغذو کې وموندل شو.

گمان کوم - او دا د گمان نه بهر څه نه دي - چې لنکن د لیک تر لیکلو وروسته له کرکې بهر کتلي ځان ته یې ویلي دي باید لږ صبر وکړم. زه باید له دومره بیړې کار وانه خلم. زما لپاره پیره اسانه ده چې په یو آرام او بی شوره ځای (سپینه ماڼۍ) کې کینم او مید ته د حملې امر وکړم.»

خو که زه تیره اونۍ د هغه پر ځای په گتسبورگ کې وای او د مید هومره وینې بهیدنې مې لیدلې وای او غوږونه مې د ټپیانو داوازونو له چیغو سره روږدې شوې وای ما به هم د هغه په شان د برید سره لیوالتیا نه وای بنودلې. که زه دمید په شان ځوان وای، شاید هغه کار ما هم کړی وای چې ده وکړ. په هر حال اوس د یو سر ته رسیدلي کار سره مخ یم.

او که دا لیک ولیرم یوازې ددې لپاره ده چې ځان آرام کړم، خو

جنرال مید به راوپاوري چې دخپلې کړنې سموالي ته لارې وگوري. که هغه په دې خاطر محکوم کړم، سخت به وځوریږي او د یو قوماندان په حیث به نور په کار رانشي، ځکه دنده به پریږدي. لنکلی دغه لیک ونه لیرې، ځکه هغه پوه شوی و چې تر څه انتقادونه زیاتره به یې نتیجې وي.

تئودور رو زولت څرگنده کړی ده، کله چې دې جمهور رئیس و، که به له کومې ستونزې سره مخ کیده، آرام به یې پر چوکۍ بډه لگوله او د لنکلن عکس ته به یې چې د میز په سر ځوړند و کتل او ځانته به یې ویل: «که لنکلن زما پر ځای وای، څه به یې کول او دا مسئله به څنګه حوله؟»

نو ځکه پریږدئ هر کله چې بل ځل دې ته تیار شوئ چاته بډه خبره وکړئ، تا سو هم دغسې وکړئ او څوک چې مو د ژوند سر مشق ټاکلې وي په یاد را وړئ او وواېئ چې که اوس هغه وای څه به یې کول؟

ایا تاسو څوک پېژنئ چې سمولو او تادیب ته یې لیوال یاست؟ پېر بڼه، دا پېر لوړ فکر دی. زه هم ستاسو پلوی یم خو له ځانه یې ولې نه پیلوئ؟ د ځان غوښتنې له نظره دا کار دنورو تر سمونې پېر گټور دی. هو، گټور هم دی او پېر کم خطر هم دی.

براونینگ وايي: «که چې جگړه دانسان له نښه پیل شي، هغه د یو قابلیت لرونکی وي»

ښایي د ځان د اصلاح لپاره له اوس نه تر اخر پورې وخت ولرئ. تر هغه وروسته هم کولای شئ په رخصتیو کې آرام وکړئ او نوي کال کې دنورو تادیب او انتقاد پیل کړئ. خو بڼه داده چې لومړی ځان بشپړ کړئ.

کنفوسیوس وايي: «په داسې حال کې چې د خپل کور غولی دې له چټکۍ او واورو بک دی باید دگاونډي د بام له واورو شکایت ونه کړي».

زه چې ځوان وم او پیره هڅه مې کوله نور تر خپلې اغیزې او نفوذ لاندې راولم ریچارد هارډنیک دیویس ته چې هغه وخت د ادبیاتو په آسمان پېر ځلاند و، یو لیک ولیږه. زه دغه مهال یوې مجلې ته د لیکوالو په باب د یوې مقالې د لیکلو په تکل کې وم. ما له دیویس نه په لیکوالۍ کې دهغه د متود او لارې په باب پوښتلي وو. ما څو اونۍ مخکې یو لیک لیدلی و چې په پای کې یې لیکل شوی وو: «لکه شوی څو لوستل شوی نه ده» دې جملې پر ما پېر اغېز کړی و داسې مې وانگیرل چې د جملې لیکوال باید پېر لوړ استعدادونه سړی وي. زه څو هیڅ مشغول نه وم څو غوښتل مې ریچارد د دیویس تر اغېز لاندې راولم، نو ماته لیک په دې کلیمو ختم کړ: «لکه شوی څو لوستل شوی نه دی»

دیویس هیڅ ځان تکلیف نکر چې زما لیک ځواب کړي، یوازې زما لیک یې بیرته راولیږه او یوه جمله یې پرې زیاته کړې وه «تردې لویه بې ادبې ستا خپله بې ادبې ده» رېښتیا یې ویل، ما سهوې کړې وه او د همدغو رېلو او دگلو وروم چې ده کړې وو. خو دا چې زه د یو انسان د طبیعت لرونکې يم. پېر نا ارام شوم. دا تر ټنه راته لومړه گرانه تمامه شوه چې لس کاله وروسته هم چې دیویس ومړ ماته یواځنۍ او لومړنۍ خاطره همدا وه چې را یاده شوه.

که موږ او تاسې وغواړو سبا یو څوک وځوړوو، دا ځوړونه کېدای شي لسگونه کاله دوام وکړي او تر مرګه له منځه لاړه نشي. همدا بس ده چې تاسو یو نیش لرونکی انتقاد وکړئ - که څه هم تاسو د خپلې خبرې په رېښتیا پدېه یاست - او هغه ټول عمر له ځانه خفه کړئ.

د خلکو سره د معاشرت پر مهال باید دا یاده کړو چې سرو کار مو له داسې چا سره نه دی چې منطق یې زده دی، بلکې له داسې چا سره مخ یوو چې احساسات لري. داسې موجودات دی چې تعصب او بې دلیل ګروهي لري او غرور او ځان لیدنه یې محرک دی.

انتقاد یوه خطر ناکه سپرغی ده، چې دغرور د باروتو په منع کې چاودنه پیداکوي، داسې چاودنه چې کېدای شي د هلاکت سبب هم شي. د بیلګې په ټول جنرال لټو نارېوود تر انتقاد لاندې راغې او ورته اجازه ورنکړل شوه چې له پوځ سره فرانسې ته لاړشي. دا امر یې پر غرور داسې بد ولګیده چې ددې له اغېزه ناخاپه مړ شو.

تر څه انتقادونه ددې باعث شول چې حساس او ژر خفه کیدونی توماس هارډی چې دانگلستان ښه رومان لیکونکی و، د تل لپاره له لیکنې لاس واخلي. انتقاد انګریز توماس چاترتون ځان وژنې ته اړ ایست. بنیامین فرانکلین چې په ځوانۍ کې بې پروا او تنبل و، وروسته دومره حساس او د خلکو سره په معاشرت کې پیاوړی شو چې د امریکا د لوی سفير په حیث یې فرانسې ته ولیږه. د هغه د بري راز په څه کې و؟ هغه ویل، «زه د هیچا بد نه وایم او تل د وګړو ښېګڼې بیانوم».

هر بیعقل کولای شي په انتقاد او شکایت نور محکوم کړي او زیاتره احمقان داسې کوي.

کارلایل وايي: «یو لوی سړی، خپل لویوالی د خپل سلوک په واسطه ورو خلکوته ښايي».

دخلکو د محکومولو پر ځای راځي هغوی وپیژنو، پرېږدي هغوی کشف کړو چې ولې یې رفتار دغسې دي. دا کار تر خرده گیرۍ ګټور دی. دا کار د تساهل، همدردۍ او مهربانۍ منښه ده او د ټولو پیژندل د ټولو د ښېلو مانا لري.

هغسې چې ډاکټر جانسن ویلي دي «حتیٰ خدای هم تر هغې قضاوت نه کوي څو پورې چې د انسان عمر پای ته نه دی رسیدلی».

نو موږ او تاسو ولې دغسې یو کار ته لاس وروړو؟

دویم څپرکی

خلکو سره د سلوک د لارو پیژندل یو ستر راز دی

ددې شین آسمان د نیلو فری گنبدې لاندې کارته دخلکو دهڅولو
یوازې یوه لاره شته، رښتیا کله مو ددې لارې فکر کړی دی؟ که
تاسو فکر نه وي کړی راځئ چې زه یې درته په اسانۍ ووايم چې
دا لار شته. دا لار داسې ده چې مقابل لورې کې د هغه کار دسرتو
رسولو مینه پیدا کړو. دا مه هیروئ له کار سره دا فرادو د مینه وال
کېدو پرته بله لار نه شته. البته تاسې کولای شئ د یو چا په شا
د تمانچې د لولې په ایښودو یا پر هغه دې ته اړ کړئ چې د خپل
لاس ساعت او د جیب محتویات تاسو ته درکړی. یا یو کار گر د
ایستلو په گواښ یا جریمه کولو یا رټلو د خپل امر منلو ته اړباسئ
یا په قمچینه یو ماشوم د خپل امر منلو ته تیار کړئ خو پام کوئ
چې دا کار بد عکس العمل لري.

د خوښې وړ کار ته د چا د اړ ایستلو یوازنی لار داده چې څه
تاسو غواړئ باید درکړل شي.

تاسو څه غواړئ؟ زیگموند فروید مشهور اتریشي ارواه پوه چې
تر اوسه لا په ارواپوهنه کې یوه پيښه شمیرل کیږي پر هغې
مفکورې چې څرگندوي یې په پوره ایمان داسې وایي:

هغه کارونه چې موږ او تاسو سرته رسوو. دوه محرکه لري:

۱- جنسي غوښتنه ۲- دستر توب هیله.

پروفېسور جان دیوی د امریکا د واقع بینو او ژور لېسو
فیلوسفانو څخه دی دا مفهوم په بل ټول بیانوي. جان دیوی وایي:
د انسان په جوړښت کې تر ټوله ستره انگیزه د مهم والي
غوښتنه ده.

ددی دود د نظر خاوندانو دا خبره مه هیروئ: دمهم والې غوښتنه.

په بله وینا موږ ټول غواړو چې نور مومهم وگڼي او د سرونو په منځ کې یو سر و شمارل شوو: دغه ټکي چې ددوه فیلسوفانو له خولې ولیکل شو زما په نظر دمهم والې له نظره مهم دی او تاسو به ددې کتاب ځای پر ځای په دې باب معلومات ولولئ.

ستاسې غوښتنه څه ده؟ باور لرم چې تاسو پېر څه نه غواړئ خو همدا لږه غوښتنه په ټېنگار غواړئ او دامو خوښه نه ده چې غوښتنه مو رد شي.

په یوه ساده بر رسی کې دا څرگنده شوه چې یو بالغ انسان هغه څه غواړي چې لاندې راوړل شوي دي:

۱- روغتیا، تندرستی او لوجود ساتنه.

۲- غذا.

۳- خوب.

۴- پیسې او هغه څه چې په پیسو اخستل کیږي.

۵- تر مرگ وروسته ژوند (تر مرگ وروسته دژوند دوام په دې

مفهوم چې په مرگ ټول شیان پای نه مومي)

۶- دجنسی میل غلي کیدل.

۷- داوډاد روغتیا او دهغوی له نیکمرغۍ ډاډ.

۸- مهم گڼل کیدل (مهم والی احساس کول).

دانسانانو ټولې غوښتنې او هیلې چې پورته ولیکل شوې دیو پرته ټول دلاس ته راوړو وړ دي خو یوازې دلاس ته راوړو لارې په اشخاصو کې توپیر کوي. خو دا یوه خبره پاتې کېږي چې فروید ورته د لویوالي غوښتنه او جان دېوی ورته دمهم والی احساس وایي. ښایي دا تر خورلو او خوب او جنسي هیلو تر پوره کیدني په انسان کې پیره ژوره غوښتنه وي.

ابراهم لنکلن خپل یولیک په دی جمله پیل کوي: « هر څوک

غواړي چې دستانې ور وگرځي «ويليام جمر په دې عقیده دی.
«د انسان په بدن کې تر ټولو ژوره انگیزه دستانې او قدر ور
گرځیدو مینه ده.»

پام ولری چې ویلیام جمر دغوښتنې، هیلې، انتظار او یا تمې د
قدر کولو خبره نه کوي، هغه وايي: «د ستاینې او قدر ورگرځیدنې
ژوره مینه» دلته دژورې مینې مقصد دداسې انساني او آزار
ورکوونکې غوښتنې څخه دي. او همدا استثنا دپیرو لږو خلکو له
خوا د پتمنې لارې ارضا کیږي. هغه څوک چې دالیونی مینه
دابرومنې او پتمنې لارې راضی کوي داسې شخص ترې جوړیږي
چې نور ځان ته راکاږي او حتی دمرینې پر مهال حتی قبر
ایستونکي هم پسې ژاري چې یو مهم، معتبر او پتمن شخص له
لاسه تللی دی.

دمهم والې غوښتنه او احساس دشعور لرونکي حیوان په توګه
د انسان او نورو حیواناتو تر منځ یو لوی او مهم او بنسټیز فرق
دي. البته د لورتیا غوښتنې احساس په حیواناتو کې هم شته چې
زموږ له بحث نه بهر خبره ده. دمهم والي د احساس په اړه د یوه
مثال یا ډول بد نه دي:

د کوچینوالي په مهال چې په میسوري کې مې په یوه کرونده کې
کار کاوه. پلار مې غوایان، وزې او نور ښکرو حیوانات ساتل. په
دی منځ کې یو ډول ښکر ور ایږ (خرس) د خاص پام وړو. موږ
خوګان او غوایان د ختیځې امریکا کلیوالي سیمو ته د مسابقي
لپاره بیول او زیاتره موګیون کوونکو حیواناتو لومړي جایزه ګټله.
پلار مې هغه شیان چې جایزه کې ېې اخستل په ټوټه پورې
ترول او چې بوستان او اشنایان به کور ته راتلل ما ته به ېې ویل
چې یوه خوا ورسره ونیسم، خپله ېې بله خوا نیوله او په میلمنو ېې
ویار خرڅاوه چې دا جایزه ېې ګټلې ده هغوی به هم د جایزې په
آبي رنگ میندل چې موږ به وری وه.

په هغه وخت کې حیوانات ددغې جایزې په قدر هیڅ نه پوهیدل خو پلار مې لدوی د زحمت حاصل ته سخت اهمیت ورکاوه، ځکه دې جایزې په ده کې دمهم والې احساس راپاراوله. په دې کې هیڅ شک نلرم چې که دمهم والې سوزونکې مینه له هماغه پیله دانسانانو او زموږ د نیکونو په منځ کې نه وای دا حیرانوونکې او لوی تمدن بشر ته نه شو راتلې. په بله وینا دمهم والې احساس پرته به موږ هم د حیواناتو په شان بې بللونه ژوند کولای.

همدا دمهم والې احساس ددې سبب شو چې د یو بې سواده بقال فقیر شاگرد د حقوقو څه زاره کتابونه په ۵۰ ستنه واخستل، ویې لوستل او په پای کې دمهم والې احساس په راضي کولو بریالی شو. دده نوم مو بیا بیا زما په کتابونو کې لوستی دی. نه، نه تیر وزی، هغه هماغه ابراهام لنکلن دي.

دمهم والې سوزونکې مینه ده چې مشهور انگریز لیکوال یې د بی ساري او همیشنیو رومانو نو لیکلو ته اړ ایست. دمهم والې سوزونکې احساس دی چې پتهوون یې دهغو بی ساریو سمفوني گانو او د موسیقي شاهکارونو را منځ ته کولو ته اړ ایست.

دمهم والې سوزونکې احساس دی چې راکفلر یې د میلیارډونو ډالرو ساتنې او جمع کوونې ته اړ ایست چې که غوښتي یې وای ټول بې هېڅکله نه شو مصرفولای.

دمهم والې سوزونکې احساس دی چې ستاسو ګاونډی یو لوی څو زره متره تهداو لرونکی کورته له اړتیا پرته افسانوي ماڼۍ جوړوی.

دمهم والې سوزونکې احساس دی چې تاسو اړیاسي ښه لباس و اغوندئ، وروستی مابل موټر واخلي او دخپلو ماشومانو هوښیاری کیسې نورو ته وکړئ.

بیا هم دا دمهم والې سوزونکې احساس دی چې ځینې خوا

او هلکان مجبوروي د غلطې لارې گانگستر انسان وژونکی او مشهور جنایتکار شي.

ای، ب، لرون دنیو یارک د ښاروالۍ پخوانی رئیس وایي:

[بڼن ورځې تباہ کوونکې ځوان د ځان پالنې او ځان غوښتنې نه پک وجود لري. بهر لیدل شوې دي چې کله دغسې ځوانان نیول شوي دي له خپلو کورنیو غواړي چې دوی د خیانت اویدو منعکسوونکې ورځپانې او مجلې ورته راوړي. دوی غواړي هغه پانې ولولي چې دوی پکې داتل په شکل راغلي دي. او چې کورې په داسې ورځپانو کې چې دانشتاین، لیدبرگ روزنک او تو سکانی نی عکسونه او ښکارونو شرحې چاپ شوې دي. دوی عکس هم چاپ شوي دي. د برقي چوکۍ لمرینې ډریناک ناتار هیروي...]

که ماته ووايي چې څه شی په تاسو کې دمهم والي احساس راپاروي نو زه به ډېر زر پوه شم چې تاسو څوک یاست او څه شی یاست. دا ستاسو د شخصیت څرگندونکی دی. ځکه چې دا احساس ستاسو بوجود تر ټولو غوره برخه ده. دبیلګې په ټول راکفلر دخپل مهم والی احساس په پیکنگ کې د یوه روغتون په جوړولو ارضا کړ. داروغتون د ډېرو غریبو خلکو لپاره جوړ شوی دی چې راکفلر پخپل عمر کې هیو لیدلي نه دي.

دېلېنګر د خپل مهم والی احساس غلا او سړي وژنې ته په اقدام کولو او دبانکونو په لوټولو او تالان راضي کاوه. کله چې پولیسو دېلېنګر څاره دمینوتا په یوه کرونده کې پټ شوی و او چې پولیس ور ورسیدل راپورته شو او ویې ویل: زه هغه دیلینګر یم چې پسې ګرځي.

دراکفلر او دیلنګر تر منع فرق دوی دمهم والي د احساس تر منع فرق دی او ددغه احساس دراضي کولو دلاړو په باب پکې فرق دی. دوی دواړو دمهم والي له احساس نه بیل تعبیر درلود. تاریخ دمهم والی داحساس دراضي کولو دخپرو او ځلانده شواهدو نه

پک دی چې لویو اشخاصو کړي او په دې لار کې یې هڅې کړې دي.

جورج واشنگتن په دې خوبنیو چې هغه ته «حضرت د امریکا جمهور رئیس» وويي. او دامریکا کاشف کرسټف کلمب ټینګار کاوه چې امیر البحر او دهند نائب السلطنه ورته وویل شي:

لویې کاترینې به دهغو لیکونو پاکټ هېڅ بیرته کاوه نه چې پر مخ به یې «علیا حضرت امپراتریس» نه و لیکل شوې. میرمن لنګن په سپینه ماني کې دیو پرانګ په شان په میرمن ګرانت ورټوپ کړ او په چغويې وویل: **«په کوم جرأت زما په مخکې له اجازې پرته کېناستي؟»**

دامریکا بانکوال په دی شرط حاضر شول چې د بیرد لپاره د قطب د خطر ناک او پر مصرفه سفر خرڅ ورکړي چې هغه قول وکړي او د سهيلي قطب کنګلیز غرونه ددوی په نوم و نومول شي. دفرانسې نابغه لیکوال او د بینویان، نو دوسه، ګوژ ښت نتردام او نورو اثارو لیکوال غوښتل چې دپاریس ښار له سره نوی او دده په نوم د «وکتور هوګو ښار» ونومول شي.

شکسپیر چې دده دنوم په ستروالي کې ېې داثارو دسترټیا درول په باب خبرو ته اړتیا نشته او اثار یې له یاده تلونکي نه دي، هڅه یې کوله چې دکورنیو ښانونو په جوړولو خپلې کورنۍ اصيلولی ته رنګ او ځلا ورکړي.

داسې خلک کم نه دي چې ځان ناروغه کوي چې دخلکو پام ور واړوي او د مهم والي احساس پرې ټکور کړي. میرمن مک نلي یوه دغسې بیلګه ده. دې میرمنې دځان دهمم ګڼلو لپاره ډېر کارونه کول. دې دخپل مهم والي حس په دې ټکوروه چې له خپل میره جمهور رئیس مک نلی نه یې غوښتل مهم دولتي کارونه پریږدي او ساعتونه دهغې دکت په بازو ور سره کېني چې هغه په خواږه خوب ویده شي. (په دغو شېبو کې به یې دا ځان سره ضرور ویلې وي: **«هو**

دا زه يم چې يو لوی ځواک مې پر بستره انتظار وباسي، نو زه پخپله بيره مهمه يم، کله چې به دغابو ډاکټر ددې ميرمن دغابونو در ملته کوله، دې به خپل ميره مجبور او په چې څنگ ته يې کيني چې تسکين شي او د زړه قوت پيدا کړي. يو ځل يې ميره له چاسره لکتې وعدۀ لرله او دايې يوازې پريښې وه، داسې غوغا يې جوړه کړه چې نيماشو وه.

ميرمن مری را برتس راينهارت را ته د يوې ځوانې، هوښيارې او پياوړې ښځې په باب خبره کوله او د ځان دمهم گڼلو يو ښه ټکی يې راويښود. هغې ويل:

ميرمن... ځوانه، هوښياره روغه او تندرسته ښځه وه. بيره موده مې پيژنده. نا ځايه داسې رنځوره شوه چې موږ ټول يې اريان کړو. دا ميرمن چې کله دځوانۍ او ښکلا پېرو کلونو تيريدو او د ميره د مشتوالي تر څه حقيقت په پوهېدو د ځان مهم گڼلو احساس په رڼا کې ځير شوه، ځان يې دنورو د نظر جلبولو لپاره ناروغه کړ. هغې د ځوانۍ او يوازې والي نورې د تيريدو دردناک حقيقت درک کړی و او مجبوره وه ويې مني. ددې دا ځان رنځور ښودل نومر د سخت و چې زړه او ناروغه مور يې اړ شوه دوه کاله ددې پالنه وکړي. خو دا ميرمن نه يوازې هيله مندې ژو نه گرځيده بلکې خپله مور يې هم نهيلې کړه. زړې ميرمن تر دوه کاله پرستارۍ وروسته ځان لوي خداي (ج) ته وسپاره. ځوانې ميرمن دمور تر مړينې څو ورځې وروسته په ژړا او زاری پيل وکړ او ځان ناروغ گڼلو ته يې لوام ورکړ، خو چې ويې لیده تردې بله چاره نشته او اړ ده چې حقيقت ومني. له بستري پاڅيده او داسې چې فکر کيده هېڅ ناروغې يې نه ده تيره کړې مناسبې جامې يې واغوستې او عادي او له تظاهره خالي ژوند يې پيل کړ.

ځينې اروا پوهان داسې عقیده لري چې ځينې خلک دمهم گڼلو د احساس لپاره خيالي نړۍ ته پناه وړي او حتی کار يې نومر د

خراپیری چې په پای کې لیونتوب ته ورسیري. لوی غواري هغو حقیقتونو ته چې واقعیت په زېره عالم کې ورته نه دي رسیدلي دخیال په نړۍ کې ورورسیري. په امریکا کې دهغو ناروغانو شمیر چې د رواني ناروغيو نه خورپري له هغو څخه څو برابره زیات دی چې له جسمي ناروغيو کرپري. که ستاسې عمر تر ۱۵ کلنۍ لوړ وي او داټول کلونه مو په نیو یارک کې تیر کړي وي، د عملي سر شمېرنو له مخې په سلو کې پنځه دا احتمال شته چې د خپل عمر اوه کاله ددې ایالت په دار المجانینونو کې تیر کړي. دلیونتوب سبب څه دی؟

هیڅوک نه شي کولای دې پوښتنې ته د ډاکټرۍ له گرانو اصطلاحاتو او توضیحاتو پرته ځواب ورکړي خو هغه څه چې موږ پرې په معمول او رواجي حساب پوهیږو دادی چې ددماغي حجرو تبا ه کوونکي عوامل دلیونتوب سبب کېږي. چې په هغه کې ځینې ناروغۍ لکه نا علاجه سفلیس شامل دی. په واقع کې نیمې رواني ناروغۍ له هغو صدمو څخه زېږېدلي دي چې د میکروبونو د ورننوتو، ذهری موادو او دمغز د ټپونو نه پیدا کېږي نورې نیمایي به چې دداستان غمجنه برخه جوړوي هغه څوک دی چې ددماغ دحجرو د هیڅ ډول صدمې پرته لیوني شوي دي.

په هغو ازموینو کې چې ددغه شان لیونیانو پر مغز ددوی تر مړینې وروسته شوې دي، څرگنده شوې ده چې ددوی دمغز حجري زموږ اوستاسو دمغزو په اندازه روغې وې. دا تجربې په پېرو مدرنو میکروسکوپونو هم شوي دي خو نتیجه یې یوه ده.

دا پوښتنه مې څه موده مخکې دامریکا دیوه مشهور لیونتون له مشر نه وکړه. دې ډاکټر چې غوښتل د بې دلیله جنون علت د ټولو د پوهې سره په سم ډول بیان کړي او په دې برخه کې له خپلو لوړو نشانونو او تجربو خبرې وکړي، ماته یې روښانه وویل چې هغه نه پوهیږي ولې ځلک لیوني کېږي. هیڅوک د جنون سبب په غوڅ ډول

نه شي ویلای خو ده داخبره ومنله هر څوک چې لیونی کېږي د لیونتوب په نړۍ کې د مهم والي هغه احساس ته رسېږي چې د رښتیا و په نړۍ کې نه شو ورسیدای یوه کیسه یې راته داسې وکړه: زه اوس د یو ناروغ درملنه کوم چې کوژده یې په تراژدی پای ته رسېدلې ده، هغې، مینه، دجنسې شهوت ارضا، او ټولنیز پرستیژ غوښت خو ژوند یې ټولی هیلې برباد کړې. میره ته یې گرانه نه وه او لا حاضر نه و چې پوډۍ ور سره وخوري او دې ته یې اړ ایسته چې غذا د پاسني پوریوې کوتې ته وړوي. بچي یې نه وو او په ټولنه کې یې ځای او اعتبار نه درلود. لیونی شوه او دخیال په نړۍ کې یې خپل میره طلاق کړ. د خپل پیغلنوب نوم یې بیا پر ځان کیښود. اوس په خیال کې انځوروي چې د یو انگریز نجیب سړي سره یې واده کړی او ټینگار کوي چې «لیدی سمیت» ورته وویل شي. خو داوډل په باب، هغه فکر کوي هره شپه نوی ماشوم زیږوي او چې هر کله ورشم وایي «ډاکټره! نن شپه مې یو ماشوم پیدا شوی دی».

ژوند یو ځل دهغې د رویاگانو کشتۍ د حقیقت له ترو سره جنگولي او ماته کړې ده خو داځل د جنون په خیال زیږونکو لمړنیو جزیرو کې دهغې طلابي کشتۍ گوټې په داسې حال کې روانې دي چې د موسیقي غږ ورپسې ترنم کوي او روغې بندر ته رسېږي. آیا داخبره دردناکه او تراژیکه ده؟ «که ماکولای شوای لاسونه اوږده کړم او عقل یې بېرته را ته ونیسم دا کار مې نه کاوه، ځکه په همدې حالت کې چې اوس هغه ده، له نیکمرغۍ برخه منه ده. په ټولیز ټول لیوني تر ما او تا نیکمرغه دي، ډېر خلک له لیونتوب نه خوند اخلي، ولی به یې نه اخلي. نوی خپلې ستونزې حل کړې دي. دوی حاضو دي تاسو ته یو میلیون دالري چک ولیکي او یا اقا خان ته یو لار ښوونکی لیک ولیکي، دوی په خپل خیالي جهان کې چې خپله یې جوړ کړی، د مهم والی احساس (چې ډېر ورته تېري وو)، راضي کړی دي.

که ځينې خلك دمهم والي احساس ته دومره تېري وي چې ليوښتوب پرې مني، نو ومنئ چې زموږ او ستا سو له لاسه به څه معجزې وشي، چې دجنون دې خوا، دهغو افرادو تشويق او ستاينه وکړو چې رښتيا دساتينې او قدر وړ دي.

تر هغه چې زه خبر يم نوه کسه په تاريخ کې داسې وو چې کلني حقوق يې يو مليون ډالرو او دا والتر کر ايسلر او چارلز شواب دي. ولی اندريو کارنگي شواب ته په کال کې يو ميلیون او په ورځ کې له ۳۰۰۰ زیات ډالرو ورکول؟ هو ولې؟ آیا په دې خاطر وو چې شواب نابغه و؟ نه! آیا ددې لپاره چې د پولادو صنعت په باب له نورو ډېر پوهېده؟ نه!

پخپله چارلز شواب ماته ويلي دي چې دهغو اشخاصو معلومات چې دده دلاس لاندې کار کوي د فولادو په صنعت کې ترده ډېر زیات دی.

شواب وايي: ده ته ددغسې لویو حقوقو ورکولو سبب دخلکو سره سلوک استعداد او وړتیا ده. له ده مې وپوښتل دخلکو سره دسلوک په باب کومه لار چلوي؟ هغه راته د خپل بري راز په لاندې کليمو کې ووايه چې بايد حتماً په همېشنيو برنزي لوحو جوړ او په هر ښوونځي او مدرسه او هر دکان او هره اداره کې ځوړند شي چې ما شومان دلاتين ژبې دقواعدو دزده کړې او داورښت داندازې پرزده کړې نوخت د ضايع کيدو پر ځای هغه زده کړي.

که ددې کليمو د ښوونې سره سم کړنه وکړو په ژوند کې به مو لوی بدلون راشي. شواب وايي: «زه په دې عقیده يم، تر ټولو لويه پانگه چې زه لرم داده چې دقدر دانې او تشويق په وسيله دخلکو په منځ کې شوق او دکار مينه پيدا کولای شم او ددوی بهترين استعدادونه روزم.

دمشرانو د انتقاد او خرده گيري هومره هيڅ شی د اشخاصو استعداد او همت نه وژني. زه له هيچا انتقاد نه کوم او عقیده لرم

چې افراد کار او فعالیت ته وهڅول شي. ځکه دافرادو د تشويق پلوي او دخرده گیري نه بيزاريم. که د چا کارمې خوښ شو صميمانه يې ستايم او په ستاينه کې يې مبالغه کوم.»

دا هغه څه دي چې شواب يې سرته رسوي، خو يو عادي فرد څه کوي؟ منم ددی پر عکس کار.

که کوم کار يې په خوښه سرته ونه رسيد، خطاکار رسوا کوي او که کار ښه وشو، غلی پاتې کيږي.

شواب وايي: په هغو برخوردونو کې چې په ژوند کې مې کړي دي او دنړۍ په بيلا بيلو برخو کې د بيلو اشخاصو او دبی شميره شخصيتونو سره خبرې کړې دي داسې څوک مې نه دی ليدلی (که څه هم دخپل مقام او چوکۍ لپاره ډېر وړ هم وي) چې تشويق او ستاينه پرې اغېزه ونکړي او دتشويق په نتيجه کې خپل کار ښه سرته ونه رسوي او په دغسې وضعه کې دهغه حالت په نسبت ډېر کار کوي چې د خرده گیري په صورت کې يې کاوه.

هغه په څرگنده اعتراف کاوه، داندريو کارنگي دبري يو لوی سبب همدادی. کارنگي دخپلو همکارانو ستاينه هم په مجلس کې او هم وروسته (په غياب کې) کوله. کارنگي غوښتل چې حتی تر مړينې وروسته هم دده دهمکارانو ستاينه وشي، ځکه يې امر کړی و چې ترمرېنې وروسته يې د قبر پر شناخته داسې وليکل شي «په دې ځای کې داسې سړی پروت دی چې پوهېده داسې اشخاص پر ځان راټول کړي چې تر ده هوښيار وو.»

صميمانه قدر داني کول دراکفلر دبري يو مهم راز و، په همدغه شان کله چې دهغه يو شريك يعنی ابوارد ت ، بدفورد دهغې بدی معاملې له امله چې جنوبي امريکا کې يې وکړه او شرکت يې يو ميليون ډالره تاوان وکړ. راکفلر کولای شول هغه ورته خو هغه پوهېده بد فورډ کيدونې هڅه کړې ده نو پيښه يې پای ته رسيدلې وگڼله او بدفورد يې لا وستاېه او داچې په سلو کې ۶۰ يې خپله

پانګه ساتلې وه هغه ته یې مبارکي وویل. راکفلر وویل «دا یو ښه کار و، موږ چې په لوړو طبقو کې یو د یو داسې کار نکولو جوګه نه یو».

زیګفیلډ چې د «برادوی» تر ټولو تماشه ای صحنه جوړونکی و، خپل شهرت یې دهغه فوق العاده استعداد نه لاسته راوړي و چې دامریکا یې ښځې په ځلولو کې یې درلود. ده زیاتره هغه بې پوله ښځې چې چاورته کتل هم نه له کوڅې نه صحنې ته راوستې او په ښکلو او غولوونکو ښځو یې بدلولې ځکه دستایلو او پر ځان دباور په اهمیت پوه شوی و، زیګفیلډ یوازې دنارونې او ستاینې له لارې ښځې اړ ایستلې چې ځانونه ښکلې وګڼي. هغه دعمل سړی و. دسندر غاړو نجونو حقوق یې په اونۍ کې له ۲۰ ډالرو نه ۱۷۰ ډالرو ته لوړ کړل. هغه شوالیه هم و. د «فولي» د پرانستلو په ورځ یې دتلګراف له لارې ټولو ته خبر ورکړ او په گلانو کې ېې یوې کړې.

ما یو ځل هوس وکړ روژه ونیسم او شپږ شپې او ورځې مې څه ونه خوړل. گران کار نه و، د شپږمې ورځې په پای کې دپوهمې ورځې تر پای کم وږی وم، تاسو هم پوهیږئ او زه هم چې که څوک د خپلې کورنۍ غړوته شپږ ورځې غذا ور نکړي، خیانتکار ګڼل کیږي، خو همدا ځل خپلې کورنۍ ته دمعنوي غذا په ورکړه کې ۶ ورځې څه چې شپږ هفتې او حتی ۶۰ کاله ېې پر وایي کوي.

کله چې الفرد نوت په Reunion in Vienna کې مهم رول لوبیږه، وویل «دعزت النفس لپاره هېڅ شي ته دغذا په اندازه اړ نه یم»

موږ خپلو زامنو، دوستانو او لاس لاندې خلکو ته مادي غذا ورکوو خو څومره کم پیښېږي چې دهغوی دنفس عزت او دطبع درنښت هم تغذیه کړو، موږ نوی ته پیاز او کچالو ورکوو چې انرژي

پیدا کړي خو د هڅونکو خبرو په کولو کې چې ددوی په ذهن کې تر عمره پاتې کیږي او دسهار دستوري د موسیقي په شان انگازې کوي، کمی کوو.

ځینې لوستونکي چې پورتنی جملې لولي، وایي به ستا خبرې هماغه پخوانی د برس او پالش او چاپلوسی خبرې دي. دا لارې په درد نه خوري، په ځانگړې ډول هوښیارو خلکو په باب.

البته چاپلوسی دهغه چا په وړاندې چې دتمیز ډ ځواک لرونکي دي، ډېره کمه اغېزمنه کېږي ځکه چاپلوسی په منع کې تشه او ځان غوښتونکې وي، صمیمیت پکې نه وي، نو چاپلوسی باید بې اغېزې وي او زیاتره بې اغېزې وي هم. دا سمه ده چې ځینې افراد دداسې وړو په شان ستاینې ته اړ وي چې له ډېرې وړې دوشو او چینجیو خوړلو ته هم حاضرېږي، هره خبره چې ورته کېږي، په پوره خوښۍ یې تیروي.

دبیلگې په ټول مديواني ورونو چې څو ځل واده کړی و، د کورني ژوند په بازار کې ولې دومره بریالي وو؟ ولې دا وروڼه چې «پرنس» ورته ویل کیدل بریالي شول چې د سینما دنړۍ له یوه تنو ډېرو زیاتو ښکلیو ستورو سره وینه وکړي. او یوه لومړۍ درجه ښځه چې ډېره پانگه یې درلوده او په ټوله نړۍ کې مشهوره وه ولې یې ورسره واده وکړ؟ هو، ولې؟ دوی څنگه وتوانیدل چې دا کار وکړي.

اولا راجرز سنت جان په لبرتي مجله کې په یوه مقاله کې لیکي:

«دهغه جنبه چې مديواني ورونو پر ښځو پری ایسته، ډېرو خلکو

ته د اسرارو څخه و»

پولانگري چې یوه هوښیاره ښځه او نړۍ یې لیدلې وه او د نارینه و په پیژندنه کې ډېره پوهه او مشهوره هنر منده وه ما ته یې د مديواني ورونو ددې زړه ورنې سبب تشرېح کړ او ویې ویل:

«دوی داسې د ستاینې کولو په کار کې استادان دي چې مثال

چې ما په ژوند کې نه دی لیدلی. او په دې وجه او واقع بینا نه نری
کې د چاپلوسی هنر یو هنر شوی هنر دی. زه کولای شم تاسو ته
په یقین سره دا ووايم چې ددوی بېري راز همدا دی.»

حتیٰ ملکه وکتوریا د تملق سره حساسه وه. دیسرائيلي اعتراف
کړی دی چې د ملکې سره یې د برخورد پر مهال دتملق له معجونې
تر ډېره حده کار اخستې دی. دا دهمده خبرې دي. « هغه مې په
ښکلې طریقه نازوله» په عین حال کې دیسرائيلي یو له هغو تر ټولو
ماهورو او تر ټولو با خبرو اشخاصو و چې په خپل کار کې بریالی
و. هغه کرنلار چې دده په باب اغېز من واقع کیده نو چاپلوس به په
پای کې زیان لیده. تملق جعل او تقلب دی او دجعلي پیسو په شان
چې د کټې هڅه ترې وکړې، اخر دې په چا نیسي.

د ستاینې او ښې وینا او تملق او چاپلوسی څه توپیر دی؟ ددې
دواړو بیلول ډېر آسان دي. په ستاینه کې صمیمیت نغښتی دی، او
په تملق کې نه. یو دزړه نه راڅاڅي او بل له ژبې نه. یو ځان
غوښتونکی نه دی، بل پر ځان غوښتنه ولار دی. صمیمانه ستاینه او
خوږه وینا د هر چا د صفت وړ ده خو تملق هر ځای د کرکې وړ او
محکوم دی.

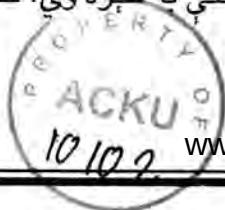
په دې وروستیو کې مې دمکسیکو په ښار کې دیو جنرال
مجسمه ولیده چې لاندې ترې دده دا له حکمت نه پکې خبرې لیکل
شوې وې. «له هغو ښمنانو مه ویرېده چې پر تا برید کوي، له هغو
دوستانو ویرېده چې چاپلوسی ږته کوي.»

نه، نه، نه! زه تاسو ته وړاندیز نه کوم چې چاپلوسی وکړئ.
غواړم د ژوند نوې لار دروښایم راځئ بیا یې ږته تکرار کړم،
غواړم د ژوند نوې لار در وښایم.

پنځم ژرژ امر کړی و چې شپږ لنډې کلیمې یې په بوکینګهام کې
دکار په دفتر کې لیک کړي. ددې لنډو کلیمو یوه داده: «دا را یاده
کړه چې نه بچا بیځایه ستاینه او صفت وکړم او نه بې ارزښته

ستاینه واورم. چاپلوسي داده: **«بې ارزښته ستاینه»** یو ځل مې د تملق تعریف لوستی و چې دلته دراورو وړ دی. « تملق د هغو شیانو له بیان نه دی چې مقابل لورې فکر نه کوي په ده کې دغه شته. » امر سن وایي: « هر ه ژبه چې غواړئ وکاروئ، تاسو نه شی کولای ځان تر هغه څه بل شان وښايئ چې یاست. » که په ژوند کې د چاپلوسي پرته بل کار نه وای، ټولو به هم دا کاوه او په انساني اړیکو کې به ماهر کیدای. معمولاً کله چې په یوه ټاکلې مسئله کې بوخت نه یوو، نور فکرونه مو ټول په سلو کې ۹۵ دځان په باب دي. اوس که لږه شیبه دځان په باب له فکر کولو لیرې شوو او لږ دنورو دمثبتو او ښو خواوو په باب فکر وکړو، دې ته به اړتیا نه وي چې داسې بې ارزښته تملق او دروغو ته اړ شوو چې لا دخولې مو وتلي نه وي او سم دلایله معلوم شي.

امر سون وایي: **« هر څوک چې را سره مخامخېږي په یو لحاظ رانه بر تري لري، زه هڅه کوم له هماغه څه نه یې چې تر ما بر تري لري، یو څه زده کړم. »** که دا وینا دامرسون لپاره رښتیا وه ایا زما او ستا لپاره زرگونه ځل ضروري نه ده؟ پریږدئ چې دخپلو بریو او اړتیاوو په باب لږ فکر وکړو او دمقابل لورې دښو او وتلو ټکیو فکر وکړو. پریږدئ تملق هېر کړو او صادقانه ستاینه او خوږه وېنا زده کړو. که په خوبښه او رضا نور په سخاوتمندانه ډول وستایو، خلک هم زموږ خبرو ته ارزښت ورکوي او هغه به دیوې خزانې په شان په خپله حافظه کې وساتي او ټول عمر به یې تکرار کړي او حتی تر ډېرو کلونو چې ستاسې به هېره وي، خو هغه به یې یادوي.

دریم خیرکی

هغه چې دا کار کولای شي؛

ټوله نړۍ به د ځان ملگرې کړي.

هغه چې دا کار نشي کولای؛

دیوازې توب د کوڅې لاروی به وي.

داوړي فصل چې رارسیري په پېر شوق دمالي ماین غاړو ته دماهي نیولو لپاره ځم. دا راته یو عادت جوړ شوی دی، ځکه زه له دې سفر نه پېره روجي ارامتیا ځان سره راوړم. دلته د سفر دښېګڼو دتشریح قصد نلرم، بلکې دیوې مسئلې مطرح کولو قصد لرم چې ددې لپاره ترې نتیجه واخلم.

زه پخپله دکوچنیوالي نه دتوتانو سره پېره مینه لرم خو حیران یم چې ماهیان ولې چنچیانو ته پر دې خوړو شیانو ترجیح ورکوي؟ کله چې ماهي نیونې ته ځم په بل فکر کې نه یم چې څه ته اړ یم په لومړۍ مر حله کې فکر کوم ماهیان څه ته اړ دي. زه پوهېږم ماهیان څه غواړي. زه هیڅکله په خپل چنګ کې توتان نه ځوړندوم، بلکې یو چینجی یا ملخ پکې ځوړندوم او دسیند ماهیانو ته وایم:

«و فرماین دستر خوان تیار دی، داغذا نوش جان کړئ.»

دانسانانو دښکار لپاره هم ولې ددغې لارې نه چې روغ عقل ورسره هېڅ ضد نه لري، کار وانه خلو؟

لوید جورج چې دا طریقه یې زده وه، کله چې ترې وپوښتل شول دا څنګه وشول چې له نړیوالې جګړې وروسته نور رهبران لکه ویلسون، اور لاند او کلمنسو له کاره لیرې شول او تاسو هماغسې ثابت پر خپل ځای پاتې شوي؟ ده ځواب ورکړ:

که په دې پست کې زما د پاتې کیدو په علت ځان پوهول غواړئ، احتمالاً به دې نتیجې ته ورسیرئ چې ما دا زده کړې ده چې دښکار په چنګ کې

څنگه د ښکار وړشي د خوښې وړ مړی کيږدم چې دهغه دطبعي سره سمه وي. په بله وينا په تجربه مې موندلې ده، دچنگ په څوکه کې څه شی کيږدم چې غافل ښکارېدونکی بې خوښ کړی.

ولې موږ بايد تل له هغه څه خبرې وکړو چې ورته اړ يوو! خو نه دا چې دا عمل يو ځان خوښی او بې گټې عمل دی؟ البته تاسو له هغه څه سره چې اړتيا ورته لرئ، مينه ښايئ او دا مينه هم همېشني او بدلون نه منونکې ده. منظور مې ستاسې د غوښتنو ځان خوښي ده. نور هم دهغو شيانو سره مينه لري چې ورته اړ دي.

په دغسې نظر په نورو کې دنفوذ يوازينی لار داده دهغه څه په باب بايد وغږېږو چې بل لوری ورته اړه لري.

نو دمهرباني له مخې سر له سبا له هغه چانه چې غواړئ ستاسو لپاره يو کار وکړي دهغوې د خوښې وړ مسايلو په باب وغږېږئ. مثلاً که نه غواړئ چې زوی مو سگرت وڅکوي (داستاسې د خوښې وړ موضوع ده) ورته دوعظ او نصيحت او خطابي مجلس مه دايروه او دهغې موضوع په باب چې ويل يې غواړئ راساً او ښکاره څه مه وايه بلکې په داسې شان يې ورته ووايه چې سگرت څکول هغه دهغه د خوښې وړ مسايلو نه وروسته پاتې کوي.

که تاسو دماشومانو سره سروکار لرئ، ددې ټکي په ياد ساتل ضرور دي چې دهغوې له خوښې بايد خبر اوسئ. دانسان په باب يوازې نه، حتی دحيوان په باب هم د خوښې خبره دپام وړده.

يو ساده مثال درته وړاندې کوم: ښاغلي رالف والدو امرسون او زوی يې هڅه کوله يوه خوسۍ چې لايې دمور شيدې خوږې، دخلاصې سيمې نه غوچلې ته بوږي. ښاغلي امرسون خوسۍ له مخکې راکښله او زوی يې پسې له شاه ټيله کوله، خوسۍ هم ورسره هماغه کار کاوه، يعنې پښې يې په ځمکه کلکې کړې وې او د پلار او زوی مقابل لوري ته يې زور کاوه او په سر تمبه کې سره يې د کروندې دازادې فضا نه دغوچلې زندان ته له تلو سره غږاوه. ددوی زړه ايرلندی خدمتگاره چې دپلار وزوی دکوښښ او دخوسۍ دمقاومت سيل يې کاوه، که څه هم سواد يې نه درلود اروا پوهنه يې هم نه وه لوستې،

چندان زور یې هم نه و، رامځې ته شوه او ورته وېې ویل: خوشی پرېږدئ. هغې وروسته خپله گوته دخوشی خولې ته نږدې کړه او پرې یې بنسوده چې هغه یې دموږ دتي په شان وروي. په همدغه حال کې زړه بنځه یو یوګام مخکې دغوجلې لورته تله او خوشی هم په مینه دېوې لار تعقیبوله.

دزیریدونه راوړوسته چې هر کار ستاسې نه شوی دی، حتماً ددې لپاره شوی دی چې یو څه مو غوښتل، مثلاً که ژړلي مودي، شیدي مو غوښتي، که نا ارامي مو څرګنده کړې، حتماً ناروغ وئ او ښه والې مو غوښت، که په جدیت مو درس لوستې وي حتماً ډېري او په راتلونکي کې دښه مقام غوښتونکي وئ. رښتیا، په داسې نظریو د اړو کسانو او خیرېه موسسو سره خپلې مرستې څنګه ګڼئ؟ که مو څه پېسې کومې خیریه ټولنې ته ورکړې وي، څه مو غوښتل؟

باور ولرئ چې که ځان غوښتنه درته مهمه نه وای، دامو په ځان زحمت نه تیراوه چې په خوارپېسې وګټئ او بیا یې خیریه ټولنې ته ورکړئ چې هغوی پرې خپلې اړتیاوې لیری کړي. تاسو په دې باندې خپله اړتیا پوره کړې ده او دا په اصل دځان غوښتنې د رفع کولو تر ټولو ښه لار ده.

پروفیسر هاری، اورا ستړیت د «انساني اړتیاوې» په کتاب کې لیکي: «زموږ کړنې په اصل کې زموږ داصلي او بنسټیزو غوښتنو ښوونکې او زموږ له اړتیاوو سر چینه اخلي» هغو کسانو ته چې غواړي په سوداګریزو چارو، ټا کور یا مدرسه او یا دسیاست په صحنه کې فعال وي. او په نورو کې نفوذ وکړي بهترین نصیحت ددی چې لومړی دې هڅه وکړي په بل لورې کې سخته لیوالتیا پیدا کړي، څوک چې ددې کار دکولو وس لري ټوله نړۍ په دځان ملګري او پلوی کړي او چې دا کار نه شي کولای یو لازوي به وي چې دیوازې والي پر لار روان دی.

اندريو کارنګي دیو سکاټلندی بیوزلي زوی و چې په ساعت کې په یوه سنټه یې کار پیل کړ او په هڅه یې ځان داسې ځای ته ورساوه چې دمرېنې پر مهال یې له خپلې پانګې ۳۶۵ میلونه دالره خیر په چارو ته بیل کړل. دې بیوزلي سکاټلندی ماشوم دا ډېره زر زده کړه چې په نورو کې دنفوذ لار داده

چې دهغوی سره دهغوی دغوبښتنو په باب وغږیږو. هغه یوازې څلور کاله
ښوونځی لوستی و خو دخلکو سره په راشه درشه پوهېده او دا یې ډېری راز

و

جالبه ده چې داندريو کارنګي د لوی عمر یوه کیسه نقل کړو:

دکارنګي بورور ښځې یوه زامن لرل چې په پوهنتون کې یې زده کړې
کولې. مور یې ددې لارو په باب سخته ځیر وه خو لوی نومره په خپلو
کارونو کې بوخت و چې وخت یې نه درلوده د خپلې وار خطا مور لیکونو ته
ځواب ولیکي. کارنګي ۰۰ څو دالره شرط کېښود چې زامن به مورته لیکونه
ولېږي. ده خپلو ورپرونو ته لیک ولیږه او ورته ویې لیکل چې هر یوه ته یې پنځه
دالره لېږلې دی خو پیسې یې په پاکت کې کینېښودې. یوه اونۍ وروسته د لیک
ځواب راغی. هلکانو دخپل تره نه مننه کړی وه او په ضمن کې یې دپاکت
خالي والي ته اشاره کړې وه. په نوره پېښه یې تاسو خپله پوهیږئ.

سبا ممکن وغواړی چې یو چاته دیو کار دکولو ووايي. ددې مخکې لږ
سوچ وکړئ او له ځانه وپوښئ: څه پول یې دي اړ باسې چې زما دخوښې
ورکار په خپله خوښه کړئ؟ دا پوښتنه بس ده چې پوه شوو چې له احتیاط او
تامل پرته باید چا پسې لار نه شو او د خپلو غوښتنو په باب ورسره بېځایه
څېرې ونه کړو.

دیوفصل په پیل کې نا ځایه خبر راغی چې دپخوا په نسبت درې چنده
ډېر مبلغ تحویل کړم. دا خبر داسې مهال را ورسید چې د چاپ ټکت ویشل
شوی و او مربوط اعلانونه هم نشر شوي وو.

طبیعي ده چې زه حاضر نه وم اضافي پېسې تحویل کړم خو دهوتل له
مدیر سره په دې موضوع خبرو څه فایده درلوده؟ هغه خو یوازې دهغه څه
سره مینه درلوده چې خپله یې غوښتل. څو ورځې وروسته دهوتل دمدير لیدني
ته لارم او ورته ومي ويل:

کله چې مې ستاسې لیک لاسته راوړ، لومړی لږ ولږیدم، خو په هیڅ دلیل
تا ملامت نه گڼم که زه هم ستا پر ځای وای ښايې داسې لیک مې درته لیکلې
وای. دا چې دهوتل د مدیر په حیث ستا دا وظیفه ده چې ډېره گټه وکړي او

که دا کار ونکړې، خارجيږئ. او باید هم خارج شئ. خو که غواړئ زمانه دغه اضافي مبلغ لاس ته راوړئ، راځئ چې يوځل يې درته گټې او تا وانونه دواړه تشریح کړم. يوه پاڼه کاغذ مې را واخيست يو ستون مې «گټو» او بل «تاوان» ته ورکړ. دگټو تر ستون لاندې مې دا شيان وليکل: دگدا سالون به خلاص پاتې شي تاسې کولای شئ هغه بل چاته په کرایه ورکړئ له دې به درته ډېره گټه ورسیري. که زه په دې موسم کې ۲۰ شپې ستاسو نه دغه سالون په کرایه وانځلم، ډېر تاوان به در ورسیري.»

اوس به دتاوانونو په باب خبرې وکړو: لومړی تاوان دادې چې که زه دغومره کرایې ته حاضر نه شم، زما له نشتوالي به هم پوره تاوان در ورسیري، هو هیڅ به لاس ته رانه وړئ ځکه زه ددې وس نلرم چې دغومره لوړه کرایه ورکړم او مجبور يم خپلې ویناوې بل ځای دایرې کړم.

دا اقدام تاسو ته یو بل تاوان هم لږکازما وینا وې ستاسو هوټل ته با سواد او تحصیل لرونکي خلک راکاږي او دا ستاسې د هوټل لپاره ښه تبلیغ دی. داسې نه ده؟ رښتیا ده چې که تاسو د (۵۰۰۰) دالرو په بیه اعلانونه په ورځپاڼو کې خپاره کړئ، دومره خلک به مو هوټل ته رانه کاري، څومره چې زما ویناوې يې درته جذبي. هماغه وخت چې خبرې مې کولې دده یاد شوې ضررونه مې وليکل او دهوټل مدیر ته مې ورکړل او ومې ويل «غواړم گټې او فايدي په ځیر ولولئ او خپله پرېکړه راته وایئ».

بله ورځ یو لیک راغی چې اجازه پکې د ۲۰٪ پر ځای یوازې ۵۰٪ لوړه شوې وه.

دا یاد ولرئ چې ما دتخفیف په باب ډېرې کلیمې پرته د خپل پام وړ تخفیف تر لاسه کړ. په خپلو خبرو کې مې دداسې موضوع په باب خبرې وکړې چې د بل لوړې خوښې وی او هغه ته مې وویل څنگه کولای شي خپلو غوښتنو ته ورسیري.

اوس به دافرض کړو خلک چې معمولاً په داسې پېښو کې کوم کار کوي، ما هم کړی وای او په غصه دمدير دکار دفتر ته ورغلې او ورته ویلې مې وای: ۲۰٪ اجازه دې د څه ډېره لوړه کړې ده؟ هغه هم په داسې وخت کې چې

ما ټکټونه وېشلي او خبر پانې مې خورې کړې دي. ۲۰۰٪ مسخره ده بې مانا ده، زه به دا اجازه هیڅکله ورنکړم.

فکر کوئ چې څه به پېښ شوی وای؟ بحث او خبرې مو ګرمېدې او جنجال ته خبره رسېده. که دې مې قانع کړې هم وای چې خبره یې ناسمه ده، خو احساسات یې ټپي کیدل او ګرانه به وای چې تسلیم شي. دانسانۍ اړیکو په باب یو مهم لار ښود درته لاندې وړاندې کوم، دا مشهور هانری فورډ ویلي دي:

«که په بری کې کوم راز وي، هغه بمقابل لوري نظر معلومولو کشف او دهغه او خپلې لید زاوې څخه نشیانو لیدل دی.»

دا لارښوونه دومره ساده او رښتیا ده چې هر څوک یې په لومړۍ ځل لیدو بې له تعصبه په رښتیا پوهیږي. خو ۹۰٪ خلک هر ځل ۹۹ ځلې هغه هېروي.

مثال غواړئ؟ هغه لیک چې سبا مو لاس ته درځی، وګورئ، ویه و ښئ زیاتره لیکوال دا عالي قانون چې سلیم عقل یې د منلو امر کوي، هیروي، لکه لاندې لیک چې د یوې راډیو یې ادارې د یو مشر دی، چې ځانګې یې په ټوله امریکا کې خورې دي. دا لیک په ټول هیواد کې د راډیو ګانو سیمه ایزو تم ځایونو ته لیږل شوی دی. دهرې کلیمې سره یې چې ما کوم عکس العمل ښودلی دی په قوسونو کې مې بیل کړی دی:

ښاغلی جان بلانک

بلانک ویل

اند یانا

ګران ښاغلی بلانک.

..... شرکت مینه لري د راډیو یې تبلیغاتی اژانس په لار ښوونه کې چې کوم دریځ لري، هغه وساتي

(څوک ستا د شرکت غوښتنو ته پام کوي، زه په خپلو غمونو کې پوب یم. بانک مې دکورلپاره پیسو له ور کړی سر پیچې، ځینې مې دکور ګلان له منځه وړي، پروڼ مې رتبه ټیټه شوه، نن په په ۸.۱۵ اورګادي ته ونه رسېدم.

د جونز دگيا محفل ته يې نه وم بللی. ډاکټر وايي دوينې فشار مې لوړ دی. د اعصابو دکمزوری او د وينستانو درژيدو په ناروغی اخته یم. بيا به څه کېږي. وارخطا خپل دفتر ته ننوږم او يو پاکت گورم چې د نيو پارک يو له ځانه راضي مدير د خپل شرکت دغوښتنو په باب پکې ليکلې دی. را گرځم او که هغه پوهيدای چې دې ليک په ما کې څنگه عکس العمل وږېږاوه، نو د تبليغاتو نه يې لاس اخست. او دگيو دوينځلو لپاره به يې دمايع توليد ته لاس اچولی وای.

ملې خپرونې چې اژانس يې خپروي او په لومړي مقام کې ځای لري، داسې پروگرام و چې هر کال مخکي تلو. تاسو لوی او پانکوال ياست او د ټولو په سر کې ولا ياست. نو څه؟ زه خو تاسو ته يوه ټنگه ارزښت هم نه درکوم، که څه هم د جنرال مونتروز، جنرال الکټريک او دامريکا دټول پوځ هومره لوی شي. که ديو Humming bird هومره شعور دې درلودای په دې به پوهيدای چې زه مينه نلرم وپوهېږم تاسو څومره ستر ياست، بلکې دا مينه لرم وپوهېږم چې زه پخپله څومره لوی او مهم یم. دا ټولې خبرې چې د ځان دلويوالی په باب کوئ ددې سبب کېږي چې خپل سپکوالي احساس (کرم).

موږ غواړو تر ټولو وروستي معلومات خپلو اخستونکو ته وړاندې کړو. (تاسو غواړئ؟ تاسو غواړئ؟ تاسو خو بيخې پوه شوې ياست. زه نه غواړم وپوهېږم چې تاسو څه غواړئ يا مو سوليني څه غواړئ. پرېږدئ چې دلومړي او وروستي ځل لپاره درته ووايم چې زه يوازې له يوه شي سره مينه لرم او هغه څه چې زه يې غوښتونکی یم او تاسو ورته پخپل ليک کې حتی يوه اشاره هم نه ده کړي.

نو ځکه دا کيدونې ده چې شرکت ته د اوونيزو معلوماتو په رالېږلو، موږ ته لومړی توب حق راکړئ او ټول اړوند جزئيات چې يو اژانس ته پکار دي په خپل وخت موږ ته راکړئ؟

(لومړی توب درکړو؟ څه سپين سترگی؟ دغه غورې خبرې چې مو دخپل شرکت په باب کړی، زما حقارت مو را پارولی دی او لا زما نه غواړئ چې

تاسو ته لومړی توب درکړم که چې دا کلمې کاروئ د «هيله لرم» يو ټکي هم نه وايئ.

ستاسو څرگند ځواب چې په دې برخه کې به ستاسو د وروستينو اقداماتو بيانونکي وي کېدای شي دواړو خواوو په گټه وي.

(اى کم عقلانو! تاسو داسې بخشش پاته چې هر ځای د مني د پانو په شان پرته دي ماته رالېږلې دي زه چې دخپل کور د قرض، گلامو او دخپلې وينې د فشار په غم کې يم تاسو رانه په بېره سپين سترگي غواړئ چې کېنم تاسو ته ځواب وليکم او هغه هم يو «بېرني» ځواب ستا مطلب له «بېرني» نه څه دی؟ نه پوهيږئ چې زه ستاسې په اندازه مشغول يم په داسې حال کې چې له دې بوختيا وو نه دځان خلاصون لټوم، تاسو په کوم حق راپسې شوې ياست؟ تاسو وايئ «د نواړو خوا وو په گټه» به وی. ښه بيا هم دشکر ځای دی زما په فکر کې ياست خو نه مو دي ويلي چې معامله به زما څنگه په گټه وي؟

ستاسو ارادتمند

جان بلانک دراديو مدير

«لطفاً وگورئ ددې سره مل هغه پاڼه چې دبلاک ويل مجلې نه پرې شوی، بيله بيا چاپ شوی او تاسو ته درولېږل شوه. کېدای شي مطالب يې ستاسې پام وړ وگرځي او وغواړئ هغه دخپلې رابښوې ستیشن نه خپره کړئ.»

(په پای کې اوس پوه شوم چې ايله دې لا يو څه ته اشاره کړې ده چې کېدای شي زما ستنونزه حل کړي، ولی مو خپل لېک په دې پيل کاوه نه؟ اوس څه گټه لري چې ښوئ يې. هر څوک چې تبليغات کوي او داسې سهوې تکراري په خپل دماغ کې کمي لري. تاسو نو اطلاعاتو ته اړه نلرئ بلکې دتاثراېد په غده کې لږ آيوډين ته اړ ياست.)

نن سبا په زرگونو پلورونکي ستري او نهيلي د بېري لږی تنخوا په بدل کې په پياده لارو کې سر گردان گرځي. نوی يوازي دهغه څه فکر کوي چې نوی يې غواړي. نوی دانشي درکولای چې نه زه او نه ته يو هم نه غواړو څه واخلو. که دامو غوښتلي، بازار ته تلو او اخستل مو. موږ نواړه په دې سوچ

کې يو وچې خپلې ستونزې حل کړو، که پلورونکي وکړای شي موږ ته وښايې چې کالی يې څنگه زموږ ستونزې حلولی شي، دانه وه پکار چې څه شي پر موږ خرڅ کړي. موږ ترې خپله اخستل داخستونکي هم دا خوښه ده چې جنس واخلې نه داچې جنس پرې خرڅ شي.

ځينې خلک چې د مسلکي کارونو لرونکي دي هم داسې سهوې کوي، څوکاله مخکې دغوږ ستونې او پرې يو مشهور متخصص ته لارم، مخکې له دې چې زما تانسولونه وگوري زما دتنخوا تپوس بې وکړ، دې زما دتانسلونو سره اړه نه درلوده، هغه غوښتل زما د پيسو په باب پوه شي، هغه ته دا په زړه پورې نه وه چې زما درنځ درمل وکړي بلکې دا مهمه وه چې څومره پېسې رانه اخيستلای شي. نتيجه يې داشوه چې هيڅ بې لاس ته ورنغلل ځکه زه يې له کتنځي وو تم.

نړۍ له دې ډول پيسه سرو او ځان خوښونه پکه ده. ځکه هغه لږ شمير خلک چې له ځان خوښي پرته غواړي نورو ته خدمت وکړي، ډېره گټه کوي او بد غوښتونکي يې کم دي.

اوون د. بانک وايي: «څوک چې د اوس لری ځان د نورو په ځای راولي او وکړای شي نورو د مغزو ښکار لار زده کړي، دخپل راتلونکي هيڅ غم دی نه کوي».

که ددې کتاب په لوستو يو شي ته ورسيرئ او د نورو د نظره دمسايلو په باب پوه شئ، هو که دکتاب له لوستنې همدا يوه گټه واخلئ، د گرځيدو ټکي مو په ژوند کې پيدا شو او ژوند به مو بدل شي ډېر خلک پوهنتون ته ځي چې د ورژيل شعروته ولولي او دعالي ټولنې په راز پوه شي، خو دپته پام نه کوي چې د خپلو مغزو ښکار ډول ته وگوري. يو ځل مې د « په اغېز من ډول وينا کول» تر عنوان لاندې يوه ډېره کورسونه هغو ځوانانو ته چې په پوهنتون کې يې زده کړې کولې او غوښتل يې د نيو جرسې په يوه موسسه کې کار وکړي، داير کړي وو.

يو ځوان غوښتل نور وهڅوي باسکېتبال وکړي او د باسکېتبال په باب يې خبرې کولې «زه غواړم چې تاسو راشئ او باسکېتبال وکړئ».

آيا هغه ستاسې دغوښتنې په باب څه وويل؟ تاسو نه غواړئ د لويو داسې ميدان ته لارښئ چې نور غواړي ورځي.

دلته د پروفېسر اوراسټريت وينا تکراروم: «لومړي په بل لوري کې اورنی لهوالتيا پيدا کړه، هر څوک چې دا کار وکړي ټوله نړۍ به دځان ملګري کړي. او څوک چې يې ونکړي د يوازې لارې لاروی به وي».

زما يو زده کوونکي به تل ديوماشوم په باب سودا کوله. دماشوم وزن کميده خواره يې ښه نه خوړل، موږ پلار يې معمولاً ناسمه لاره خپله کړې وه پرې قاريدل او ملامتو به يې، موږ دې غواړی دامه خوره، هغه خوره پلار دې غواړي لوی شې آبا ماشوم دې غوښتنو ته پام کاوه؟ دې غوښتنو ته د هغه پام دومره و چې ممکن تاسو يې د سيند دغاړې شګوته وکړئ.

هر څوک چې لږ روغ عقل ولري پوهېږي چې يو درې کلن ماشوم دخپل دېرش کلن پلار پشان مسايلوته نه گوري او هغسې غبرگون نه ښايي. پلار يې له ماشوم نه همدغسې تمه درلوده، په پای کې پوه شو او ځانته يې وويل: «دا ماشوم څه غواړي، ځنګه کولای شم دده غوښتنه له خپلو هغو سره يو شان کړم. چې په دې باب يې فکر وکړ زړ يې ورته دحل لار را وايسته. ماشوم يو درې کايی درلود چې دکور مخې ته يې پرې لويې خوښېدې خو لږ وړاندې يو زورور ماشوم و چې دې يې ترې په زور کوزاوه او پخپله پرې ګرځيده.

معلومدار چې ماشوم په چغو او سوږو کورته راته چې موږ يې ورسره لاره شي او دده گايی بيرته دهغه بل ماشوم نه واخلي. دا پېښه هره ورځ تکرارېده. ماشوم څه غوښتل. دده غرور، دده قهر، دده د مهم والي احساس دې ټولو پياوړو غوښتنو هغه پاراوه چې له وړانکاري ماشوم نه بدل واخلي خو کله چې ورته پلار وويل يوه ورځ به دا ددې وس پيدا کړي چې دهغه وړانکاري ماشوم پلار را وغواړي او سمه سزا ورکړي، خو که هغه څه وځوري چې موږ يې ورته تيار کړي دي، نوره خبره خلاصه وه تر دې وروسته يې هر څه خوړل. تردې وروسته يې پلار د يوې بلې ستونزې حل ته ملا وتړله ماشوم به دښې بستره ليدله. ماشوم له نيا سره ويدېده او چې هغې به لڼده بستره

ولیده نو ماشوم ته به یې وویل وگوره جانیه بیا دی څه کلان کرلي دي.
جانی به هم په ځواب کې ویل: نه ما دا کار نه دی کړی تا کړی دی. نه
ترتبی نه وهلو او نه شرمولو هغه له دې کار نه وانه راوه. پلار یې دې ته سوچ
کاوه چې ماشوم څنگه له دې کړنې واړوي؟

ماشوم څه غوښتل؟ ده غوښتل دخوب ځانګړی کمیس واغوندي. نیا یې
مجبوره شوه ده ته یوه جوړه جامې واخلي خو شرط به یې داوي چې بیا
بستره لډه نکړي. ماشوم غوښتل چې ځانله کټ بستره ولري. نیا یې دا کار
هم وکړ. مور یې پلورنځي ته بوت، پلورونکې جنی ته یې په سترګه اشاره
وکړه او ویې ویل: کوچنی ښاغلی غواړي څه واخلي. هغې هم دده مهم والي
احساس ته په پام وویل: ښاغلیه ووايه څه خدمت مو کولای شم. ماشوم د
خوښی نه دپښو په سر ودرېد، چې لوړ ښکاره شي ویې ویل: غواړم ځانته
دخوب جامې واخلم. ددې وروسته یې بیا د شپې ادرار نه کاوه او دیو لوی
سړي پشان احساس یې کاوه.

یوه بل ښاغلي هم نه شو کولای په خپله درې کلنه لوړ څه وخوري. هغې
غوښتل د خپلې مور پشان د لویوالي احساس وکړي. یوه ورځ یې پریښوده
چې دکور خواړه هغه پاڅه کړي. په دغه ورځ یې ښه پوره خواړه وخوړل.

ویلیام ویسټر یوځل ویلی و: **دځان څرګندول د انسان د بهرو بڼيادي اړتیا**

وڅخه ده.

موږ ولی دا جنبه د سوداګریزو معاملو پر مهال په پام کې نه ساتو؟ کله
چې یوه ښه مفکوره را سره پیداشي ددې پر ځای چې ویې ښایو دا زموږ
فکر دې، ولې یې هغه ته داسې نه ښایو چې دا دهغه مفکوره ده.

که دا کار وکړو دهغه به دا نظر خوښ شي او په خپله خوښه به یې ومنې.

نو، یاد ولری:

لومړی باید په بل لورې کې کلکه لېوالتیا پیدا کړئ. څوک چې دا کار
کولای شي، ټوله نړۍ به دځان ملګري کړي. څوک چې یې نه شي کولای د
یوازیتوب په شاړه لار به یوازې روان وي.

له دې کتاب نه ډور استفادې لپاره نهه وړاندیزه:

۱- که غواړئ له دې کتاب نه پوره ګټه واخلي بايد ذاتي استعداد ولرئ چې د هر کار لپاره پکار دي.

که له دې اساسي او بنسټيز شرط نه برخمن نه ياست، په زرګونو قاعدې به مو هم پکار نشي. له بلې خوا که دغه ذاتي موهبت درېکې وي، له مطالعې پرته به اړ يانېدونکيو بريو ته ورسيرئ، دا اړېن او معجزه اى شرط کوم دي؟ دا د يادولو ژوره مينه او پياوړې او نه ما تېدونکې اراده ده چې دخلکو سره په راشه درشې او سلوک کې يې دښه والي دروستلو لپاره لرئ. دا انگېزه څنګه ځان کې توليد ولاى شئ؟ ځان ته تل ددې ټکې په يادولو چې دې کتاب کې ياد شوى اصول ماته څومره اهميت لري. دا حقيقت ځان ته مجسم کړئ چې ددې کتاب د اصولو پېروي به تاسو سره څومره مرسته وکړي چې له ډېرو ټولنيزو او مادي خوندونو نه برخمن شئ. ځان ته بيا بيا دا ووايئ: **«زما شتمني، نيکمرغي او عايد دخلکو سره په اړېکو او برخورد کې زما په مهارت پورې اړه لري.»**

۲- لومړى ددې کتاب هر څپرکې په بېره ولولئ چې يو لړ ليد درته پيداشي. کېدای شي دامو وهڅوي چې بل فصل هم زر ولولئ خو دا کار مکړئ که دکتاب د لوستلو مو منظور يوازې وخت تېرول نه وي او غواړئ په انساني اړېکو کې خپل مهارت زيات کړئ، نو هر فصل له سره په ځير سره ولولئ. ددې کار نتيجه به داوي چې تاسو وخت ځانته ساتلې وي او ستاسو هڅو ګټه در رسولې ده.

۳- دمطالعې پر مهال بيا بيا غلي شئ او دهغه څه په باب مو چې لوستلي دي سوچ وکړئ. له ځانه وپوښتنئ څنګه او څه وخت کولای شئ ددې کتاب وړاندیزونه عملي کړئ. دا ډول لوستل به ستاسو سره زياته مرسته وکړي او په پېره زياته مينه به د کتاب پاتې برخې تعقيب کړئ.

۴- د لوستنې پر مهال تور پنسل يا قلم په لاس کې ولرئ او کومې خبرې چې مهمې په پام در ځي لاندې ترې ليکه وياسئ. که جمله درته ټوله مهم راغله

د ټولې جملې لاندې کرښه وباسئ او ټاټوبي په څلورو ستورو سره نښه کړئ. یو کتاب کې نښه کول او خط ایښودل دهغه لوستل اسانوي او بیا کتنه پرې ډېر زر کېږي.

۵- زه یو سړی پېژنم چې ۱۵ کاله دبیمې په یوه شرکت کې مدیر دی. دی هره میاشت دخپل شرکت ټول مکتوبونه چې شرکت یې لیږلي وي لولي، هو، هماغه تړونونه هره میاشت او هر کال له سره لولي. ولې؟ ځکه هغه ته زیات شوي ده چې بیا بیا لوستل د یانولو باعث کېږي. ما یو وخت «د وینا کولو لارې» په نوم کتاب په لیکلو دوه کاله وخت ولگاوه، خو دا احساسوم چې بیا بیا باید دهغه کتنه وکړم چې رایاد کړم په کتاب کې مې څه لیکلي دي. هغه چټکتیا چې خبرې پکې هېروو ډېره حیرانوونکې ده ځکه نو که غواړئ له دې کتاب نه رښتینې او همېشني گټه واخلي دا فکر مکوي چې یو ځل لوستل به یې بس وي، کله چې مو دقیق ولوست، هره میاشت باید څو ساعته دهغه بیا کتنې ته ورکړئ.

دا کتاب هره ورځ خپلې مخې ته دکار پر مېز کېږدئ او چې څومره کولای شئ ویې گورئ. ځانته دا تلقین کړئ چې ډېر مختگ لپاره څومره پټ او دننه لوړ او سر ښاره امکانات لرئ. دا زده کړئ چې ددې کتاب دمندرجاتو عملي کول یوازې هغه وخت کېدای شي چې بیا بیا ټاټوبي وگورو او پېروي ترې وکړو. دې کار ته بله لار نشته.

۶- یو ځل برنارد شاه ويلي و: «که تاسو چاته څه یاد کړئ، هغه به هیڅ یاد نکړي» ده رښتیا ويل. یانول یو فعال کار دی. موږ عمل ته په اقدام کولو یو څه یابوو. نو که غواړئ ددې کتاب اصول مو پر ذهن کېږي، هڅه وکړئ هر وخت چې مخې ته مو راځي هغه په کار واچوئ. که داسې ونکړئ څه چې مو لوستي دي ډېر زر به مو هېر شي. یوازې هغه پوهه مو په یاد پاتې کېږي چې کارولې مو وي. کېدای شي کله ددې کتاب دځینو ټکیو عملي کول گران وي. زه پوهېږم، زه پخپله هم چې دا کتاب مې لیکلی کله کله نشم کولای ددې کتاب ځینې لارښوونې پلې کړم. کله که له چا خفه شم او وځوړېږم نو له ده نه گيله او شکایت راته تر دې ډېر آسان دی چې

دهغه سره دخپل نظر ديو شان ټكيو په پيداكولو پسې وگرځم رښتيا چې بډويل او انتقاد تر ستاينې ډېر آسان دي. دا ډېره طبيعي ده چې دخپلې خوښې وړ موضوع په باب درته خبرې د بل دخوښې وړ تر خبرو ډېرې خونډورې دي.

كله چې دا كتاب لولئ داسې مه گڼئ چې نوى معلومات تر لاسه كوئ بلكې وگڼئ چې د ژوند نوې طريقه زده كوئ. دا كار وخت، پا بندي، حوصله تمرين او ورځنى ټينگار غواړي.

ځكه نو تر هغه ځايه چې كولاى شئ ددې كتاب پانې واړوئ او هغه دانسانى اړېكو په باب دمعلومات لرونكې يو داسې كتاب وگڼئ. هر كله چې له ځانگړې ستونزې سره مخ كيږئ لكه دماشوم اصلاح، يا له ځان سره مو دميرمنې په يو نظر كول يا د يوه قهرجن اخستونكي رضا كول، دې وخت كې له عادي او معمولي كړنو يعنى دناڅاپي پارونو او طبيعى غبرگونونو نه ډډه وكړئ. دا طريقه ډېر وخت ناسمه وي. ددې كار پر ځاى ددې كتاب پانې واړوئ. او هغې برخې چې ترې لاندې مو ښه او خط ايستلى ولولئ او د ښوونو سره سم يې كړنه وكړئ. وبه وينئ چې څه معجزې كوئ.

۷- له ميرمن، بچيانو يا اداري همكار سره مو شرط وټړئ چې كه هر ځل ددې كتاب ښوونې خطا كوئ هغوى ته ۱۰- ۱۰۰ يا ۱۰۰۰ روپۍ انعام وركړئ. هغه تمرينونه چې ددې كتاب د عملي كولو لپاره كوئ ديويې خوږې لوبې په شان يې جوړ كړئ.

۸- ديو مهم بانك رئيس وال استريت يو ځل زما دټولگي شاگردانو ته د يو ډېر اغېز من ميتود په باب وينا وكړه چې ده دځان داصلاح لپاره كارولې و. سره له دې چې دده رسمي زده كړې ډېرې كمې وې خو دامربكا د ډېرو مهمو مالي متخصصينو څخه و. هغه اعتراف وكړ په بريو كې يې ډېر دهغو طريقو پورې دى چې پخپله يې را ايستلى دي. زه هڅه كوم څومره چې كولاى شم دده خبرې در يادى كړم:

بیر کلونه وشول چې د دفتر د بورډ ټولې کتنې مې د شپې لیکم. دکورنۍ

غږی مې د شنې په شپې ماته هېڅ پروگرام نه جوړوي. ځکه پوهېږي زه د جمعې په شپه وخت دخپلو کارونو دتحليل او ارزونې لپاره لگوم. د شپې له خپلې کورنۍ نه بيلېږم، دفتر پرانېزم او دهغو مرکو، کتنو او خبرو په باب فکر کوم چې د اوونۍ په جريان کې مې کړې دي. له ځانه پوښتم چې «په هغه ځانگړي باب مې څه سهوه کړې ده؟ يا کوم ښه کار مې کړی دی؟ او يا مې څنگه کولای شو دغه يا هغه کار ښه کړی وای او له دې تجربې نه به څه درس واخلم؟»

دې ته ځېر شوي يم چې دا اونيزه ارزونه ما ډېر ستړی کوي او غالباً هغه سهوې چې کړي مې وي ورته حيرانېږم. البته دکلونو په تېرېدو دا سهوې کمې شوېدي. حتی کله لا په دې کلونو کې غواړم دځينو غونډو په پای کې ځانته افرين ووايم. دا په خپل قلم او لاس ارزونه او تجزيه چې کلونه يې دوام کړی دی. تر ټولو ډېر زما په بريالتوب کې اغېزمن دي. دې لارې ما سره مرسته کړې ده چې دتصميم نيولو کې می ځواک زيات کړم او حتی دخلکو سره يې د ډېرو تماسونو په باب راسره مرسته کړي چې لرل مې اولرم يې.

ولې ددې کتاب د عملي کول په وخت ددغسې طريقې نه کار نه اخلی؟ که دا کار وکړی نوه حاصله به ولري: اول دا چې پوه به شئ يوه ازمونيزه دوره تيروي چې هم خوږه او بوختونکې ده او هم ډېره گټوره او باارزښته. نويم دا چې پوهيږئ دکتنو او خلکو سره د سلوک په باب مو قابليت څومره زيات شوی او دنورو ساحو په شان برجسته شوی دی.

۹- بورځنې ياد داشت کتابچه ولرئ او په هغه کې هغه برېاوې ولېکئ چې ددې کتاب داصولو په عملي کولو کې مو لاسته راوړي دي. دهر مورد جزئيات ښه پوره وليکئ. مياشتې، نيټې او هغه نتايج چې مو لاس ته راوړي دي ولېکئ. ددغسې کتابچې لرل مو نور هم هڅوې چې دغسې کار لا زيات وکړئ. کلونه وروسته به هم کله چې دې ليکنو ته مو پام شي، پوره خوند به ترې واخلي.

ددې لپاره چې ددې کتاب نه ښه گټه واخلي:

۱- په ځان کې باید دمرمداری پراصولو د تسلط لپاره اوړنی مینه پیدا کړئ.

۲- مخکې له دې چې بل څپرکی ته لار شئ، تېر څپرکی بیا ولولئ.

۳- کله چې لولئ له ځانه وپوښتنی څنگه به دا دستور عملي کړم؟

۴- دهر مهم او ځلېدونکي نظر لاندې لیکه وباسئ او یا نښه ورته کېږدئ.

۵- ددې کتاب مطالب هره میاشت تکرار کړئ.

۶- ددې کتاب محتویات هر وخت چې درته ضرور شول، عملي کړئ، کوشش وکړي له دې نه ديو داسې کتاب کار واخلئ چې دانساني اړیکو لارښود وي.

۷- ددې کتاب د ځینو اصولو د نه منلو په صورت کې د څو روپو په ورکولو دزده کړې وخت ځانته په یو ډول تفریح بدل کړئ.

۸- هره اونۍ دخپل پر مختک اندازه وارزوئ. له ځانه وپوښتنی څه سهوې مو کړي. کوم بري مو گټلي او کوم درسونه مو اخستي دي.

۹- په پای کې کوم ځای چې مو ددې کتاب خبرې پلې کړي وي دنېټې او څرنکوالي سره ېې ولېکئ.

دوهمه برخه

څلورم خپرکی

دهر کلي ور گرځيدنې لپاره لارښوونه:

د دوستانو موندلو لپاره ولې بايد دې کتاب ته اړ اوسئ؟ د دوستی جلیلو
مهم فن چې په ټوله نړۍ کې تجربه شوی دی، ولی نه تجربه کوو؟
هغه څوک له کوڅې تېرېږي؟

کیدای شي سبا ور سره ونه گورئ؟

هغه اهلي ځناور چې په پياده لار کې د یو کور مخې ته سر په خاورو
ایښی او ویده دی څه نو مېړي؟

مه ویرېږئ، خواته یې ور شئ، څنگ ته یې ودرېږئ، په شایې آرام لاس را
کاږئ، څه غبرگون به وښایې؟ کله چې یې په شا لاس را کاږئ او دنارولو
نیت یې لرئ لکۍ خوړوئ، هغه چې کله پوه شي تاسو یې نازوئ په شوق
راځي او ټوپونه وهي. تاسو هم پوهېږئ چې ددې ځناور په دې اعمالو کې
د قدر پېژندنې نه بل څه نه دي نغښتي. هغه نه دا غواړي چې ستاسو موټر
واخلي او نه هغه ملکیتونو ته اړتیا لري چې ستاسو سره وي. ستاسو مال او
شتمنی ته تمه نلري، یوازې غواړي ستاسو محبت ته ځواب ورکړي.

دې ته مو کله فکر کړی دی چې سپي دخپل ژوند لپاره کار ته اړ تیا نلري
چرکه که غواړي ژوندی پاتې شي باید هکۍ واچوي، که غوا شیدې ور نکړي
او غوا یې ځمکه قلبه نکړي او قمري اواز ونکړي هېڅ شی نه دي، خو سپي
داسې حیوان دی چې دانسان سره دمحبت کولو سره خپل ژوند ته مفهوم
ورکوي او د دوام ورکولو وس یې پېدا کوي.

پنځه کلن وم چې پلار مې راته یو ژېړ کوکری په نیم ډالر واخست. دا
خوښي زیږونکی کوکری زما د کوچنیوالي ملگری و. هره ورځ پوره څلور
بجې او درې دقیقې به یې سترگی زموږ دکور پیاده لارې ته نیولې وې، همالته
به ناست و او زما د پښو اواز ته به منتظر و. همدا چې زما اواز یې او ریده
یا یې لیدل د داسې غشي په شان به زما لورته را الوت چې دلیندي نه آزاد
شوی وي. را منډې به یې وهلې، ساه استل به یې ماته را رسیدل او په شوق

به يې زما هر کلی کاوه، دا مینه ناک سپی بیا دتندر په واسطه مړ شو خو زه ورته وایم: «تا چې پخپل لنډ عمر کې د اروا پوهنې له کوم کتاب نه یوه کرښه هم نه وه لوستې اړتیا دې هم ورته نه وه. غریزې څنگه در یاد کړل چې په ډېر لنډ وخت (۲ میاشتو کې) په مینه کولو داسې دنورو مینه جلب کړي چې بنیادم یې په دوه کالو کې هم نه شي لاس ته راوړی.»

اجازه راکړئ دا موضوع له انساني نظره شرح کړم: تاسو کولای شئ چې افرادو سره د واقعي مینې په اساس ددوه میاشتو نه په کمه موده کې دهغوې داسې مینه ځانته را جلب کړئ، چې په دوه کاله کې به مو نه وي جلب کړې.

پته دې نه وي چې زه او تاسو ډېر افراد پېژنو چې تل دا اشتباه کوي چې یوازې د توجه غوښتونکي په شکل پاتې کېږي. خلک نه زما سره علاقه لري او نه تاسره. هغوي ټوله شپه او ورځ له ځان سره مینه لري. په بله وینا انسان ځان غوښتونکی موجود دی چې دهغه دځان غوښتنې د احساس د راضي کېدو له لارې کولای شو په هغو بريالي شو او ددوی مینه واخلو او دې ته یې اړ کړو چې فدا کارۍ وښايي.

دنیو یورک دتلفن شرکت دخلکو د تېلفوني خبرو په باب یو دقیقه څېړنه وکړه چې پوه شي خلک په تېلفوني خبرو کې کومه کلیمه ډېره کاروي. کولای شئ سوچ یې وکړئ چې دا کلیمه کومه وه؟ دا کلمه هماغه د مفرد شخص لومړۍ ضمیر یعنی (زه) ده. زه! زه! زه! په ۵۰۰ تېلفوني خبرو اترو کې د «زه» کلیمه (۳۹۹۰) ځلې کارېدلې ده. کله چې یو ډله ایز عکس ته چې تاسې هم پکې یاست گورئ تر ټولو مخکې دچا په انځور پسې گرځئ، که تصور کوئ خلکو در سره ډېره مینه پیدا کړېده، دې پوښتنې ته ځواب ورکړئ.

ولې خلک تاسې سره مینه پیدا کړي، په داسې حال کې چې تاسو نه غواړئ لومړی دغسې شئ. او هغوی سره مینه وښايئ؟ خپل قلم را واخلئ او ځواب یې دلته ولیکئ:

که هڅه وکړو خلک تر تاثیر لاندې راولو او اړ بهی کړو چې موږ سره مینه پیدا کړي. هېڅکله به صمیمي او حقیقي دوستان ونلرو. واقعی دوستان په دې طریقه نه پیدا کېږي. ناپليون دا طریقه وکاروله او کله چې بهی له ژوز فین سره وروستی کتنه وه وویل:

گرانې ژوز فین! زه په هماغه اندازه چې په دې نړۍ د یو انسان لپاره کېدای شي نېکمرغه واوسي، نېکمرغه وم، خو په دې شېبه کې ته په نړۍ کې یوازنی کسه بهی چې باور پری کولای شم.

مور خین شک لري چې ده حتی په ژوز فین باور نه درلود پېژندل شوي اتریشي ارواه پوه الفرد ادلر په خپل کتاب «ژوند څه مانا لري» کې لیکلي دي:

«هغه څوک چې خپلو هم نوعانو سره مینه نه پیدا کوي، په ژوند کې له بهرو سختو ستونزو سره مخ کېږي، او تر نورو بهر تاوان ځانته رسوي. دهمدې خلکو له منځه دي، چې بیکاره او ماته خوړلي کسان منځ ته راځي.»

کېدای شي په لسگونو د اروا پوهنې پوهنیز کتابونه ولولئ. زما دڅېرې بیا تکرار نه خوښېږي خو د ادلر خبره دومره ژوره او له مانا ډکه ده چې غواړم دا ځل بهی څو په لویو تورو بیا له سره ولیکم:

«هغه څوک چې خپلو هم نوعانو سره مینه نه پیدا کوي، په ژوند کې له بهرو سختو ستونزو سره مخ کېږي، دهمدې خلکو له منځه دي، چې بیکاره او ماته خوړلي کسان منځ ته راځي.»

کله چې مې دنیو ټارک په پوهنتون د کیسه لیکنې درس لوست، یوه ورځ د کالیرر دمجلې مدیر راته وینا کوله هره ورځ په لسگونو کیسې ورته رسېږي. هغه بهی چې یو څو کرښې ولولي پوهېږي چې لیکوال بهی له خلکو سره مینه لری که نه. هغه وویل:

«که لیکوال ته خلک گران نه وي، خلک به بهی هم کېسې خوښې نکړي.»

دمجلې دې تجربه لرونکې مدیر له دې امله چې لکيا دی دکیسې لیکلو په باب په خپله وینا کې وعظ کوي. بښنه وغوښته او وویې ویل:

زه لکيام هماغه خبرې درته کوم چې واعظ بهی درته کوي، خو دا په یاد

ولرئې که غواړئ په داستان ليکنه کې بريالي شئ، لومړی خلك ځانته گران کړئ.

که دا وينا د داستان ليکنې په باب سمه وي. پاڼه اوسئ چې دخلکو سره د برخود او راشه درشې په باب هم تر هغه څو ځلې رښتياده.

غواړم ايراني ته خپل وروستې تگ را ياد کړم او تاسو ته يې ووايم. هغه ورځ مې د يو مشهور مداري سره چې په خپل کار کې لومړی و، تېره کړه. ده څلوېښت کاله د ټولې دنيا سيل کړی و او خلك يې پرځان مين کړی وو. تر شپېته ميلونو پېرو کسانو دده دندارو لپاره داخله کړې وه او هغه په دې کار دوه ميلونه ډالره گټلي وو. له ده مې وغوښتل د خپل بري راز راته ووايي. بې له شکه دده بريو کې دده دزده کړو هيڅ برخه نه وه. ځکه دې لا بېر کوچنی و چې د پلار له کوره وتښتېد او د يو چا سره شاگرد شو او په هغو واگونونو کې چې څاروي به يې له يوه ښار نه بل ته وړل، ته راته، دوشو په انبار به ويده کېده او وخوره مه مړه د گټلو لپاره به يې سوال کاوه. په دغو تلو راتلو کې به يې هغه اعلانونه چې د سرکونو دواړو خواوو ته به ليکل شوي و و لوستل او له همدوی يې لوستل زده کړل. آيا ده په مداري توب کې پېر زيات معلومات درلودل؟ پخپله يې ماته وويل:

دمداري توب په باب په سلگونو کتابونه ليکل شوي دي او په لسگونو کسان په مداري توب کې زما هومره معلومات لري. خو زه يوه شيه لرم چې نور ترې بې برخې دي. لومړی زه ددې قابليت لرم چې خپل شخصيت په خپلو نندارو کې وځلوم. هغه دندارو استاد و او دبشر طبيعت يې پيژنده هر کار چې يې کاوه، هر حرکت، هره وينا، د ښو هر ځل پورته کول داټول يې مخکې تمرينول. اکتونه او عملونه يې په دقيق ټول منظم شوي وو. دخبرو په جريان کې وويل:

«او بله داچې دخلکو سره مينه لرم، پېر مداريان خلکو ته گوري او زړه کې وايي، دلته يو څه غوايان او خوشيان راټول شوي دي، او زه ټول غولوم. زما لار بيله ده. هر ځل چې صحنې ته ورځم ځان سره وايم: «پېره مننه کوم چې دا دومره خلك راته راغلي دي. دوی په خپل راتگ ماته دا امکان راکړی

دی چې خپل ژوند په ابرو تېر کړم. زه به هم هڅه وکړم چې په بهر ښه بول دهغوې دتفریح امکان برابرکړم. هغه چې دبېلې نندارې لپاره تیاری نیوه وبې ویل:

«هرځل چې ننداره پېلوم مخکې له ځان سره څو ځلې تکراروم ماته خپل لیونکي گران دي، هو راته گران دي». رښتیا! هغه مسخره وه؟ لوده وه؟ تاسو چې هر فکر کوئ خو زه دده دا طریقه دیو سر مشق په حیث گڼم.

مېرمن شومان شانیک نزدې همداسې خبره وکړه. سره له دې چې وېرې او په زړه ماته وه سره له دې چې بول بول تراژډیو پې ژوند تور تم کړی و او حتی 'یوځل یې دځان او ماشومانو وژنې ته اړ اېستې وه، سندرو ویلو ته پې دوام ورکړ تر څو چې دخپل وخت یوه له تر ټولو سترو هنر مندانو او کېدای شي ښاغلی دسېک تر ټولو لویه سندره غاړې وه. هغې یوځل اعتراف وکړ چې دبېرې راز پې دخلکو سره مینه کول دي.

دتنوډور روز ولت د حېرانوونکي بری او محبوبیت له رازونو نه هم یو دا و. هغه ښه نومره محبوب و چې نوکرانو ته هم گران و. دده تور پوستکي نوکر جمر، ارموس ته روزولت نومره گران و چې دده په باب پې یو کتاب ولیکه چې نوم یې و «روزولت، دخپل نوکر لپاره اتل». په دغه کتاب پې ارموس په لاندې پېښه کې د روز ولت په محبوبیت رڼا اچوي.

«زما ښځې یوه ورځ له روز ولت نه وپوښتل، زرکه څرنگه حیوان دی؟ زما ښځې په ټل عمر کې زرکه نه وه لیدلې، روز ولت ورته دهغه اوصاف بیان کړل. څو ورځې وروسته زموږ دکوډلې زنگ وشرنگېده ښځې مې غوړی واخسته، پخپله روزولت و، زما ښځې ته پې تلفون کړي و چې زموږ دکوډلې مخې ته یوه زرکه ده او که وگورو وبه پې ویتو. دغسې ورو شیانو ته پام کول دروزولت له خویونو وو. کله چې به زموږ له کوډلې تېریده که به پې څه کار هم نه و نو یو غږ به پې را باندې کاو ای... و... و... اونې! ای پې ی جمره!، دابو بوستانه کلام و زموږ دکور مخې ته دداسې شخص دتېریدلو په وخت به موږ څنگه له هغه سره مینه نه کولای؟»

کله چې جمهور رئیس تافت او مېرمن پې له سپېڅلې مانې وتلې وو، روز

ولت سپنې ماني ته راغلې و. ده سپنې ماني خدمتگارانو ته دا احترام وړ په برخه کړ چې هر يو به يې پخپل نوم يا د اوه، سلام يې پرې چاوه او حتی داشپزخانې مزبور ته به يې هم ځان رساوه.

ارسېت بور ليکي: «کله چې روز ولت ليس کلفت وليد، تپوس مې ترې وکړ. اوس هم دگدنو بوډی پخوې، هغه وويل: کله کله مزدورانو ته دگدنو بوډی پخوم خو څوک چې په لوړو طبقو کې دي نه يې خوري.»

روز ولت وويل: «هغوی نوق او سليقه نلري. چې جمهور رئيس تافت مې وليد پر دې موضوع ورسره خبرې کوم.

ليس ددغې بوډی يوه قطره ورته په قاب کې راوړه او روز ولت په داسې حال کې چې دکار دفتر ته روان وو هغه يې وخوړه او هم يې هغو باغوانانو او کارگرانو ته سلام کاوه چې له څنگه يې تېرېدل. هر چا سره چې مخ کېده په هماغه ژبه يې ورسره خبرې کولې چې دمشري په وخت به يې وړ سره کولې. دده نوکر ايک هوډر په داسې حال کې چې له سترگو يې اوبنکې څڅېدې ويل:

«هغه وختونه بخوښی بگ وختونه وو، موږ هېڅ يو دې ته حاضر نه وو

چې يوه ورځ په سل ډالرو بدله کړو.»

زه په تجربه پوهېږم چې سړی کولای شی دنورو سره دصميمي مينې په ښودلو حتی د ډېرو سترو اشخاصو وخت ونيسي او دهغوی همکاري ځانته راکاږي. يو مثال درته وایم:

موږ يو وخت دداستان ليکنې کورس لوست. په هغه وخت کې مو وغوښتل نوخت لوي او مشهور ليکوالان راشي او موږ ته دخپلو بريو درازونو په باب څه ووايي. موږ پوهېږو چې نومره کافي وخت نه لري نو بوي ته مو پوښتليک ولېږه چې هر يو پکې دخپل بري راز وليکي. پوښتليک موږ ۱۵۰ تنو لاسليک کړی و. موږ هڅه کړې وه داسې څه ورته وليکو چې خوښ يې شي. ددوی خوښ شو ځکه ډېر لوی کسان لکه لسلي م، شاد روز ولت دکا بينې دمالیې دوزير معين، جورج، ډيکر دتافت دجمهوری ریاست نوخت دمحمکي رئيس ويليام جننکر او فرانکلن دلانو روز ولت او نور ډېر پېژندل شوي کسان موږ اړ کړل، موږ ته راشي او موږ زده کوونکو ته وينا وکړي.

موږ هر يو كه قصاب، كه نانوايي او كه واكوال يوو، خوښېږي مو چې وستايل شو. مثلاً قيصر دوهم ويلهم په پام كې ونيسئ. كېدای شي په نړۍ كې دلومړۍ نړېوالې جگړې وروسته ترټولو بدنام سړی و. هاليند ته د تېښتې پر وخت ور سره حتی خپل ملت مخالف و. له ده څخه كركه نومره ژوره وه چې حتی په ميلونو نو خلكو غوښتل هغه پوتې پوتې كړي. او يا ېې ژوندی وسوځوي. دقهر او غصې په دغه بل ځنگل يوه كوچني ماشوم دالمان قيصر ته يو ليك ولېږه. دې هلك په خپل ليك كې لېكلي وو: پريږدئ نور هر ډول چې غواړي فكر وكړي، خو هغه به په هر حال كې ويلهم دالمان دامپراطور په توگه پېژني او په دغه نوم به ورسره مينه كوي. ويلهم دې ليك نومره تر اغېز لاندې راوست چې ماشوم ېې هلند ته وباله. ماشوم دخپلې مور سره هالند ته لاړ او دالمان قيصر د ماشوم له مور سره واده وكړ. ماشوم دې ته هېڅ اړتيا نه درلوده چې په خلكو كې دنفوذ كولو او دوست موندلو په باب كوم كتاب ولولي. هغه دغېږې له مخې پوهېده چې څه وكړي.

كه وغواړو ځانته دوستان پيدا كړو بايد نوروته خدمت وكړو او هغوی ته داسې كارونه وكړو چې وخت او انرژي پرې لگېږي. بايد نورو ته زموږ خدمت له ځان غوښتنې او غرض پرته وشي كله چې ډوك ويندسور وليعهد و، يو پروگرام ورته جوړ شو چې امريكا ته لاړ شي. له دغه سفر نه مخكې ده څو مياشتې داسپانوي ژبې په زده كړه تېرې كړې چې وكړای شي د جنوبي امريكا په خاوره كې دهغې داوسيدونكو په ژبه خبرې وكړي. د همدې عمل له مخې هغه دجنوبي امريكا دخلكو په زړونو كې ډېر گران شو.

كلونه وشول غواړم دوستانو دزېږېدو نېټې مې پيدا او بيا ېې باندې كړم. وبه پوښتنې ولې دا كار كوي؟ كه څه هم زه پرمطالع ليدو لږه عقیده هم نلرم له دوي پوښتم چې آيا دوی عقیده لری چې دشخص دزېږېدو نېټه دهغه په اخلاقو او درفتار په ډول كوم اغېز لري؟ كله چې بل لورې خپل عقیده څرگنده

کړه ترې غواړم دخپلې زېږېدا ورځ، میاشت او کال راته ووايي. مثلاً که ووايي د نومبر په ۲۴ زېږېدلی دی زه دا څوځل له ځان سره تکراروم او زده کوم چې کله چې هغه لار ژر ږي په خپله کتابچه کې لیکمه کله چې مې دوست دزېږېدو ورځ را ورسېږي د مبارکۍ کارت یا تلگرام ورلېږم. څه هیجان چې زما کارت ږي په شخص کې نه تولیدوي! زیاتره زه په نړۍ کې یوازنی شخص یم چې دده دزېږېدو نېټه مې په یاد ده.

که غواړئ خلك ځانته را وگرځوئ دهغوی سره په شوق او گر می برخورد وکړئ. کله چې چا سره په تلفن غږېږئ هم دا لار خپله کړئ. داسې ورته په تلفون کې «هلو» ووايئ چې نوموړی فکر وکړي تاسو ږي په تلفوني خبرو بهر خوښېږئ. دنیو ډارک دتلفن شرکت یو کورس جوړ کړی و، په هغه کې ږي تلفونچیانو ته دښو خبرو زده کړه ورکوله. دغه تلفونچیان اوس دا جمله «کومه نمره دایرول غواړئ» په داسې ژبه بیانوي چې تاسو فکر کوئ، ورته وایي «سهار مو نهکمرغه، خوښ یم چې کولای شم ستاسو خدمت وکړم».

سبا مو چې چاته په تلفون ځواب ورکاوه، همدغه طریقه وکاروئ. آډا دا طریقه په سوداگریزو (تجارتی) اړیکو کې هم رول لري؟ زه کولای شم په لسگونو مثالونه راوړم خو دلته (یو) مثال راوړم:

چارلز ر. والترز چې دنیو یارک دیو مشهور بانک کار کوونکی و دیوې ځانگړې موسسې دکار په باب د یو محرمانه گزارش جوړول ورته وسپارل شول. هغه یوازې یو تن پېژنده چې دده دخوښې وړ معلومات ږي ورکولای شول. والتر ددې سړی لیبو ته چې دیو لوی صنعتی شرکت رئیس و، ورغی. کله چې دهغه دفتر ته ورننوت، یوې ځوانې ښځې سر دفتر ته راښکاره کړ او ورته ویي ويل: «نن ستاسو لپاره لوی ټکټ (نمبر) نشته هغه ووبل زه یې لرم، زه یې یوازې دخپل بولس کلن زوی لپاره غواړم. والتر دشرکت رئیس ته

دخپل ماموریت په باب وویل خو هغه څه مینه ونه ښوده ځان ېې اخوا دې خوا کاوه او مرکه پېره ېې خونده او لنډه خلاصه شوه. والتر دا کیسه کوله چې څه باید وکړي نا څا په ددفتر دمنشي خبره چې دپوستي ټکټ او دده دزوی وه را یاده شوه. زر مې په یاد راغلل چې زموږ دبانگ خارجي برخې ته دنړۍ له هر کڼج نه پوستي ټکټونه راځي. د بلې ورځې په مازیگر د شرکت درئیس ددفتر ته ورغلم دزوی لپاره مې ورته څه پوستي ټکټونه راوړل. آبا ددې فکر کوئ چې په شوق او مینه ېې زما هر کلی وکړ؟

هوا! هغه په داسې گرمۍ زما هر کلی وکړ او زما لاس ېې په داسې مینه کېښکود لکه زه چې بیخي یو وکیل او یا دشورا کاندیدیم. په داسې حال کې چې ټول بدن ېې په شوق راغلی وو پوستي ټکټونو ته ېې په پېره خوښۍ کتل او وېې ویل: دابه زما د جورج بېر خوښ شي. دا وگورئ، په رښتیا یوه خزانه وه. نیم ساعت ېې دهغوي په کتلو او خبرو تېر کړ او پاتې نیم ساعت ېې دهغو ټولو معلوماتو په راکولو تېر کړ چې ما ورته اړ تیا لرله او هغه هم ېې له دې چې زه ترې غوښتنه وکړم، وروسته ېې خپل کار کوونکي را وغوښتل له هغوي ېې هم ځېنې معلومات واخستل. په دې ېې هم بسنه ونکړه په تلفون کې ځینې معلومات واخستل او زه ېې په معلوماتو کې یوب کړم چې حقایق، رقمونه او کړارښونه پکې وو. په نتیجه کې مې دمطبوعاتو په اصطلاح بېر اطلاعات راټول کړل.

دې ښاغلو چې دانساني اړیکو په باب دغه نوښتونه کړي دي. نوی شی ېې نه دی کشف کړی. دعیسی (ع) له پیدایښت نه سل کاله مخکې دروم پخوانی شاعر ژولیوس سربوس ویلي دي:

«موږ هغه وخت نورو ته لېوا لېرو، چې نور هم دغسې شوي وي.»

نو په دې اساس که غواړئ چې خلکو ته گران اوسئ. دا لومړنی اصل

دی:

— دنورو سره رښتیني مینه ولرئ!

پنځم څپرکی:

د دوستی د جلب لپاره یوه اسانه لار:

په دې وروستیو کې مې په یوه میلمستیا کې چې په نیو یارک کې جوړه شوې وه، گډون وکړ. په میلمنو کې یوه شتمنه ښځه وه چې ډېرې پېسې ورته په میراث کې پاتې شوې وې. هغې هڅه کوله د سمور څخه جوړ شوی پټو، الماسونو او مرغلرو په ځلولو دلریا بې وکړي، خو افسوس چې دخپلې ترڅي څېرې، ځان غوښتنې او ځان خوښۍ فکر یې نه وکړی. هغه په دې یوه خبره نه پوهېده چې ټول خلک پرې پوهېږي: ډېرې ښځې څېره د هغې له جامونه بېره زیاته مهمه ده [تاسو هم دا یاد ساتئ چې کله مو مېره ورته دغه شیان اخیستل دغه ټکی ورته وایي].

چارلز شواب ماته وویل: «زما موسکا یو میلیون ډالره ارزې.» زه فکر کوم هغه ټول حقیقت نه دی ویلی.

ځکه په خپلو دغومره لویو بریو کې دخپل شخصیت او دخلکو سره دجادیوي سلوک او دنورو د مینې او محبت دجلبولو دځواک پور وړی دی. دهغه د شخصیت یو مهم عامل دغه موسکا ده.

یوه ورځ دموريس شوالیه سره دهغه له رفتار نه نهیلی شوم. هغه غمجن او غلی و. هغسې چې ما فکر کاوه هېڅ وه نه. خو کله چې بې موسکا وکړه ما فکر وکړ یوریځو له منځه لږ را وخوت. که دده موسکا نه وای، کېدای شو موريس شوالیه هم دخپلو ورونو په شان دپاري په کوڅو یو بکس جوړونکی پاتې شوې وای.

کرنې تر کلیمو او چټې غږېږي او بل لوری ته یوه موسکا وایي: «ماته کران يې، خوښوي مې ستا په لیدلو خوښېږم».

غیر طبعي موسکا څنگه ده؟ نه، دا یو بې اغېزې موسکا ده او څوک پرې نه غولېږي ځکه دهغې ساختګي والی ورته څرګندېږي او پرې ځورېږي. زه د رښتینې موسکا خبره کوم چې په زړو کې خوښي او تازه ګي پیدا کوي، هغه موسکا چې له دننه سرچینه اخلي، هغه موسکا چې ګرانه خرڅېږي، یاوم.

دنيو يارک ديو لوی پلورنځی، داسخدام مدير څرگنده کړه. هغه دا خوښوي چې يوه دلرې زده کړې لرونکې جنی چې ښکلې موسکا ولري استخدام کړي خو دهغه چا له استخدام نه ډډه کوي چې تريو وی او په فلسفه کې ېې دکتورا اخستې وي.

دلاستیک جوړونې ديوه لوی شرکت مدير راته وويل چې تجربې ورته دایکې زیات کړی دی چې یو شخص ته دا ډېره گرانه ده په یو کار کې بريالې شې، تر څو هغه کار ورته د تقرېح په شان نه شي. هغه وايي په دې پخواني پند عقیده نلري چې وايي «گران کار هوازینی کلي ده چې زموږ دهیلو او غوښتنو دروازه بیرته کوي»

دی وايي: «داسې خلك پېژنم چې په دې دلیل بريالي شول چې دکار کولو وخت ورته ښه وخت تېرولو په شان و. بیا مې داخلک ولیدل چې دیوې وظیفې په بول یوه کار پسې لارل. هغوی بیا ستړي او خفه وو او داچې نور یې دهغه له کولو خوند نه اخیست، بری یې لاس ته رانه وړ او دنا کامی او نامرادی سره مخ شول.

دخلکو دکتني په وخت کې پر تاسو هله وخت ښه تېرېږي، چې پر هغوی هم ښه تېر شي.

ماله زرگو نو پلورونکو غوښتلي دي چې یوه اونۍ هره ورځ د یو ساعت لپاره په موسکا او خلاص تندي دخلکو سره مخ شي او بیا زما ټولګي ته راشي او له نتیجې مې خبر کړي. دې کار ډېرې لوړې اغېزې درلودې.

اجازه راکړئ دا موضوع وارزوو، دلته د نیو یارک د صرافۍ دکمیټې دغري اشتاین هارډیولیک را نقلوم. دده کیسه یوازې دده خپله نه ده. ده ته پېښ شوي هغه څه دي چې نورو ته هم دغه شان پېښېږي. دی لېکي:

«۲۸ کاله کېږي واده مې کړی دی. او ددې وروستیو ورځو پرته مې ډېر کم خپلې ښځې ته موسکا کړې وه. او د پاڅېدونه کارته تر تلو پورې مې دڅو کلیمو پرته هغې سره هېڅ خبرې نه دي کړې. زه یو له ډېرو ترو و خلکو وم چې د (برابوۍ) له جادې به تېرېدم! دا چې تاسو رانه غوښتي دي، دخلاص وچولي په باب درته یوه تجربه ووايم. له ځان سره مې وویل بده نه ده چې یوه

اونی ستاسو ښودل شوې لارښوونې پلې کړم. کله چې مې په لومړي سهار وینبستان ږمنځول په ائینه کې مې خپل بروس مخ او تریو تندي ولید له ځان سره مې وویل: ته به نور دغسې تریو او تریخ نه اوسېږې! ته به موسکا کوې او همدا اوس به ېې کوې. تر هغه وروسته دسهارنی دخورلو لپاره لارم او په موسکا مې خپلې مېرمنې ته وویل، «گرانې سهار مونږمگرغه!»

تاسو ویلي وه ممکن هغه دداسې عمل په وړاندې حېرانتیا وښايي. خو تاسو دهغې غبرگون کم سنجولی و هغه پریشانه شوه او ولړزېده. ورته ومې ویل نور هر وخت له مانه دغسې انتظار لرلی شې. او زه له یوه میاشتو راهیسې دغسې کوم.

په ژوند کې ددې بدلون په وجه مو دا یوه میاشتنۍ دیوه کالو نه زیاته نېکمرغي په برخه شوې ده. اوس چې ادارې ته ځم ددر وازې ساتونکې ته موسکیرم او جوړ پخېر ورسره کوم.

دپېسو ماتولو پر مهال دځمکې لاندې اورگایي صندوق دار ته هم داسې کوم او کله چې په کوټه کې ودرېږم هغو خلکوته هم چې تر اوسه مې نه دي لیدلي، موسکا کوم. هر څوک چې ماته څه شکایت راوړي ورته موسکېږم او همداسې ېې ښه راغلی کوم او خبرو ته یې غوږ نیسم. اوس مې پام شو چې دهمدې موسکا په وجه مې ډېر ډالر جیب ته راځي. زه دیو دلال سره کار کوم. دهغه یو کارکوونکې ډېر دځوښې وړ سړی دی. زه چې دخپل دې بري نه په هیجان راغلی وم، هغه مې هم د انساني اړیکو ددې فلسفې نه خبر کړ. هغه هم اعتراف وکړ چې دلومړي ځل لپاره چې یې خپله طریقه بدله کړه ښه نتیجه یې واخسته. هغه وایي کله چې موسکا کوم یو رښتیني انسان ښکارم. په هغه طریقه کې چې انتخاب کړې مې ده، دانتقاد او خرده گیری څرک نشته، دانتقاد او محکومولو پر ځای ستاینه او صفت کوم.

زه دخپل ځان په باب له خبرو نه ځان ساتم او پر ځای ېې غواړم ډېل لوري په نظر پوه شم، دغې کړنلار زما په ژوند کې یو بدلون راوستې دی. اوس پوره بل سرې شوی یم. نېکمرغه، ځواکمن او د ډېرو دوستانو خاوند شوی یم. همدا شیان په حقیقت کې ډېر ارزښت وړ دي.

په باد ولرئ چې دا ليک يو نړی ليدلی سړي ليکلې دی چې د پوښو
 اخستلو له لارې خپل ژوند تېروي. هغه په داسې کارونو کې بريالې شوې دی
 چې په سلو کې ۹۹ خلک پکې نا کامېږي.
 آيا موسکا کولو ته لېوال نه یاست؟

که داسې وي يوه کاره وکړئ، لومړی دا چې پر ځان ومنئ چې موسکا
 وکړئ او يا له ځان سره يوه ترانه زمزمه کړئ، بل داسې کړنه وکړئ چې
 وښايې همدا اوس نېکمرغه او خوښ یاست. دا به ددې سبب شي چې رښتيا
 خوښ او نېکمرغه یاست پوهاند ويليام جمز دا وينا په لاندې ډول بيانوي:

**«داسې ښکاري چې کړنه د احساساتو وروستنی مرحله ده خو په واقع
 کې کړنه او احساسات سره گډ دي، د کړنو په تنظيمولو چې دارادې تر
 مستقيم اغېز لاندې دي، کولای شو احساسات چې کنترول لاندې نه دي،
 کنترول او تنظيم کړو.»**

په همدې شان د پراخه وچولي دلاسه ورکولو په صورت کې بايد له ارادې
 کار واخلو او ځان مجبور کړو په پراخه ټنډه کېنو او داسې خبرې اوکړنې
 وکړو چې وښايو دزړه له کومې بې په خوښۍ کوو.

په نړۍ کې ټول دنېکمرغۍ په هڅه کې دي خو دهغې دلاس ته راوړلو
 لپاره يوه لار شته او هغه د نېکمرغۍ د فکرونو کنترولول دي. نېکمرغي بهرنيو
 شرايطو پورې اړه نلري.

هغه څه چې تاسو نېکمرغه يا بد مرغه کوئ، دا نه دي چې تاسو څه شی
 یاست، څه لرئ يا څوک یاست يا څه کوئ، بلکې ستاسو دتفکريول دی. مثلاً
 يوه تنه به يو ځای کار کوي، يو شان پېسې لري، يو شان اعتبار لري، خو يو
 به دنېکمرغۍ احساس وکړي او بل به بې ونکړي. ولې؟ دا دتفکر ډېول په باب
 ددوی په سلیقه پورې اړه لري، ما دچين دبار وړونکو په منځ کې چې دوږځې
 د اوه سنتو لپاره په هاغه گرمه هوا کې خولې تويوي، هماغومره خندانه او
 خوښې خبرې وليدې چې دنيو يارک په کوڅو کې بې وينم.

شکسپير وايي: هيڅ شی ښه يا بد نشته، بلکې زموږ د فکر ډول هغه ښه
 يا بد ښايي.

یوځل لینکلن وویل: زیاتره خلك هماغومره نېکمرغي احساسوي چې تصمیم یې ورته کړي وي نېکمرغه اوسي. رښتیا یې ویل. په دې وروستیو کې مې ددې لوړ حقیقت یوه بېلګه ولیده. د نیو ایلند داوسپنې پټلي له تم ځایه راختم ۲-۴ گویماشومان مې ولیدل چې امسا او د بغل لاندې لرګي ورسره وي او راختل. دوی چې مجبور و په دغو لرګیو لار شي، خوښ وو او زه ددوی خدا او خوښی ته هک پک شوم. ما هغه سړي ته چې ددوی لار ښوونه یې کوله دا خبره وکړه هغه وویل «هو، لومړی چې ماشوم پوه شي ټول عمر به ګرد وی لږ وحشت کوي، خو بیا پر خپل وحشت بریالی کېږي او بیا نو دروغو ماشومانونه هم بهر خوښ ګرځي».

زړه مې غوښتل دې ماشومانو ته ددرناوي په دود خپله خولی له سره لری کړم. دوی ماته یو درس راکړي چې هېڅکله به یې هېر نکړم کله چې مېري فوکس د ټوګلاس فیربانکس نه ځان طلاق اخستلو ته جوړاوه ورغلم. دغه شېبه نړیوالو دا ګڼله چې ډېره پریشاني به پرې حاکمه وي خو ما هغه تر ټولو ارامه او برېالی ښځه ولیده چې په ټول عمر کې می لیدلې وه. هغې له ځانه نېکمرغې شیندله راز یې څه و؟ هغې دخپل بري راز په یوه کوچني کتاب کې ګانې چې ۲۵ مخونه لري. تاسو به ددې کتاب له لوستلو خوند واخلي عمومي کتابتون لار شئ او دمری پیک فورډ په قلم لیکل شوي کتاب Why not try good واخلي.

فرانکلن بنګر چې دسنت لولې دکار دنیا لانو یو پخوانی کارکوونکی او اوس په امریکا کې دبیمې یو پژندل شوی کار کوونکی دی کلونه مخکې یې راته ویلی و: «مسکي سړي ته هر چهرته ښه راغلی ویل کېږي».

ځکه مخکې له دې چې دچا دکار دفتر ته ننوزی لږ ودرېږی او دهغو شيانو په باب چه باید دهغه په خاطر مننه وکړی فکر وکړی چې خاطره یې ستاسو په څېره کې یوه رښتینې موسکا منځ ته راوړي. په داسې حال کې چې همداسې خاندنې کوټې ته ورننوزی.

هغه عقیده لري دا ساده تخنیک ډېر اغېز من دی او دده دبیمې د پاڼو په خرڅون کې فوق العاده اثر لري البرت د هو بارد لاندی حکیمانه نصیحت

ولولئ، خو په پامه مو وي چې تر څو هغه عملي نكړئ، څه گټه به در ونه رسوي.

«هر كله چې له كوره وزئ، اوږې راټولې كړئ، سر مو پورته كړئ، ژوره ساه واخلي او دلمر وړانگې ځانته جذب كړئ او په موسكا له دوستانو او اشنايانو سره وگورئ. كله چې لاس وركوئ روح پكې وپوځي. دا چې دسو تفاهم وړ گرځي هك پك كېږي مه او حتي يوه دقيقه هم د خپلو دښمنانو په باب فكر مه كوئ، په ذهن كې مو دا پكې سره راټول كړئ چې څه غواړئ وكړئ. او بيا بې له دې چې خپله لار كېږه كړئ را سا د خپلې غوښتنې لورته لار شئ. خپل پام هغه ځلاننو او سترو كارونو ته راټول كړئ چې غواړئ ويي كړئ، او بيا په نا پوه ټول وينئ لكه څنگه چې ورځې تېرېږي تاسو هم دخپل ارمان لور ته نژدې كېږئ. همدا راز يو مرجان له اوبو نه همغومره څه جذبي چې ورته ضرور وي. په خپل ذهن كې ځان هغه قابل، گټور او گرم شخص انكور كړئ چې غواړئ ېې اوسئ. په نتيجه كې هره شېبه چې تېرېږي، ددغسې شخصيت ته ستاسو په اوښتوكې پر مختگ راځي.

فكر تر هر څه لوړ او پر هر څه حاكم دى. هڅه وكړئ دتفكر لار په ځان كې وروژئ، يانې هڅه وكړئ تاسو د زړورتوب، پاكې وينا او تازه كى لورته بوځي. ښه فكر كول دمنځ ته راوړلو په شان دى. هر څه په غوښتلو لاس ته راځي او كه دعا دزړه له كومې وشي ېې ځوابه نه پاتې كېږي. موږ هماغه شان كېږو چې زموږ دزړه غوښتنې ېې امر كوي. اوږې را ټولې كړئ او سر مو لوړ ونېسئ، ځكه موږ په دې نړۍ كې تر ټولو با ارزښته يوو: دخداى خليفه پر ځمكه!

لر غوني چينايان هوښيار خلك وو. ځكه د ژوند دلاړو ښوونه پكې ډېره حكيمانه وه. نوى يو مثل لري چې بايد موږ ېې پرې كړو او په خپله خولى ېې وټومبو، هغه مثل دا دى:

هغه سپری چې په شونډو کې موسکا نه وي باید دوکان خلاص نکړي»
اوس چې خبره دوکان شوه بده نه ده چې دفلچر لاندې وینا چې
دکولنېس او شریکانو له خوا چې په یوه اعلان کې راغلې وه، را واخلو:

داختر په ورځ یوه خندا:

موسکا څه لکښت نلري، خو ډېر شیان منځ ته راوړي،
موسکا چې له دې چې ورکوونکی نېستمن کړي، اخستونکی شتمنوي،
موسکا له ډوې شېبې ډېره نه وي، خو کله کېدای شي ډاډ چې تر پاڼه پاتې
شي.

هیڅوک دومره شتمن نه شته چې له موسکا پرته ژوند وکړای شي او
هرڅوک دومره نېستمن نه دی چې دموسکا له گټو برخمن نه شي.
موسکا په کورنۍ کې نېکمرغي زېږوي، په تجارت کې ښه نیت، ځکه د
دوستۍ او ملگرتوب ښه ده.

موسکا سټیریا لېری کوي، نهېلې خلك هيله من کوي،
موسکا دسترېو لپاره ډلر وړانګه ده او دنا راحتۍ د زهرو طبیعي له
منځه وړونکې ده نو ځکه موسکا نه خر څېږي، نه په سوال اخستل کېږي او
نه په غلا لاس ته راځي، موسکا کوم ځمکنی شی نه دی، خو کېدای شي چا ته
ورکړل شي. د اختر نو په وروستیو شېبو کې چې پلورنکې ډېر سترې وي او
تاسو ته موسکا نه شي کولای، دمهربانۍ له مخې تاسو دا کار وکړئ.
ځکه هیڅوک تر هغه چا ډېر موسکا ته اړ نه دی، چې موسکا نه شي
کولی.

نو ځکه که غواړئ خلکو ته گران واوسئ دا دویم اصل دی:

موسکا مه هېږوئ.

ستاسو بې لکښته موسکا تر ټولو گران بیه هدیه ده.

شپږم خپرکی:

«داسې کار مه کوئ چې په ستونزو کې ونښلی»

په ۱۸۹۸ کې د نیو یارک په ډاک لنډ کې یوه غمجنه پېښه وشوه. یو هلك مړ و. ګاونډیان یې دده په جنازه کې دګیون لپاره تیارېدل. جیم فارلي غوږل ته ورغی چې خپل اس ذبن کړي. هوا یخه اوځمکه په واورو پوښلې وه. اس چې څو ورځې کار نه و کړي. ټوپ یې کړ، نواره پښې یې په هوا کړې پر فار لي لې ګوزار وکړ او هغه یې مړ کړ. نو په یوه واړه کلي کې په یوه ورځې یوه جنازې خاورو ته وسپارل شوي. له جیم فارلي یوه کونده، درې زامن او څو سوه ډالره بیمه پاتې شول. دهغه مشر زوی لس کلن و. دا شپږی کار یې پېل کړ، کار یې ډېر ګران وو او هېڅ وخت یې پیدا نکړ چې زده کړې وکړي، خو دده اېرلنډي ښه برخوړد ددې سبب شو چې خلکو ته ګران شي، ځکه دسیاست نړۍ ته ورننوت او دوخت په تېرېدو پکې داشخاصو دنومونو دپاڼولو ټو یې ساری استعداد پیدا شو. هغه کله هم د یوې مدرسې شکل او مخ نه ولیدلی، خو عمر یې تر ۴۶ نه و اوښتی چې شپږو پوهنتونو ورته وپاړنی شهادتنامې ورکړي په څنگ کې دملې دموکراتیکې کمېټې مشر او دامریکا دپست لوی مشر شو. یو ځل مې جیم فارلي سره مرکه کوله پوښتنه مې ترې وکړه چې د بري راز یې په څه کې دی؟ ویي ویل: «په سخت کار کولو کې» ما ورته وویل «ټوکې کوئ» هغه له ما وپوښتل چې دبري راز یې زه څه ګڼم؟ ورته ومې ویل «تاسو ته دلس زرو کسانو نومونه یاد دي.» وېي ویل نه اشتباه مو وکړه ماته د پنځوس زره کسانو نومونه یاد دي.

مه هېروئ همدې استعداد له ښاغلي فارلي سره مرسته وکړه چې فرانکلن دلانوروزولت سپېټی ماني ته ولېږي.

کله چې جېم فارلي یوې موسسې ته دګر ځنډ پلورونکي په حیث کار کاوه او کله چې د استوني پوست ښاروال و د نومونو دزده کړې لار یې زده کړه په لومړۍ سرکې دا کار ډېر اسان و. کله چې به له نوي شخص سره مخامخ شو، بشپړ نوم، دکورنۍ دغړیو شمیر مسلک او سیاسي عقیدو ټپوس به یې

ترې وکړ. دې ټولو ته ېې ديو انځور په شان په مغزو کې ځای ورکاوه. بل ځل چې له هماغه شخص سره مخامخ کيده، که کلونه به هم تېر شوي وو. په شا به ېې ورته لاس اېښوده او د ښځې او ماشومانو د احوال پوښتنه ېې ترې کوله، دکور دباغچې تپوس به ېې هم کاوه. دا دحېرانتيا خبره نه ده چې ورځ په ورځ ېې دوستان زياتېدل.

مخکې له دې چې دروز ولت انتخاباتي مبارزه پېل شي. جېم فارلي څو مياشتې به سلگونو ليکونه بيلا بيلو کسانو ته په لويديځو او شمال لويديځو ايالتونو کې ولېږل. بيا په اورگاډي کې کيناست او په ١٩ ورځو کې ېې شل ايالته وليدل او ١٢٩٠٠ ميله وگرځيد. په دې وخت کې په ښارونو کې کوز شو او د غرمې، مازېگرني يا مابنامني دخورلو پر مهال ېې د انتخاباتي استازيو خبرې اترې کولې او بل ښار ته ترې تلو. دا چې به ختيز ته را رسېده سم به ېې ټولو هغو کسانو ته ليکونه ليږل چې ده به په دغه سفر کې ليدلي وو. له هغوي به ېې غوښتل دهغو ميلمنو دنومونو لست ورولېږي چې له موږ سره ېې کتلي وو. دغسې ورته دزرگونو. زرگونو خلکو نومونه رسيدل. په لست کې موجود هر شخص ته جېم فارلي يو شخصي ليک لېږه. دا ليکونه زياتره په زما گرانه... پيل کيدل او په پای کې به دجېم لاس لېک و.

جېم فارلي له لومړي سر نه زده کړې وه چې خلک دخپل نوم سره تر هر څه ډېره مينه لري. که موږ دچا نوم زده کړي وي او په مهرباني ېې ورته ياد کړو. دغه تحفه به هغه د تر ټولو لوړو او ظرفو هر کليو په شکل ومنې. خو که نوم ېې هېر کړو يا ېې سم تلفظ نکړو، سخت به خفه شي... مثلاً ما يو ځل پاریس کې وينا کولو يو کورس جوړ کړي و. او د پاریس امريکا ېې او سېونکو ته مې ليکونه لېږلي وو... فرانسوي تاييستانو چې په انگلېسي کې ېې معلومات لږ وو. نومونه ټېپول او اشتباهات تري کيدل. يو تن چې په پاریس کې ديو لوی امريکا ېې بانگ مشرو، ماته ېې يو رټونکې ليک راولېږه، ځکه نوم ی سم نه وټيپ شوی.

دانريو کارنگي ډبري راز څه و؟ هغه ته ېې د پولادو پادشاه وايه خو پولادو په صنعت کې ېې معلومات لږ وو. تر لاس لاندې ېې په سلگونو داسې

کسانو کار کاوه. چې تر ده ېې معلومات ډېر زيات وو. خو هغه پوهېده دخلکو سره څنگه سلوک وکړي. او دژوند په لومړيو کې په ساز مان ورکولو او مشرۍ ېې نبوغ او استعداد وښود کله چې ېې عمر ١٠ کاله ته ورسېد، ده هم کشف کړه چې خلك څومره دخپل نوم سره مينه لري.

ده دخلکو دهمکاری د جذبولو لپاره ددې کشف نه کار واخيست مثلاً کله چې ېې خپل ماشومتوب په سکاټلنډ کې تېراوه، يوه سوئې ېې واخسته، لږه موده وروسته دهغې ډېر بچې وشول. ده سره هېڅ غذا نه وه چې دسوئې بچو ته ېې ورکړي. يو نوی فکر ېې په سر کې پېدا شو. گاونډيانوماشومانو ته ېې وويل که دوی ځنګل ته لار شي او شېدر راوړي نو دهر يوه نوم په يوه سوي کېږدي. نقشه ېې برېالی شوه او کارنګي دا هېڅکله هېره نکره.

وروسته ېې د همدې رواني اصولو په مراعاتولو په معاملاتو کې مېلونونه پالرو گڼل. ده غوښتل دپنسلوانيا داورگايي پټل باندې اوسپنه خر څه کړي. ددغه پټلۍ مشر په دغه وخت کې ادگار طامس و. دهمدې لپاره اندريو کارنګي پو لادو يوه لويه کار خانه جوړه کړه او نوم ېې کېښود «دادگار طامس دپولادو فابريکه» دلته يوه معما ده، فکر يې کولای شئ؟ څه شی ده؟ کله چې دغه پټلۍ جوړېده، ادگار طامس ريلونه له چا واخستل؟ له سيزر نه، روبک نه؟ نه! بيا فکر وکړئ، کله چې د پټلۍ دخوب دکوټو دجوړولو په کار کې دکارنګي او جورج پلمان تر منځ لانجه پيدا شوه، کارنګي بيا له هغه درس نه گټه پورته کړه چې د سوئې د بچو له پېښې نه يې زده کړې وه. دکارنګي شرکت دپولمان له شرکت سره مبارزه کوله. هر يوه غوښتل داورگايي دخوب دکوټو سفارش د يونين پاس ان داورگايي له قطار نه لاس ته راوړي. نو ځکه ېې پو پر بل بريد کاوه او بيه يې را کموله. نواره نيو يارک ته لاړل چې د شرکت له مديره هېئت سره وگوري. يوه ورځ نواره په هوټل کې مخامخ شول، کارنګي ورته زر وويل: ماښام مو په خير، ښاغلی پولمان، آيا فکر نه کوې چې موږ دواړو ځانونه خره کړي دي؟ پولمان وپوښتل، مطلب مو څه دی؟ دا وخت نو کارنګي ټول هغه څه وويل چې په زړه کې ېې وو. ويې ويل ښه ده چې دواړو خواو وگټې گډې شي. هغه ښه په آب وتاب بيان کړه

چې څنگه به د ضدیت پر ځای همکاري وکړي او دواړو ته به ګټه ورسېږي. پولمان په ځیر دده خبرې واورېدې، خو لا ښه ډاډه نه و، ویې پوښتل «په نوي شرکت به څه نوم کېږدئ؟» کارنګي زر ځواب ورکړ څرګنده ده چې نوم به یې وي «**پولمان دواګونونو شرکت**». د پولمان خبره وغوړېده وې وی، «**راځئ زما کورنۍ ته خو، په دې باب خبرې کوو**». دې خبرو اترو په صنعت کې یو انقلاب را منځ ته کړ. د اندریو کارنګي دا صفت چې د دوستانو نومونه یې پابلول دهغه د بري له رازونو و. هغه وېار کاوه چې دخپلو کارخانو زیاتره کار ګران په نامه پېژني او لاپې به یې کولې له هغه وخته چې خپلې کار خانې راساً پخپله رهبري کوم، اعتصاب پکې نه پېښېږي.

د کلوونو په اوږدو کې پادرومسکی پولمان ته دنورو امریکایانو په شان جورج نه وایه بلکې هغه ته یې ښاغلي مس وایه او ښاغلي مس هم ددې لقب نه ډېر خوند اخسته.

اشخاص د خپل نوم سره دومره مینه لري چې په هر شکل وي غواړي ځانونه هېښني کړي.

بارنوم مشهور مداري زوی نه درلود چې دده نوم همېشني کړي، نو خپل لمسي ته یې ۲۵ زره روپې په دې شرط ورکړي چې ځان بارنوم وبولي. دوه سوه کاله مخکې مالدارو خلکو لیکوالو ته پیسې ورکولې چې کتاب یې دهغوی په نوم اهدا کړي.

کراسلیر سارمان روزولت ته یو موټر جوړ کړ. جمنز لین او یو میخانیک هغه سپېنې ماڼۍ ته تحویل کړ زما سره د جمنز لین یو لیک دی، پکې دي: «**جمهور رئیس روزولت ته مې زده کړه چې څنگه موټر وکاروي او هغه راته دخلکو سره گوزاره زده کړه**». کله چې سپېنې ماڼۍ ته ورننوتو موږ یې ومنلو په خپل نامه یې راته غږ وکړ او داسې سلوک او رفتار یې راسره وکړ چې په مخکې یې مضطرب او نا آرام نه وو. هغه زموږ دموټر ستاینه وکړه: «رېښتیا چې ډېر ښکلې موټر دی. بس چې په بټن یې زور وکړې خپله روانېږي. زما په فکر ډېر پر تمین دی. نه پوهېږم څه باعث کېږي چې دا موټر دومره ښه کار کوي، زړه مې غواړي هره پارچه یې ووينم او پوه شم چې څنگه کار کوي». ماته یې وویل «ښاغلی جمنز لین هغه وخت او انرژي چې مو په دې موټر

لکولي ده.

ستاسو مننه کوم. ستر کار مو کړي دی.....» يوځل زما سره يو ميخانیک ور غلی و، هغه دنوم تپوس يې هم وکړ او ډېر يې وستايه. دزره له کومې يې وستايه.

روزولت په دې پوه شوی و دنورو دښه گمان دجذب يوه آسانترينه، مسلم ترينه او تر ټولو مهمه لار دا ده چې دهغوی نومونه زده کړي او داسې کار وکړي چې هغوی خپل مهم والی احساس کړي. «زموږ څو تنه ددې طريقې پېروی کوي؟

زياتره چې زموږ سره څوک معرفي کوي، بېرته دتلو په وخت کې يې په لار زموږ نه نوم هېر وي. يو ډېر مهم درس چې يو سياست پوه يې بايد زده کړي دادی: درای ورکوونکو دنومونو يادول دتدبير او سياست کارول دي او دهغوی دنومونو هېرول دهرولو دگردلاندې دهغوی پټول دي. دنومونو يادول نه يوازې په سياست بلکې په تجارت کې هم مهم دی. دريم ناپليون دفرانسې امپراتور چې دلولی ناپليون وراره و، ويل به يې چې دټولو هغو خلکو نومونه يې په ياد دي چې ورسره کتلي يې دي. دده طريقه څه وه. که چا به ورته خپل نوم ښه ونه ښود، ار ايسته به يې چې نوم يې بيا ښه روښانه ووايې. که نوم به عجيب او غريب و د املا تپوس به يې هم ترې کاوه. دخبرو په منځ کې به يې دهغه نوم څو ځل تکراروه او کوښښ يې کاوه دنوم او دشخص دڅېرې او عادتونو تر منځ رابطه پيدا کړي او نوم په ذهن کې کېږي. که شخص به مهم سړې و، ناپليون به بل زحمت هم ځانته ور کاوه کله چې به بل لوری ترې ته، ده زر کاغذ را اخسته او دهغه نوم يې پرې ليکه بيايې ورته ځير کاته چې ذهن کې يې کېږي، وروسته يې کاغذ شکوه. په دې طريقه يې هم دسترگو له لارې او هم دغوږ له لارې نوم زده کاوه.

ددې ټول کارونو کول وخت نيسي او هماغه ټول چې امر سون ويلي دي.

«آدب او ښه معاشرت له کوچنيو فدا کاريو نه جوړ شوی دی»

نو که غواړئ خلکو ته گران واوسئ لاندې اصل ته پام کوئ:

په باد لرئ په هره ژبه کې هر چاته خپل نوم تر هر څه ډېر خوږ او ډېر

مهم دی.

اووم خپرکی:

په وينا کولو کې د مهارت ميندني آسانه لار:

په دې وروستيو کې د بريچ ټوپ ميلمستيا ته ويلل شوم. زه بريچ لوبه نه شم کولای او دا چې دغلته تک ددغې لوبې لپاره و، په دغه محفل کې يوه مېرمن وه، هغې هم دغه لوبه کوله، خو زما لپاره يې يوه ښايسته لوبه په پام کې نيولې وه دگټو وېښتانو لرونکې چې زما خواته ناسته وه، دخپل عقل دحېرانوونکي کشف په باب راته کيسه داسې وکړه:

«نيم ساعت په دې فکر کوم چې تاسو مې چېرته ليدلي باست، او اوس دې نتيجه چې ته ورسېدم چې تاسو د لاول توماس دموسسې رئيس باست، او ماسره مو څو ځل اروپا ته سفر کړی دی، تاسو تل زما سره نويناو دمتن په تيارولو کې مرسته کوله، دا چې زما وينا دگرځنويي په باب وه او بايد دهغه ځايونو په باب مې معلومات وړاندې کړی وای چې ليدلي مې و، ښاغلی کارنکي اوس غواړم ته راته دهغو جاليو ځايونو کيسه وکړې چې تاليدلي دي. ددې لپاره چې دنورو دخبرو شور زموږ دخبرو مخه ونه نيسي، زه ټې ورو له لاسه ونيولم او يو آرام کونج ته يې بوتلم او يو بل ته نژدې په يوه توشک کېښاستو هغه بې له دې چې زما ځواب ته منتظره شي خپله يې پېل وکړ.

په دې وروستيو کې مې له مېره سره افريقا ته تللی وم.

ما بې ارادې وويل افريقا! څومره په زړه پورې ده، تل مې زړه غوښتل افريقا ووينم خو هيڅکله راته دا وخت نه دی پيدا شوی چې هلته لاړ شم. البته چې يوځل چې مو يو ډله ايز سفر درلود، مجبور شو ٢٤ ساعته دافريقا په يوه ښار کې پاتې شوو، خو هغه يو ښار و او زموږ داوسېډو ځای هم يو هوټل، رښتيا مېرمنې آيا ددې قارې لويو ښکار ځايونو ته هم کله تللي ياست؟ که تللي ياست زما په نظر د پېرو نېکمرغو خلکو له ډلې ياست او زه درسره حسادت کوم! مهرباني وکړئ دافريقا په باب راته ووايئ، دې مېرمن پوره ٤٥ دقيقې افريقا ته دخپل سفر په باب خبرې وکړې او نور يې زما نه ونه پوښتل چېرته وم او څه مې کول، هغې غوښتل يو اورينونکی ولري او هغه وکړای شي

د خپلې ځان غوښتنې لپاره مناسب خوراک ولري. دا خوراک ددې د سفر کيسوته غوړ نيول و، آيا هغه غېر عادي او استثنایي ده؟ نه! زما سره خلک دغسې دي. مثلاً څو ورځې مخکې له مشهور نبات پېژندونکي سره مخ شوم، داچې مخکې مې ددې مسلک چا سره ليدنه نه وه شوې، پېر مې خوښ شو، دده خبرو را باندې نومره اثر وکړ چې چوکۍ په ځنډه ورته کېناستم او بېلا بېلو بوټو او باغو او کچالو په باب مې دده خبروته نومره غوړ ونيو چې بېخي پکې ورک شوم. زه په کور کې يوه باغچه لرم. هغه په پوره مهرباني راته لارې وښودې چې موجودی ستونزې يې حل کړم. موږ ميلمانه وو، خو ما معمول آداب هېر کړل ټول بلل شوي مې هېر کړل، يوازې له ده سره کېناستم. کله چې غونډه خلاصه شوه له ټولو مې رخصت واخست. نبات پېژندونکي دکور په مخکې زما پېر صفت وکړ او سره له دې چې ما ورته يو ټکی هم نه و ويلی، وويل چې "نوی دبهرينو خبرو کوونکو څخه دي" زه؟ زه ولې؟ زه په زړه پورې وينا وال يم؟ ما خو هېڅ خبرې نه دي کړې. ما خبرې کولای شوې خو بايد موضوع مې بدله کړی وای. ځکه په نبات پېژندنه کې خو ما ته هېڅ معلومات نه وو، خو ما يو کار وکړ او هغه داو چې په ټولو حواسو مې دده خبرو ته غوړ ونيوه ځکه رښتيا مې ورسره مينه پېدا شوې وه او هغه هم احساس کړه چې رښتيا يې خبرو ته مينه وال شوی يم. دا علت و چې خوښ شو. دا ټول غوړ نيول د چا په باب پېره لويه ورکړه او مهرباني وه. جک وډ فورډ د "مينې سره پردی" کتاب کې ليکی: په انسانانو کې پېر کم داسې دي چې د پوره غوړ نيونې د پوښل شوی تملق په وړاندې، د ژورو خبرو پر موقع خپل اراموالی ساتي. زه دهغه دخبرو دمینوال نه پورته لارم يانې په مينه مې دده خبرې واوريدې، او سخاوت منډانه مې وستايلې. ورته ومې ويل خبرې مو پېرې ښوونکې او بوختونکې وې (رښتيا هم داسې وو).

هغه ته مې وويل غواړم په نبات پېژندنه کې هم څه پوهېداي (رښتيا هم داسې وه) ورته ومې ويل زه مې غواړي په چمنونو کې در سره وگرځم (رښتيا هم وه) ورته ومې ويل بايد بيا سره وگورو (بايد هم ويې گورم) زما همدغه سلوک ددې سبب شو چې دهغه به وړاندې زه يو بې سارې وينا وال

څرگند شم حال دا چې زه یوازې ښه اوریډونکې وم.

د سوداګرۍ دیوې مرکې راز په څه کې دی؟ د ښه خوی خاوند څیړونکي ایلپوت په وینا هغه راز چې په سوداګریزه مرکه کې مهم دی دهغه سړی خبرو ته ښه غوړ نیول دي چې ستاسو سره خبرې کوي. دا پېر لوی راز دی. بل لوری ته تردې هېڅ شي پېر خوندور او خوښي را وړونکي نه وي.

تر ټولو بد عیب لټونکي او خرده گیر هم دیو منطقي، اوریډونکي سره نرم او آرام برخورد کوي. که اوریډونکې غلې و نو عیب لټونکې دکوبرا مار په شان راټولېږي او خپل زهر بېرته تویوي. څو کاله مخکې د نیو یارک د تلفن شرکت دیو داسې چا سره مخ شو چې ددوی یو تلفون چې ته یې پېرې سپکې سپورې ویلې وې. چغې یې وهلې چې د تلفون دستگاه به له بیخه وتړوي. دې ته حاضر نه شو چې ځینې قوضونه ادا کړي ځکه دا یې خپل حق کاږه. د عمومي خدمتونو ادارې ته یې بې شمیره شکایتونه ولېږل ورځپاڼو ته یې پر له پسې لیکونه ولیکل او د تلفون د شرکت نه یې شکایت وکړ.

په پای کې د تلفون د شرکت یو پېر ماهر کار کوونکې د قهرله دې توپان سره د مرکې لپاره ولېږل شو. دې سړي چې دده د بې نزاکتۍ په وړاندې به یې سر ښکته نیوه او دده له کنځلو به یې خوند اخیست، غوړ غوړ ورته کېناست او دهغه دهرې خبرې سره یې «هو» ویل او دهغه سره یې همدردې وښودله. دې د تلفن مامور چې خپله تجربه زما په ټولګي کې بیانوله، وویل:

هغه همدغه ټول بدو رڼو ته نواډ وکړ او ما ورته درې ساعته غوړ ونيو. دهغه سره مې څلور ځلې مرکه وکړه او مخکې له دې چې څلورمه مرکه پای ته ورسېږي. دهغه سازمان غړې شوم چې شاګې غوښتل جوړ یې کړي. هغه ددې سازمان لپاره «د تلفون دګیون کوونکو د حمایت ټولنه» نوم کېښود. زه تر اوسه ددې سازمان غړې یم او غېر له ده نه زه ددې سازمان یوازېنې غړې یم. د تلفون مامور زیاته کړه: «ما چې ورته پوره غوړ ونيو او دده سره مې همدردې وکړه، هغه د تلفون دغسې مامور نه و لیدلې، نو دده سلوک هم زما سره نوستانه شو. خپل منظور مې ته په لومړې نه په دوهمه او نه په دریمه مرکه کې ده ته ووايه په څلورم ځل مې ورته وویل چې زه په څه پسې راغلی

یم. هغه هم له ځنډ پرته ټول قرضونه راکړل او د لومړۍ ځل لپاره یې له کمیسون نه خپل شکایت بېرته واخست.

په اصل کې دې ښاغلي ځان یو «قرباني» ګاڼه چې داستمار په وړاندې دټولو دحقونو نه ننګه کوي خو په باطن کې یې غوښتل خپل مهم والی ثبوت کړي. لومړي یې خپل دمهم والی احساس په څر لغتو او شکایت لاس ته راوړه خو چې دشرکت نمایندګه دده دمهم والی خبره تأیید کړه، د هغه جدلي شکایتونه هم بخار شول او له منځه لاړل.

دېره په زړه پورې کیسه ده څو کاله مخکې یو هلیندي مهاجر ماشوم چې له مدرسې ایستل شوی و، دنانوايي د دکان کرکۍ وینځلې او ددې کار پر بدل کې یې په اوونۍ کې ۵۰ سینټه اخستل. دده دکورنۍ غړی دومره بی وزلي وو، هغه هره ورځ یو ټوکرۍ له ځان سره وړه او د ډبرو د سکرو هغه ټوټې چې د لېږدېدو په وخت کې به له موټرو تویې شوې وې راټولولې او کورته به یې راوړي. ددې هلك نوم انوارد یوک و. هغه ۶ کاله نه ډېر ښوونځی ونه لوست، خو په پای کې دامریکا دژور نالېزم په تاریخ کې یو تر ټولو لوی دمجلې مدیر شو. ده دا کار ځنګه وکړه کیسه یې اوږده ده. دده دپرمختګ کیسه به لنډه بیان کړو. هغه دهغو اصولو په منلو چې په دې فصل کې شرح شوی دي، دپرمختیا لار ونيوله.

دې ۱۲ کلن و چې مدرسه یې پرېښوده او وستړین یونین کې یې داوونۍ په شپږنیم دالرو دنده پیل کړه. خو یوه شېبه هم د زده کړې له فکر نه غافل پاتې نه شو. مطالعه یې وکړه او ځان سره یې زده کړه وکړه. هغه به دتلو راتلو کرایه ساتله او کله به یې حتی سهارنۍ نه خوړه. ده غوښتل پر دغو پېښو دامریکا دمشاهيرو ددايرة المعارف یوه بشپړه سلسله واخلي، وروسته یې یو بې سابقې کار وکړ: دمشهورو خلکو دژوند کیسې یې ولوستې، له هغوی یې وغوښتل دخپل کوچینوالی دژوند ډېر یادونه ده ته ولیکي. هغه ښه او ریونکې و، مشهور خلک یې هڅول دځان په باب ده ته څه ووايي. هغه جمن ګارفیلد ته لیک ولېږه چې هغه وخت کې یې جمهورۍ ریاست ته درسېدو هڅې کولې. په لیک کې یې ترې وپوښتل آیا دا رښتیا ده چې په کوچینوالی کې یې

په یوه کانال کې کشتی په ځان پسې کښولې؟ گارد فیلډ هم ځواب ورکړ. وروسته یې جنرال گرانټ ته لیک ولېږه، هغه یې وهڅوه ده ته لیک راولېږي. لږه موده نه وه تېره شوی چې هلک د امریکا له پېرو مشهورو خلکو سره اړیکې پیدا کړي. مثلاً مشهورو خلکو لکه امر سون، فیلیپس بروکس، اولیو انډل هولمز، لانک فلو، مېرمن ابراهام لنکلن، جنرال شرممان او جفرسون دیوس ورسره لېکنی اړیکې ټینګ کړل. ده نه یوازې دې خلکو سره لیکونه لېږل رالېږل بلکې دمناسبې موقع پر مهال به یې کورونه دمیله په توګه هم ورته. دې تجربې په ده کې پر ځان باور پیدا کړ. دې خلکو په دې کې داسې همت را پیدا کړي، و چې دده ژوند یې بدل کړ. باید ووايم چې دده پېر مختیا پوازنې علت همدا و چې په دې کتاب کې دښودل شوو اصولو مراعات یې کړی و.

اسحاق ف مارکوس سن چې غالباً تر ټولو ماهر او تجربه لرونکی سړی دی چې له لویو اشخاصو سره یې مرکې کړي دي، وایي: «پېر خلک نه شي کولای دنورو پام ځانته راواړوي، ځکه چې زیاتره خبرو ته غوږ نه پردي. دوی په همدې فکر کې دي چې څنګه دمطرح شوې پوښتنې وروسته زر بله پوښتنه وکړي اوغوږونه یې دبل لورې دخبرو اوریدونه تیار نه وي.» پېرو دغو لویو کسانو ماته ويلي دي. دوی تر خبرو کوونکو نه اوریدونکو ته پېر اهمیت ورکوي. خو فکر کوم چې دغو نپولو استعداد دنورو ټولو استعدادونو پشان پېر کم دی» نه یوازې لوی اشخاص د ښو اوریدونکو سره دخبرو تېري دي بلکې عادي خلک هم دغسې دي. یو ځل ریډرز دابجسټ لیکلي و: پېر خلک ډاکټر خپل کټ ته غواړي، په حقیقت کې دوی چې څه ته اړ دي، هغه زړه خوړي اوریدونکي دي. چې دزړه کیسو ته یې غوږ ونيسي. دکورنۍ جګړې په نورو کلونو کې لینکلن خپل دوست دالی تویز ته لیک ولیکه چې خواته یې راشي ورته لیکلی یې و، ځېنې ستونزې لري چې دهغه په کمک باید حل شي. دهغه پخوانی گاونډی سپېنې مانی ته راغی او لینکلن ورسره په ساعتونو په دې باره کې خبرې وکړي چې هغه ته ښه ښکاري که نه چې دمریانو دخپلواکۍ اعلامیه صادره شي. هغه ددې کار پر ضد ټول دلایل له سره وکتل

او نورځپانو ليکنې يې چې ځېنې دغلامۍ پر ضد او ځېنې يې په پلوی وي ولوستلې، لينکلن تردې وروسته چې ډېره موده يې له خپل پخواني ملگرې سره خبرې وکړي، هغه ته يې لاس ورکړ او خدای پا ماني يې ورسره وکړه او بې له دې چې دده نظر وپوښتي بېرته يې ولېږه. لينکلن اصلاً په دې پېښه کې يوازنی خبر لوڅ و. دخپل زړه براس يې په وينا را ايستلي او خبرو يې ذهن روښانه کړی و. دې پخوانی ملگرې يې وويل:

داسې ښکارېده چې تردې خبرو وروسته لينکلن ځان ډېر آرام احساسوه. لينکلن نه غوښتل دچا سره مشوره وکړي، هغه اوريدونکې ته اړتيا درلوده چې همدردي ورسره وکړي چې د هغه درون بار نه چې پراوېو يی و، لږ يې غمه شي. دا هغه څه دي چې موږ ټول ورته دستونزو پر وخت اړ يوو. دا هغه څه دي چې زياتره وختونه ورته يو قهریدلی اخستونکی کارکوونکی او يا داسې دوست چې احساسات يې ټپي شوي دي اړتيا لري.

که غواړئ پوه شئ څنگه يو څوک له ځانه وشړئ او دې ته يې اړ کړئ چې دريسې وروسته وخاندي او ريشخند مو کړي. دا خبرې ومنئ: خبرو ته يې غوږ مه نيسئ، هر کله ورته خپلې خبرې وکړئ، يوازنی خبرلو اوسئ. که کوم نظر مو و، دهغه خبرې پرې کړئ او مه يې پرېږدئ چې خپلې خبرې پای ته ورسوي. داسې ورته وښايي چې تاسو تر هغه هوښيار ياست او ددې وخت نلري دهغه گڼو وپوټه غوړ ونيسئ. نېغ په خبره وروانگي او په منع کې يې وينا قطع کړئ.

څوک پېژنئ چې داسې عادت لري؟ زه يې پېژنم او ډېر افسوس دی دا ټول په هغو خلکو کې ډېر دی چې له ټولنې سره ډېر سر وکار لري. دا ټول بې عقلان دي. داسې بې عقلان چې دځان پالنې شرابو داسې مست کړي چې ځانونه تر نورو مهم گڼي. هغه سړی چې يوازې دځان په باب غږېږي، يوازې دځان په فکر کې وي. د دالت نيکلا بالکر (دکولبيا دپوهنتون رئيس) په وينا «هغه څوک چې تل په خپل فکر کې وي، بې تربيتي سړی دی، که څه هم ډېرې زده کړې ولري».

نو ځکه که غواړئ چې ښه وينا وال اوسئ، خبر او ښه اورېدونکی شئ،

هغه ټول چې مېرمن هام يې وايي: « ددې لپاره چې دنورو دپام وړ وگرځئ، نورو ته پام واړوئ. » بايد له بل لوري داسې پوښتنې وکړئ چې هغه يې په خوښۍ او شوق ځواب درکړي. بل لوري اړ باسي دځان په باب خبرې وکړي. »

دا په ياد ولرئ دهغه چا سره چې تاسو خبرې کوئ تر تاسو سل ځلې پېر دخپل ځان له غوښتنو او ستونزو سره مينه لري. که يو څوک دغاش درد لري، هغه ته دا دچين تر قحطۍ پېره مهمه ده چې دمیلونو خلکو د له منځه تگ سبب کېږي. که په غاړه کې يې يوه abscess وي په افريقا کې تر ۴۰ زلزلو ورته پېره مهمه ده. بل ځل چې په خبرو کې گيڼ کوئ، دا خبره له ياده مه باسي.

نو ځکه که غواړئ خلکو ته گران شی دا خبره په ياد ولرئ او عملي يې کړئ:

«په اورپوښکۍ اوسئ او نور تشويق کړئ، دځان په باب وغږېږئ.»

اتم خپرکی

د افرادو د همکارۍ او دوستۍ جلوبول

چاچې په «الېترې» کې نننۍ ورور وخت لیده، دده د معلوماتو له پراختیا حیرانیده. کما له لیل د فورډ ورور په دې باب لیکي: «که به بل لورې یو پوښه، شپون، اسب سوار سیاستوال یا دپلومات و، روزولت پوهېده د هغه سره څه ښه خبرې وکړي».

رښتیا! ده څنگه دا کار کولی شو؟

ځواب پېر آسان دی! روزولت چې کله دچا د لېدنې انتظار ایست تېره شپه یې تر پېره هغه کتابونه لوستل چې پوهېده میلمه ته په زړه پورې معلومات ولري، دلیل یې هم دادی چې روزولت دنورو پوهو مشرانو په شان پوهېده چې:

«د خلکو زېږون ته د رسېدو لویه لار داده چې سړی د هغه څه په

باب ډبل لوری سره وغږېږي چې هغه ته مهم او گران دي».

ویلیام لیون فلپس د ادبیاتو استاد دنورو د دوستۍ درس پېر زړه ده کړ هغه «د بشر طبیعت» په نوم یوه مقاله کې ولیکل:

۸ کلن وم، داوونۍ وروستۍ ورځ مې د ترور په کور کې وه. یوه ورځ یو سړی چې د عمر له نظره زوړو زما د ترور کور ته راغی او له ترور سره مې له معمولو ستړي مشو وروسته زما سره په خبرو بوخت شو، زما هغه وخت له کشتیو سره مینه وه او راغلی مېلمه په دې باب لومړه خوږې خبرې وکړې چې ما ته ډېرې په زړه پورې وې. کله چې لار ما وویل څومره عالي سړی و. د کشتیو سره یې څومره مینه ده، ترور مې راته وویل هغه د نیو یارک یو قاضي دی د کشتیو سره یې مینه نشته ما وپوښتل:

ترور جانې نو ولې په باب لومړه وغږېده؟

بچیه دا ځکه چې هغه یو «ښاغلی» و او چې پوه شو ته له کشتیو سره مینه لري نو تاسره یې به همدغه باب خبرې وکړې په دې

طریقه هغه غوښتل ستا په زړه کې ځای ونیسي او درته گران شي.
ویلايم فلیس خپله مقاله داسې پای ته رسوي:

«ما ټول عمر هغه ټکی هېر نکړ چې ترور مې ورته اشاره وکړه»
اوس چې داڅپرکې لیکم ادوارد ل. چایف یو لیک مې مخې ته
پروت دی چې دمخکېنانو په سازمان کې و،

«یومناسبه ورغ دې ته ځیر شوم چې یو څوک باید زما سره
مینه او مهرباني وکړي. ځکه د مخکېنانو یوه لویه مسابقه په اروپا
کې جوړېدونکې وه، ما غوښتل د امریکا دیو لوی شرکت مشر ددې
سفر لگښت ومني.

له نېکه مرغه مخکې له دې چې هغه وگورم خبر شوم چې هغه یو
میلوني چک را ایستلی دی او تر بافلیډو وروسته یې قاب کړی و.
دده دفتر ته ورته ورتگ زما لومړنی کار و چې وغواړم دغه چک له
نژدې ووينم، دیو میلون روپو چک وزړه مې غوښتل مخکېنانو ته
ووايم چې دغسې یو چک مې په سترگو لیدلی دی. هغه په خوښۍ
دغه چک ماته وښود. ما یې له ځنډه دهغه ستاینه وکړه او ترې ومې
غوښتل دا راته ووايې چې څه شی سبب شول چې هغه داسې چک
را وباسي (ښاغلی چالف اروپا ته دمخکېنانو دتلو په باب خبره پېل
نکړه او دهغه څه په باب یې خبره پیل کړه چې بل لوري ته مهمه
وه) هغه په خبرو راغی او نتیجه یې داوه:

څو شپې وروسته مې ورسره مرکه وکړه. زما نه یې وپوښتل. زما له
لیدنې مو مقصد څه و؟ ما هم ورته خبره وکړه چې د څه لپاره راغلی
یم. په ډېر تعجب مې ولیدل چې زما غوښتنه یې ډېره زر ومنله بلکې
دایې هم وویل چې که کومه بله غوښتنه لرئ هم ېې راته ووايئ. ما
ترې غوښتې و یوازې یو مخکېن اروپا ته ولېږي هغه له ما پرته د
پنځو تنو دلېولو کار په غاړه واخست او یو زر دالری چک یې راکړ
او رانه وېې غوښتل چې یوه اونۍ په اروپا کې پاتې شو. او هم
دارنگه یو معرفی لیک یې راکړ چې دده د موسسې نماینده گانو ته

ېې ورکړو او مرسته ترې واخلو. بله دا چې پخپله يې پاریس کې ښه
 راغلی و او ېه او ښار يې را وښود. وروسته يې زموږ ځينو
 مخکښانو ته چې موږ وپلار يې نه و، دندې پېدا کړې او اوس هم
 زموږ په ډله کې فعاله برخه لري.
 ښاغلی چالیف د اروپا د سفر تر شرحې وروسته داسې نتیجه
 اخلي:

نهم خپرکی

دخان سره دملتیا لپاره دنورود لېوال کولو لار:

یوسپارښت لیک می درلود. غوښتل می پسته خانې ته دهغه دلېرلو لپاره لار شم. کله چې می مامور ولیده ډېر خپه او له خپل کارنه بېزار و. دده په لیدو می له دُخان سره وویل: «سړیه! هڅه وکړه هغه هم دُخان په شان کړې» خپلېرننې غږ ته می دُواب ورکړ «خپله هڅه کوم تکت پلورونکی باید مینه پیدا کړي همدا اوس لومړی گام اخلم.» ددې لپاره چې لومړی گام واخلم او هغه دُخان په شان کړم باید خبرې می پیل کړې وای. دُخان سره می وویل «هڅه وکړه داسې زړه وړونکې خبره ورته وکړې چې په زړه یې کیني» کومه خبره به ورته په زړه پورې وي؟ دده دکار په باب خبرې چې دده ستاینه پکې وشي! په دې سړي کې په رښتیا کوم شيان شته چې دستایلو وړ وي او زه یې وستایم. دا ډېره گرانه وه، ځکه هغه یوازنی شخص و چې ما ترې دده په باب څه پوهه اخستلای شوه، او هغه هم په ظاهري ډول. په دې وخت کې ده یو حرکت وکړ چې دپام وړ و، کله چې هغه پاکټونه تلل سر یې لږ راجگ کړ، زما پام یې ځانته وړ واړوه، دا موضوع دستایلو وه. زما سترگې دده په ښکلو وېښتانو ولگېدې، زرمې ورته وویل: زړه مې غواړي ستاسې په شان وېښتان مې درلودای! هغه راته لومړی په حیرانتیا وکتل او بیا یې په مات زړه یوه نړۍ موسکا وکړه او ویې ویل: اوس مې دسر وېښتان په پخواني ښه حالت کې نه دي، پخوا تر دې ډېر گڼ وو.

ما ورته وویل چې دده وېښتان ډېر ښکلي او جلبوونکي دي او ورته توضیح مې کړه: کېدای شي، ستاسو دسر وېښتانو هغه پخوانی پر تم لږ کم کړی وي. خو ته ډاډه اوسه چې اوس هم دومره ښکلی دي چې ډېر خلک یې ارمانجن دي. یو زه پخپله يم.

سړی په دې خبرو ډېر خوښ شو او بې له دې چې انتظار وباسي په خبرو يې پيل وکړ. دده وروستی خبره چې ماته يې کړې وه، داوه: ستاسو خبره سمه ده، دا چې ډېر خلک مې دوښمنانو صفت کوي، ښه به وي زه اوس دا شرط تړم، چې په دغه ورځ چې نوموړی کورته تللی وي له خوښۍ به يو بل سړی و، هغه حتماً د خپلې ځوانې مېرمن سره په دې باب خبرې کړې دي. بې له شکه ائينې ته يې کتلې دي. دا چې دپام وړ گرځېدلی خوند يې اخستی دی. حتماً يې ائينې ته په کتو له ځان سره ويلي دي: رښتيا دسر ويښتان مې ښکلي دي. دا يو امتياز دی چې نور ترې محروم دي. يوه ورځ مې ددې ځوان په باب په يو مجلس کې کيسه وکړه. يو چا رانه وپوښتل، دې موضوع تا ته څه گټه ورسوله؟ له ځانه مې بې ارادې وپوښتل «څه گټه مې بايد کړی وي. رښتيا له دې درکه مې هم بايد گټه لټولې وای؟ ومې نه غوښتل موضوع هغه سړي ته ډېره وځلوم چې زما دگټې تپوس يې کړی و، خو دا تاسې ته ځکه وایم چې وړ نتيجه ترې واخلي که ځان پالنه موږ دومره ټيټ او خوار کړي چې ديو چا په زړه کې دې لگښته خوښي پيدا کولو نه ډډه وکړو نو له نورو څرنگه دلگښت سره يو ځای پاملرنه وغواړو؟ که وکړای شو په لږه ستاينه مقابل لوری خوښ کړو، او دا کار کوم لگښت هم نه غواړي، نو ولې له دې کاره دگټې تمه وکړو او ځان ته څرنگه اجازه ورکړو چې وپوښتو «دې کار تا ته څه گټه ورسوله؟» که په رښتيا داسې قصد تمه او غوښتنه لرو نو زموږ پر حال دې ډېر افسوس وي چې موږ ډېرو سپکو او بې ارزښته ارواولرونکي يوو.

زه ښه پوهېږم چې که له هغه څه سره چې دده دخوښې وړوو، ماورسره مينه نه وای ښودلی او له لومړي سر نه مې نه وای تيار کړی او شوق مې پکې نه وای را پارولی دهغه څه يو په لسمه برخه مې هم ترې نه شوه اخستلای چې ترې وامي خستل او حتی په

دې بريالۍ شوی وای چې خواته یې ورشم.
ایا دا خبرې په سوداګرۍ کې هم پکارېږي؟، پرېږدئ یو مثال درکړم:

ها نری دونوری او زامنو یې چې د یوډی پخلو یو شرکت لری هڅه کوله د نیو یارک په یوه لوی هوټل یوډی وپلوري. څلور کاله دهوټل مدیر پسې لار. راغی. هغو غونډو ته به ته چې مدیر به پکې ګډون کاوه. او حتی هوټل کې یې یوه کوټه کرایه کړه چې دهوټل له مدیر نه یو سپارښت واخلي. خو بیا هم له ماتې سره مخ شو. هغه توضیح کوي:

دانساني اړیکو په باب له څېړنې وروسته پوه شوم چې باید تکنیک بدل کړم، تصمیم مې ونیو پوه شم چې دهوټل مدیر څه خوښوي. چا داراته څرګنده کړه چې هغه دامریکا د هوټل لرونکو دشورا غړی و. نه یوازې غړی بلکې رئیس یې هم و. هر ځای چې به ددې ټولنې غونډه وه دی به ورته... بله ورځ چې مې ولید ددې ټولنې دغړو په باب مې خبرې پیل کړې نه پوهیږئ چې څومره گرمي او شوق پکې پیدا شو! په مینه یې په خبرې پیل کړي. څرګنده مې ولیده چې دا ټولنه دده اصلي بوختیا ده او خپل ټول ژوند یې ورته وقف کړی دی. مخکې له دې چې دده له دفتر نه ووځم، ددغه انجمن دغړیتوب کارت یې را باندې وپلوره. ښاغلی دونوری وايي: په دې منځ کې ما د یوډی د پلورلو هیڅ خبره ونکړه، خو څو ورځې وروسته راته دهوټل منشي تلفون وکړ چې د یوډی نمونه او بیه له ځان سره راوړم. منشي راته وویل: نه پوهېږم چې په دې بوډا مو څه کړي دي چې دومره در باندې مین شوی دی.

ښاغلی دونوري نتیجه داسې بیان کړه: ددې فکر وکړئ: څلور کاله په منظم ډول په دې سړي پسې وګرځېدم، هڅه مې کوله یوډی پرې وپلورم. خو په دې هڅو کې مات شوم ځکه نه پوهېدم هغه څه شي سره مینه لري او دکومو خبرو له ویلو خوند اخلي.

نو ځکه که غواړئ خلکو ته کران شئ دا هم یو مهم اصل دی:
دهغوی سره د هغه څه په باب وغږېږئ چې هغوی ورسره مینه لري.

او دا مو حق دی چې په ژوند کې نا کام پاتې شوو، او څوک مو مرستې ته راونه دانگي که ما ته اوس څوک ووايي څه گټه دې وکړه، ورته وایم: «ماله هغه ځوان نه یو کران بیه شی غوښته، هغه چې تر لاسه کړ، هغه داو چې احساس یې وکړ هغه مې خوښ کړې دی، ما ددې انتظار نه درلود چې هغه راته خدمت وکړي. تاسو هم پام وکړئ: که همداسې احساس زموږ په ذهن کې یو محوري حالت ونیسي خپلې ځلیدنې ته به دوام ورکړي.

دانساني سلوک په اړېکو کې یو مهم قانون شته چې که موږ یې ومنو، کله به هم نا آرام نه شوو. ددې قانون په منلو به ډېر دوستان پیدا کړو او تل به خوښ و اوسو. خو همدا چې دا قانون پرېږدو، په یو لړ جنجالونو به واورو. هغه قانون دادی:

تل داسې کار کوه چې بل لوری فکر وکړي ډېر مهم دی.
څرنگه چې مخکې مې هم د پوهاند جان دیوی خبره راوړې وه چې په بشر کې دځان مهم کتلو مینه تر ټولو ژوره او زیاته ده، پوهاند جمز وایي: دبشر په طبیعت کې تر ټولو ژوره انگېزه داده چې د ستاینې وړ وگرځي. دا انگېزه پر حیوان باندې دانسان د لوړوالي نښه ده. همدې انگېزې دتمدن دمنځته راوړنې اسباب جوړ کړي دي.

فیلسوفانو په زرگونو کاله هڅې کولې دانساني اړېکو لپاره قوانین جوړ کړي په دې باب ددوې دتفکراتو محصول همدا یو اصل و، هغه هم نوی نه دی او لرغونوالی یې دتاریخ لرغونوالی ته رسېږي.

زرتشت هغه درې زره کاله مخکې خپلو لارویو ته ښودلی دی کنفوسیوس ۲۴ پېړۍ مخکې چینایانو ته وښوده لاوتسه دهان په

دره کې خپلو شاگردانو ته زده کړ. بوداهم تر لار شوسه ۱۰۰۰ کاله مخکې هندوانو ته هغه ښوونه کړې وه. حضرتي عيسى (ع) هم شل پيړۍ مخکې د ترو په غونډيوکې دا فکر خلکو ته بيان کړ په نړۍ کې همدا تر ټولو مهم قانون دی:

دنورو سره داسې سلوک وکړه چې غواړې نور يې در سره وکړي. يو فارسي متل دی:

چاته يې مه غواړه، چې ځان ته يې نه غواړې.

(خو همدا قانون زموږ ستر پيغمبر خاتم النبيين حضرت محمد

ﷺ) په داسې بشپړ کلام کې ويلي چې بل ساری نلري: «خه

چې دځان لپاره غواړې، بل ددې لپاره يې هم وغواړه» (ژباړن)

تاسو غواړئ خوا وشا خلك مو وستايي دخوښې وړ كړنه وكړي. او ستاسې رښتيني ارزښت ته درناوي وكړي. تاسو غواړئ په خپله کوچنۍ نړۍ كې دمهم والي احساس وكړئ، تاسو نه غواړئ له غرض نه پكې بې ارزښته تملق واوړئ. بلكې درښتېنې او صميمي ستايلو او تشويق غوښتونكې ياست تاسو غواړئ ملگري او دوستان مو ستاسو صميمانه ستاينه وكړي او په دې باب سخي واوسي.

پرېږدئ پورتنۍ طلايۍ قانون ومنو او له نورو سره هغسې چلند وكړو چې موږ يې دځان په باب غواړو. څه ټول؟ څه وخت؟ ځواب يې دادی: هر وخت، هر ځای كې.

مثلاً ما د راديو سیتی (Radio City) داطلاعاتو د برخې له مسئول نه تپوس وکړ، دهاريسون دکار د دفتر نمره څو ده؟ هغه په پېره ورو ماته ځواب راکړ. هاریسون (ځنډ) اتلسم پوړ (ځنډ) ۱۸۱۶ کوټه زه ترې روان شوم خو زر بېرته را وگرځېدم او ورته ومې ويل «د هغې لارې نه چې تا دپوښتنو دځواب لپاره ټاکلې وه، مبارکي ورته وایم. ستاسو لارښودنه پېره دقیقه او بشپړه وه. تاسو دا کار د يو هنر مند په شان وکړ. دا غير عادي کار دی». دده

څېره له خوښۍ وغوړېده. ده راته روښانه کړه چې ولې يې په هره خبره کې ځنډ وکړ او ولې يې هره کليمه په خپل ځای وويله. زما د تشويق خبرې ددې سبب شوې چې هغه ټوله ورځ هسکه غړۍ وگرځي. په هغه ورځ چې زه پورته ختم، احساسوله مې چې د ټول بشر په نېکمرغي کې مې لږ زياتۍ راوستې دي.

دستايلو او قدر کولو پر فلسفه د عمل لپاره دا حتمي نه ده، چې تاسو دې د فرانسې سفیر يا دکومې ادارې مشر ياست. تاسو کولای شئ ددې طريقو په عملي کولو هره ورځ نه منونکې برېاوې وگټئ.

مثلاً که اشپز درته دسره کړې کچالو پر ځای چې تاسو ترې غوښتۍ و، بل ټول پوخ شوی کچالو راوړي تاسو ورته ووايئ: ويښئ لږ زحمت درکوم ما سور کړی کچالو غوښتۍ و!

څرگنده ده چې هغه به درته ووايي **«نه هېڅ تکليف نه دی»**، دا چې تاسو دهغه درناوی وکړ، هغه به په خوښۍ ستاسو امر ومني. لنډې جملې لکه «ويښئ» «مزاحم مو شوم» او **«آبا دمهرباني له مخې ممکنه ده؟»** «خوښه موده چې لطفاً» او «منته» دداسې غورو په شان دي چې د ورځني ژوند څرخونه صيقلوي او د تربيه او نجات دليل هم دي. يو بل مثال به راوړو:

ايا تاسو د مال کين رومانو نه لوستي دي؟ کين د يوه اهنگر زوی و. اته کاله ښوونځی يې لوستی و. خو چې مړ کېده دنړۍ تر ټولو شتمن اديب و. دده پر مختيا داسې پيل شوه: دا چې هغه دشعر سره مينه لرله د دانته ټول شعرونه يې ولوستل. ددانته د شعرونو په ستاينه کې يې يوه وينا وکړه او دانته ته يې ولېرله دانته ډېر خوښ شو، حتماً به يې له ځان سره ويلي وي «يو ځوان چې زما د فکرونو او شعرونو سره دومره مينه او ښه نيت لري حتمي به ښه استعداد لري»، نو ځکه دانته ددې اهنگر هلك نهوغوښتل لندن ته ورشي او دهغه ځانگړی ليکونکی شي. دا کړنه دکين په ژوند کې يو

عاطفي ټکی و، ځکه په نوي پست کې هغه دا چانس پیدا کړ چې له مشهورو ادیبانو سره وپېژني. کين دهغوی په مشوره داسې میدان ته وروانگل چې نوم یې دادبیاتو پر آسمان ځلاند وکښل شو. کور یې په (ایل اف مان) کې دنړۍ دتورېستانو دمه ځای شو. دومره شتمني چې هغه وخت یې یوه نیم میلونه ارزښت درلود، ترې پاتې شوه. رښتیا که ده هغه وینا نه کولای، امکان یې نه و چې په نیستی او ورک نو می کې پاتې شي او هېڅ نوم پرې نږدي؟
د زړه له تل څخه دراوتلی صمیمانه تقدیر او ستایلو ستر ځواک دومره دي.

دانته روسیني ته ځان مهم ښکارېده او دا عجیبه نه ده. هر څوک ځان مهم گڼي، هغه هم ډېر مهم:

انا تول فرانس وایي «هرڅوک ځان دنړۍ محور گڼي».

ملتونه هم دغسې فکر لري. ایا تاسو فکر کوئ پر یو جاپاني لوړ یاست؟ دا رښتیا ده چې جاپانی بیا ځانونه تر تاسو ډېر لوړ گڼي، که یو سخت دریځی جاپاني وگوري چې یوه جاپانی جلی له یوه سپین پوستي امریکایي سره گډېږي، ډېر سخت په غصه کېږي. ایا تاسو ته ځان تر هندوانو لوړ ښکاري؟ دا خو هغه امتیاز دی چې تاسو خپل ځان ته ورکړی دی خو خپله هندوان، په میلونو هندوان ځانونه تر تاسو دومره لوړ گڼي چې که حتی ستاسو سیوری یې پرخوړو ولوېږي. هغه خواره ناوړلي (نجس) گڼي او نه یې خوري.

اسکیموگان هم داسې دي. اسکیموگان خپلو هغو کوڅه ډېو او بې کارو ته چې دهیڅ کار نه وي سپین پوستي وایي او دا کلیمه ورته تر ټولو ډېره سپکونکې ده.

هر ملت ځان پر بل ملت لوړ گڼي او همدا احساس وطنپالنه زېږوي! او بیا جگړې او جنگونه. بر بند حقیقت دادې چې هر انسان چې تاسو گورئ په یو ټول درنه ځان لوړ گڼي او دهغه زړه ته نور

ننوتو ډاډ منه لار داده چې دهغه په خپله کوچنی نړی کې دهغه اهمیت ومنئ.

خو دا باید ساختګي نه وي، بلکې په رښتیا او دصمیمیت له مخې وي. امر سون ویل «هرڅوک په یو څه کې تر ما لوړ دی. زه غواړم هماغه ترې زده کړم».

ددې کیسې غم زېږی حالت دادی چې زیا تره هماغه خلک چې تر ټولو لوړ حق لري، ځان یو څه وګڼي تر ټولو زیات خپله داخلي بیوسي په ادعاګانو اوله شور او چغو ډکه ځان ښودنه (چې ډېره کرکه را وړنکې وي) ښايي.

لکه څنګه چې شکسپیر وايي: «ای انسانه، ای مفرور انسانه، ته تر آسمان لاندې ډله قدرت په پیدا کولو داسې څه کوي چې پرېښتي ژوي».

زما د ټولګي یو شاګر څه موده مخکې لانګ ایلند ته دخپلې مېرمنې سره لار چې خپل خپلوان وګوري. ښځې ېې هغه له خپلې زړې ترور کره پرېښود او خپله دنورو خپلوانو کره لاره.

دا چې دا ښاغلی پوهېده څنګه دستانې او تقدیر اصول وکاروي او په لوړو مجلسونو کې وینا وکړي، ښه ېې وګڼه له زړې تر ورې ېې پېل کړي. کور ته ېې خوا وشا وکتل چې وويني څه شی پکې ښکلی دي چې رښتیا دستایلو وړوي. دترورۍ نه ېې وپوښتل: لکه چې دا کور پر ۱۸۹۰ جوړ شوی دی. هغه وویل: دا کور ماته هغه کور را یادوي چې زه پکې زېږېدلی يم. دا ډېر ښکلی کور دی. ښه جوړ شوی دی، کوټې ېې لویې دي. لکه چې پوهېږئ اوس څوک داسې کورونه نه جوړوي.

زړې بوډۍ مې وینا ومنله او وېې ویل: رښتیا وايي اوسي ځوانان ښکلو کورونو ته ډېر فکر نه کوي. هغوی څه غواړي؟ یو کوچنی اپارتمان او یو برېښنا یې پخچال او بیا په موټر کې ها خوا دي خوا ګرځېدل. هغې چې دتېرو یادونو یادي اواز لېږه وه، دوام

ورکړ: دا یو خیالي کور دی او مینې جوړ کړی دی. ما او مېره مې کلونه ددې خوبونه لیدل، په جوړولو کې یې موله مهندس نه مرسته وانه خسته، خپله مو طرحه جوړه کړه.

وروسته ورته ترورۍ ټول کورو بنسټ او ټول هغه شیان چې په سفرونو کې یې اخستي او دځان په شان یې ساتلي وو. یو یو ور وښودل. داشیان عبارت و له کشمیري شال، انگلیسي دچای، څښلو سامان، چيني لوبښي، فرانسوي بستري او چوکۍ، استراليایي تابلو گانې او هغه ورېښمېنې پردې چې یو مهال د فرانسې په لوې کلا کې ځوړندې وې.

دا ښاغلی وايي، کله چې یې دا ټول شیان را وښودل. گراژ ته یې بوتلم یو نوی پاکار موټر یې را وښوده. بودی غلې وویل: مېره مې راته تر مړینې لږ مخکې دا موټر واخیست له هغې ورځې چې هغه مړدی بیا پکې نه یم ناسته. دا چې ستاسو ښکلي او په زړه پورې شیان خوښېږي غواړم تاسو ته یې تحفه درکړم. هغه ورته وویل: «ترورې! تاسو ما مه خجالت کوئ، زه خو ستاسو سخاوت ستایم، خونه شم کولی تحفه مو ومنم، زه حتی ستاسو خپلوان نه یم او بل دا چې زه یو نوی موټر لرم. تاسو بهر خپلوان لرئ، کوم یوه ته یې ورکړئ.» بودی چغې کړې «خپلوان هو خپلوان مې شته خو منتظر دی زه مړه شم او لوی مې موټر واخلي، خو لوی به یې وانخلي»

ما ورته وویل «که داسې نه کوئ نو ویې پلورئ»
چغه یې کړه «خرڅ یې کړم، څه فکر کوې دا به خرڅ کړم؟ څه فکر کوې لدی زور لرم چې پردې پکې سواره وویښم؟ دامې لمېره باندگار دی. زه یې د پلورلو خوب هم نه وینم. غواړم تاسو ته یې لږ کړم ځکه ستا ښکلي شیان بهر خوښېږي.»

هغه غوښتل موټر وانخلي خو دښځې احساسات ټي کېدل، نو نه یې شو کولای وایې نخلي.

دا بوډی چې یوازې یې په یوه لوی کور کې له کشمیري شالو، فرانسوي انټیکو سامانونو او چيني لوبڼو سره ژوند کاوه، لږ ناز، ستاینې او توجه ته اړ وه. هغه یو وخت ځوانه او ښکلې وه. ډېرو غوښته، یو مهال یې د مینې په زور یو کور جوړ کړ او دنړۍ له هر گوټ نه یې ښکلي شیان پکې راټول کړي وو، خو اوس د زړښت پر مهال یو پوتې مینې ته اړ وه. دوستانو او اشنايانو یې ورسره دغه مینه نه وه کړۍ. خو نا ځایه لکه په ورانه مېړه کې چې ورته بهانده چینه پېدا شي، هغه څه چې یې غوښتل بیا یې موندل. او ډېرې حق پېژندنې یې ونه شو کړای له یو موټر پرته بل شی ددې مینې په بدل کې ورکړي.

یوه بله بېلگه وگورئ: دا کیسه زما دکورسونو گېون کوونکی دونا لامک ماهون دیوې ودانیزې موسسې مشر کړې ده: «لږ وروسته تر هغې چې د «څرنگه کولای شو یو دوست پیدا کړو او په نورو کې نفوذ وکړو؟» تر عنوان لاندې وینا مې واورېده. دیو مشهور قضایي وکیل دکور دنقشې په جوړولو لگياشوم، وکیل له کوره را ووت او په دې باب چې کوم ځای باید پوتې او گلان کېښول شي، ماته یې ځینې وړاندیزونه وکړل.

ما ورته وویل «ښاغلی قاضی صیب، تاسو ډېره ښه مشغولتیا لرئ، ستا سېي مې ډېر خوښ شول ماته چې معلومه شوه ستاسو سېي هرکال نهمیسون میدان کې دایرېدونکې سیالي کېي.»

ددې کوچنۍ ستاینې اغېزه له حده ډېره وه قاضي وویل «هو، زه ددوی سره تل تفریح کوم، خوښه مونه ده چې داوسېډو ځای یې دروبښم؟» هغه یو ساعت په دې تېر کړ چې خپل سېي د هغو جایزو سره ماته وښيي چې وړې یې وې. هغه یې حتی 'شجره نامه' راوړه او دهغه اغېز په باب یې بحث وکړ چې وراثت یې دهغوی پر هوښیاری او ښکلا لري.

په پای کې یې راته وویل «کوم کوچنی زوی لرئ؟» ما ورته وویل:

هو لرم يې ويې ويل: «دغه نه خوښېږي چې يو سپې ولري؟ ومې ويل «ولی نه بهر په توپونو به هم راشي او له خوښۍ به يې غمېږي سره شي.»

قاضي وويل: «بهر ښه چې داسې ده نو يو کوکری تاسو ته

بښم»

وروسته يې په دې پېل وکړ چې څرنگه کوکري ته خواړه ورکړم، لږ غلی شو او ويې ويل: زما لار ښوونې به درنه هېرې شي نو ځکه هغه درته په کاغذ ليکم. کورته ننوت. دکوکری شجره نامه او اړوند لارښوونې ېې چې دکوکري دخوړو او ساتنې په باب يې ټيپ کړې وې، راوړې او رايې کړي. «دغه کوکري ۱۰۰ دالره ارزښت درلود، پردې سر بېره يې خپل يو نيم ساعت وخت دې ته ورکړ چې ما سره وغږېږي. داټول ددې لپاره وو، چې ما ېې د صميميت له مخې مشغولتيا ستايلې وه.

دستاينې دا ښه صفات تاسو په کورونو کې هم کار ولی شئ. ستاسو مېرمن حتماً د ځينو ښو صفاتو لرونکې ده، تاسو چې له هغې سره واده کاوه حتماً مو پکې څه خوښ شوی و، خو اوس مو څو ځل هغه ستايلې ده؟ رښتيا ووايئ څو ځل؟؟

څوکاله مخکې دماهيانو ښکار پسې تللی وم او دکانادا په دروکې يوازې په يوه خېمه کې اوسېدم دلوستلو لپاره چې يوازنی شی پيدا کېده، سيمه ايزه ورځپاڼه وه، په دې ورځپاڼه کې مې بيلا بېل خبرونه او ددوورتې ډېکس يوه مقاله ولوسته. دا مقاله دومره ښه وه چې هغه مې له ورځپاڼې قيچي کړه او ځان سره مې وساتله. ده ليکلی وو: «له هغو نصيحتونو چې ناوو ته کېږي، ستړی دی، يو څوک بايد پيداشي زومانو ته دانصیحت وکړي».

«اول يې زده کړه، بيا ېې کوزده کړه» تر واده مخکې ديوي

ښځې ستايل او صفت کول داسې موضوع ده چې داشخاصو شخصي لېوالتيا پورې اړه لري، خو تر واده وروسته ستايل او

نازول ضروري کار دي او د شخصي ساتنې دلاس ته راوړنې وسيله ده، واده دصفا او خلوص نه ډېر د ديپلوماسۍ ميدان دي. «که غواړئ هره ورځ د شاهانو په شان خواړه وخورئ هېڅکله دخپلو مېرمنو دکور کار مه غندئ اويا د دهغې او بل چا د اشپزۍ زړه توروونکي پر تلنه مه کوئ بلکې بر عکس دهغې ستاينه وکړئ دا ورته ووايئ، دداسې ښځې سره مې واده کړی چې دونوس په شان ښکلې، دمېترا په شان هوښياره او د ميری آن په شان لايقه ده حتی کله چې کباب دخرمڼ په شان او ماښامنی دسکروټې په شان وي، شکايت مه کوئ. يوازې ورته ووايئ، خواړه د خپل ورځني ستندرد سره برابر نه دي. په دې صورت کې به مو مېرمن ځان دغري خواته قرباني کړي هغه عالي حالت ته ځان ورسوي چې تاسو ورته په نظر کې نيولی دی.

دا کار نا ځاپي مه کوئ، ځکه په تاسو بد گمانه کېږي. نن با سبا شپه ورته يو گل او څو پاکته شيربني راوړئ کله ورته لږه موسکا او څو له مهرباني ډکې خبرې هم وکړئ که ښځو او خاوندانو داسې کولای نو دا اوس چې په شپږو کې يو واده په طلاق پای ته رسي، داسې به نه وه څنگه به دښځو مرسته جلبوئ، راوړتي دیکس وايي: هغه د يو داسې سړی سره مرکه وکړه چې د ۲۲ ښځو نه يې دبانکي حساب گډون اخستی و. (دا مرکه يې ورسره په زندان کې کړې وه) ده ترې پوښتلی و، تا څرنگه دغه ښځې جذب کړې؟ هغه ځواب ورکړ:

ډېر آسان دی، هر کله چې غواړئ د يوې ښځې مرسته جلب کړئ، لومړی دهغې په باب خبرې وکړئ دنارينه و په باب هم دا تکتیک بريالی دی. دسیرائیلی يو ډېر لوی سړی و چې دانگرېز پر امپراطورۍ يې مشري کوله، وايي: له يو سړي سره دهغه په باب خبرې وکړئ هغه به ساعتونه ستاسو خبره واورې.

تاسو ډېره موده دا کتاب ولوست کوشش وکړئ چې دستايلو

د فلسفې اصول پېر خپلو نژدې اشنايانو په باب وکاروي، زړ به يې نه باوريږي او غېږې وويني.
بيا هم که غواړي خلکو ته گران واوسي، لاندې لارښوونه پلې کړي.

داسې کار وکړئ چې بل لوری ځان مهم احساس کړي، دا کار دصمیمیت له مخې وکړئ.

د دوهمې برخې لنډیز دنورو دوستی جلب لپاره شپږ لاري.

۱- هر چا ته مينه وال شئ

۲- موسکا وکړئ.

۳- دا په یاد ولرئ چې یو سړی ته خپل نوم تل تر ټولو مهم او تر ټولو خوږ غږ دی.

۴- ښه اورېدونکی اوسئ، نورو هڅوئ، دځان په باب وغږېږي.

۵- دهغه څه په باب وغږېږئ چې بل لوری ته مهم وي.

۶- داسې کار وکړئ چې بل لوری ځان مهم وگڼي او دا کار دصمیمیت له مخې وکړئ.

دریمه برخه:

له ځان سره دنورو د یو نظري کولو ۱۲ گونې لارې:-

لسم خپرکی:

دا تمه مه کوئ چې په خبرو اترو (مباحثه) په سلو کې سل بريالي شئ. له نړیوالې جگړې ډېره موده نه وه تېره شوې چې یوه ورځ مې په لندن کې له ارزښت ډک درس زده کړ. پر هغه مهال زه دسر اسمیت کار کوونکی وم. دغه ښاغلی دجگړې پر مهال په فلسطین کې دا ستراليا یو ډېر تکړه او تر ټولو ماهر پیلوټ و. دسولې تر اعلان وروسته هغه په دېرش ورځو کې له ټولې نړۍ نه وگرځېد، او په خپل دی کار ېې خلک په اریا نتیا کې یوب کړل. تر ده مخکې دا مهم کار چا نه و سرته رسولی او ځکه دده دې زړور کار ډېر لوی تاثیر وکړ. داستراليا دولت ددې اقدام په بدل کې پنځوس زره ډالره جایزه ورکړه. دانگلستان پادشاه د «شوالیه» په لقب وویاره، او څوموده ېې هماغه دریغ ورکړ چې په امریکا کې ېې درلود. یوه ورځ زه هم په هغه میلمستیا کې وم چې ددې زړور پیلوټ په ویاړ جوړه شوې وه.

دما ښام پوډی خوړلو پر مهال یوه ښاغلي چې زما څنگ ته ناست و، راته یوه خندونکې کیسه وکړه چې دا یوه جمله مې له دهغې نه یاد وه:

یو داسې خالق شته چې زموږ سر نوشت لیکي. کارونه زموږ دغوښتنې او مراد پر بنا نه ترسره کېږي، ځکه دهغه مشیت زموږ تر ادراک لوړ دی.

راوي ددې جملې تر ختم وروسته وویل: دا دسپېڅلي کتاب جمله

ده؟

ما ورته وویل دغه جمله په لږ تغیر دانگرېز شاعر ویلیام شکسپیر ده. ما چې ورته دا وویل، هغه وویل: دچا؟ دشکسپیر ده، دا هېڅ نه شي کېدای، څه چې مې وویل زه په هغه پوره باور لرم. زما دې بلې (ښې) خواته یو بل سړی ناست و چې کلونه یې دشکسپیر په اثارو کې څېړنې کړې وې او اکثره یې په یادوو. کله چې زما دمخاطب سر زوري تر حده واوښته له ده مې وغوښتل! ښاغلی! تاسو دشکسپیر د اثارو په باب ډېره مطالعه لرئ؟

هغه سر دتائید په ډول وخوځاوه، ما دوام ورکړ: دا ښه ده چې قضاوت تاسو ته پرېږدو دې بل لوري هم ومنله او ویې ویل سمه ده دا ډېر درياتو معلوماتو خاوند دی.

دښې اړخ دوست مې دمېز لاندې په پښه زما پښه وخوځوله او راته ویې ویل:

ستاسو خبرې مې واورېدې، ددې ښاغلي خبره سمه ده، ته اشتباه کوې، دده دغه وینا په هماغه کتاب کې راغلې ده. دا جمله په مستقیم ډول شکسپیر پورې اړه نلري. زه دهغه پښې دفشار نه پوهېدم چې باید غلی شم.

په لار کې مې خپل ملګري ته وویل: **«ته خو پوهېدې، ولې دې انکار وکړ؟»**

ملګري مې وویل «زه پوهېږم دا جمله دها ملت دندارې د پنځمې پردې په دوهمه صحنه کې ده خو گرانه دیله! موږ دڅه شي مجلس ته بلل شوي وو، دا پروګرام نه و چې دچا د سهوې د ثبوتولو کار وکړو. ته څه فکر کوې چې که هغه سړي ته دې زباد کړی وای چې دغه د شکسپیر ده، نو هغه به درته خوښ شوی وای او مننه به یې کړی وای چې تا یې سهوه ثبوت کړې ده؟ څه تاوان یې درلود چې دهغه ابرو وساتم؟ هغه خو دزړه له کومي ستا نظر نه وغوښتی او دې ته ېې څه اړتیا هم نه وه، ځله مو ورسره بحث کړی وای؟

زما دې دوست چې څو څو ځلې یې ماته لار ښوولې ده په ډېره

تواضع يې دا وار يې چې معلومات يې د مطالعې له لارې لاس ته راوړي دي، دغه شيبه يې په داسې نرم اواز چې زما د خوږېدنې سبب هم نه شي وويل:

تل له مباحثونه ليرې گرځه، دهیچا نه خوښیږي، په مباحثه کې نا کام شي.

ملگرې مې وويل: ددې جملې ويونکي مړ دي، خو اثر به يې تلپاتې شي ځکه يو لوړ حقيقت ته يې پام شوی دی.

په ځوانۍ کې مې تل له خپل ورور سره بحث کاوه. دا هغه وخت و چې لا پوهنتون کې نه وم شامل شوی او د منطق او مناظرې له فن نه مې هيڅ معلومات نه درلودل. پوهنتون ته تر تللو او د منطق او مناظرې پر اصولو تر پوهېدو وروسته به بيا هم دمباحثو غوندې و ته تللم. د پوهنتون تر پای ته رسولو وروسته مې تر ډېره د مناظرې ورس ورکاوه او په ډېر شرم بايد ووايم چې غوښتل مې په دې باب يو کتاب هم وليکم. دا چې تر دغه وخته مې ډېرې مناظرې اورېدلې وې، ډېر انتقادونه مې کړي وو، او دځان په باب مې د زرگونو مناظرو نتيجه درلودې او تحليل او تجربه کړې مې وې، ددغو مناظرو، اورېدو او ليدو او لوستلو نه مې چې تر ټولو ښه نتيجه اخستې وه داوه چې په مناظره او مباحثه کې ډېري پوازي لار دهغې نه ډډه کول دي او بس.

«هماغه ډول چې له ناتارونو لکه زلزلو نه وږېږي او ترې تښتې،

دغسې دمباحثې او جنجالي بحث نه هم وتښتې.»

د پورته نظر په توضېح کې مو پام وي چې په هېڅ ډول نه شو کولی په مباحثه کې برېالی شوو په بله وينا په مباحثه کې بری نشته. که په مباحثه کې نا کام شوی، څه مو لاس ته نه دی راوړي او که بريالي هم شوی، بيا هم نا کام شمېرل کېږي، وبه پوښتې، ولي؟ نو لاندې ټکيو ته ځير شئ.

داسې وگنئ چې ډبل لورې سره مو په مباحثه کې له حنجرې نه

لورې- لورې دبرې چغې را وایستی او هغه مو مات شوی وګاڼه، او دامو زباد کړه چې مات شوی یو ناپوه دی.
 بیا یې څه؟ تاسو به ډېر خوښ شوي یاست؟ څه نتیجه ورکوي؟
 هغه ته مو زیاد کړ چې تر تاسو ټیټ دی! په دې څو مو دهغه غرور
 ټپي کړی او هغه ستاسو پر بري قهرېدلی دی. وروستی پایله به داوي:

دنورو د گروهې (عقیدې) په بدلولو کې به مو هڅه بې ځایه او
 چټي وي. **ځکه هغه به ستا دغوښتنې بر خلاف پر خپل نظر نور
 هم ټینګ شوی وي.**

د بیمې یو شرکت دخپلو کارکوونکو لپاره لاندې جمله دیوه سر
 مشق په توګه کاروله:
 بحث مه کوئ!

دنورو د پوهولو لار مناظره او بحث ته دی، دنورو قانع کول دې
 پورې اړه نلري، دانسان فکر په بحث او جدال نه شو بدلولای.
 څو کاله مخکې دپاتریک او هر په نوم یو ایرلنډی زما دکورسونو
 شاګردو، دی به په ډېره مینه ټولګي ته راته. ښاغلي او هر دډېرو
 معلوماتو سره سره بحث او مناظرې سره یوه لېونی مینه درلوده.
 دده په خپله وینا هغه یو مهال موټر چلوونکی و، بیایې موټری
 پلورلي، دا ددې لپاره زما ټولګي ته راغلی و چې داسې څه
 وروښایم چې هغه په خپل نوي کار کې بریالي شي. زه ډېر پرې پوه
 شوم چې دبحث ډېر سخت پلوی دی او طبعاً غواړی په بحث کې
 بریالی هم وي، او حتی غواړي دخپل پیروونکي سره هم بحث
 وکړي. ددې فکر تاسو وکړئ، یو بېچاره چې دده ته په اخستی
 ماشین کې یې څه عیب پیدا کړی وي او ښاغلي او هر ته یې ووايي،
 نو ښاغلي او هر دواړه سور کېږي او غواړي چې پیروونکي له
 مری نه ونېسي.

ښاغلی پاتریک ماته ویل: «البته په دې وروستیو ورځو کې به په

بحثونو کې ډېر ښه بريالي کېدم.

ډېر راته پيښ شوي دي چې کله به ديو چا ددفتر نه راووتم. ځان سره به مې ووی. ددې بې عقل حق مې په لاس کې ورکړ، په موضوع مې يې سر خلاص کړ، دډاډ خبره ده چې پرې بريالی شوم خو ښه! ومې نه شو کولی څه پرې خرڅ کړم.

دښوونکي په توگه زما لومړنی ستونزه دانه وه چې زه ده ته خبرې زده کړم، ما بايد څنگه کړی وای هغه له بحث او جگړې نه راوگرځوم ده ته د ښوونې لار ډېره کرانه ووهل شوه خو پایله يې ښه وه. ځکه چې ښاغلی پاتريک اوس د نيو يارک د بوايت مونتورز» دشرکت يو ډېر مهم پلورونکی دی.

هغه څرنگه بريالی شو دا دريځ تر لاسه کړي؟ کيسه دده له خپلې خولې او رو:

- اوس چې دا خستونکې کوم داسې دفتر ته ځم چې راته ووايي، که دا موټر وړيا هم راکړې نه يې اخلم- ځکه هو ډمې کړی يو هايوسينټ موټرواخلم، که دغه واخلي هم خپلې پيسې دې بېځايه له منځه نه دي وړې ځکه هغه يو دا اعتبار وړ شرکت کې جوړېږي. پلورونکي يې هم ښه او داطلاعاتو لرونکي خلک دي دښاغلي پاتريک نه مې وپوښتل:

دا مسئله ورسره ولې مطرحوي؟ او دخپلو پر ځای دبل دمالونو ستاينه کوي؟

ده وويل:

ددې لپاره چې هغه غلی کړم او دمباحثې او جدل لپاره ځای پرېږدم، ځکه هغه خو لومړی ماته وېلی چې د رقيب مال ښه دی او تيار دی له خپل نظر نه دفاع وکړي. خو زه چې دده دخبرې په تائيد مخکې ځم. دمباحثې لپاره ځای نه پاتې کېږي. زه بيا موضوع بدلوم او په مناسبه موقع کې دخپل شرکت دموټر دښېگڼو په باب پېل کوم. پخوا به مې په داسې وختونو کې درقيب دمال په

غیبت او بدویلو کې زیاتې کاوه او خبره به مې جنجال ته رسېده. په ډېر افسوس اوس پوه شوم چې دخپل ژوند څو ډېر ښه کلونه مې په بحث او جنجال تېر کړي دي، خو اخر راته تاسو یاد کړل چې بحث ونکړم او خوله پټه کړم، عجب دا چې د پټې خولې ګټه راته ډېره ده. د مشهور مفکر بنیامین فرانکلین نظر به په دې باب ولولو: کیدای شي د بحث او جدال په نتیجه کې کله ګټه بری تر لاسه شي، خو دابری پر سپرن دی ځکه اوس نو دې دوه لارو کې کومه ټاکي؟

۱- بر سپرن (ظاهري) بری:

۲- دنورو دهمکاري جلبول.

دا هم مه هېروئ چې کولای شئ دواړه تر لاسه کړئ او په یوه تیر دوه مرغی ولئ.

یو ځل دبوستون اقتصادي موسسې لاندې قطعه چاپ کړه، اوسنئ نتیجه یې مهمه ده:

«دا کېدای شي تاسې حق په جانب اوسئ او په مباحثه کې بری وګڼئ، خو دا چې له دې لارې دنورو نظر نه شئ جلبولای، هېڅ ګټه نرته نلري. او دا کار په مناظره کې له ماته خورلو سره هېڅ توپیر نلري.»

تر ډېر ژوند او سیاسي هلو ځلو وروسته اوس پوه شوم چې د مناظرې له لارې پرناپوهی بری ناشونی دی. نه یوازې ګران بلکې ناشونې دی چې دمنظرې په وسیله خلك مغلوب کړئ.

دا مه هېروئ چې له پوه نه نیولې تر ناپوه او جاهل هېڅوک به حاضر نه شي ستاسو نظر ته تسلیم شي. کنستانت دناپليون دخدمتګارانو مشر چې دناپليون له ښځې ژورفین سره تر هر چا ډېر نژدې و، **«دناپليون ګورني ژوند»** کتاب کې لیکي:

سره له دې چې دبیلارد په لوبه کې ډېر ماهر وم، خو تل مې

داسې لوبه کوله چې ژورفين لوبه وکتي. ځکه زما دې کار هغه ډېره خوشالوله.

پرېږدئ چې په کورنېو او سوادگريزو او اداري مباحثو کې زموږ مقابل لوری پر موږ بريالي شي. ديو پوه وينا ده:

«کينه او کرکه هېڅ کله په کينه او کرکه نه وينځل کېږي، بلکې په مينه مينځل کېږي».

اشتباه هم په بحث او جدال پای نه مومي، بلکې سياست ته اړه لري. سړی بايد دنورو له سترگو مسايلو ته وگوري. لنکلن يوه ورځ يو ځوان افسر په دې ملامت کړ چې له نورو نظاميانو سره يې بحث کاوه. ورته وېي ويل:

هر څوک چې ډېر مختگ څوکې ته رسېدل غواړي د جنجال لپاره به وخت ونلري. جنجال سړی تند خويه اورنی مزاجه او شيل کوي او ددې ټولو اعمالو نتيجه دده له لاسه داعصابو کنترول خارجوي په داسې حال کې چې تاسو پر حق ياست. په جنجال کې له خپل حق نه تېر شئ. دا حق نورو ته ورکړئ. دا ښه ده چې لار بدل کړئ او پر خپل غرور په اتکا سره په هغه لار لاړشئ. چې ځيرونکي سږي مو پښه ونه چيچي.

نو ځکه که غواړئ نور له ځان سره په يو نظر کړئ، لاندې لارښوونه پلې کړئ:

په مباحثاتو کې ډبري تر ټولو ښه لار داده چې په مباحثاتو کې برخه وانخلو.

یوولسم څپرکی

د دښمن جوړولو طریقه

د دښمن جوړولو دلار مخنیوی:

روزولت د امریکا جمهور رئیس یو مهال اعتراف وکړ:

«که په سلو کې پنځه او یا کارونو کې مې دښمنګې لار وهلې وي باید ځان نېکمرغه وګڼم.»

که موږ په سلو کې پنځه پنځوس په کارونو کې سم چلېدلي ټولو، نو نه یوازې باید پر ځان باور ولرو، بلکې ډېر بریالی خلک یو که داسې یاست چې % ۵۵ کارونه مو سم دي، نو کولای شئ داسې تجارت وکړئ چې د ورځې یو میلیون ډالر وکتئ او له ټوې ټنګې پېغلې سره واده وکړئ.

انسان له خطا وو سره ملګری دی. ښه سړی هغه دی چې د غلطیو سلنه (%) یې کمه وي.

همدې نظر ته په درناوي آیا خوښه مو ده. ستاسو غلطی درته مخامخ وویلی شي؟ زما خودا هېڅ نه خوښېږي، خو کله ددې اړتیا وي چې سړی ځینې خلکو ته دهغوی اشتباهګانې وروښايي. دا سې وخت کې باید څه وکړو؟

په اجباري شرایطو کې کله داسې کېدای شي چې په یوکتلو او یا دوینا دطریقې په بدلون د بل لوري اشتباه یا غلطې وروښايي. که چا ته ووايې، په غلطه لار روان دی، ګرانه ده چې درسره وپېمني، ځکه تاسو دپېغور په تېره څوکه دهغه پر معلوماتو، شخصیت، درناوی او غرور یوه ضربه وارده کړې او په مقابل کې هغه هم غواړي دغه خبره جبران کړي. هغه لا تر اوسه دې درجې ته نه دی رسیدلی چې په نا روا کار یا فکر کې یې څه بدلون راشي. تاسو که د افلاطون او ارسطو ټول حکمت هم ورته ددلیل په شکل وړاندې

کړئ، بريالی به نه شئ.

د هغه نظريه بدله کړئ. ځکه دهغه ټيپ شوي احساسات چې تاسو يې سبب شوي ياست، دې ته اجازه نه ورکوي. هېڅکله چاته مه وايئ «غواړم دا درته ثابته کړم.» دا جمله پخپله بېرته ورانه او خرابه جمله ده.

که چاته ووايئ «غواړم څو ټکي درته ياد کړم چې تاسو خپله نظريه بدله کړئ. نه يوازې مو دهغه مخالفت را پارولی بلکې دهغه سره مو د مبارزې اعلان کړې دی.

په داسې شرايطو کې چې په نرمۍ او مسالمت سره هم ديو چا دنظر بدلول گران دی نو په دعوه او مراغه به دا کار څرنگه وکړو. رښتيا څله په دې کار ځان ته تکليف پيدا کوو او ځانته سردردي پيدا کوو؟ په داسې وخت کې چې نا چار اوسئ يوه موضوع چاته زيات کړئ. بېر ترڅو او بې له دې چې بل لوری پوه شي ستاسې منظور څه دی، ورو ورو خپل کار تر سره کړئ، په بله وينا کار مو بايد داسې وي:

«نورو ته داسې درس ورکړئ چې پوه نه شي له تاسو يې درس زده کړی دی، ځکه چې نارک شوي شيان داسې دي لکه هېر شوي.»

لرد چسټر فيلد چې دانساني اړيکو په باب يې نظر يې لارښوونکې دي، خپل زوی ته وايي: «څومره چې کولای شې هڅه وکړه تر نورو هوښيارې کړنې وکړې، خو دخپلو هوښيارو کړنو په باب له هېچا سره خبرې او بحث مه کوه.» هغه ددې عبارت په توضيح کې وايي:

«نن ټول هغه شيان چې شل کاله مخکې مې منل، دضرب د جدول پرته نور يو يې هم نه منم حتی کله چې دانشتاين نظر يې لولم هم شک مې له سرته نه وزي. له ځان سره وایم هسې نه چې يو داسې نظر اعلان کړم چې شل کاله وروسته يې پخپله نه منم.

هو، اوس د پخوا په شان په هر څه يقين نلرم او ډاډه نه يم. سقراط په اتن کې خپلو شاگردانو ته ډېر ويل:

«يوازې په يو شى پوهېږم چې نه پوهېږم.» په ختېځ کې هم ډېر داسې پوهان شته چې اعتراف يې کړى دى، هر څومره چې يې معلومات او پوهه پراخېږي، په هماغه اندازه دخپلو معلوماتو په کمى پوهېږي. دا دانسان ځانگړنې دي چې د نوو مساييلو د پېداکولو په صورت کې ورته داسې نوي مساييل رامنځ ته کېږي، چې پرې نه پوهېږي، کله چې سقراط په دې معترف دى چې نه پوهېږي، نو زه او ته چې تر معمولي خلکو لوړ نه يوو، څرنگه دا دعوه کولى شو چې تر سقراط هوښياران يوو؟

دهمدې عقيدې له مخې ده چې زه چاته هېڅکله نه وایم، لار دې غلطه ده. دا دپام وړده چې ما له دې طريقې څومره ښې نتيجې اخستې دي. کله چې څوک اشتباه کوي زه ورسره موضوع داسې په منځ کې اچوم:

دمهربانى له مخې لږ ماته پام وکړه، ما بل ډول فکر کاوه، کېدای شي اشتباه کوم، ځکه ډېرې اشتباه گانې رانه شوي دي. ددې لپاره چې ليرې شي، نو ښه ده چې حقايق يو ځل بيا له نظره تېر کړو.

تاسو هم له دې طريقې کا واخلئ، ځکه ډېرى لوړې نتيجې لري. هېڅوک به هېچيرته په دې کلمو انتقاد ونکړي البته دا طريقه زما خپل نوښت نه دى، دا طريقه يوه پوه کارولې او چې اغېزمنتوب يې مالىدلى، غواړم زه يې هم وکاروم.

ما يوځل دمشهور گرځندوى او نوميالي پوه استفانسون سره مرکه کوله. هغه چې ۱۱ کاله عمر دشمالى قطب په سيمو کې تېر کړي وو، شپږ کاله يې يوازې د اوبو او غوښې په خوراک تېر کړي

وو. ما ترې وپوښتل:

په دې ډول خوړو تا دڅه شي تابتول غوښتل. هغه په ډېره ارامۍ
ځواب راکړ:

يو پوه په دې پسې نه گرځي څه زبات کړي، هغه هوازې هڅه
کوي رښتيا و ته نږدې شي که په خپله خطا اعتراف وکړي. هېڅکله
به په زحمت نه شي او په زړه پورې يې لا دا ده چې اعتراف به
موله جرو بحث نه هم بچ کړي.

که په دې ډاډه ياست څوک سهو کوي او تاسو غواړئ سهو يې
په بې باکۍ او بر بنډه وروښايئ، څه به پېښ شي، زه بې درته وایم
څه به پېښ شي. يو مثال به درته ووايم: ښاغلی لس يو ځوان وکیل
په دې وروستيو کې يوه ډېره مهمه موضوع دنيو يورک په يوه
پوهنتون کې وڅېړله. دې موضوع په ډېرو زياتو پېښو پورې اړه
درلوده دمباحثې په جريان کې يو لوړ رتبه قاضي ښاغلي لس ته
وويل: دسمندري ځواکونو قانون په دې موضوع کې اختلاف شپږ
کاله ټاکلی دی، همداسې نه ده؟

ښاغلی لس دقاضي دخبرو په پای کې هغه ته رڼ وويل:
نه ښاغله!، دسمندري ځواکونو په قانون کې دې موضوع ته
محدوديت نه دی ټاکل شوی.

ددې خبرې وروسته په غونډه يوه مرګونې چوپټيا خوره شوه،
ته به وايې د گرمۍ درجه تر صفر کمه شوې ده، البته قاضي خو
رښتيا اشتباه کوله. خو ښاغلی لس وايې، چې هغه زما څخه مننه
وکړه؟ نه! زه اوس هم فکر کوم چې هغه دعوه بايد ما گټلې وای،
ځکه پوره دلايل مې درلودل خو بريالی نه شوم. ما مخامخ دهغه
نظر رد کړ، دهغه بې احترامۍ مې وکړه، هغه هم داسې وکړل
ښکاره خفه شو او زما دنظر په وړاندې بې بې احترامۍ وکړه دی
دخلکو په مېنځ کې د منطقي په فکر کولو کسان ډېر کم دي. ددې
لږکيو په مقابل کې ډېرکي داستنتي پرته غرضيان او اشتباه

کوونکي دي (زه هم ددې اشتباه کوونکو څخه يم خو غواړم لار ورته ومومم) دا ستر اکثریت غرور، حسادت او بدکمانی رانده کړي دي. ددواړو په منځ کې په زړه پورې ټکي دادی چې ددواړو نه یو هم دې ته نه حاضرېږي چې له خپل نظر نه تېر شي. آبا تاسو حاضرېږئ خپل مذهب پرېږدئ؟ نه! هیڅوک دا کار نکوي په ډېره ټېټه سطحه غواړئ هغه خواره چې تل درته خوندور و، زما په خوله چې درته وایم دغه بڼه نه دي او هغه څه وخوره چې زما خوښېږي، پرېږدئ؟

دنورو نظر بدلول ډېر گران دي، خو که اوس هم غواړئ دنورو سهوې ورته وښائي نو زه درته مشوره در کوم چې هر سهار چې را پاڅېدئ، دسهار تر چای مخکې پر ځمکه کېنئ او لاندې کرښې چې د پوهاند جمر هاروی روبنسون له کتاب نه مې درته خوښې کړې دي، ولولئ:

کله کله موږ په ډېره اسانۍ اوبې دلیل له خپل نظرونه بدلوو خو که راته وویل شي نظر موسم نه دی او په کږه لار ځو، ددې تهمت نه سخت ځورېږو. بېلې بېلې نظر یې ډېرې زر منو خو که څوک وغواړي موږ له خپل نظر نه تېر شوو، دمری رگونه مو له قهره پرسېږي دلته نو یوازې نظر نه دي چې راته گران دی بلکې احساسوو چې غرور او ځان غوښتنې مو دله منځه تلو سره مخ شوې دي او سمدستي یې دفاع ته را پاڅېږو. په رښتیا موږ له خپلې ځان غوښتنې دفاع کوو نه له نظر نه. دانسان په ژوند کې د لومړي شخص مفرد ضمیر «زه» چې یوه دوه ټکو کلیمه ده، ډېره مهمه برخه سرته رسوي، که ددې دوه ټکیزې کلیمې معنی سمه وپېژنو نو دځان پېژندنې لورته مو چې د عقل او پوهې رښتینې سریزه ده گام اخستی دی.

کله چې وایئ: «زما کتاب»، «زما کور»، «زما هیواد»، «زما پلار»، «زما زوی او «زما خدای (ج)، نو نورو ته داسې ملکیت دلرلو

احساس ورکوي چې تاسو يې مسئوليت لرئ. که په هغه شي چې **«زما»** په مسلم شوی ملکيت کې ايراد را منځ ته کوي، نا ارامه او عصبي کېږو، په داسې حال کې چې ډېر شيان کيدای شي تر انتقاد لاندې راشي خو چې «زما» سره ارتباط نلري، نه موناراموي. دداسې وينا مفهوم دادی چې هېڅوک نه خوښوي عيب ولري او انتقاد پرې وشي. موږ ټول لېوال يو چې پر خپلو اعتقادونو او موندنو ټينگ پاتې شوو او پر سموالي يې زور واچوو! په بله وينا ډېره گرانه ده دنورو ومنو چې نظرونه او عقيدې يې تر موږ ښې دي، که څوک مو پر نظر شک او انتقاد وکړي سمدستي ورته يو زړويو دليله جوړوو چې دده خپل نظر دی، نه زموږ او همدلته جدال را منځ ته کېږي او موږ پر دلايلو دخپل نظر دفاع کوو!

هغه خلکو ته چې دانساني اړيکو په باب غواړي ښه معلومات ولري، سپارښت کوو چې دبنيامين فرانکلين کتاب ولولي چې دخپل ژوند په باب يې ليکلی دی.

دی دکتاب په لومړۍ څپرکۍ کې دا موضوع بيانوي چې څرنگه بريالي شو له نزاع او جدال او بحث نه لاس واخلي او دعادت په دغه بدلون دسياست په لويو خلکو کې راشي.

کله چې بنيامين ډېر ځوان و، يوه ورځ يې يوه دوست بېل کړ او ورته وېي ويل:

«بنيامينه! ته ډېر تند خوښه ځوان يې، له هر چا سره چې له نظر سره دې وړان وي بده گوزاره کوې، او تمه دې داوي چې هغه وويروې، همدا خبره ده چې نظر دې هېڅوک نه مني. په دې سر بېره دوستان دې هم له نژديوالي په لرې والي خوښ دي! همدا دليل دی چې هېڅوک نه غواړي سمې لارې ته دې برابر کړي. ځکه د خپل کار په نا اغېزمنۍ سربېره دځان دتکليف اسباب هم جوړ کړي.

نو په دې حساب هيڅکله نه شي کولای څه زده کړي.

عجیبه داده چې بنیامین دخپل دوست پردې وینا راوینښ شو، دې ته یې پام شو چې د ورکوالی او یتیموالي کودال ته لوېږي. ددې اشتباه په پوهېدو ډېر زر د اشتباه کانو د سمېدو په لټه کې شو، خپله وایي:

کله چې مې په دقت د خپل دوست خبرې وڅېړلې او سموالی یې را څرګند شو نو په یاد مې وساتل او تر هغه وروسته ډېل لوري د خبرو په وړاندې رانه بې صبرانه عمل ونه شو زه دومره مخکې لاړم چې ځان به مې له صریحو او سختو کلیمو منع کاوه مثلاً ددې پر ځای چې ووايم «په پوره ډاډ» یا «بې له شکه» اوس په ډېره اسانۍ وایم، «فکر کوم» یا «تصور کوم چې داسې به وي» مخکې که به چا یو مطلب وایه ما به ګڼل چې اشتباه کوي او ډېر زر به ورسره نښتم خو د خپل دوست تر نصیحت وروسته که اوس ډېره لویه اشتباه هم ووينم، کولای شم ځان وساتم او موضوع ځان ته داسې توجیه کوم چې بل لوری اشتباه کړې ده حتماً به پرې پوه شي او بل ځل به دغه اشتباه نه کوي. ددې بدلون ګټه ورو ورو څرګنده شوه بیا په خبرو اترو کې بريالی کیدم او خبرې مو نورو اورېدې. دا کار راته لومړی ډېر ګران و خو په پای کې راته دومره آسان شو چې د عملي کولو لپاره یې هیڅ تکلیف نه حس کوم داسې انګېرم چې په وروستیو پنځوس کالو کې هېچا له ما سخته خبره نه اورېدلې فکر کوم په نورو زما دا غېزمنتوب سبب دهمدې طریقې منل دي، په تجربه مې زده کړې ده چې په اسانه کولای شم په نرمۍ سره خپل زیاتره وړاندیزونه او نظرونه پر نورو وټم. سره له دې چې ښه وینا وال نه یم، خو د وینا پر مهال پر کلمو د تسلط او تر پستو خبرو وروسته دلرې چوپتیا په سبب بريالي کېدم نور له ځان سره هم نظر کړم.

دامه هېروې چې دا لارښوونې نوې او تازه خبرې نه دي، زرګونه کاله مخکې ویل شوي دي.

«ځپل ښمن سره موافقت وکړئ او وروښايه چې منلو قصد

يې لري»

په بله روښانه وينا: د پېروونکي، مېرمن، او هر چا سره چې مخامخ کېږئ، مباحثه کوئ ورته مه وایئ اشتباه کوي ځکه ستاسې دا وينا سره له دې چې سمه به وي خو هغوی قهروي او د قهر نتیجه يې داده چې ستاسو نظر او ښه مفکوره ونه منل شي. د نظرونو په ويلو کې لږ تدبير اوسياست وکاروئ.

له ميلاده نږدې ۴۲۰۰ کاله پخوا دمصر يو پاچا اختويي يوه ورځې پر مازيگر خپل زوی ته دا لارښوونه کړې وه: مدبر اوسه چې په اسانۍ مقصد ته ورسېږي. دده د وينا په توضېح کې ويلای شوو:

تدبير کارول او سياست کول مقصد ته درسېږو لار لټوي او ډېر ځنډونه له منځه وړي.

زما په فکر دغه لرغونې وينا زموږ لپاره ډېر ارزښت وړ ده او ډېر ورته اړ يوو چې اجرائې کړو. کيدای شي اختويي دغه جمله په داسې حال کې کړې وي چې دشرابو پياله يې په لاس کې وي، او مستانه حال وي. خو که دغومره مهم او غوره او با حکمته نه وای تر موږ نه رارسېده او په تاريخ يې يوه څلويښت پيړۍ نوام نه کاوه!

څه چې تېر شوي دي ته په پام که غواړئ خلك له ځان سره په يو نظر کړئ، دا لارښوونه ومنئ دنورو عقيدو ته درناوی وکړئ او تر وسه وسه هڅه وکړئ تر اشتباه يې تېر شئ او هېڅکله چاته مه وایئ، اشتباه کوئ.

دولسم څپرکی:

دوران کار دکېدو په صورت کې پخپل وران کار اعتراف وکړئ:

په جغرافيايي لحاظ زما کور د لوی نیو یارک ښار په منځ کې دی. سره له دې چې د نیو یارک پشان یوه لوی ښار کې ژوند کوم خو ځنگل مو له کوره دومره لرې نه دی. تاسو هم حتماً دا تمه نه لرئ چې کوم ځنگل به وي دلته یوه لویه (دره) ده چې په زړو ځنگلي ونو او ښکلو وړو بوټو ډکه ده، په پسرلي کې د وحشي توتانو بوټي غوړېږي او کوچني او ښکلي سنجابونه یې په منځ کې ځالی جوړوي همدا فارست پارک دی. گمان کوم دا ځای له هغه مازیگره چې کرسټف کلمب امریکا ته ننوت او کشف یې کړه، تر اوسه پخپل حال پاتې دی او بدلون پکې نه دی راغلی او په همدې خاطر ما دخپلو گرځېدو لپاره خوښ کړی دی. زه زیاتره دخپل سپي «رکس» سره یو ځای دغلته ځم. رکس چې بې ازاره دی نو (پوزبند) ورته نه ترم او هغه پر خپلواک ټوپوټو وهي را وهي.

یوه ورځ دغلته دیو پولیس سره مخ شوو، سپي مې دپارک په یوه څنډه کې غلی شوی وپولیس له دې خوند اخیست چې خپل قدرت وځلوي او وښايي چې زورور سړی دی، زموږ په لیدو یې ډېر ژر خپل آس زموږ لورې ته را روان کړ او په تر ټونکي لهجه یې وویل:

«همدا مانا لري چې سپی دې ترنځیر او پوز بند پرته په پارک کې پری ایښی دی؟ ته نه پوهېږي چې دا کار بقانون خلاف دی.»

ما دتل په شان په پښته ژبه ځواب ورکړ: البته چې پوهېږم، دقانون خلاف کار دي!، خو ما فکر نه کاوه په دې غلي ځای کې به څوک وي چې زما سپی بې ازار سبب شي.

ساتونکي دا ځل په خفگان او ډېر زور وویل:

فکر مې نه کاوه—www.sikaram.com فکر دې نه کاوه، قانون

درته ديو غيران هومره ارزښت نه لري او اعتنا ورته نه کوي! څنگه فکر نه کوي سپي به دې دنورو دځوريو سبب نه شي، کيدای شي سپي دی کوم سنجاب مړ کړی يا کوم ماشوم وخوري.

ما دخپل سپي په بې ضرري پرتاکئيد سره سره دپوليس نه معذرت وغوښت او هغه ددغه عذر په ځواب کې وويل « دا ځل دې له اشتباه در تېرېږم او سهوه دې بېنم خو که بل ځل دې ووينم چې سپي دې بې ځنجيره را وستی وی، بايد دکار ځواب دې قاضي ته ورکړي.

په عاجزی او نرمی مې پوليس ته وعده ورکړه چې دا کار به بيا نه کوم. خو اطاعت څو ځل دوام وکړ ځکه د رکس رنځير او پوز بند نه و خوښ او بايد اعتراف وکړم دا هم خوښ نه وم بيچاره حيوان وځوريږي نو ځکه ډېر زر رانه هغه وعده هېره شوه چې پوليس ته مې ورکړې وه په فارسټ پارک کې زما اورکس گرځيدنې بيا پيل شوې. تر ډېره څوک زموږ مزاحم نه شول. خو يوه ورځ بد چانس برابر شو، کله چې يوې غونډۍ ته وروختو، متاسفانه قانون دخپل ټول زور سره راته مخامخ شو. هماغه ساتونکی مې وليد چې دتپې پر سر پراس سپور دی او ته به وايې زموږ انتظار باسي. زه پوهېدم چې دا ځل په لومه کې نښتی يم، نو ځکه دې ته مې صبر ونکړ چې ساتونکی راته خبره پيل کړی، راساً يې خواته ورغلم او ورته ومي ويل:

سر کار صيب! دجرم په حال کې دې په لومه کې ونيولم زه کنهگاريم او نه ښايې معذرت جوړ کړم څوموده مخکې دې اخطار راکړی و چې که دزنځير او پوز بند پرته سپي پارک ته راولم، جريمه به شم!

ف
پوليس داځل دپخوا پر خلا په نرمی وويل:

خير دی، پوهېږم چې ديو کوچني او بې ازاره سپي گرځول په داسې ځای کې چې څوک نه گرځي او احتمال نلري، تېر ايستونکی

نه دي!

د پولیس له پستې ژبې نه په استفاده مې وویل:

«رښتیا هم تاسو وویل، ما کې دغسې هوس پیدا شوی و، خو څه وکړو د قانون خلاف کار دی؟»

پولیس بیا هم په سره سینه وویل:

«زه ډاډ لرم چې کوچنی سپی نه شي کولای چا ته ازار ورسوي.»

د پولیس څېرې ته مې وکتل او ومې ویل:

بیخي سمه مو وویلله خو کېدای شي، کوم سنجاب مړېږي.

پولیس ماته چې شبېه په شبېه مې په خپله اشتباه ټینګار کاوه،

وویل:

نه داسې هم نه ده، تاسو هم خبره ډېره سخته نېسئ، زه یې درته اوس لار ښایم. همدا اوس مو سپی دتپې هاغه لور ته بوژئ او زما له سترګو یې پناه کړئ. زه یې هم نا دیده نیسم او هر څه به په خیر پای ومومي.

په دې توګه د جرمې له ورکولو نه بچ شوم ځکه هغه ساتونکی هم یو انسان و او د ټولو انسانانو په شان یې غوښتل دمهم والی له احسا نه برخمن شي.

ما چې دځان په محکومولو پیل وکړ پولیس ته دخپلې ځان غوښتنې د پلي کولو یوازنی لار همدا وه چې ځوانمردي خپل کمال ته ورسوي او پر ما رحم وکړي.

خو فکر یې وکړئ که پر خپله اشتباه د اعتراف پر ځای مې هڅه کړې وای، ځان په حقه وښایم او د پولیس په وړاندې ودریدلی وای، څه پېښېدل؟ تاسو که په خپل ژوند کې یوځل د پولیس سره مخ شوی یاست پوهېږئ چې زما د سر زوری نتیجه به څه وای؟

ما د پولیس سره د مقابلې پر ځای دهغه رښتینوالی ومانه او ومې ویل چې هغه پوره پر حقه دی او زه اشتباه کوم، ما دا اعتراف دنا

راحتي ډېر لږ احساس پرته او حتيٰ په ښکاره او چټک وکړ، په بدل کې هغه هم وړ عکس العمل وکړ. ما پخپل اعتراف دهغه پلوي کړي و ه هغه هم زما پلوي وکړه او جنجال په سوله حل شو. رښتيا ! اوس چې څرگنده شوه پر خپلو اشتباهاتو دا اعتراف په صورت کې کولای شو وړ عکس العملونه په نورو کې رامنځته کړو، ښه نده پخپلو خطا وو اعتراف وکړو؟

آيا دوجدان دترتېني اورېدل دخلکو تر ملامتي ښه نه وي؟
آيا دا اسانه نه ده. هغو انتقانونو چې له خپل ځان نه يې کوو، زياته پاملرنه وکړو چې دې ته نه شو دنورو ملامتونکي او تر ټونکي خبرې واورو.

آيا خپل انتقادونه او پر اشتباهاتو اعتراف آسان دي که دنورو دا اعتراض او انتقاد زغمل؟

کله چې مو اشتباه کړي وي، په اساني کولای شئ دمقابل لوري ټول بد فکرونه او خبرې چې ستاسې په باب يې ممکن وکړي، وسنجوئ او دهغوی په مخکې يې په ژبه بيان کړئ په زياترو مواردو کې دا احتمال شته چې مقابل لوري تاسو سره هغسې کړنه وکړي چې پوليس زما سره کړي وه ځکه دهغه لپاره تر ټولو ښه لار همدا ده چې دځوانمردۍ په لار لار شي او ستاسو اشتباه وړه او عادي وگڼي.

ښاغلی فردنياند ا. وارن چې انځور گر دی څه موده زما د کورسونو شاگرد و. ديو قهریدلی اخیستونکې سره يې خپله کيسه داسې وکړه:

«دانځور گری کار خصوصاً چې کله په خپرونو کې د تبليغ لپاره وي، ډېر دقيق او سنجول شوی کاردی. په دې ټول انځورونو کې پر خبري ارزښتونو سر بېره يو بل ډېر لوی هدف وي او هغه دتبليغ موضوع پر ځانگړنو ټينگار دی. مثلاً که وغواړئ يو برښنا يې محصول تبليغ کړئ داسې بايد وي چې دښکلا سره سره

دلیدونکي دجلبولو ډېر شيان ولري. حقيقت کې اغېزه پرې اېستل په تبليغ کې يو مهم ټکی دی. لومړی بايد وکولای شئ د افرادو نظر خپل اثر ته راواړوئ. او وروسته کولای شئ هغه موضوع ورته ووايئ چې غواړئ يې. په دې ډول کارونو کې دهنرې مسايلو او فني ټکيو په پام کې نيولو سر بيره دسفارش ورکونکو مساله هم ځانله د اهميت وړ ده. ځکه زياتره يې ياد تجربې او يا د خپل ځاني نوق له مخې نظرونه لري چې هنر مند بايد دهغوی غوښتنې ومنې. او په لومړۍ مرحله کې يې دکار محصول هغوی ته منونکی وي. (دخپرونو مديران لومړني خلك دي چې هم دهنری اثر په ارزښت پوهېږي او هم پوره په موقع عمل کوي، غواړي سپارښت دومره دقيق وکړي چې ډېر لنډ وخت کې پوره شي، هغوی دډېر کار په وجه داسې تجربې لاس ته راوړي چې کوچنی اشتباه هم ترې له نظره نه لوېږي.)

ما دهمدغسې يو مدير سره همکاري کوله چې ډېر باريک بين او دقيق سړی و او دنورو په کار کې د چټکې پاملرنې پر اشتباهاتو دانتقاد پرته يې خوند نه ورکاوه. په بله وينا هغه دپرو اشتباگانو په غټولو غوښتل دخپلو معلوماتو او خبر تيا و پراخوالی موږ ته وېښايې. ډېر لږ پېښېدل چې زه دهغه له دفتر نه په خوښۍ راوتی يم. البته دا خفگان دهغه دانتقادنه نه و، بلکې دهغی رويې نه و چې په انتقادې بريد کې يې کاروله.

په دې وروستيو کې يې راته ديوه بيرني کار سپارښت کړی و. کله چې مې کار ورحواله کړ، د خپل منشي له لارې يې خبر راکړ، دفتر ته يې ورشم چې دکار کمی راته وېښايې. کله چې دفتر ته ورننوتم، په هماغه حالت کې مې وليد چې ما انگيرلی و، او ما له همدې حالت نه کرکه کوله. هغه د تل په شان په دښمنانه کرکه خپل انتقابونه پيل کړل او په ډېر رضایت څو ځل مسکې شو. ده په ډېره نرمۍ له مانه وغوښتل ورته ووايم چې ولي مې ځنې رنگونه کار ولي

دي، او منظور مې ددې يا هغه خط نه څه دي؟ دي دانتقاد په حال کې و چې ما هود وکړ بايد داعتراف داصولو نه کار واخلم او تجربه يې کړم، ورته ومي ويل:

محترم ښاغلي! څه چې وايي سم دي. ماسهوه کړې ده او هيڅ عذر هم ورته نلرم. ډېره موده وشوه چې تاسو ته کار کوم او دا چې زه ددې کار کوونکی يم، نو په کار ده چې زيات په کار پوه شم خو دا چې دکلونو کار وروسته لا نه يم توانېدلی يو ښه کار درته وړاندې کړم، خجالت احساسوم زما خبره لا خلاصه نه وه چې ده خپل انتقاد پرېښود او په ډېره حېرانتيا يې زما دکار له ارزښت نه دفاع پيل کړه:

«البته تاسو سمه خبره کوئ، تاسو کلونه ډېر ښه اثار منځ ته راوړي دي او زه اعتراف کوم چې په ځينو مواردو کې ستاسو د نظر بخت تر ما ډېر دی.» دا هم نه جېراندېونکې اشتباه نه ده. ما چې موقع مناسبه موندلې وه وينا مې يې پرې کړه او ومې ويل:

«اشتباه تل کېدای شي، منځ ته راشي او بدې نتيجې هم ولري خو زما له خوا اشتباه چې ستاسو له نظر سره بلد يم، قهرونکې ده!»

هغه په داسې خبرو لکه «تاسو يې ډېره جدي گڼئ» اصلا مهمه خبره نه ده «هيله کوم ځان مه نارامه کوئ» کله ناکله زما خبرې پرې کولی خو ما وخت نه ورکاوه او د لومړي ځل انتقاد نه مې چې پر ځان پکړی و، خوند اخست. په پای کې مې هغه ته چې هڅه يې کوله زه نور دځان نه انتقاد ونکړم وويل:

— بايد تردې ډېر کارونو ته ځېر واوسم. تاسو ماته د ډېرو کارونو سپارښت کوئ او که په هر کار کې مو وخت ضايع کړم او نا ارامه مو کړم، د تربيتي او ملامتونې حق لرم. دا چې په خپله بې پامۍ مې ستاسو نظريات په پام کې ونه نيول، غواړم دا تابلو له سره رسم کړم چې وکړای شم ستاسو گيلې له منځه يوسم او په پای کې

ستاسو نظر چې پر مامو حق دی، پوره کړم.

هغه په اعتراض وویل:

نه، په هیڅ صورت حاضر نه یم دا کار وکړئ. دا یو ډېر لوی تکلیف دی او زه نه غواړم دغسې یو تکلیف در واړوم.
ما په ټینگار وویل: اجازه راکړئ، دجریمې په توګه دا تاسو ته له سره رسم کړم، او ستاسې نظرونه پکې په پام کې ونیسم. خو هغه دلته زما دکار ستاینه پیل کړه، ډاډ یې راکړ چې دا ډېر لوړ کار دی او یوازې غوښتنه یې داده چې لږ شان بدلون پکې راوستل شي. چې هیڅ کمی پکې پاتې نه شي او په یوه بریالي هنري کار بدل شي. ما چې دې ته اشاره وکړه هسې نه چې دکمپنۍ شهرت لپاره ښه نه وي.
ویې ویل:

«هغه اشتباه چې غیر ارادي پکې منځته راغلې ده، په واقع کې یې تابلو ته یو ځانګړی ظرافت ورکړي دی. او کولای شم تاسو ته هغه ښوې زړورې طریقې په توګه درپاده کړم. تاسو باید نه یوازې دې وړې اشتباه ته سودايي نه شئ بلکې کولای شئ دهغې نه ګټه پورته کړئ. څوک پوهیږي چې زما نظر سم دی، په هنري کار کې هېڅوک نه شي کولای ووايي: زما نظر تر ټولو سم او تر ټولو بشپړ دی.»

له ځان نه زما دانتقاد شوق هغه بیخي بې وسلې کړ. په دغه ورځ مې نه یوازې کار ومنل شو بلکې دیو عالي کار په حیث وستایل شو او انتقاد کوونکی او جنجالي مدیر زه یوډی ته دعوت کړم او تر هغه وروسته تر بیلیدو مخکې یې مخکې له مخکې دبل کار لپاره دسپارښت یو چک را کړ، ډېره په زړه پورې وه چې پخوانی سخت گیري نوره نه وه.

نا پوهه خلك تل دخپلو سهوو او اشتباگانو دفاع ته بډې وهي چې هېڅکله دا کار کولای هم نه شي ځکه اشتباه ددفاع وړ نه ده،

خو څوک چې په خپله خطا اعتراف وکړي په حقيقت کې يې يو دفاعي سپر په خپل سر نيولی دی چې دخپلې اشتباه له اغېزو يې ساتي.

پر اشتباهاتو اعتراف تاسو ته يو ټول دلورتيا احساس در کوي او داشتباه اغېزې له منځه وړي البت هو بارد يو داسې ليکوال و چې کولای يې شول په خپلو نيش لرونکو اوله کنايو پکو ليکنو سره نور را وپاروي. هغه د اغېزې پرې ايستلو ډېر ځواک درلود. دهغه نيش لرونکو ليکنو زياتره نور بدلول او قهرجن کول خو هغه په خپل کار کې نومره ماهر او دمعاشرت پر آدابو مسلط و چې سخت خپگانونه او قهرونه به يې په اوږدو دوستيو بدلول.

ښو يا بدو خلکو سره دسلوک پر اهميت پوهېده او له هغه يې پوره گټه اخسته او زياتره بريالي کيده هم چې خپل دښمنان په دوستانو بدل کړي. مثلاً يو ځلې چې دده داثارو يو قهریدلی لوستونکی ورته په ډېر قهر ليکل چې دفلانی ليکنې او فلانی مقالې سره يې جوړ نه دی او په نتيجه کې يې ورته بدې ردې او کنځلې ورځارولې ده يې په ځواب کې ليکل:

«ښه ده مقاله يو ځل بيا ولولئ. البته زه هم دهغه څه سره پوره

جوړ نه يم چې ليکلې مې ده»

هغه چې مې پرون ليکلې دي، نن راته په زړه پورې نه دي. خوښ شوم چې هغه چې مو زما دمقالې په باب په زړه کې گرځېدلي دي، راته ليکلي مو دي. خوښ به شم که کله په دې لاره تېرېدئ، زموږ خواته راشئ چې دمقالې ستونزې له نږدې سره وڅېړو او موضوع دتل لپاره حل شي. په هر حال له ليرې مو لاس کښيکارم او دليو لېوال مو يم.»

ستاسو ارادتمند: البت هوپارد

که د هغه قهریدلیو پر ځای وای داسې سړی ته چې بدې ردې مو ورته ويلې دي، څه ويل؟ لکه څنگه چې زموږ حق دی بايد په

نرمی نور دځان سره په یو نظر کړو. که اشتباه مو کړې وي. باید په پتمنه توګه او خلوص خپل اشتباهات ومنو. دا طریقه نه یوازې خبرانوونکې نتیجې منځ ته راوړي، بلکې خوند یې تر دفاع هم زیات دی.

یو پخوانی متل پر خطا اقرار او تېرېدنه په دې ډول مطرحوي:
 له دعوو نه چاته څه مهم شی په لاس نه ورځي. که تېرېدنه ولري،
 تر هغه به ډېر وګټي چې غواړي یې.
 د جنجال ځواب له جنجال پرته بل څه نه وي.
 څوک چې لوټې واري سزا یې ټیګه ده.
 په جګړه او برید مقصود ته رسېدل ناشونی دی، خو په تېرېدنه
 او تسلیم کولای شو نا اټکل شوي نتایج تر لاسه کړو.
 پورته ټکیو ته په پام، که غواړئ نور له ځان سره په یو نظر
 کړئ.

دا اشتباه او غلطی په صورت کې له بهانو پرته پرې اعتراف وکړئ!

دیارلسم څپرکی:

دنورو په عقلونو کې داغېز (نفوذ) لار:

دقهر او غصې پر مهال پر نورو د قهرېدلي بريد په صورت کې
بې له شکه خپل زړه تشوئ او لږه ارامتيا لاس ته راوړئ!
دقهرېدليو احساساتو تشول ستاسو د ارامتيا سبب کېږي!
خو ستاسې دقهرېدلي بريد په وړاندې به بل لوری څه کوي؟
هغه به خوښ وي، چې تاسو آرام شوئ؟
آيا بل لوري هم در سره په هغه خوند کې گډ شو چې تاسو له
خپل کار نه واخست؟

آيا په سخته لهجه او سپورو کليمو کولای شئ نور له ځان سره
په يو نظر کړئ او دې ته يې اړ کړئ چې ستاسو په شان پر هغه
حريف له بري نه خوند واخلي، چې پخپله و؟
آيا ستاسو د کينه پارونکي او دښمنانه روش زغمل بل لوری ته
آسان دي؟

آيا هيله لرئ چې د سپکاوې په وړاندې ستاسو سره په يو غږ
شي او ستاسو نظر ومني؟

«آيا که په ټولو شويو موټو او غونجو وروځو زما لورته راشئ،
بې له لږ ځنډه به زما لاسونه هم دغسې موټی شي او وروځې به مې
غونجې نه شي؟ خو که ما ته راشي او راته ووايي راځه لږ کينو او
سره مشوره وکړو، زه به هم په پوره تېرېدنې او غوړيدلې څپره ستا
خواته درشم او نتيجه به يې داوي چې زړ به پوه شوو، پېر اختلاف
نلرو او حتی په ډېرو برخو کې به زموږ دنظرونو اختلاف دومره کم
وي چې په آسانی کولای شو ترې تېر شوو. د ښه نيت او صبر
سره يو ځای برخورد او دوستی او همکارۍ ته ليوالتيا ددې سبب
کېږي، چې يو ډبل سره په يو نظر شوو او موافقي ته ورسېږو.

توافق ته درسيډو مهم اصل دتوافق غوښتنه ده.

بې له شکه ويلاى شو چې هياډا دراکفلر په اندازه د ودرويلسون دخبرې رښتينوالى ونه پيژانده او په موقع يې ترې گټه وانخسته. اجازه راکړئ دراکفلر کيسه ورته وکړم تر د ۱۹۱۵ پورې يو تر ټولو بد نام سړى و کيدای شي تاسو هم ورسره په يو نظر شئ.

راکفلر ځکه په ۱۹۹۵ کې دکلورادو دايات يو پېر بد نام سړى و چې ديو لوه کلن اعتصاب مسئول پېژندل کېده. دامريکا دصايعو په تاريخ کې دغسې اعتصاب نه وشوى. قهرېدلي دکانونو کار کوونکي او نور کارگران چې دکلورانو دسون موادو او اوسپنې په شرکت کې يې کار کاوه د سخت کار په بدل کې دزيات معاش غوښتونکي وو. دغه مهال راکفلر ددغه شرکت رئيس و. کارگرانو او معدنچيانو د کار خانې لوازم او دکارسامانونه له منځه يو وړل. دشرکت مسئولانو چې دهغوى سره دمقابلې لپاره يې دپوځ نه مرسته وغوښته پيرې وينې توې شوې. هغه کارگران چې دخپل حق نه نه تېرېدل په مردکيو وويشتل شول او د پېرو بدنونه سوري سوري شول. په داسې وخت کې چې دکرکې او دښمنى بوى هر ځاى نيولى و، راکفلر په دې هڅو کې شو، دااعتصاب کوونکو نظر جلب کړي يو ترتيب يې جوړکړ چې هغوى ورسره يو غږي شي، په زړه پورى ده.

ايا پوه شوئ چې په دې کار بريالى څنگه شو؟
خو څرنگه؟ کيسه يې داسې وه:

راکفلر داوونيو هڅو وروسته وتوانيده دځينو کارگرانو مينه را جلب کړي. هغه يوه ورځ دقهرېدلو اعتصاب کوونکو کارگرانو سره داسې خبرې وکړې چې کولای شو يوه بشپړه او بريالۍ وينا يې ويولو. دا وينا چې بايد يو شهکار يې وگڼو، حېرانوونکې پايلې راوړې. دکينې توپاني سمندر يې چې نږدې و، راکفلر بوب کړي،

غلی کړ. په دې کار راکفلر د ډېرو کسانو له خوا وستایل شو. وينا چې ډېر حقيقتونه پکې وو داسې دوستانه پيل شوه چې اعتصابي بې له دې چې دمزد په باب څه ووايي، خپل کار يې له سره پيل کړ. راځئ ددې په زړه پورې وينا لومړۍ برخه سره ولولو. په عين حال کې دا مه هېروئ چې راکفلر دداسې کسانو سره غږېدلی دی چې څو ورځې مخکې يې هوډ کړی و، دې بونې له بوي څانگې راځوړند کړي او دنابودۍ کندنې ته يې وغورځوي. ددې خطا بې په کتنه پوهېږئ چې که راکفلر دداسې ډاکترانو سره چې خيريه کارونه کوي، غږېدلی وای او داسې دوستانه احساسات يې ښودلی وای، نومره مهم کار نه و، خو هغه دخپلو سر سختو او تاوان لېدلو دښمنانو سره په داسې تسلط خبرې کړې دي چې هغوی ته تر تسليمېدو پرته بله لار پاتې نه وه.

«... وياړم چې دا نيکمرغي مې په برخه شوه او ومې کولای شو، ستاسې په وړاندې ودرېږم. زه ستاسې کورونو ته تللی يم او ستاسې مېرمنې او ماشومان مې ليدلي دي. او له همدې ويلای شم تاسو سره د يو پردې او نا اشنا په توگه خبرې نه کوم. زه دخپلو صميمي دوستانو په وړاندې يم او د پرديوالي يوه زړه احساس مې هم نه خوړوي. زموږ دوستي يوه اړخيزه ده او گډې گټې لري. يوازې ستاسې لطف او مهرباني زه دې ځای ته راوستی يم.....»

راکفلر په پوره پام خپلو خبرو ته داسې دوام ورکړ:

«.... نن زما په ژوند کې يوه لوړه او ځلېدونکې ورځ ده. لومړۍ ځل دی چې بطالع او چانس له مخې راته دا لويه تحفه را په برخه شوه چې ددې لوی شرکت بکارگرانو له نماينده گانو سره ليدنه وکړم. ماته لوی او واړه کاکران يو شان ارزښت لري او ټول مې دوستان دي. کولای شم ډاډ ترکړم تاسو ته ډاډ ترکړم. چې په داسې غونډه کې لگېدون نه سر لوري احساسوم او چې ژوندی يم نن ورځې گډون کوونکي به هېر نکړم. دا چې ټول خپل صميمي

دوستان گټم. که دا غونډه یوه اونۍ مخکې جوړه شوې وای، زه به له دې خبرو سره اشنا نه وای او له کم شمېر پرته ننورو سره پردی وم. خو له نېکه مرغه په یوه تېرو اونیو کې بریالي شوم پخپله څو ځل د بېرو سکرو دکان دکارگرانو خېمې له نژدې وگورم او دکارگرانو له نماینده گانو سره وگورم. او ستاسو سره خبرې وکړم. ستاسې کورونو ته درغلم او ومې کړای شو مېرمنې او بچیان مو وگورم اوس نو دلته نه یوازې دا چې موږ یو له بل سره پردی او نا اشنا نه یوو، بلکې پخواني اشنا یان او ملگري یوو کله چې دوستي یوه اړخیزه وي کولای شو با ارزښت یې وگټو او دا چې زه ددغې یوه اړخیزې دوستۍ په ارزښت پوه یم، نېکمرغه یم، ووايم داسې وخت مې لاس ته راوړی دی چې دگټو دساتنې دلاړو په باب یو له بل سره وغږېږو.

دا غونډه دشرکت دلوړو چارواکیو او دکارگرانو دنماینده گانو له خوا جوړه شوې ده. دې افرانو خپلې غونډې ته زما په رابللو زه ویاړمن او سر لوري کړي یم. په بله وینا ستاسې مهربانۍ او شفقت زه دلته راوستی یم. ما دا چانس نه لرلود چې ددې شرکت لوړ رتبه چارواکی یا کارگرو اوسم خو زموږ او ستاسو په منځو کې چې ښې اړیکې او صمیمانه احساسات منځ ته راغلي دي، زه یې ترکوم او ویلای شم چې زه هم دشرکت د بر خوالو او مدیرانو څخه یم.

دلته غواړم ستاسو نه وپوښتم چې آبا دا پر دوست ددښمن بدلونې یوه ښه او لوړه طریقه نه ده؟ داسې وگڼئ چې راکفلر یوه بله لار ټاکلې وای او ددې معدنچیانو سره په بحث کې نښتلی او ځېنې وحشتناک او نه انکارېدونکي حقیقتونه یې د څېړنې په شان ددوی پر مخ حواله کولای، داسې وگڼئ چې لوینا پول یې داسې وای چې غواړي دهغوی اشتباهگانې زیاد کړي. او داسې وگڼئ چې په پای کې یې دمنطق په اصولو ورته ثابتولای چې نوی په

غلطه تللي دي. او رښتيا په دې صورت کې څه پېښېدل؟
خواب دادی چې ددوی دقهر لمبې لا بلېدې او کار يې داسې ځای ته
رساوه چې ښورښ هر ځای نیولای وای.

کله چې دیو انسان زړه ستاسې په وړاندې دښمنی له
احساساتو ډک وي، هېڅکله نه شي کولای دمنطق له لارې يې دې
ته راولی چې ستاسې سره په یو نظر شي.

هغه مورو پلار چې دترتې پلوي دي، هغه رئیسان چې غواړي
خپل رېاست نورو ته وځلوي، هغه مېړونه چې غواړي خپله برتری
او لوړوالی زیاد کړي او هغه ښځې چې په ښکېدو او خبرو گرځولو
غواړي په خپل ارزښت زور واچوي باید پوه شي چې خلک دې ته
لېوال نه دي ددوی دپاره خپل فکر بدل کړي. نه شي کولای په زور
ځان دنورو ملگرې کړي دنورو په یو نظر کول داسې کار نه دی چې
په زور به وشي. خو که په دوستی او مینه دا کار وکړئ، کولای شئ
نور دځان سره ملگرې کړئ.

ابراهام لنکلن هم ۱۵۰ کاله مخکې په خپله یوه وینا کې وېلي و:
یو پخوانی متل وايي: «دا رښتیا ده چې یو څاڅکي شات تر یو
ګېلن زهرو بهر مچان ځانته راکاږي. انسانان هم داسې دي. که
غواړئ څوک خپل پلوی او ملگری کړئ، لومړی پکې دا ډاډ پیدا
کړئ چې دهغه صمیمي دوست یاست. همدلته ده چې هماغه یو
څاڅکي شات يې زړه وړي او تاسو ته يې لږولي او د صمیمیت بیا
بیا څرګندول هغه لویه لار ده چې دده عقل ته رسېږي.»

دا نیل ویسټر چې په ښکلا کې دمصر او لرغونی یونان د باد
شاهانو په شان و او په وینا کې يې د «یهوه» په شان ځواک
څرګند اوه، دمحکومانو ددفاع یو تر ټولو بريالي وکیل و. هغه له دې
سره سره په معمول ټول خپل مباحث په لاندې دوستانه او صمیمي
جملو پیلول: «له دې ټولو سره محترم قاضیان دی چې باید هغه بر
رسي کړي او نظر ورکړي.» «ښاغلی کېدای شي، دا موضوع

لومړه ارزښت ولري چې فکر پرې وکړئ. « دلته ځينې حقيقتونه شته چې ډاډه يم ستاسو ښاغلو له تېزبينو نظرونو نه نه پاتې کېږي.

د هغو پراخو معلوماتو پر اساس چې بشر له طبيعت نه يې لرئ، په دې با اهميته حقيقتونو به پوښتنې.

د ښاغلي ويستر د کار نتيجه دا کېده، چې نه بريډ او حمله کېده او نه دچا دوينې فشار لوړېده هغه د هغو طريقو پيروي نه کوله چې نور يې دخپلو عقيدو د تحملې لپاره کوي. خبرې يې ارامې او دوستانه کولې او دا طريقه يې دمحبوبيت او شهرت باعث کېده.

کېدای شي هېڅکله تاسو ديو اعتصاب غلي کولو يا دقاضيانو په وړاندې دفاع ته ونه بلل شئ، خو ددې امکان شته چې دخپلې اجارې دکمولو او يا شخصي مسايلو په باب درته اړتيا پيدا شي چې نور دځان سره ملگري او قانع کړئ. آيا په داسې ځايونو کې به درته دوستانه بر خور د په گټه وي که نه؟ اجازه راکړئ دافرضي مسئله په يوه واقعي مثال روښانه کړم: ا.ل. يو ځوان انجينر دی چې دکور دکرايې د تعديل په لانجه کې نا کامي او بري يې موږ ته په ټولگي کې داسې شرح کړل:

«په دی لټه کې وم چې دکور اجاره مې را ټيټه کړم، ځکه دهغې اداکول راته گران و. خو نه پوهېدم چې اجاره والا ډېر سختگير دی، څه به ورسره کوم! په لومړۍ گام کې مې ورته يو ليک وليکه او خبر مې کړ چې دقرار داد په ختمېدو سمد ستي کور پرېږدم.

البته رښتيا يې داوه چې دامې نه غوښتل چې کور تخليه کړم يوازې غوښتل مې داجارې د تعديل لپاره هڅه وکړم. خو نتيجه زما په نظر نهيلې کوونکې وه، دا چې دټولو کورونو اوسېدونکو دغسې هڅې کړې وې او بری لاس ته نه و ورغلی. ټولو ويل ددې اجاره والا سره سر خورول بې گټې او په عين حال کې گران دی. خو ما دځان سره وويل «ته لگيا يې دخلکو سره دراشه درشي په باب درس

وايي، راځه ددې کورس اصول پلې کړه او نتیجه يې معلومه کړه!
 اجاره والا زما دليک په ليدو دخپل منشي سره زما کورته راغی،
 دهغه په تش ليدو زر موسکي شوم او هر کلی مې يې وکړ. په ښه
 نيت او گرمۍ مې خبرې پيل کړې. داجارې دلور والي يوه خبره مې
 هم ونکړه. ډېر زر مې ورته په څرگنده وويل چې دده اپارتمان مې
 ډېر خوښېږي. د خبرو په منځ کې مې په ستاينه او صفت کې
 مبالغه وکړه او هغه مې دهغه دمديرانه او هوښيارې ادارې په
 خاطر وستاوه او په دوام کې مې يې وويل: زړه مې و يو کال نور هم
 ستا په کور کې چې په کرايه مو راکړی پاتې شم، خو له وسه مې
 پوره نه ده فکر کوم تر دې مخکې ورسره يوه هم داسې خبرې نه
 وې کړې نو ډېر زر يې د زړه غوټه تشه او دکورونو د اوسېدونکو نه
 يې گيلې پيل کړې. ده راته وويل چې يوه راته څلور ليکونه ليکلي
 چې ځينې يې له ډېرو سپکو سپورو پکې دي يوه داسې غوښتنه کړې
 وه چې اجاره دار دې داسې ترتيب جوړ کړي چې ددوهم منزل نفر
 په خوب کې خرهار ونکړي ده دخپلو خبرو په پای کې وويل: انسان
 ستا په شان ديو راضي سړي نه څومره خوشالېږي ورپسې يې
 وويل: «که ستاسو مشکل داجارې بيه وي، که پاتې کېدل مو خوښ
 وي، زه حاضر يم هغه کمه کړم» ما هم دموقع سره سم په دوستانه
 ژبه هغومره رقم چې ورکولای مې شو، ورته ووايه او په ډېره
 حيرانتيا مې وليدل چې دکور خاوند بې له بحث نه و مانه.
 دتلو پر مهال يې مخ را واړوه او ويې ويل «خو ښه موده چې
 دکور سينگار مو څرنگه وي؟ بې له مبالغې وایم چې که زه هم
 دنورو په لار تللی وای ماته مې حتمي وه.

باور لرم چې همدا دوستانه بر خور د او ستاينه او تقدير ددې
 سبب شو چې مقصد ته ورسېږم.

مېرمن نوروتی خپله کيسه داسې کوي:
 په دې وروستيو کې مې ځينې دوستان مېلمستيا ته راوبلل. ددې

دوستانو غونډه ماته پېره مهمه وه. زړه مې غوښتل ميلمستيا پېره ښه برابره شي. په داسې وختونو کې به اميل دهمدغه هوتل مدير چې دا ميلمستياوې به پکې جوړېدې، زما سره مرسته کوله خو په دې ځانگړې ميلمستيا کې هغه زما مرستې ته رانغی او دده ښه مې هم ونه لیده. هغه يوازې يو خدمتگار رالېږلی و. دې غريب دښه هر کلي داصولو نه پېر لږ معلومات هم نه لرل هغه په پېر ټينگار هڅه کوله زما تر ټولو درون او لوړ مېلمه ته تر ټولو وروسته هر کلي ووايي. حتی ومې ليدل چې د کرفس يوه وړه ټوټه يې ددغه مېلمه مخې ته په يوه لوی قاب کې کېښوده غوښه شخه او کچالو پېر غوړ وو. خواره وحشت راوړونکی وو. زه پېره په غصه شوم په پېر زحمت مې هڅه کوله موسکي شم او ځان کنترول کړم. په دغه حال کې مې هم له ځان سره ويل: پرېږده چې اميل ته ورسېږم. دا کار به يې پوره، پوره ورغبرگ کړم.

آخر هم هغه ورځ تېره شوه. دچهارشنبې هغه ورځ زما لپاره يو لوی عذاب و. په بله شپه دغصې او قار په داسې کليمو او رټونکو کليمو پسې گرځېدم چې دهغوی په واسطه پر امېل خپل زړه تش کړم. دتصادف له مخې دغه شپه راډيو غږېده او دانساني اړيکو په باب يې يو بيان خپراوه څو شپې مې د وياند خبرې واورېدې، له ځان سره مې فکر وکړ چې داميل سره شور به څه گټه وکړي؟ دا چې دا کار دناراحتۍ سبب کېده او بيا يې راسره هيڅ همکاري نه کوله! هڅه مې وکړه دهغه له نظره پېښه وڅېړم. هغه دلومرنيو موادو دتيارولو مسئول نه و. خواره هم هغه نه و پاڅه کړي. هغه په دې دليل ونه شو کولای زما څه کار سرته ورسوي. ځينو خدمتگارانو يې خبره ښه نه وه منلې او له بل لوري کېدای شي ما زياته سختگېري کړې وي!

ددې تحليل نه وروسته مې هوډ وکړ چې داميل سره عادي او پېرې دوستانه خبرې وکړم له ځان سره مې ومنله چې خبرې په

ستاينه او قدر دانی پيل کړم. بله ورځ چې مې وليد وروځې يې ښکته وې. په پوره آرامۍ مې ورته وويل:

گوره اميله! غواړم په دې پوه شې چې زه کله دچا هر کلی کوم نو ډېر اهميت راته لري چې ته راسره مرسته وکړې! ځکه د نيويارک په ښارکې ته تر ټولو ښه مېلمه پال يې. البته دا منم چې دغذايې موادو په برابرولو کې دې دخالت نه و او خواره تا نه و پاڅه کړي. او په همدې خاطر نه شم کولای دهغه څه په خاطر تا ملامت کړم چې دچهار شنبې په ورځ تېر شول ځکه ته اصلا ملامت نه بې. په دې خبرو ډېر زر د کينې ورېځې لارې او اميل په خدا وويل:

محترمې مېرمنې! وضع همداسې وه چې تاسو وفرمايل. په نا خوښه خوړو کې گناه د اشپزانو ده او زه پکې هېڅ ملامت نه يم. ما له همدې وخت نه گټه واخسته او په بوستانه ژبه مې ورته وويل:

تېر وختونه نور تېر دي، خو اميله! زه بايد څو مېلمستياوې نورې هم وکړم چې ستا مرستې ته پکې اړه يم! فکر کوم ښه به وي اشپزانو ته يو بل چانس هم ورکړو.

اميل په غوغا ټول وويل: حتماً مېرمنې! ته ډاډه اوسه. دچهارشنبې نورځې بده پېښه به بيا هېڅ تکرار نشي!

بله اوونۍ مې يوه بله مېلمستيا جوړه کړه. ما داميل سره يو ځای دخوړو ترتيب منظم کړ. دهغه ددې مرستې په بدل کې مې مناسب انعام ورکړ خو تېرې اشتباگانې مې ورته تکرار نکړې.

په دغه ورځ چې کوټې ته ورننوټم، ښکلي گلان هر لور ته ايښودل شوي وو. اميل څارنه کوله اوزنگ ته غوړ و، له هغه نه مې ډېره کوچنۍ بې پروايي ونه لیده. باور وکړئ چې که ملکه ماري مې هم رابللی وای د ښه راغلی هېڅ شي کې کمی او عيب نه و. ديوه خدمتگار پر ځای يې څلور درولي وو دمخه ښې پر مهال زما يو

مېلمه وويل:

تاسو پردې سړی جادو کړی دی؟ ما پخپل ټول ژوند کې دغسې لور او بې عیبه سرویس نه ولیدلی.

هو! زما دغه مېلمه سمه خبره کوله. ما پخپل دوستانه سلوک هغه جادو کړی و. «کلونه مخکې چې زه لا کوچنی هک و م او لوڅې پښې له یو کوچنې ځنگل نه تېرېدم چې دسیمې یوازنی کلیوالی مدرسې ته لاړ شم. یوه ورځ مې دباد او لمر تر منځ دمباحثې او جنجال افسانه واورېده. په دې افسانه کې باد ادعا کوله چې تر لمر زر کولای شي هغه بویا اړ کړي، خپل څادر لری کړي چې له دښتې تېرېده. تر دې وروسته لمر دورېځو دیوې ټوټې شاته سیل ته کېني چې د باد هڅې وگوري، باد په را الوتلو پیل کوي. او شېبه په شېبه زیاتېږي، خو څومره چې دباد زور زیاتېږي، بویا ډېر کوښښ کوي چې څادر یې پر ځان ښه کک کړي. دغه مودې زیار وروسته باد ودریږي او دلمر وار رارسېږي چې خپل زور واز مایي. لمر د ورېځو له شا آرام رابښکاره کېږي او په خوشاله څېره بویا ته موسکا کوي. دلمر گرمي ددې سبب کېږي چې دبویا پر تندي خولې راشي، غواړي د یخېدو په خاطر لږ کېني او خپل څادر له ځانه لیرې کړي. لمر دخپل کار ا توجېې لپاره بادته وایي: دا مه هېروه چې دمهربانۍ او دوستۍ زور تر قهر او غصې ډېر زیات وي تا پخپل قهرجن الوت بویا اړ نکړ او ما په له مینې ډکه او دوستانه خندا دا کار وکړ.

کله چې ما دا افسانه اورېده، تر موږ ډېر لری د بوستون په فرهنګي او علمي ښار کې یو سړی اوسېده چې ا، ه، ب نو مېده او ډاکټر و. دېرش کاله وروسته تقدیر داسې و چې زما شاګر شي. ده دا موضوع په عمل کې تجربه کړه.

ډاکټر ا. ب. ب. خپله کیسه داسې وکړه:

هغه وخت د بوستون ورځپاڼو جعلي خبر تیاوې خپرولې. داسې

خبرتياوې چې خلکو به ادعا کوله چې دکو تاژيا په نارينه و کې دجنسي کمزورۍ د علاج متخصصان دي. نوى نور څه نه کول، يوازې خلک ېې دجنسي قوې له کمي نه وېرول او ددغو پارېدلو خلکو له منځه يې خپل ښکار ټاکه. ددوي معالجې د وېرولو پرته نور هېڅ نه وې. د اغېز منې دوا او درمل او درملنې نه هېڅ خبر نه وو. هغوى هم چې دکو تاژ دتخصص دعوې کولې د پېرو ځوانو ښځو دمړينې سبب شوې وو. خو ددې جعلی حکيم باشيانو نه د يو څو تنو پرته نور محاکمه نه شول ځکه هغوى دپېرې کمې جریمې په تحويلولو يا له سياسي نفوذ نه په استفاده له محکمې معاف شول.

اوضاع پېره بده وه. د بوستون پتمن خلک آخر را وپارېدل چې ددې سود خورو شيطانانو پر ضد قيام وکړي. وينا والو په بېلا بېلو مراسمو کې ددې تباھکارانو او هغو خپرونو پر ضد وينا وې وکړې، چې ددوى خبرتياوې يې خپرولې او حتی ددوى دخپرونو د بندېدو لپاره يې دعاگانې وکړې. قضايي، سوادگريزو، دښځو او ځوانانو سازمانونو دغه جعل کاران وغندل خو هېڅ گټه ېې ونکړه دولت دمتفنه هيئت تر منځ هم سخت جنجال ونښت چې دا کار غير قانوني اعلان کړي خو دسياسي نفوذ په واسطه دا کار هم ونه شو.

داکتر ا. ب. لېکي:

په دې مهال زه د بوستون دنېکو کارانو مشر وم. زما تر امر لاندې کميټې ددې خبر تيا و په باب پېرې ازموينې وکړې خو نتيجه يې ونکړه. داسې ښکارېده چې د ډاکترۍ له ددغو تباھکارانو سره مقابله نه کېږي. يوه شپه مې هوډ وکړ، يوه بله لار را وباسم، دپېر فکر وروسته مې ښه وگڼله د هر الد بوستون ورځپاڼې مدير ته يو لېک وليکم:

په دغه لیک کې مې دهر الد بوستون مدیر ته خبر ورکړ چې ددوی ورځپاڼه مې ډېره خوښهږي. دهر الد بوستون ورځپاڼې سره مې دمينې دليل دادی چې په ورځپاڼه کې راغلي خبرونه دحقایقو پر بنسټ دي. او هیجان او وړانۍ منځ ته نه راوړي. سر مقالې هم ډیرې ښې دي. دا ورځپاڼه دکورنۍ ټولو غړو ته ایډیاله ده. نه یوازې په بوستون بلکې په ټول نیو انگلند کې دغسې درنه ورځپاڼه نشته دلیک په نوام مې مدیر ته ولیکل: البته ځینې کوچني کمي هم شته، هیله من یم چې لیرې کولو ته یې پام وکړئ مثلاً: زما یو دوست یوه نوې پیغله لور لري. تېره شپه یې له هغې وغوښتل د ورځپاڼې مطالب په لور غږ ولولي، جنی چې کله د جنین غورځولو د متخصصینو خبر تیا وو ته ورسېده له خپل پلار نه یې وپوښتل، دا څه شی وي؟ زما دوست چې ډېر وارخطا شوی و حیران شو چې خپلې ځوانې لورته څه ځواب ورکړي. البته ډېرې توضېح ته اړ تیا نشته، تاسو پخپله زما په هدف پوهېږئ. او په دې مساله خبر یاست چې ستاسې ورځپاڼه ټولو کورنیو ته ځي او ډېر پلرونه شته چې دغسې لونه لري او دوی ته د ځواب ورکولو وس نلري. رښتیا که تاسو دغسې لور ولرئ او دغه ټپوس درنه وکړي، څه ځواب به ورکړئ.

آیا اجازه مو ورکوله دغسې ورځپاڼه ولولي، که اجازه مو ورکولای، نو څه توضېح لرئ چې تاوانی به نه وي. ډېر افسوس کوم چې یوه ځلانده ورځپاڼه لکه ستاسو چې ده او له هر پلوه له کمي او عیب نه خالي ده، تر اوسه یې داسې هڅه نده کړې چې دا جزبي کمي لرې کړي، او پلرونه خپلو لونیو ته د ورځپاڼې له ورکولو نه ونه وېرېږي. ایا دا احتمال نشته چې په زرگونو کسان به همدا رڼا په شان احساس لري.

پر بله ورځ نورځپانې مدير ډاکتر ته يو ليک ولېږه. ده دا ليک د پيرۍ دريمه برخه موده پټ وساته او اوس چې زما شاګر شو، ښکاره يې کړ:

۱۳ اکتوبر ۱۹۴۰

ډاکتر ا. ه. ب.

بوستون، ماساچوست

ګرانه ښاغليہ زه ستاسې له هغه ليک نه چې ډاکتوبر په ۱۱ مو دمستول مدير په نوم ليکلی مننه کوم دا ليک سبب شو چې په هغه تصميم کې نور هم کلک شم چې د بوستون هير الد دمستول مديريت داخستلو له ورځې مې کړی و. ددوشنبې له ورځې وروسته غواړم دنا خوښو او خرابو خبر تيا و او مطالبو له چاپ نه په ورځپاڼه کې مخه ونيسم. د دوايانو دزرق او جنين غورځونې خبرتياوې به بېخي ليرې شي. هغه خبر تياوې به هم تر کلکې څېړنې لاندې نيول کېږي چې له چاپ نه يې چاره نه وي. بيا هم ستاسو له مينې ډک ليک نه مننه کوم چې زه يې دخپل تصميم په سرته رسولو کې کلک کړم.

ستاسو ارادتمند وټ، ها سکل

دبوستون هيرالد مستول مدير.

ايزوپ يو يوناني مربي و. ۶۰۰ کاله تر ميلاد دمخه يې د ډکراسوس په دربار کې ژوند کاوه او له خاټه يې يوه کيسه په يادگار پريښې ده هغه حقيقتونه چې ده دانساني طبيعت په باب زده کړي دي هماغو مړه په ننني وخت کې اهميت لري چې دده په وخت کې يې په اتن کې درلودل.

دلر او باد جوړه شوې افسانه دهمدې ايزوپ د ذهن محصول

دې چې موږ ته وايي:

لمر په مهرباني او دوستي تر قهرجن او عصبي باد نه زر د بوډا
له تن نه ځادر ليري کړ.

دايزوپ په واسطه ددې جوړې شوې افسانې مفهوم دادی چې
دوستانه بر خور د او ستايو نکې خبرې کولای شي تر فخر او غصې
پېر اغېزمن او ښه او زر گټه وکړي.

پخوانی متل بايد هم هېر نکړو چې وايي:

يو څاڅکی شات تر يو گيلن زهرو بهر مچان ځانته را کاږي.

نو که غواړئ نور له ځان سره په يو نظر کړئ د الاندې خبره په
باد ساتئ:

په پسته ژبه خبرې پيل کړئ.

څوار لسم څپرکی:

د سقراط راز:

د بحث پر مهال خبرې له هغو ټکیو مه پیلوئ چې له بل لوري سره پرې جوړ نه یاست. دا ټکی ډېر مهم دی چې د دواړو تر منځ د توافق ټکي ولټول شي او پرې بحث وشي. تر وسه وسه هڅه وکړئ پر بل لوري ومنئ چې په هماغه لار روان یاست چې بل لوري پرې روان دی. یوازې نورو خنډونو په باب مو نظرونه توپیر لري او دا نه شي کېدای مهم وي ځکه چې لار یوه ده، گډ هدف ته به ورسېږئ. ځکه چې د دواړو خواوو لپاره هدف مهم دی نه در سېدو لاره. له هماغه پیله داسې وواځئ چې بل لوري یې په تائید کې ووايي «هو، سمه ده، هو!» که مو داسې شرایط برابر کړل چې د مقابل لوري سره بحث په (نه) داسې نه ده! «نه یې شم منلای»! پیل شو، گرانه به وي چې د رښتیا نیو گډو ټکیو په باب هم موافقې ته ورسېږئ.

پوهاند اوو راستریت پخپل گټور کتاب «په نورو د اغېز لارې» کې لیکي:

په ډېرو سختی کولای شو «نه» ته داسې ځواب بیا مومو چې د بري او توافق معناو لري («نه» داسې خنډ دی چې بری پرې ډېر زیات گران دی) کله چې «نه» پر ژبه جاري شو د غرور او عزت النفس په شان زورور ساتونکي یې پر پاتې کېدو ټینگار کوي. (کله چې شخص وویل «نه» حتی دخپلې غلطۍ د پوهېدو سره سره هم پرې ټینگار کوي).

وروسته کېدای شي په دې پوه شي چې دا کار یې سم نه و خو گرانبه غرور یې بیا هم نه پرېږدي چې شخص پر خپله اشتباه اعتراف وکړي. یوه خبره چې وشوه، کوونکي یې پرې ودرېږي او

ورپورې نښلي، نو کوم کار چې ډېر مهم دی، دادی چې بل لوري مثبت لوري ته گام اخستو ته اړ ایستل شي.

ماهر او په کار پوه ویناوال لومړی هڅه کوي، خو ځل داورینونکو نه د «هو» تحفه تر لاسه کړي. داسې هوښیار ویناوال داورینونکیو اروایي لوری پېژني او دغوښتنې او قبول پر لور گام اخلي. دا کار دومره دقیق دی لکه د بلیارد لوبغاړې چې د بلیارد توپ معین لوری ته ورتېل وهي. که دغه توپ پر خپل مسیر کې له کوم ځنډ سره مخ شي، نو لار به بدله کړي یا به بېرته را وگرځي او اصلي ځای ته به ونه رسېږي.

کله چې څوک دزړه له کومې ووايي «نه» او دا کلیمه یې جدي پر ژبه راشي نو ده یوازې د (ن) او (ه) لرونکې یوه دوه توریزه کلیمه نه ده ویلې. د اروا پوهنې لارښوونو موږ ته زده کړې دي چې ددې شخص ټول بدن د دفع حالت نیولی دی. دڅپرې حالت، دعضلو راټولېدنې او حتی دمترشحه غدو افرازاتو دمدافعې او لیرې کولو کار پیل کړی دی.

په زیاتره وختوکې چې د ویونکي له خولې د «نه» خبره راوځي د بدن ډېر غړي یې په وړو او لویو تشنجونو د دفاع لارې چارې کوي. او تیارسۍ حالت نیسي. لنډه دا چې دعصبی او عضلاتي دستگاه مجموعه دې ته تیارېږي چې دغوښتنې دنه منلو او ردولو عمل وکړي. خو ددې پر عکس که شخص د «هو» له کلیمې کار واخلي، هېڅ دفاعي حالت منځ ته نه راځي او عصبی غړي او سلسلې منلو ته تیارېږي. په همدې خاطر هر څومره چې دخبرو په لومړي سر کې دمقابل لوري «هو» جلب شي د بري احتمال ډېر دی.

د «هو» عکس العمل ډېر آسان دی، خو توجه ورته نه کېږي. داسې فکر کېږي چې خلك دمهم والي احساس له لومړي سره په بد خوښۍ سره کوي. یو رادیکال خپل ځان ساتي ورور سره یوځای

په يوه کنفرانس کې گډون کوي او د اجندا له پيله غواړي دهغه غصه را وپاروي! ولې داسې ده؟ دا کار ورته څه گټه لري؟ که دځوند اخستو لپاره دا کار کوي بايد ويې ببښي. خو که غواړي له دې لارې ورته څه گټه ور رسوي د اروا پوهنې له نظره له يوه ناپوه سړي زيات نه دی. ځکه داروا پوهنې له نظره يوازې بې عقل سړی بې گټې کار يا خبرې کوي.

که يو زده کوونکی، اخستونکی، ماشوم، مېړه يا مېرمن په لومړي سر کې اړباسئ په لومړۍ سر کې نه ووايي دافلاطون عقل او د پربستو حوصله پکار ده چې دغه منفي ځواب په يو مثبت ځواب بدل شي. د «هو» دتخنيک دکار اخستنې يو مثال دجزم امر سون نه چې ديو بلاک خزانه دار او زموږ ټولگي شاگرد و، اوږو:

«څو ورځې يو سړی بانک ته راغی چې ځان ته سپما صندوق جوړ کړي. ما ورته يوه فورمه ورکړه چې پکه يې کړي. هغه ځينې سوالونه په خوښه پکې کرل خو ځينو ته يې له ځواب ډډه وکړه.

که دا پېښه په دې کورس کې زما تر گډون دمخه شوی وای نو ورته ويل مې چې معلومات نه ورکوې نو موږ تانه دحساب پرانستونه معذرت غواړو. البته اعتراف کوم چې پخوا مې ډېر داسې کړي دي او دا يې لا په زړه پورې چې داولتيا نوم له ورکولو نه مې خوښي هم احساسوله ځکه په دې طريقه مې بل لوري ته ښودله چې رئيس څوک دی؟ او دبانک کرنلار مې هم ورته مخې ته کوله! خو د سلوک دې لارې د پېږوونکي دځوښی سببونه نه جوړول.

په دغه ورځ مې وغوښتل له سليم عقل نه کار واخلم يوازې په هغو معلوماتو بسنه ونه کړم چې بانک غوښتی وو بلکې د پېږوونکي غوښتنو ته هم پام وکړم. او غوښتل مې چې هغه له پيله راته «هو» ووايي او ځکه دهغه سره هم غږی شوم او ورته ومې ويل: هغه معلومات چې نه غواړئ بانک ته يې ورکړئ، دومره بانک ته ضرور

هم نه دي. دا احتمال لري چې ستا لپاره به مهم وي. مثلاً ستاسې تر مړينې وروسته که مو وارث معلوم وي ښه نه ده چې پيسې ورته ورکړل شي؟

سړي په ښکاره ځواب راکړ

البته چې غواړم، زما لومړنی غوښتنه همدا ده

نو ښه به نه وي چې دخپل وارث يا داسې خپلوان نوم را وښايست چې ستا تر مړينې وروسته په اسانۍ او بې له اشتباه پيسې هغه ته ورکړو؟ ده په ډېره بېره وويل: البته، البته، دا کار به وکړم.

همومره زر هغه ډېر بدل شو او چې پوه شو دا معلومات دده پخپله گټه دي په پوره خوښۍ يې موږ ته ټول معلومات راکړل. په دې کار زه پوه شوم چې په لومړۍ سرکې د «هو» ځواب اخستل ددغو مخه نيسي او بل لوری په ډېره خوښۍ وړاندیزونه مني.

سقراط چې يو نابغه و او په يونان کې اوسېده، سره له دې چې په لوڅو پښو گر ځېده خو دومره د لوړ هوښ لرونکی و چې تر ده وروسته ډېر لږ خلک دده په شان بريالي شوي دي. د ۲۳ پېړيو وروسته چې له مرگه يې تېرېږي، نړۍ اوس هم هغه يو له ترټولو هوښيارو قناعت ورکونکو نه گڼي چې دا دجنجال ډکه نړۍ يې تر خپل اغېز لاندې راوستې ده.

رښتيا دده طريقه څه وه. آيا خلکو ته يې ويلي چې اشتباه کوي؟ نه، هغه تردې ډېر هوښيار و چې داسې څه ووايي. دده دکار طريقه چې په سقراطي طريقه مشهوره ده د بل لوري نه د «هو» دځواب په اخستلو ولاړه ده. هغه له بل لوري داسې پوښتنې کولې چې ځواب به يې «هو» او مثبت و. سقراط به هغه اړ ايست چې بې له ځنډه بې خبرې تائيد کړي. په پاې کې به يې چې ډېرې «هو» گانې له رقيب نه اخستې وې، پوښتنو ته به يې داسې ځواب ورکړ. چې مقابل سړی به بې له دې چې پوه شي، دسقراط نظر به يې

مانه او له هغه څه سره به یې موافقه کوله چې څو دقیقې دمخه ورسره وړان و.

اجازه راکړئ بیا یو سړی وویښو چې دسقراط له چلند نه ورسره کار واخلو، لکه په مهرباني او خواخوږۍ ترې دیو څه تپوس وکړو چې په ځواب کې «هو» ووايي.

چینایان یو متل لري چې دختیځ لرغوني حکمت نه پکې دی. څوک چې ورو ځي، ډېر لیرې ځي.

دې توضیح ته اړه نشته چې دچین تمدن او فرهنگ پنځه زره کاله لرغونتیا لري او د بشر په طبیعت کې یې ډېرې څېړنې کړې دي او له دې لارې یې ډېر حکمت را ټول کړی دی او کله چې دا خبره کوي، څوک چې ورو ځي لیرې ځي یوه با ارزښته وینا لري. نو بیا هم که غواړئ نور له ځان سره په یو نظر کړئ لاندې اصل په پام کې وساتئ:

داسې کار وکړئ چې بل لوري یې له ځنډه درته «هو» ووايي.

پنځلسم څپرکی

د ډاډ کړکی:

ډېر خلک دي چې کله ځان سره دنورو د هم نظره کولو لپاره کوښښ کوي، ډېری زیاتې خبرې کوي.

دا ډول خلک غواړي پر بل لوري دخپلو نظریو په تپلو هغه دې ته اړ کړي. له ده سره په یو نظر شي. د بل لوري له خوا دنظر څرگندول پکې کرکه زېږوي. دا اشتباه زیاتره د پلورونکیو له خوا کېږي او نوی ته پکې ډېر تاوان رسېږي. دنورو سره دچلند پر مهال مو باید خبال وي چې هغوی تر موږ ډېر په خپلو ستونزو خبر دي او باید دهغه په باب وغږېږي.

په داسې وختونو کې ښه لار داده چې تاسو ترې داسې پوښتنې وکړئ چې هغوی درته معلومات در کړي. کله چې بل لورې خبرې کوي دا کېدای شي چې تاسو ورسره هم نظري نه اوسئ.

خو په دې پوه شئ. چې ستاسې بری دهغه دخبرې پرې کول او دخپلې خبرې په هېرولو کې نه دی، ځکه په دې حال کې خو هغه هم د جبران هڅه کوي.

په داسې وختونو کې چې بل لوری ډېر څه نويلو لپاره لري. نو هیڅکله به حاضر نه شي، له ټولو تېر شي. او یوازې ستا خبرې واورې. نو ځکه دکار چاره صبر او حوصله ده. تاسو باید په صبر سره دهغه خبرې واورئ او ورته وښایئ چې له خبرو سره یې مینه کوئ. که په داسې وختو کې هغه تشویق کړئ خپل فکرونه او خیالونه درسره شریک کړي نو بحث مو د ډاډ وړوي.

څو کاله مخکې دامریکا دموتیر تولیدلو یوې لویې کمپنۍ اعلان وکړ چې دخپلو موتیرو د داخلي سیټونو لپاره موادو ته ضرورت لري. درې کار خانې دې ته حاضرې شوې.

تحویل شوې بیلگې په دقت وکتل شوې او په یوه ټاکلې ورځ یې

ددړې واړو کار خانو نماینده گان د مذاکرې لپاره راوغوښتل ددې جلسې یو ګډون کوونکی ښاغلی ج، ب، و، زموږ په ټولګی کې خپله کیسه داسې وکړه.

«دغونډې ډګیون نېټه یې داسې وخت کې راکړه چې زما مری سخت درد کاوه. باید آرام مې کړی وای خو له دومره غټې معاملې نه تېرېدل هم گران وو. په پوره نهیلۍ مې ځان ورورساوه. دغونډې تر پیل وروسته هر نماینده دخپل مال ستاینې وکړې خو زه چې دخبرو نه وم، اواز مې نښتی و، په روږه وویل: **«خبرې نه شم کولای، ناروغ یم!»** پاته لاس په لاس وگرځېده. په پای کې د شرکت مشر ته ورسېده. ده په داسې حال کې چې زما نه یې وغوښتل آرام کېم او استراحت وکړم، وویل:

«دوی پر ځای به زه خبرې وکړم»

دا په زړه پورې ده چې درته ووايم ده تر ما ډېر ښه زموږ د بېلگو دځانگړنو په باب معلومات ورکړل یوه عجیبه مذاکره پیل شوه. رئیس چې زما پر ځای خبرې کولې، زما پلوي یې کوله، ما یوازې دا کار کولای شو چې په موټسکا او دسر په خوزولو مې دده خبرې تائیدولې. ددې غونډې په پای کې ماته یو بېساری قرار داد تسلیم شو چې پکې دموټرو د داخلي پوښونو لپاره نهم میلون متره تکه چې یومیلیون او شپږ سوه زره ډالره ارزښت یې درلود غوښتل شوې وه. تر دغه مهاله دا ترټولو لوی سپارښت و، چې زموږ کار خانې ته شوی و.

دا ټکی باید هم یاد کړم چې که وس مې وای چې خبرې وکړم او پخپله مې دخپل مال دفاع کړی وای، په دې کار نه بريالی کېدم ځکه درقیبانو زور مې راته څرگند و او پوهېدم د امکاناتو له نظره تر موږ بیاوړي وو. په دې معامله کې پوه شوم چې کله کله څومره ګټوره وی، چې نور زموږ خبرې وکړي.

په دې ورستېو کې دنیو یارک هراړد تریبون ورځپاڼې په

اقتصادي مخ کې يوه لويه خبرتيا چاپ شوې وه چې پکې ديو با استعداد او فوق العاده سړی دهمکاری غوښتنه شوې وه.

ښاغلی کوبلیس خبرتيا ته ځواب ورکړ او پوښتلیک يې پکې کړ او پوښتنې ته يې واچوه. څو ورځې وروسته يې مر کې ته وېاله. د ښاغلی موسسې تر ورتگ دمخه څو ساعته پردې ولگول چې وال ستريت ته لاړ شي او ددغې موسسې د مشر په باب معلومات حاصل کړي. دمرکې په منځ کې يې وویل وېه وياړم چې ديوي پخوانی موسسې سره همکاري وکړم: د معلوماتو له مخې ستاسو موسسې ۲۸ کاله مخکې کار پيل کړي او لومړی مویو دفتر او يو چټک ليکونکی درلودل، همداسې نه ده؟

دموسسې مشر چې دهر بريالي سړي په شان يې خوښېده دده بريالي کارونه وستايل شي، بيا يې دا خبرې پيل کړې چې څنگه يې په ۴۵۰ دالرو او يو نوښتيز فکر کار پيل کړ. څرنگه له نهيليو سره وجنگېده او دهغه چا په وړاندې چې دی يې مسخره کړ، ودرېده او دورځې يې ۱۶ ساعته کار وکړ. بيا يې دې ته اشاره وکړه چې په پای کې هم بريالی شو او اوس د وال ستريت تر ټولو لوی سوداگر ده ته راځي. هغه په دغسې سابقه وياړ کاوه. او دخپل بري له يادولو يې خوند اخست دخبرو په منځ کې يې له کوبلیس نه دده دکار او تجربې په باب پوښتنې وکړې اخر يې خپل يو مرستيال وغوښت او ورته وېي ويل:

فکر کوم هغه سړی همدا ښاغلی دی چې ورپسې گرځو. کوبلیس دخپل زيار نتيجه وليده. ده بل لوری وهڅوه وغږېږي او پر هغه يې ښه اغېز پرې ايست. حقيقت دادی چې زموږ دوستان هم غواړي دخپلو بریاوو لافې وکړي، نه داچې زموږ د بریاوو کيسې واورې. فرانسوي فيلسوف لار شفوکو وايي:

که ددښمن پيدا کولو په لټه کې ياست، پر خپلو دوستانو د لورالي په فکر کې شئ، خو که ددوست پيدا کول غواړئ، پرېږدئ

دوستان مو پر تاسې لور تیا ولري!

دا خبره ولې رښتیا ده!

ځکه چې کله مو دوستانو پر موږ لوړالی پیدا کړ دمهم والي له احساس نه برخمن کېږي. او چې موږ پری خپل لوړوالی وغواړو نو دوی د حقارت احساس کوي او دلته د کینې او حسد خبره منځ ته راځي.

جرمنیان یو مثل لري. مانا یې داده:

«بهر خونډور خوند دا دی چې نرسکروونکو له بد مرغی راته په

برخه کېږي.»

کېدای شي ځینې دوستان مو تر بریاوو د ستونزو نه بهر خوند واخلي، راځئ خپلې بریاوې وږې وگڼو، او یادې بهې نکړو، په بله وینا:

«دخپلو بریاوو په باب له حده بهرې لافې مکوئ او څومره چې

کوډای شئ، ساده یې وښاین.»

ایروین کوپ چې لیکوال او وکیل و، یو ځل یې دیو قاضي په وړاندې له همدغې طریقې ګټه واخسته.

یو قاضي ترې وپوښتل، زه خبر یم چې تاسو د امریکا د بهرو پېژندل شوو لیکوالو څخه یاست؟

ده ورته وویل: کېدای شي. زه تر هغه بهر نیکمرغه یم، چې

ارزښت یې ولرم.

څومره چې کېدای شي باید متواضع واوسو، که رښتیا بهې وگورو، په موږ کې هیڅوک دومره مهم نه دي چې فوق العاده ارزښت ولري. ټول د ژوند په نوم دیوې دورې د تېرولو وروسته خاورو ته ځو او د کلونو په تېرېدو به هېر شوو. ژوند تردې لنډ دی چې نورو ته دخپلو بریاوو په ځلولو یې نور خپه او نا ارام کړو.

د ځان ستاینې پر ځای پرېږدئ نور له ځانه وغږېږي، ځکه ځان حستینه ویاړ منه خبره نه ده. اجازه راکړئ یو خبره یاده کړم چې

د پوهېدلو سره سره یې دومره په فکر کې نه یاست؟ رښتیا پوهېږئ
ولې بې عقله او کودن نه یاست؟

ایا پوهېږئ څه شی د کودنی او بې عقلتوب مخه نیسي؟ یوازې
یو کوچنی شی! د تیروئید په غده کې لږه اندازه (ایوډین) د بې
عقلی او کودنی مخه نیسي. که یو جراح مو دغه غده د جراحي عمل
په واسطه وباسي. کودنی منځ ته راځي.

ایا دومره کوچنی شی دویارنی ارزښت لري؟
نو که غواړئ نور هغې لارې ته هدایت کړئ چې خوښه موده،
او غواړئ دوی ستاسې دغوښتنې سره سم کړنه وکړي.
اجازه ورکړئ هغوی پېرې خبرې وکړي.

شپاړسم څپرکی.

دنورو دمرستو جلوبول:

آبا هغه نظرونه چې پخپله تجربه مو لاس ته راوړي او خپله موکشف کړي دي ډېر خوښوئ که هغه نظرونه چې دنورو وي او په يوه نقره ای پتتوس کې درته وړاندې شي؟

که ځواب مومثبت وي، نو نا مناسبه نه ده چې خپل نظرونه په زوره دخلکو په غاړه کې ځوړند کړئ او دې ته يې اړ کړئ چې ستاسو نظرونه ومنې.

آبا دا هوښياري نه ده چې خپل نظرونه د پيشنهاد په شکل وړاندې کړو او پرېږدو بل لوری پخپله ترې نتيجه واخلي.

ښاغلي سلتر چې زما د کورس گډون کوونکی دی خپله کيسه داسې وکړه:

« ما يو وخت غوښتل يو فعال او له شوقه بک موټر پلورونکي پکار وړ، غوښتل مې په دغو پلورونکيو کې يو شوق پيدا کړم... »

«په فکر کې مې وگرځېده ښه لار داده چې دده دغو پلورونکو سره يوه مستقيم غونډه وکړم چې شور او شوق ته اړتيا لري. کله چې مې غونډه را وبلله، گډون کوونکو ته مې وويل چې د شرم دا احساس پرته هر څه چې يې په زړونو کې وي، ووايي او هره غوښتنه چې لري، ويې کړي. کله چې نوی خبرې کولې ما يې نظرونه پر تخته ليکل، ددوی خبرې چې پای ته ورسېدې، ما څو خبرې لېکلې وې دهغوې تر کتلو وروسته مې دوی ته وويل:

زه به تاسو ته ټول هغه څه درکړم چې تاسو يې غواړئ، او په دې بايد پوه شم چې تاسو وواېئ زه څه حق لرم چې ستاسو نه يې وغواړم؟

ځوابونه په ډېره چټکۍ راکړل شول چې مهم يې داوړ:

«وفاداري، دوستي، نوښت، ډله ايزه همکاري، په اته ساعتو کې

ګټور کار کول...

دا په زړه پورې ده چې ځينو لا وويل حاضر دي د ۸ ساعتو پر ځای ۱۴ ساعته صادقانه کار وکړي.

ددې ورځې غونډه په هغه شور، شوق او گرمۍ پای ته ورسېده چې ماغونښته، لږه موده وروسته نه يوازې اړيکې صميمانه شوې، بلکې پلورنه هم ډېره زياته شوې ده.

زما کار کونکو زما سره يو ټول اخلاقي معامله وکړه او تر څو چې زه د اصولو او دهغوی دغونښتنې سره سم کړنه وکړم دوی به هم خپلو اخلاقي ژمنو ته پای بند پاتې شي. ددې هيڅ دليل نه وينم چې تر څو زه په خپله خبره ودرېږم دوی دې له خپلې خبرې وگرځي! دوی چې څه غوښتل دا وو چې زه يې غوښتنو، هيلو او لېوالتيا ته ارزښت ورکړم او خبرې ورسره وکړم.

دهيچا نه خوبښېږي دا احساس شي چې څه شی پرې (په چل کې) خرڅ شوی او يا ديو کار امر ورته شوی دی.

موږ ټول غواړو په خپل اختيار پېرودنه وکړو او دخپلو فکرو او غوښتنو سره سم کړنه وکړو. دا مو خوښه ده چې زموږ سره زموږ دغوښتنو، هيلو، او افکارو په باب مشورې وشي.

روزولت چې کله دنيو يارک حاکم و ځنې فوق العاده کارونه يې وکړل. هغه دهيواد دسياسي مشرانو سره ددوستۍ له لارې چلند پيل کړ او ددې دوستۍ په ياد يې داسې کارونه او سمونې پيل کړې چې دده يو حامي هم ورسره جوړ نه و. خو ليدل به يې چې روزولت هغه څه کوي چې دوی ورته هم ويلي دي. هغې طريقې ته ځير شئ چې تودور روزولت کاروله :

کله چې به يوه مهمه نولتي چوکۍ تشېده، روزولت به له دوستانو غوښتل يو څوک وروپېژني طبعاً هغوی به هڅه کوله چې دخپلوانو يا گوندي ملگرو له ډلې څوک وروپېژني، خو روزولت به دوستانو ته ويل. فکر کوئ چې دخلکو عکس العمل به دداسې سړي په وړاندې

څه وي، چې ښه گونډي سابقه نلري؟ آیا پخپله ستاسو لپاره دمعرفي کوونکي په حیث ښه ده چې داسې څوک را وپېژنئ؟

د روزولت دوستان به تردې توضیح وروسته پخپله په دې لټه کې کېدل یو ښه وړ او استعداد لرونکی شخص پیدا کړي او وړ معرفي یې کړي. دې کار تر هغه دوام کاوه چې روزولت به پدیده شو، د چوکۍ لپاره یې مناسب او وړ سړی پیدا کړ. نتیجه به یې هم پېره ښه وه. دا چې د ښاغلي روزولت دوستان به په دې پوهېدلي و، یو مهم او مناسب سړی یې دیوې چوکۍ لپاره وپېژندلی دی نو په مرستو او توجه یې غوښتل کارونه دومره ښه پر مخ لاړ شي چې ددوی انتخاب شوی سړی بدنام نه شي او د دوی ټاکنه ناسمه راونه وزي. دا هماغه څه و چې ښاغلي روزولت غوښتل.

ښاغلي روزولت ددغه شخص دټاکنې حق خپلو دوستانو ته ورکاوه او هغوی یې خوښول، هغوی باید هم داسې تر تیب جوړ کړي وای چې ښاغلي روزولت یې خوښ کړی وای.

کله چې ښاغلي روزولت دهغوی نظر ته په درناوی، هغوی مهم گڼل، هغوی هم مجبور وو دنه موافقت سره هم دده دکارونو او سمونو ملا تر وکړي او دکورنیو خدمتونو او مالیاتي معافیتونو ددریځو په شان کارونو کې دده ملگری شي.

دا مو په یاد وي چې روزولت دخپلو کار جوړونکو ملگرو مشورې ته پېر درناوی کاوه. کله چې یې مهم انتصاب کاوه. دچارو مسولینو ته یې اجازه ورکوله چې خپل نومول شوي کسان وروپېژني. او کوم کار چې یې کاوه خپل فکر به یې و.

د وړانگو تولیدونکې یوې کمپنۍ دارواپوهنې پر اصولو د پوهېدو له مخې په یوه لوی روغتون کې دراديو گرافي ماشینونه په دې طریقه وپلورل:

په دې روغتون کې له پېره وخته د روغتون د درملیزو چارو د پراختیا طرح جوړه شوې وه او نوې ودانۍ دجوړېدو په حال کې

وې. دا په پام کې وه چې په نوو ودانيو کې د وړانگو تر ټولو بڼې بېلگې ولگوي. ډاکټر «ل» ډراډيو گرافي د برخې مشر ددغو سامانونو داخستلو دنده واخسته. هغه له ډېرې مودې راهيسې د وړانکو دجوړونکو کمپنيو د پلورونکو له خوا محاصره شوی و. او د بهترينې دستگاه په ټاکنه کې دوه زره و، چې يوه ورځ ددغو دستگاهو وو د يوه ځيرک پلورونکي ليک ورته راغی. پلورونکي چې د بشري خټې د ځانگړنو معلومات لرل، ډاکټر ل ته ليکلی و.

زموږ کار خانې په دې وروستيو کې ډراډيو گرافي ځينې دستگاهې جوړې کړې دي چې لومړنۍ بيلگې يې موږ ته راوړسېدې. دا دهره پلوه بې عيبه دي. خو دا چې غواړو په تر ټولو ښه او بشپړ ډول يې دروغتيا يې خدمتونو په خدمت کې کېږدو. ستاسو نه به ډېر خوښ شوو که ليدلو ته يې تشریف راوړئ. تر کتنې وروسته به مو خپل جوړونکي نظرونه موږ ته ووايي چې دسمون سبب شي. البته په دې خو پوهېږو چې تاسو پخپلو کارونو کې ډېر بوخت ياست. نو ځکه په ډېره خوښۍ حاضر يم هر ساعت چې تاسې راتلئ خپل موټر دريسې درولېږم.

ډاکټر چې زما په ټولگي کې دا کيسه کوله، وويل چې دې بلنې راباندې ډېره اغېزه وکړه، زما نظر ته چې کوم اهميت ورکړ شوی و، زه يې خوښ کړم، نور هېچا زما نظر او معلوماتو ته اهميت نه و ورکړی.

په پای کې ټول کارونه وشول، ورغلم، دستگاهې مې وکتلې، خوښې مې شوې، وامي خستې او په روغتون کې ولگېدې. د وېلسون دجمهوري رياست پر مهال اډوارد هاوز پر جمهور رئيس ډېر اغېزمن و، ولې؟ دده خپلې خبرې واورئ.

دجمهور رئيس ويلسن، سره تر اشنایۍ وروسته پوهېدم چې دده دوستی ښه لار داده چې بې له دې چې پام يې شي خپل افکار دده مغزته ورننه باسې او داسې ترتيب ورکړم چې خوښ يې شي او

دخپلو افکارو فکر پرې وکړي. لومړی ځل دا کار تصادفي پېښ شو. پېښه داسې وه چې زه يې د ليدنې لپاره سپينې ماني ته ورغلم چې يو فکر ورکړم خو هغه فکر د مخالفت سره واقع شو او بيا زما هم هېر شو. خو څو ورځې وروسته مې وليدل چې جمهور رئيس زما هماغه فکر د خپل فکر په حيث وړاندې کوي.

که موږ او تاسو وای نو ډېر زر به مو ويلي وای «دا خبره خو برته ما هغه تېره ودرغ وکړه، دا خو زما نظر دی ولې مو هغه ودرغ ودرکړه»

خو هاوس تر دې ډېر هوښيار و. هغه جمهور رئيس ددغسې عالي فکر په لرلو وستايه او په همدې طريقو يې دهغه دومره باور تر لاسه کړ چې دکابينې يو وزير هم نه و لاس ته راوړی.

اجازه راکړئ موږ هم داسې انځور کړو هغه خلک چې سر له سبا زموږ سره مخ کېږي دجمهور رئيس ويلسون په دريغ کې او ځانونه د ښاغلي هاوس په دريغ کې راولو. او په سلوک کې ورسره دښاغلي هاوس له کړنې کار واخلو او نتيجو ته يې وگورو.

نو ددغو ټولو سره اوس که غواړئ نور ستاسې د فکر سره سم فکر وکړي، لاندې اصل ته پاملرنه وکړئ:

اجازه ورکړئ، خلک داسې وگڼي چې راضي کوونکي مفکوره دهغوی خپله ده.

۲۵ پېړۍ د چين لوی حکيم لائوتسه يوه لويه مفکوره بيان کړې ده چې بې له شکه نن هم ددې کتاب لوستونکيو او نورو ته گټوره ده.

ددې دليل چې سيندونه دريابونه او سمندرونه دغرونو له سرونو د روانو شويو ويالو او لښتنيو تکریم او در ناوي جلبوي او ځان ته يې راکاږي، دادی چې په ټيټه سطحه کې پراته دي.

په همدې خاطر دي چې په پای کې دريابوته اوسيندونه دي چې کولای شي پر غرنیو ويالو حکومت وکړي.

هوښيار سړی هم که غواړي پر نورو لوړ تيا ولري . بايد ځان هغوی ته کوچنی او ټیټ وښايی .

هغه چې غواړي تر نورو مخکې او دنورو لار ښوونکی شي ، بايد ځان له نورو وروسته وگڼي ، ځکه دنورو نه ستاسې ددریځ په لوړوالي څوک ستاسو دشخصیت لوړوالی نه احساسوي . او په نتیجه کې دچا د درجې او دریځ لوړوالی دچا احساسات نه ټپي کوي .

اجازه ورکړئ ، بل لوری داسې وگڼي ، جوړونکې نظریه دهغه خپله ده .

اوولسم څپرکی

يوه معجزه ډوله لارښوونه:

داسې لار ښوونه چې دهغې په کارولو به حيرانووکې ښې نتيجې واخلي!

دنورو سره په برخوردکې دې ټکي ته څېر اوسئ چې کېدای شي ټول شيان دغوښتنې سره سم او منطقي نه وي. کېدای شي بل لوری په اشتباه کې وي، په کږه لار روان وي، خو هغه پخپله دانه گني چې په کږه لار روان دی. سم دواړه يې مه محکومئ. دناپوه سړي محکومول دومره آسان کار دی چې تخصص او پوهې ته اړتیا نلري يو ناپوه سړی هم دورانکاری سره محکمونکې کړنه کولی شي. خو تاسو دا کوښښ وکړئ چې هغه څوک چې اشتباه کوي، درک کړئ، دبرخورد دا طريقه يوازې پوه او هوښيار خلک کوي.

په رښتينې ټول هڅه وکړئ ځان دهغه په دريغ کې راولئ. په دې شرايطو کې که خپل ځان ته ووايئ «که زه ددې پر ځای وای. څه احساس به مې درلودای او څه عکس العمل به مې کولای؟ خپل وخت مو بېځايه نه دی لگولی، يوازې دومره ده چې لږ بې ځايه غصه شوی ياست.

دا يو تجربې اصل دی چې که علتونه ولټوو بيا ډېر زړ نه قارېږو. بله دا چې دلایلو د پيدا کولو هڅه په انساني اړېکو کې ستاسې مهارت زیاتوي.

کنت گود پخپل کتاب (How to turn People into glee) کې لیکي:

لږ فکر وکړئ او هغه مينه او توجه چې خپلو کارونو ته کوئ، دهغې مينې او توجه سره پرتله کړئ چې دنورو لپاره يې کوئ ايا خپلو کارونو ته ډېره پاملرنه کوئ که دنورو؟

که ښه پام وکړئ، په دې پوهېږئ چې دانري نږدې ټوله همدا پول فکر کوي. چې په دې خبره پوه شوئ، تاسو هم د لويو اشخاصو په شان کېږئ. چې دې لپاره بايد دنورو له ستونزو سره مينه وښايئ. او نړۍ دهغوی له سترگو وگورئ په څرگنده توگه به پوه شئ چې دوگړو سره يا سلوک کې بری دهغوی سره د همدردۍ څرگندولو له لارې دهغوی دنظريو په جلبولو پورې اړه لري.

کلونه کېږي چې زه دخپل کور خواته يو پارک ته دتفرېح لپاره ځم د گل دځمکې د پخوانۍ ماهيانو په شان د خيرۍ ونه راته د پالنې په کچه کرانه ده. خو کله چې کورم بېخايه اور لگېدنې ، واره بوټي سېزي ، چې دلا بالي هلکانو د سکرټو نه منځ ته راځي او کله يې لا د شيطنت نتيجه وي. د پارک په يوه څنډه کې يوه لوحه ليکل شوې وه چې هر څوک داور اچونې سبب شي په جبل او جريمه به محکوم شي. خو دا لوحه داسې ځای کې وه چې ډېر لږ پام وراوښت. کله به يو پوليس هم رانېکاره شو خو پخپل کار کې ډېر جدي نه و. ښه مې په ياد دي چې يو ځل مې ځان پليس ته ور ساوه او ترې ومې غوښتل چې د لگېدلي اور دوژنې لپاره دې داور وژنې اداره خبره کړي، خو هېڅ تاثير يې ونکړ او ويې ويل دغه سيمه زما دساتنې په پولو کې نه ده.

تر دې وروسته مې دځينو ځايونو ساتنه پخپله کوله. په قهر به دهلکانو خواته ورتلم او تهديدول به مې چې که اور موبل کړ. زندان به يې ځای وي او دداسې مامور په شان به مې پرې امر کاوه چې پوره واک او اختيار لري. ډېر داسې هم کېدل چې هلکانو به په قهر جنه څېره او خفگان اور مړ کړ، خو چې زه به ترې لارم. بيا به يې بل کړ. زه اوس پوهېږم چې په دغسې حالاتو کې دوی غوښتل ټول پارک وسوزوي دکلونو په تېرېدو او انساني اړيکو کې د معلوماتو په پيدا کولو پوه شوم چې موضوع دهلکانو له نظره وگورم نو که به

هلکانو دغسې اور واچوه، زه به خواته ورغلم او داسې به مې خبرې ورسره پیل کړې.

سلام، ځوانو ښاغلیو! ښکاره در باندې ښه تېرېږي؟ د خدای (ج) شکر دی. د بنډار لپاره څه پخول غواړئ؟ نوش جان مو! زه چې هم ستاسو په عمر وم اور به مې بلوه، خو پوهېږئ چې په پارک کې د اور بلول ډېر خطر ناک کار دی. زه په دې ډاډه یم چې تاسو ځوان هلکان د چا دازار او دعمومي مالونو د وړاندېو اراده نلرئ، خو ځینې ماشومان شته چې دغه کار کوي. دوی چې تاسو وويني، اور مو بل کړی، پخپله یې هم بلوي او بیا یې له دې چې اور مړ کړي، خپلو کورونو ته ځي دا ښه ده چې تاسو ته یې روښانه کړم، بیا څه پېښېږي؟ اور پراخېږي او ډېرې ښکلې ونې د اور د لېو خوراک کېږي. که دخپلې تقرېح لپاره پارک ونلروڅه به کوو.

هو، زه تاسې ته ددې خبرو امر نه کوم او تهدیدول مې غرض نه دی چې خدای (ج) نا خواسته کار به مو د بندي کېدو سبب شي. ددې پر خلاف غواړم ساعت مو ښه تېر شي او غواړم تاسو ته تکلف پیدا نه شي. اوس نو فکر نه کوئ دا ښه ده چې ددې نغري خو او شا پانې را ټولې کړو چې نورو ته اور ونه لېږدوي. دتللو پر مهال هم په نغري خاورې واورئ بل ځل چې پارک ته راتلئ په یوه دغسې خلاص ځای کې به اور بل کړئ، چې هېڅ خطر به نه وي. هلکانو ستاسو نه ډېره مننه، خوښ اوسئ!

زما دې کرنې ماشومان هڅول د پارک ساتنې فکر وکړي، زه هم خوښېدم چې ماشومانو سره مې خبره په ښه طریقه حلوه.

سبا مخکې له دې چې هلکانو ته امر وکړئ چې فلاني کار وکړه. یا څوک اړ کړئ چې فلاني خبره مرکز ته بسپنه ورکړي، لږه شېبه صبر وکړئ او له ځانه وپوښتنئ «دوی ولې زما دغوښتنې له مخې اقدام وکړي؟ که زه دوی پر ځای وای او چا په زور د بسپنې ورکولو ته اړ ایستلای آیا امر مې یې مانه؟»

البته دې هدف ته در سېږو لپاره وخت پکار دی خو په مقابل کې به دوستان ومومئ او ښې نتيجې به لاس ته راوړئ او دنورو سره به د برخورد امکانات کم کړئ.

پوهاند دين دونهام دهاروارد پوهنتون دسوداګري دڅانګې استاد وايي:

دې ته تر جېح ورکوم چې د يو چا دفتر مخې ته دوه ساعته ودرېږم او چرت او فکر وکړم خو نه دا چې بې له دې دفتر ته ورنه وږم چې په دې پوه نه يم چې څه بايد ووايم او څنګه يې بايد ووايم، او څنګه جواب به واوړم!

که ددې کتاب د پاڼو تر لوستلو وروسته همدا نتيجه درته پيدا شوې وي چې وکړای شئ ځان دنورو په درېځ کې راولئ او دنورو دسترګو دکرکيونه کارونو ته وګورئ داپه اوسئ چې داسې وړ نتيجه مو تر لاسه کړې ده چې پر مختيا او هدف او هيلو ته مو درسېږو لپاره يو تر ټولو ښه سبب دی.

دا څه چې تېر شول که اوس غواړئ دنورو د قهر د نه را پارونې او د احساساتو د نه ټپي کونې په صورت کې هغوی اصلاح کړئ او په داسې طريقه لار وړ وښايئ چې غواړئ يې نو لاندې لار ښوونه وکاروئ:

صميمانه هڅه وکړئ، ځان دنورو په ځای کې راولئ او دهغوی له دېدګاه نه مسايلو ته وګورئ.

اتلسم څپرکی

نور څه غواړي؟

هغه چې ټول یې غوښتونکي دي، څه شی دی؟

آیا زړه مو غواړي داسې اعجازي ټکی درته زده وای چې دهغه په وسیله مو کولای شو چې دناخوښه خبرو بحث نه پرې مخنیوی وکړئ او نا خوښه احساسات له منځه یوسئ او د بل لوري ښه نیت را وباروئ او دې ته یې اړ کړئ په دقت مو خبرې ته غوږ ونیسي او په پای کې درسره په یو نظر شي؟

ښکاره خو عاقلانه هیله ده. که دغسې هیله لرئ، زه زیری درکوم چې دغه هیله مو پوره کېونکې ده. ډېر ښه، ځیر شی: هغه ټکي چې تاسو یې دزده کړې هیله لرئ او زه غواړم د یو فرمول په شان یې درته زده کړم. داده او تاسو باید دنورو دقهرجنو احساساتو په ځواب کې خپل ځواب داسې پیل کړئ:

زه تاسو ددې احساس په خاطر چې لرئ یې یوه زړه نه ملامتوم او پر دې نه گڼم که زه ستاسې پر ځای وای بې له شکه مابه هم دغسې احساس درلودای. ستاسو دا ځواب به ډېر پارېدلي او قهرجن خلک هم غلې او ارام کړي. خو یوه خبره! کله چې دا خبره کوئ باید په سلو کې سل یې دصمیمیت له مخې ادا کړئ! د صمیمیت غوښتنه ستاسې نه بې اړیکې غوښتنه نه ده ځکه که رښتیا هم د بل لوري پر ځای وای، هماغه شان احساسات به مو درلودل. نو دا اعتراف له صمیمیت نه تش او دروغ نه دی.

اجازه راکړئ دیو مثال په راپولو موضوع روښانه کړو:

الگاپن په پام کې ونېسئ، فکر وکړئ دهماغه خوی او اخلاقو او هغه تر بیټي چاپېریال لرونکي یاست چې هغه و. فرض کړئ

دالګاڼ ارثي خواص مو په ارث رسېدلي او دهغه د ژوند په چاپېريال کې لوې شوي ياست او دهغه په شان تجربو او تر بيتي نځيرو لرونکي ېې چې هغه شو! په دې صورت کې بايد دا شک ونکړئ داسې سړی درنه جوړېده لکه ښاغلی الګاڼ! ځکه هغه خو ددغو عواملو مجموعې دغسې کړی و.

تاسو چې دغسې با ادبه او با تر بيته ياست، پر ځان مه نازېږئ او مه هېروئ چې روز نيز شرايط مو دغسې و. کله چې يو سړی دېې ځايه قهر او بې دليله تعصباتو سره ستاسو خواته راځي، په ياد مو وي چې ددې لپاره دتر ټټې ورنه وي. تاسو بايد دهغه مو هېت شکر ادا کړئ چې پخپله يې لرئ، او پرده مو بايد زړه وسوزي او همدردي ورسره وښايي. په داسې حال کې تاسې هم دجان په. ګود په شان ځانته خبردارۍ ورکړئ چې په کوڅه کې يې ديو لړزېدونکي مست سړي په لټو ځان ته ورکړي و.

«دا هماغه حال دی چې که بخدای (ج) رحمت را باندې نه وای، زما به هم وای.»

دری پر څلور خلك ستاسو مهرباني او همدردۍ ته اړه لري. که دغه مهرباني ترې ونه سیموئ، بې حده زیاته به ورته ګران شئ. یوځل ما د مېرمن الکوت په باب چې د «کوچنی ښځې» کتاب يې ليکلی دی له راديو نه په خپله وينا کې دهغې دزېږېدو ځای ناسم ووايه. بده داوه چې دوه ځل مې دغه ناسمي تکرار کړه. نو ځکه به سبایې بې شميره نېش لرونکي ليکونه او تېلفونونه راروان شول چې د زهري مچيو په شان يې نه پرېښودم. ځينې ډېر قهر جن شوي و او ځېنو ډېر بدېد تو هين کړی وم. يوې مېرمن راته ليکلی و تاسو چې دغه مېرمن د نوې ګينا د سړی خوړو نه ښودلی وای، دومره نه په قارېدم لکه اوس. کله چې مې دهغې ليک ولوست ځان سره مې وويل: بخدای (ج) شکر دی چې دې ښځې سره مې واده نه دی کړی!

يو ځل مې زړه وکړ ليک ورته وليکم او ورته ووايم چې ما د يو چا د زېږېدو په ځای کې سهوه کړې وه. خو دا تردې لويه غلطې کړې چې د معاشرت اداب دې تر پښو لاندې کړي. خو دا کار مې ونکړ ځکه دا کار هر څوک کولی شي. يوه ورځ مې ورته تلفون وکړ او په بېرته نرمه لهجه مې ورسره دا خبرې وکړې:

- مېرمن...! څو اوونۍ مخکې مو ماته يو ليک راولېږه، غواړم دهغه په باب درنه مننه وکړم.

- کېدای شي وفرمائی د چا سره دخبرو وياړ لرم؟

- کېدای شي ماونه پېژنئ، زه تاسو ته يو پردی يم، کېدای شي تاسو زما څو اوونۍ مخکې وينا ته چې د مېرمن الکوت په باب مې له راډيو نه کړې وه، خيال وي. زه ددې نه بښل کېدونکي اشتباه مرتکب شوم چې ومې ويل هغې په کنکور نيو همپشاير کې ژوند کاوه. بېرته لويه سهوه وه. زه ددې اشتباه په خاطر معذرت غواړم: او بېرته مننه کوم چې تاسو خپل وخت ولگاوه او زه مو خپلې اشتباه ته ځير کړم.

- بېرته دافسوس خبره ده بښاغلی کارنگي، زه په هغه ورځ بېرته قهرېدلې وم. دهغه ليک له امله ما وپېښئ!

- نه مېرمنې! تاسو بايد عذرونه غواړئ! دا زه يم چې اشتباه مې کړې ده او بايد معذرت وغواړم.

د ښوونځي يو هلک په دې پوهېږي. البته د بکشنې په ورځ مې دراديو له لارې معذرت وغوښت او اوس هم غواړم ستاسو نه شخصاً معذرت وغواړم.

- زه دما سا چوست په کنکور د کې زېږېدلی يم. کورنۍ مې يوه پېړې ددې ځای ممتازه کورنۍ وه او په همدې وجه پرې وياړم، ما چې تاسو ته کوم ليک ليکلی په هغه وخت کې په قار شوی وم خو اوس پرې رښتيا خجالت او شرمنده يم.

- مېرمنې! زه ياد درکوم چې به ټولې نا راحتې زما په لاسه برخه

هم نه يې زورېدلې. دې اشتباهه ما ساچوست ته زيان ونه رساوه، ماته يې زيان راوړس او. ستاسې په شان د زده کړو او دقت لرونکي خلک ډېر کم دي چې وخت پيدا کړي دراديو خپرونې واوري او ليکنې ورته وکړي. تردې وروسته هم ډاډه يم چې هر کله مو زما پر خبرو کې اشتباهه بيا موندنه حتما يې راته وليکي.

- حقيقت دادي چې دانتقاد په منلو کې مې ستاسو لار ډېره خوښه شوه. تاسو ډېر ښه انسان ياست، زړه مې غواړي ستاسو سره زياته اشنا شم.

زه اوس په دې عمل خوښ يم، ما ورسره همدري وکړه، دهغې همدري مې هم جلب کړه.

څوک چې د جمهوري رياست مانې ته ځي دخلکو سره دسلوک په باب د ډېرو ستونزو سره مخ کېږي جمهور رئيس تافت هم يو له دوی و. هغه په تجربه سره زده کړې وه چې دنورو سره همدري او غم خواري فوق العاده اغېزه لري هغه پخپل کتاب (ethics in service) کې ليکلي دي، څنگه بريالي شو چې ديوې قهرجنې او نهيلې مور غصه او عصبانيت تسکين کړي:

«يوه ښځه چې مېړه يې مهم سياسي شخصيت و، شپږ اوني په ماپسې راتله چې زوی يې ددې دخوښې او ستاتو راتو نه يې سپارښت لیکونه هم راوړل، دهغه پست لپاره چې څوک ټاکل کېده بايد ځانگړي شرطونه يې درلودای. او زه پوهېدم ددغې ښځې زوی کې نه وو. ما بل شخص وټاکه. څه موده وروسته دې مېرمن يو ليک راولېږه او پکې ليکلي يې و چې ډېر حق نه پېژونکی يم. ځکه سره له دې چې هغه مې نېکمرغه کولای شوه دا کار مې ونکړ. همدا راز خبر شوم چې پخپل ايالت کې يې زما پر خلاف ځېنې اقدامات پيل کړي او زما نوم يې دکانديدانو له لست نه ليري کړی دی.

ددغې مېرمنې د رفتار په مقابل کې ما داسې وکړل (زه چې چاته

په قهرشم یو لیک ورته لیکم خو درې ورځې یې دمېز په جیبه کې پرېږدم (دې مېرمنې ته مې هم یو لیک ولیکه، خو ور ومې نه لېږه او د میز په جبهه کې مې کېښود. څو ورځې وروسته مې وشکوه، خو دهغه په ځای مې ډېر پوست او ادبي لیک ولیکه او ورته یاده مې کړه چې حق دهغې دی، خو زما گناه هم نه ده، ځکه داشخاصو په ټاکنه ټول واک نلرم. شخص کې باید څه شرایط وي. ما باید د دفتر درئیس په مشوره داسې څوک ټاکلی وای چې پوره فني معلومات یې لرلای. ستاسو زوی دا معلومات نه لرل په پای کې مې ورته ولیکل هیله ده زوی یې په اوسنې بست کې دداسې خدمتونو جوگه شي، چې هغه یې غواړي. دې لیک قهر جنه مور رام کړه او په هغه یادښت کې چې ماته یې راکړ، لیکل شوي و، دخپل لیک په لیکلو پېښمانه ده.

ا ټاکل شوی سړی هم منظور نه شو. دا ځل ددې مېرمنې پر لیک راته لیکلی او غوښتی یې و چې باید اوس دهغه زوی ونیسم. او مور یې چې له قهره د سرطان په ناروغۍ اخته شوې ده، وژغورم.

په ځواب کې مې ورته ولیکل. د ټاکلو واک زه نلرم. خو دمېرمنې له ناروغۍ مو متأسف یم. څو ورځې وروسته لومړنی ټاکنه ومنل شوه او په دې اړه په سپینه مانی کې یوه میلسمتیا جوړه شوه. اتفاقاً لومړي کسان همدغه ښځه مېړه و چې ماته یې مبارکي وویل (مېړه یې ویل چې ښځه یې په سرطان اخته شوې وه).

سل هوروک بې له شکه دموسیقی یو لوی استاد دی. دې سترو او پیژندل شویو هنرمندانو ته دموسیقی درس ورکوي او پروگرامونه یې منظموي. دی وایي لومړی درس چې مې دانساني اړیکو په باب له دغو بو الهوسو او د مدمې هنر مندانو نه زده کړ دادی چې نوی تر ها چا زیات همدردی او زړه خوږی ته اړ دي.

داکتر ارترکننس نو میالی ارواپوه پخپل کتاب (Educational Psychology) کې لیکي: بشر دتسلي موندلو لپاره همدردی ته اړ دي. یو هلك چې خوښېږي یې خپل ټپي لاس نورو ته وښايې قصداً خپل لاس ژوبلوي چې ټپ منځ ته راوړي او دنورو همدردی پرې را جلب کړي. کېدای شي ځان په دیوال ووهي او دمورو پلار مینه، همدردی او شفقت جلب کړي. په همدې دلیل معمولي اشخاص هم غواړي خپل ټپونه نورو ته وښايي او خپلې غمجنې کیسې نورو ته ووايي. هغوی ددې نه چې خپل جراحي جزئیات خلکو ته شرح کړي، خوند اخلي. کله کېدای شي دا پېښې خیالي وي.

په هر حال بشر دتسلی موندلو لپاره همدردی ته اړ دی. نو په دې خاطر که غواړئ نور له ځان سره مله کړئ، لاندې لارښود عملي کړئ:

دنورو فکرونو او عقیدو سره همدردی وښايئ.

نولسم څپرکی.

داسې سند چې ټول ټول ورسره مینه لري:

زه (دیل کارنگي) د جیسی جمز د کروندې خواته چې د میسوري نه بهر پرته ده، روزل شوی یم د جیسی جمز مېرمن راته دخپل مېړه ډېرې کیسې کړې دي. هغې راته ویل چې مېړه یې څنگه بانگونه او قطارونه وهل او هغه پیسې چې له دې لارو یې ترلاسه کولې خوا شا بزگرانو ته ورکولې چې هغوی پرې خپلې ځمکې له گروې خلاصې کړي.

دا امکان شته چې جیسی جمز ځان پو انډیال گانه. هماغه تصور چې هلندي شولتز، دوه تمانچه کړولی او الگاپن درلود. خو رښتیا داده چې هر انسان چې ددوی سره مخ کېږي. حتی هغه انسان چې په ائینه کې مخامخ ځان ویني. ځانته په درناوی قایل دی او دځان په باب په ارزونو کې ځان مهم او خیر سړی گڼي. ه - پیر مورگان په هغه بحث کې چې ددني (زه) تحلیل ته یې بېل کړی دی، لېکي:

زیاتره انسانان دهغه کار لپاره چې کوي یې دوه دلیلونه یا پارونکي عوامل لري. لومړنی دلیل تل واقعي دلیل وي، او دوهم دلیل معمولا ارمانی دلیل وي چې کوونکي ته ښه او منونکی ښکاري. ټول خلک لومړنی دلیل پېژني او اړتیا نشته هغه توضیح شي. خو دوهم دلیل په باره چې موږ ټول تر یوه حده اند پال او ارمان غوښتونکي یو، خوښیږي مو د هغو محرکاتو په باب فکر وکړو چې عالي او لوړ راته ښکاري. نو په همدې دلیل که غواړئ په خلکو کې بدلون راشي، دهغوی له پتمنو محرکاتو سره نږدې شئ.

اجازه راکړئ په رښتین پاله کتنه دې مسئلې ته وگورو: لږد نورو کلف چې په ورځپاڼه کې دخپل انځور په چاپ خوښ نه

و. یو ځل ورځپاڼې دده د ناروغتیا عکس چاپ کړی و. یو ځل یې وغوښتل ټولې ورځپاڼې د یو سخت لیک په وسیله دده د عکس د چاپولو نه منع کړي، خو بیا یې فکر بدل کړ. له ځان سره یې وویل بایدله یوې داسې لارې یې حل کړم چې تر یوه حده عاطفې وي. پوره ښه لار د مورنۍ مینې دمستلۍ مطرحول دی! نو د ورځپاڼې مدیر ته یې ولیکل:

«هيله گوم نور زما عکس چاپ نکړئ، ځکه دموږ مې نه خوښېږي.»

راکفلر چې نه یې غوښتل د زامنو عکسونه یې چاپ شي هم له داسې شریفې مخزکې نه کار واخیست دوستانو! پوهېږئ خبره څه ده؟ حتماً ستاسو زیاتره اولادونه لرئ او پوهېږئ چې ماشومانو ته پېر شهرت څومره زیان لري!

سا یروس کریس یو غریب هلك و، وروسته یې اخبار را وایست. هغه د لویو لیکوالو د مقالو د جلب لپاره بودجه نه لرله. خو هغه د لیکوالو په شریفو خوښوونو پورې نښته او خپل مقصد یې لاس ته راوړ. مثلاً یو ځل یې الکوت چې د **«لکوچنی ښځې»** کتاب یې لیکلی و، په دې جذب کړه، ددې پر ځای چې هغې ته سل ډالره ولېږي، هغې خیریه موسسې سره یې پېره لږه مرسته وکړه چې د الکوت ورسره مینه وه.

زما پخوانی شاگرد جمز توماس وایي: دموټرو دترمیم شپږ تنه مشتریان دخپلو پیسو ورکولو ته نه حاضریدل. سره له دې چې ددوی ټول فرمایشونه عملی شوي و خو لوی سر زوري کوله. شرکت بیلا بېلې هڅې وکړې خو نتیجه یې ورنکړه. د ټولو اقداماتو نتیجه جرو بحث و او زړه خوړل او نا کامي او ددواړو خواو نا رضایتي وه.

د شرکت مشر په پای کې په دې لټه کې شو چې دقضایي ادارو مرسته وغواړي.

هغه ددې کار لپاره مجبور شو دعمومي مدير مشورې ته ورشي، لومړی يې د پېرودونكيو د سوابقو په باب چې حسابونه نه تعفيه كوي، معلومات وغوښتل، ټول داسې كسان و چې پخوا يې دكار نه كاوه، نتيجه يې واخسته چې بايد حتماً څه ستونزه وي، عمومي مدير دكلونو تجربو لرونكى و پوه شو چې اشتباه دغوښتنې په ټول كې وه، نو ښاغلي توماس د تحصيل مامور او د شركت نماينده ته يې امر وكړ چې ددې اعتراض كوونكو پېرودونكو نه د قرضو داخستلو اقدام وكړي، ښاغلى توماس خپله كيسه داسې وكړه:

۱- ما د پېرودونكو سره داخبرې كولې چې مودې وشوې دشركت قرض يې نه دى وركړى او زه مامور شوى يم چې دوى نه دغه قرض واخلم، شركت ستاسو په كار كې شك نلري او هېڅ اشتباه په منځ كې نشته!

خو ما دكار ونكړ، هر يو ته چې ورتلم بې له دې چې دقرض خبره ورسره ياده كړم ورته به مې ويل ددې لپاره چې د شركت كارونه اريزايي شي، راغلى يم تاسو راته ووايئ چې څه بايد وشي او څه ونه شي؟

۲- د پېرودونكي خبروته مې غوږ نيوه، تر دغه وخته ما هېڅ نه ويل، په پاى كې مې ورته وېل: شركت دا دعوه نكوي چې خطا نه منونكى دى، انسان سره خطا شته او شركت هم دانسانانو نه جوړ دى.

۳- ورته ويل مې: ستاسې دموتر سره مې علاقه ده او پوهېږم چې تاسو تر هر چا زيات دهغه په باب معلومات لرئ.

۴- تر هغه وروسته مې دوى ته اجازه وركوله وغږېږي او ثابت كړي چې تر هر چا ډېر دخپل موټر په څرنگوالي او څومره والي پوهېږي، هغوى دغې مينې ښودنې او داسې چاته اړتيا درلوده چې همدردي ورسره وكړي، كله چې لازميده او دوى غوښتل خبرې مې ورسره كولې.

۵- په پای کې چې به مشتري هوښیارېده دقرض موضوع به مې ورته ویله او خپل ماموریت به مې ورته څرګندوه. له ده به مې غوښتل متصفانه قضاوت وکړي. وروسته له هغه چې پوهېدم به داخستونکي شریفې انگېزې مې راپاراوولي دي، ورته ویل مې: پوهېږم موضوع ډېره وړانه مخکې تللې ده. زموږ نماینده گان ستاسو مزاحم شوي او تاسو هم قهرېدلي یاست. دا باید نه پېښېدای. زه پر دې خفه یم او معذرت غواړم، که کومې شېبې چې کسانو سره خبرې کوم ستاسو د حوصلې او انصاف تر اغېز لاندې راغلي یم. اوس چې مې ته منصف او حوصله لرونکي موندلی یې، هیله کوم مهرباني وکړئ او دشرکت دحساب په باب یو فکر وکړئ. ځکه هیڅوک ستاسو په اندازه نه شي کولای دهغه په څومره او څرنګه پوه شي. زه پوهېږم چې که ستاسو نه وغواړم دده حساب تعدیل کړئ، همغسې به یې تعدیل کړئ لکه د شرکت رئیس چې یې کوي! په هر حال ددې ستونزې حل تاسو ته پرېږدم، تاسو چې هر څه وفرمایل هماغسې کوم. ایا پوهېږئ چې نوی حسابونه تعدیل کړل؟ هو! ددوی ځینو ډېر کم رقمونه سم کړل، یوازې یوه یې ډېر زیات تعدیل دځان په ګټه وکړ خو نورو پنځه تنو تر لوړ رقم چې موږ غوښت ومانه او ورپې کړ. د پاملرنې ټکی دادی چې پردې شپږو پېروونکیو مو په راتلونکو دوه کلونو کې نوی موټرې خرڅې کړې.

ښاغلي توماس دخپل کار دتوضیح لپاره وویل: تجربې ماته ښودلې ده. کله چې نه شو کولای له پېروونکي نه ښه معلومات واخلو، تر ټولو ښه لار یې په صمیمیت، درستکاری، رښتیاوېلو ډبل لوری دمتصف کولو لار ده او بس. زه هم دلته ددوی شریفو او اخیلو انګېرنو ته ورنژدې شوم.

زه هم په دې عقیده یم. (د ډېرو استثنايي حالاتو پرته) ټول خلک د شریفو انګېرنو په وړاندې ښه عکس العمل ښايي. په بله وینا

هیڅوک حاضر نه دی ثابت کړي چې پتمن، پاک، سپېڅلی،
 درستکار، امانت ساتونکی او ژمن سړی نه وي. هغه هم په داسې
 حال کې چې تاسو ورته دغسې ځانگړنې ورکړئ.
 نو که غواړئ، خلك ستاسو دغوښتنې سره سم کړنه وکړي، تر
 ټولو ښه لار داده چې دلاندې اصل پېروي وکړئ.
 دهغوی په تر ټولو پتمنې انگېر نه پورې ونښلئ.

شلم څپرکی:

تاسو ولې دمشتو کارونو پېروي نکوئ!

هغه کار چې په سینما او راډیو کې مثبتې نتیجه ورکړي او

کولای شئ تر تطبیق وروسته یې په بري سره وکاروئ:

نیمه پېړۍ مخکې «فیلا دلفیا ایونینگ» خپرونه دیوې ډلې تر برید لاندې راغله، البته برید دمنفې تبلیغاتو په شکل و. تبلیغ کوونکو په مستندو تو متونو چې دغه خپرونه پورې یې کول، دهغې پر ضد خطر ناکې انگازې را پورته کړې وې، او دشاته کېدو هم نه وو. دهغې د برید تېره څوکه د فلاد لږیا ایو نینگ دمطالبو پر بې ارزښتی وه. او له بلې خوا یې خبرتیا ورکوونکو ته خبر ورکاوه چې ددوی د خبر تیا لپاره دغه خپرونه ډېره سسته او حتی خطرناکه ده.

دېد غوښتونکو اقدام پر ضد یو بېړنی کار اړین و. ځکه دغو خطر ناکو انگازو د لوستونکیو پر ذهن بده اغېزه پرې ایسته. او دا خپرونې ته ډېر تاوانې کار و.

خو بېړنی او اړین اقدام څنگه د کېدو و؟ د خپرونې مدیر باید څه کړي وای؟

دغه مدیر په هغه ورځ چې تر ټولو سخت برید پرې شوی و، یو په زړه پورې اقدام وکړ. هغه ټول خپاره شوي مطلبونه ډله بندي کړل او دیو کتاب په شکل یې خپاره کړل. په زړه پورې وه چې د دغې خپرونې دیوې گڼې مطلبونه یو ۳۰۸ مخیز کتاب شو. دغسې کتاب په هماغه وخت کې کم تر کمه دوه ډالره ارزښت درلود، په داسې حال کې چې فیلا دلفیا ایونینگ خپرونې په یوه گڼه یوازې دوه ستنه اخستل.

ددې کتاب چاپ زیاد کړه چې خپرونه دگټورو او مهمو مطالبو

لرونکې ده او څو دالره ارزښت لري په داسې حال کې چې دلوستونکیو نه یې یوازې دوه ستنه اخستي دي. د مطالبو دله بندې زباد کړه چې د خپرونې لیکوالان د واقع بیني او ښکاره ویلو، او امانت ساتنې لرونکي دي.

دخپرونې د مطالبو ارزښت هله ښکاره شو چې مطالب یې یو دبل په څنگ کې راغلل او واره ارزښتونه په رښتینو ارزښتونو بدل شول چې د پام وړ وو او دبد غوښتونکو خولې یې بندې کړې. د کوفمان «په خر څلاووکې تبلیغ» نومی اثر سره له دې چې دلیکو یې پوره موده تېرېږي، خو بیا هم په زړه پورې او هیجاني مطالب لري.

مثلاً د برېښنا یې پخچال دتبلیغ لپاره لیکي: پلورونکي به دچالان پخچال څنگ ته ودرېدل او اورلگیت به یې لگاوه، خلکو به لیدل چې داورلگیت لگولو غږ د یخچال تر غږ لوړ دی.

سایروس زویاک بله بېلگه ده، ده دخپلو خولویو په کتلا کونو د مشهور ستوري «آن سازون» لاسلیک کاوه. کرایسler فیلان په خپلو موټرو ودرول او خلکو ته به یې دهغوی کلکوالی زباد وه. جرج ولبو په دې نظر و چې که په ویتريونو کې خو ځنډ اعلانونه ودرېږي ۸۰٪ پلورنه به یې کمه شي.

هوایي شرکتونو به دلوویو ښارونو انځورونه له فضا نه اخستل او دهغو په ښودلو به یې توجه جلبوله. شیریني پلورونکو به د پول پول څراغونو د رڼا په متمرکز کولو دخپلو اجناسو رنگ ښکلی کاوه.

والوین بوس د نیو یارک پوهنتون استاد ۱۵۰۰۰ ځلې د پلورنکو سره مرکه کړې او ددې کار حاصل یې په یو کتاب کې لیکلی چې نوم یې دی «څنگه به په بحثونو کې بریالي کېږو» دوی په خطابو او ویناو کې خپل اصول شرح کړي دي. له دې کتاب نه یو فلم جوړ

شوی او په سلگونو موسسو او شرکتونو کې ښودل شوی دی، دوی په دې توګه پلورونکو ته زده کړه چې د خرڅلاو لار او طریقه کومه ده. په دې اثر کې پلورونکیو ته ښودل شوې ده چې کوم کارونه باید ونکړي او کوم باید وکړي.

نن نړۍ، د تصویر (انځور) او نمایش (ښودنې) نړۍ ده، درښتیا ویاړل یوازې بس نه دي باید رښتیا و ته تجسم او عینیت ورکولو فکر وکړو او د بري لپاره بله لار نشته، څو چې ټول شيان په ښکلو او زړه وړنکیو پوښونو کې وړاندې نه شي. که په دې وړاندې کولو دخلکو نظر جلب شو، بری هم ور سره مل دی.

شیانو ته د شکل ورکولو له طریقي رادیو، تلویزیون او سینما کار اخلي، تاسو هم که غواړئ دنورو پام ځانته راواړوئ له دې طریقي کار واخلئ هغه کسان چې د ویتريونو دښکلی کولو په فن کې تخصص لري ددې ټکي په اهمیت پوهېږي چې زه یې اوس وایم:

دمرو وژونکو دارو ګانو یو جوړونکی د خرڅلاو هر نمایندګه ته دوه ژوندي موږګان ورکړل چې په ویتري کې یې کېږدي. څو چې دا موږګان ژوندي وو او په ویتري کې وو یوخوا بل خوا ګرځېدل د خرڅلاو اندازه پنځه برابره وه.

جمز، ب بوینتون دسینګار د سامان جوړونکي دیوې کمیټې کار کوونکی وایي: وظیفه راکړ شوه چې د سینګار رد سامان نرخونه معلوم کړم. دا ځکه چې نور حریفانو نرخونه را کم کړي وو. دا دعوه یې هم کوله چې دسامان کیفیت یې هم لوړ کړی دی. دی وایي:

کله چې دخپل کار لپاره د شرکت د رئیس دفتر ته ورننوتم، هڅه مې وکړه دخپلو څېړنو اهمیت ورته بیان کړم، خو تر ډېر بحث وروسته هم موافق نه شوو. بله ورځ چې دده دفتر ته ورغلم دی په تلفون بوخت و، ما هم ژر (۳۲) دبلي کریم او پودر پرمېز کتار کړل

چې په هره یوه مې دخپلو څېړنو نتیجه لیکلې وه. هغه دا ټول محصولات چې دده دمحصولاتو رقیبان و، پېژندل.

ددې دبلو او ورپورې نښلول شوو کاغذو موجودیت ددې سبب شو چې نور بحث ونه شي، رئیس یو- یو دبلې، را واخست او لیکل یې ولوستل. تر هغه وروسته زموږ دوستانه مجلس پیل شو. هغه زما له تحقیقاتو سره ډېره مینه وښوده او دا هغه وخت و چې هغه مخکې ماته لس دقیقې وخت راګړی و چې دخپلو څېړنو نتیجه ورته ووايم. لس دقیقې تېرې شوې، شل دقیقې نورې واوښتې، څلوېښت دقیقې، پنځوس. تر یو ساعت هم ډېر وخت تېر شو چې زموږ مجلس هماغسې روان و، ښاغلی بوینتون په پای کې وایي:

په دوهم ځل کتنه کې مې هغه څه رایاد کړل چې لومړی ځل مې یاد کړي وو، په دوهم ځل کتو کې مې دجسم ورکولو او ښودلو نه استفاده وکړه. خو په دوهم مجلس کې چې مې کومه نتیجه واخسته دلومړي سره د پرتلنې وړنه وه په دوهمه کتنه کې ۱۰۰٪ هغه څه ته ورسېدم چې غوښتل مې.

د پورته توضیحاتو په رڼا کې که غواړئ نور اړ کړئ چې ستاسې په خوښه او اراده کار وکړي او هغه څه چې وایئ، ویې کړي، لاندې لارښود عملي کړئ.

خپلو نظرونو او د نظر وړ مطلبونو ته مو په ښکلی او زړه راښکونکي ډول عینیت ورکړئ او هغه تر وسته وسته نورو ته د یو په زړه پورې نندارې په شکل وړاندې کړئ.

یو ویشتم خپرکی.

وروستنی لار.

کله چې مو له ټولو طریقو نتیجه واخلسته، دا طریقه وکاروئ: چارلز شواب د فلزاتو دویلي کولو د شرکت عامل مدیر د کارخانې له مدیر نه، چې کارگران یې کار ته نه شول هڅولی او داسې کار یې نه شو کولای چې د کار خانې تولید زیات شي، دناکامی دلیل وپوښت، ددوی خبرو ته ځیر شئ چې له خوند نه خالي نه دي.

چارلز شواب: څه وجه ده چې ستا په شان لایق مدیر نه شي کولای، خپل پرسونل کارته وهڅوي.

مدیر: باور وکړئ پخپله هم ستړی شوی يم.

شواب: کولای شې ووايې ددوی دهڅونې لپاره دې تر اوسه څه

کړي دي؟

مدیر: هر کار چې مې په فکر کې راغلی دی. نازولئ مې دي، بدې ردې مې ورته ويلي دي قربان صدقه دې شم مې ورته ويلي، قسمونه مې ورکړي، تهديد کړي مې دي...

شواب: څنگه دی تهديد کړي دي؟

مدیر: په قهر مې ورته ردې بدې ويلي دي او تهديد مې ورته کړی چې د لږ کار په صورت کې به یې وشرم، خو نتیجه نلري، دوی همکارۍ ته نه دي حاضر.

د شواب او مدیر خبرې داسې وخت پای ته ورسیدی چې مازېګر و، بورځې کارگران تلل او د شپې کارگران کارته راتلل. شواب چې نورغ کار و کارگرانو درخصت منتظر و، مدیر ته یې وویل: لطفاً یوه ټوټه تباشیر راکړئ.

د کار خانې مدیر نه پوهېده شواب څه غواړي، په پوښتونکي

کتنه يې ورته يوه ټوټه تباشير ور کړ. شواب هغو کارگرانو ته مخ ور واړوه چې ډوټو نيت يې درلود او ويي پوښتل: -نن مو څو ويلي شوي ديگونه پک او تش کړل؟ کارگرانو چې د شواب منظور نه و درک کړی، وويل: شپږ بار ديگونه پک او تش شوي دي.

شواب د څه توضېح پرته د «۶» رقم دسالن په تخته وليکه، دا دومره لوی و، چې دهر چا پام يې جلبوه د شپي کارگران ددغه رقم په ليدو پوه شول چې دا ورځي دکارگرانو دکار اندازه ده. نوی په دې لټه کې شول نورځي پر کارگرانو خپله لوړ تيا وښايي کله چې نوی تلل «۶» يي وړان کړ او «۷» يې پر ځای وليکل نورځي کارگرانو د (۷) عدد په ليدلو ژمنه وکړه د شپي کارگرانو ته داسې درس ورکړي چې دلور تيا غوښتنې فکر يې له سرونو ووځي. کله چې نوی مازيگر کورونو ته تلل د (۷) پر ځای يې (۱۰) وليکل چې درقابت ددوام لپاره يې د شپي د کارگرانو پام راواړوه. وضع همداسې شوه، دکار خانې کار چې ولاړ او شاته روان و نه يوازې زيات شو بلکې ددې کار خانې کار د اوسپنې ډولې کولو د کار خانو په سرکې راغی.

چارلز شواب د توليد دزياتولو او کار ته دکارگرانو د اړ ايستلو لپاره کومه طريقه وکاروله؟ په ځواب يې پخپله چارلز شواب وايي: زه تل دمثبتي سيالي پر خوا يم. دا ځل مې هم رقابت د پارولو له طريقې گټه واخسته!

پوښتنه: هر چيرې درقابت سپارښت کوئ؟

ځواب: درقابتو د پارولو هدف يوازې هغه بد او ناسم رقابتونه نه دي چې هدف يې يوازې د پيسو گټل وي، ښه ده چې ووايم زه په وگړو کې دلور تيا خوښوونې مينه را پاروم داسمه ده، دلور تيا موندنې مينه، مبارزې ته رابلل، تن په تن جگړې ته رابلل او په سمو لارو کې د مبارزه کولو دحس راپارول د فعالو خلکو د راويښولو ښې

طریقې دي.

ایا روزولت د لور تیا د اثبات دمبارزې کولو پرته دامریکا دجمهور رئیس په حیث ټاکل کېده؟ بې له شکه نه! کله چې روزولت د نیو یارک والي وټاکل شو، رقیبان یې متوجه شول چې دې دنیو یارک اوسېدونکی نه دی. کله چې دی پوه شو رقیبانو یې څومره حساس ټکی پیدا کړی دی، وویړید او نژدې و چې په شا شي. همدلته توپاس پلاست دده دمېراني احساس را وپاروه. پلاست هیبتاک غږ چې تر پایه روزولت دهغې پاروونکې انگازه هېره نکره، وویل:

گمان نه کوم چې دسان پوان غونډی اتل دې دومره وېرندونکی وي؟

همدې پاروونکې جملې هغه بیا دمبارزې ډگر ته راویست او داسې لار یې وښوه چې تاریخ یې په لیکنه مجبو شو. دمبارزې میدان ته دروزولت بلل نه یوازې دده پر ژوند بلکې دټولې امریکا پر تاریخ اغېزه وکړه. چارلز شواب مبارزې ته دبللو په ستر ځواک خبر و.

بواس لات او آل اسمیت هم له دې ځواک نه ناخبره نه وو. کله چې ال سمیت دنیویارک والي و. دسینگ سینګ مشهور زندان مشر نه درلود او له دغه ځایه هره ورځ بدو خبرو او نه زغمونکو پېښو دنیو یارک والي ځو راوه. هغه خبرونو چې د زندان او بندیانو له بدې وضعې را رسېدل دی بې اړ ایست یو پر کار پوه او ځواکمن سړی ددغه زندان ددارې لپاره وټاکي ده تر ډېرې څېړنې وروسته لويس لاوس دنیو همشیاير زندان مشر دې دندې ته وټاکه. دی یې خپل دفتر ته را وغوښت او ورته وېي ويل:

ال اسمیت: ډېره موده وشوه چې دسینگ سینګ زندان مو دسر درد سبب شوی دی.

لويس لاوس: هو! دغه زندان نه یوازې یو سیاسي زندان بلکې

یوه سیاسي موضوع ده. او د لږ مهارت او ځواک لرونکی سړي یې نه شي اداره کولای.

ال اسمیت: ایا د زندان پالنه په غاړه اخلې! ځکه لکه پخپله چې دی وویل ددې کار لپاره پخې تجربې او پوره ځواک خاوند پکار دی. لاوس ددې پوښتنې په وړاندې حیران شو. هغه پوهېده چې سینګ سینګ جنجالي ځای دی او پېرو لانجه مارو کار اخر همدغلته رسېږي. آبا پېر وخت به دغلته پاتې شي، آبا دا ارزښت لري چې خپل اوسنې کار دهغه لپاره پرېږدي؟

اسمیت دده دچوپتیا په لیدلو چې دده دښک او دوه زړه توب په مانا وه، وویل: ښاغلی لوویس، دا چې وېرېږی دغه دنده واخلي، نه مو ملاتوم او که ویې نه منی زما له نظره معذور یاست. خو دا چې گران کار دی او دمدیریت زیات ځواک او پېرو مسایلو ته اړه لري نو ستا په بدن کې ددغو ځانگړنو په لیدو ما وغوښتل تا هلته وټاکم. داسمیت خبرې دلاوس د لوړتیا غوښتنې حس راوپاروه. هغه چې غوښتل مهمې چارې سرته ورسوي همدلته یې ومنله چې سینګ سینګ ته لار شي.

په زړه پورې داده چې هغه یو تر ټولو مهم او پیاوړی مدیر چې دغه زندان ته لېږل شوې وو. دهغه دکتاب په زرگونو ټوکه وپلورل شول چې ده د **دوه سوه زره کاله په سینګ سینګ کې** په نوم ولیکه په کراتو یې دراديو له لارې ددغه زندان په باب مرکې وکړې. له هغو کیسو نه چې دسینګ سینګ دبنديانو په باب یې کولې څو ځلې فلمونه پک شول.

دده تجربېي طریقې نه یوازې ددغه زندان بلکې دټول هیواد دزندانونو ددارې په ښه والي کې اغېزمنې وې اوس دزندانونو ددارې په اصولو کې راځي.

د فایرستون کمپنۍ بنسټ ایښودونکي ښاغلي فایرستون به

ویل:

په ډېره سختۍ مې زده کړه چې دنیک چارو او نجیبو خلکو
دپارولو لپاره یوازې پیسې بس نه دي، په بله وینا د وتلو اشخاصو
د یو والی او ساتنې لپاره یوازې په پیسو څه نه کېږي، په لوبه کې
دهغوی کیون مهم دي.

د پورته ټکیو په پام کې نیولو سره بریالي اشخاص چې کوم څه
خوښوي، هغه داده:

په لوبه کې کیون!

په بله وینا د وجود دڅرګندولو لپاره وخت پیدا کول، دوجود
دښکاره کولو لپاره وخت د رقابت په واسطه منځ ته راځي، درقابت
حس ددې سب کېږي چې خلك خپل ذاتي استعدادونه وځلوي.
درقابت زېږوني لپاره دلورتیا غوښتنې او مهم والي احساس
دراپارولو نه کار واخلي.

دځان سره دنورو د یو نظر کولو لپاره لاندې لار ښود وکاږئ...
هڅه وکړئ په خپلو پام وړ اشخاصو کې د یو ځای په یو
راوپاروئ.

دوه ویشتم څپرکی:

که دنورو ملامتول ضرور ولاریږي دده:

د امریکا د جمهوري ریاست په پوست کې د کالوین کولیج

دریاست پر مهال دده یو دوست داسې کیسه کوي: کله چې د جمهور رئیس دفتر ته ورننوتم، ومې لیدل چې جمهور رئیس سره هغه پاڼه ده چې منشي ټایپ کړې ده، کالوین بې له سریزې منشي ته وویل:

— نن چې دې کومې جامې اغوستې دي، په رښتیا ډېرې ښکلې او زړه وړونکې دي. دا لباس ستاسو رابنکون زیاتوي!

منشي د کالوین پر دې ستاینې دومره خوښ شو چې لاس وپېښې یې ورکې کړې او له شرمه یې مخ سور شو. دا تر ټولو لوړه ستاینه وه چې یو کم غړیدونکی جمهور رئیس یې له یوه منشي کوي. تر دې وروسته کالوین وویل: ځان مه بایلئ، دا خبره مې وکړه چې خوښ دې کړم او پوه شې چې نور تاسو ته پاملرنه کوي، تردې وروسته دېکې ایښودو په باب لږه زیاته پاملرنه کوئ!

دا طریقه به ښایي ده ته یو څه شډله ښکاري خو د ارواپوهنې له نظره سمه او بې عیبه ده.

نا خوبښې خبرې په داسې وخت کې چې ترې مخکې خوږې خبرې واورېدل شي، بدې نه لگي.

سلمانیان مخکې له دې چې ویښتان وڅړي، لومړی یې په اوبو او صابون پستوي، دا کار د مسیر د سمولو او زمينې جوړولو مانا لري.

مک کینلي چې د جمهوري ریاست انتخاباتو ته ټاکل شوی و، دخپل گوند یوه غړي سره چې دده لپاره یې د خطابي متن جوړ کړی و، داسې چلند وکړ:

کرانه دوسته! دا وینا ډېره ښه او لوړه جوړه شوې ده، فکر نه کوم څوک وکړای شي تردې ښه وینا تیاره کړي، په ډېرو برخو کې هماغسې ده چې باید وای! خو فکر کوئ چې ددې لپاره یو ورځې هم پکار دی؟ زما او ستا له نظره دوینا متن عالي دی، شک پکې نلرم، خو دگوندې هدفونو له نظره څنگه؟ را ځه چې دواړه یې وڅېړو چې په ملگرو او گوندي گټو څه اغېزه کولای شي؟ زما په نظر هغه ټکی چې درته وایم، کولای شي دهغو په ځای کولو په دې متن کې بدلون راولي او په دې فوق العاده وینا کې دانتقاد او گوټنیو نه ځای پرې نږدې.

لیکوال بې له ځورېدو او خپګان نه دغه کار وکړ او مک کېنلی دخپلې زمانې له تر ټولو ښو وینا والو شو. دلینکلن لومړنی لیک دجمهوري ریاست پر مهال یو لیک دی چې یوې ښځې ته چې پنځه زامن یې په جگړه کې وژل شوي و، لیکل شوی دی، کېدای شي لینکلن دا لیک په پنځه دقیقو کې لیکلی وي خو همدغه لیک په ۱۹۲۵ کال کې په دولس زره ډالره وپلورل شوه او دا هغومره پیسې وې چې جمهور رئیس لینکلن له نیمې پېړۍ کار وروسته ځان ته سپما کړې وې.

دا لیک دجگړې په جریان کې لیکل شوی دی، ۱۸ میاشتې پر له پسې دلینکلن جنرالان له ټولې ماتې بلې ته مخ کیدل، دجگړې محصول تر ورانۍ، انسان وژنې، هرج و مرج او دغه ټول شیانو نور څه نه وو. ملت پوزې ته راغلی و، په زرګونو سرتېرو پوځ پرېښي و، حتی دسنا جمهوري غوښتونکو هم پاڅون کړی و، او غوښتل یې لینکلن د سپینې ماڼۍ پرېښودلو ته اړ کړي. لنکلن هغوی ته وویل:

«موږ اوس د نیستۍ په بند کې لوېدلي یوو، داسې راته ښکاري چې خدای (ج) مو هم کار نه سموي، زه د هیلو یوه کوچنۍ رڼا هم نه وینم».

لینکلن دغه لیک په دغسې یو بدغونی او جنجالي وخت کې لیکلی دی. په دې لیک کې ده غوښتی چې خپل یو جنرال خپلې دندې ته متوجه کړي چې کړنې یې د ملت په سر نوشت کې مهمې وې. کېدای شي دا لیک د لنکلن تر ټولو توند او سخت لیک وي، خو ده د جنرال هو کرتزغندنې مخکې دهغه ستاینه پیل کړې ده. تر ستاینې وروسته داسې لیکي:

«.... لیکن ځینې شیان شته چې دهغو په خاطر ستاسو نه پوره خوښ نه یم...»

د لیک متن داسې دی:

(ما پدې خاطر تاسو د پرتو ماک د پوځ دمشر په توګه وټاکلی چې ددې لپاره مې پوره دلیلونه لرل خو اوس ځینې شیان شته چې دهغو په خاطر ستاسو نه پوره خوښ نه یم.)

تاسو ماته زړور او لایق سرتېری ښکاري، او دا چې داسې ځانګړنې لرئ خوښ یم. همداراز خبر یم چې تاسو خپله دنده په سیاست نه ده لرلې. دا هم ډېره ښه ده. تاسو پر ځان باور لرئ، او دا صفت کم تر کمه با ارزښته او ګرانېبه دی. تاسو ځان غوښتونکی یاست او دا صفت که کله محدود شي خو زیاتره ګټور وي، زه فکر کوم کله چې جنرال برن د پوځ مشر و، تاسو پخپله ځان غوښتنه پښې وګرځېدئ او څومره چې کېدای شول، تاسو ورته دامونه وغوړول او په دې کړنه دې وطن ته ډېره زیان واړوه. او په ډېرو لایقو او ډېرو یتمنو افسرانو دې ظلم وکړ.

څنګه چې مې اورېدلی - اورښتیا هم ده - تاسو ویلې دي چې هم پوځ او هم دولت یو دکتاتورته اړتیا لري چې البته تاسو ما دهغه څه خلاف د پوځ دمشر په توګه ټاکلي یاست چې ما فکر کاوه.

یوازې بريالي جنرالان د دکتاتوري لاپې وهلاي شي. تر دې وروسته چې درنه څه هیله او انتظار لرم هغه نظامي بری دی، چې په ځان پسې به د دکتاتوري خبره رامنځ ته کړي خو مه هېرئ چې

زه د بري لپاره حاضر يم حتی تر دکتاتوری پورې خطر ومنم. دولت چې څومره کولای شي، ستاسو ملاتړ به وکړي. همدا او بس. هماغومره به تاسو سره ملاتړ وشي، څومره چې نورو قوماندانو سره وي. وېرېرم چې د قوماندانو په انتقاد او له هغه نه د باور په اخستنې به افراد هم پخپل قوماندان بې باوره شي او هغه بده روحیه چې تاسو په پوځ کې منځ ته راوړې ده، پخپله به تاته زیان ورسوي. په هر حال، ددې سره سره زه حاضر يم چې څو کولی شم تا سره مرسته وکړم او وېره اوشک له منځه یوسم. نه تاسو او نه ناپليون - که ژوندی وای - نه شئ کولای له داسې پوځ نه چې دغه روحیه پرې حاکمه وي څه گټه واخلي. نو ښه ده چې بې ځایه زړور توب او پې باکي پرېږدئ او په دو امداد کار مخکې لاړشئ او داسې بریو ته ورسېږئ چې پکار دی...

ددې لپاره چې دنورو د ځورولو او دهغوی دغصې دراپارولو پرته، هغوي بدل کړئ او پخپله خوښه لار یې روان کړئ دلاندې لارښود نه گټه واخلي.

لومړی په رښتیني ستاینه او قدرداني خبرې پیل کړئ او په پای کې بل لوری اړ کړئ دخپلو ارزښتونو دساتنې لپاره هڅه وکړي.

د رویشتم خپرکی:

څنگه انتقاد وکړو چې د قهر او غصې وړونه گرځو؟

یوه ورځ چارلرز شواب داوسپنې دویلي کولو دفابریکو د کتنې پر وخت متوجه شو چې کارگران هغه ځای کې سگرت لگوي چې د سگرت دلگولو دمانعت لیکنه پکې شوې ده. تاسو څه فکر کوئ چې شواب څه وکړل؟ ورځی او ورته ویې ویل (تاسو ټول ښاغلي په لوست پوهېږئ، ولې سگرت ځکوی، دا لیک نه گورئ؟)

نه! شواب دا خبره ونکړه خو په ډېره آرامۍ یې خپل د سگرتو ډبلی را وایست، ټولو کارگرانو ته یې ست وکړ او په پای کې یې ورته وویل:

ډېر به مومنون اوسم که دا سگرت د فابریکې دحویلی ډباندي وڅښئ!

کاگران په څرگنده پوه شول چې د شواب مطلب څه و. شواب هم دهغو د احساساتو د ټپي کولو پرته خپل هدف ته رسیدلی و. ده د سگرت په وړاندې کولو د کارگرانو دمهم والي حس راپازولی و او د هغوی هم خوښ شوی و، آیا کېدای شي داسې سړی مو خوښ نه شي او ويې ځوړوئ؟

جان وانا میکر چې دڅو سترو پلورنځیو خاوند و هم له دغې طریقې کار اخیست، مثلاً کله چې به یوه پلورنځي ته ورته او لیدل به یې چې پېرودونکي د پلورونکي دنشتوالي له امله په ستونزه کې دي، بې له شور او چغو به زر دمېز شاته ودرېده او له پېرودونکي نه ډیپسو تر اخستنې وروسته به یې یو کارگر ته امر کاوه چې جنس ورته وتړي. او چې هغوی به لیدل د پلورنځي خاوند هماغه کار کوي چې یوساده کاکر یې کوي دخپل دریغ نه په ویاړ کې کېدل او هڅه

به يې کوله چې له لاسه يې ورنکړي.
کله چې هنري مېجر مړ شو، له ليمان اکوت نه چې يو پېژندل شوی واعظ و، غوښتنه وشوه چې د هغه په تش حاي کې وينا وکړي.

اکوت دهنري مېجر د دريغ له امله سخت غوښتونکی و چې دغسې کار وکړي. هغه دېلن ليک تر لاسه کولو ورسره دخپلې وينا متن تيار کړ چې ديو مهم شخصيت په نشت کې يوه پخه تيگه کېږدي.

اکوت چې وينا وليکله، خپلې مېرمنې ته يې وښودله چې دکمزوريو ټکيو په باب يې نظر ورته ووايي.

اکوت ليکنه دومره دقيقه برابره کړې وه لکه دگو ستاو فلوير په شان ليکوال چې يو شخصي ليکنه تياروي، خو دا چې دا ډول ليکنې داستاينې د مضمون له خوا کمزوري وي. اکوت کار هم بې نتيجې و. حتی ويلای شو چې د ډېر احتياط له امله داتر نورو هم کمزوري وه.

که دده مېرمن خامه او بې تجربه وای ويلی به يې واي « دا چټيات څه شی دي چې راټول کړي دې دي؟ » يا تر دا دومره کلونو وروسته چې وينا وې کوي او ليکې، بايد تر دې دی ښه ليکلای وای! حتی دې مېرمن کولاي شو ووايي: ته وځدای (ج) ولې دسري په شان خبرې نه کوي؟ ولې دې وينا طبيعي نه ده؟ که دا چټيات ولولې ابرو دې توييږي! او دا ډول اعتراضونه.

دې مېرمن آرام او په موسکا خپل مېړه ته وويل:
يوې ځلاندي خپروني لکه امرېکن فورت ته يوه لوړه ليکنه، دچاپ لپاره يوه فوق العاده ليکنه، خو کاش چې تر دې بريده دوينا لپاره هم پکارېدای!

اکوت تردې خبرو وينا څېرې، څېرې کړه او په غونډه کې يې له يادو خبرې وکړې او دا چې غوښتل يې په اورېدونکيو اغېزه پری

باسي. فوق العاده وينا يې وکړه.
 ډاکوټ مېرمن دده غوړ ته په مؤدبانه ډول ورسوله چې ليکنه يې
 ديوې وينا لپاره په درد نه خوري.
 ښاغلي اکوټ هم چې غرور يې نه وي زيانمن شوی دويڼا په
 کولو کې پوره توجه وکړه او بريالی هم شو.
 که غواړئ دنورو احساساتو د پيې کولو پرته، دوی دنظر بدلون
 ته اړ باسئ. لاندې لارښونه وکاروئ:
 دنورو خطاگانې په نامستقيم ډول غوړته ورورسوئ او هڅه
 وکړئ د وياړ بارولو او لوړتيا غوښتلو احساس مو په خبرو کې نه
 وي.

خلیرویشتم خپر کی.

د خپلو اشتباگانو په ویلو یې پیل کړی:

څو کاله مخکې مې ورپه ژوزفین کارنگي له کانزاس نه نیو

یارک ته راغله چې زما ځانگړې منشی شي هغه ۱۹ کلنه وه، نوی له بنسټونکي وتلې وه او په اداري چارو کې یې هیڅ تجربه نه درلوده خو نن هغه دسویس په لویدیځ کې یوه تر ټولو لوړه، په کار پوه او تجربه لرونکې منشی ده. او دا ځکه چې هغې د یادولو او پر مختیا استعداد درلود.

په لومړي سر کې چې هغه بې تجربې اوله کار سره نابله وه، غوښتل مې انتقاد پرې وکړم خو ډېر ژر په سد راغلم او ځان سره مې وویل:

«دیل کارنگي یوه دقیقه ځنډ وکړه! یوازې یوه دقیقه! ستا عمر د ژوزفین دوه چنده دی او په اداري کارونو کې دې تجربه دهغې څو برابرې ده. څرنگه له هغې غواړې چې ستا ددې نومره زیات دقضاوت دځواک، نوښت او پوهېدنې کچه دی دهغې هم وي؟ دیل! یوه دقیقه سوچ وکړه، وگوره ته په ۱۹ کلنۍ کې په څه پوهېدې؟ او که د ژوزفین پر ځای وای څه دې کول؟ هغه کم عقلانه اشتباه گانې چې به دې په هاغه عمر کې کولې رایادې کړه. آیا د ژوزفین اوسنی اشتباه گانې مهمې دي که ستا دهاغه عمر؟ کله چې مې موضوع د صداقت له مخې ارزیا مې او تحلیل کړه دې پایلې ته ورسېدم چې ژوزفین په منځني پول تر ما هوښیاره او چالاکه وه او د یادولو چټکتیا یې هم تر ما ښه وه بیا مې ورته تل د اشتباه په صورت کې ویل:

ژوزفین! تا داسې اشتباه کړې ده چې ستا په منگ زما تر اشتباه ډېره کوچنۍ ده! ته دقضاوت دځواک سره روزل شوی یې

او دتوپیر کولو او تدبیر او هوښیاری په زور زېږېدلې یې. دا داسې مسایل دي چې بوخت په تېرېدو دې لاس ته راوړي او ورځ په ورځ به هغه پسې بشپړ کړې کله چې ستا استعداد، ستا په عمر کې له خپل استعداد سره پرتله کوم پوهېږم چې ته ترما ډېره هوښیاره یې او په همدې خاطر ځانته جرأت ورکوم چې انتقاد درباندي وکړم، ځکه چې ستا په شان با استعداد شخص باید دغسې ونکړي.

کله چې انتقاد کوونکی په عاجزۍ دا تصدیق کړي چې پخپله هم بې عیبه او بې نقصه نه دی، نو انتقادونه یې تاسو ته ډېر گران نه تمامېږي.

یو وخت دالمان امپراطور په انگلستان کې دخپل سفر پر مهال ځینې داسې خبرې وکړې چې دده په کم عقلتوب یې دلالت کاوه هغه لاپې شاپې وکړې او ټول هیوانونه (د انگلستان گډون) یې له ځانه خفه کړل. امپراطور دوه وېلهم د فون بولونه چې دالمان یو ماهر سیاستوال و، وغوښتل ددې خبرو مسولیت ومني او ووايي چې دا مشوره ما امپراطور ته ورکړې وه، دهغه گناه نه ده.

فون بولو ورته وویل:

خو، اعلیحضرته! داناشو نې ده چې یا په المان یا انگلستان یا کوم بل ځای کې څوک دا ومني چې مادې له تاغوښتي وي داسې خبرې وکړي!

فون بولو په هماغه شیبه کې چې دا خبرې یې کولې پوه شو چې لویه سهوه یې وکړه، ځکه قهرېدلی امپراطور پرې را او غږمېده «ته ماته د بې عقل په نظر گورې؟ آیا داسې فکر کوې چې زمانه داسې اشتباه گانې کېدای شي او ستا نه نه شي؟

دلته فون بولو پوه شو چې دېل لوري تر ملامتولو مخکې باید دهغه ستاینه او صفت وشي چې هغه انتقاد منلو ته تیار شي خو اوس وخت تېرو، فون بولو بله لار ونيوله. په ډېر درناوي یې وویل:

اعلیحضرتا! زه هیڅکله ځانته داسې تصور جرأت نه ورکوم.

اعلیحضرت په هر څه کې تر ما لوړدی اعلیحضرت ته یوازې په نظامي اوسمندري چارو، بلکې په طبیعي پوهنو کې هم تر ما وړاندې دی زه زیاتره دا اعلیحضرت خبرو ته په حیرانتیا غوړ نیسم چې د بارو متر، تلگراف بیسیم او وړانگو په باب یې وایي. زه خجالت کوم چې ووايم په طبیعي پوهنو او حتی کیمیا او فزیک نه پوهېږم او نه شم کولای دېره ساده طبیعي پدیده شرح کړم. زه لږ شان تاریخې معلومات لرم او لږ هم په سیاسي پوهنې او د پلو ماسی پوهېږم.

ویلېلم په دې خبرو خوښ شو، ځکه ویې لیدل چې فون بولو مشهور سیاستوال دهغه ستاینه کوي. فون بولو دهغه په برتری اعتراف کړي و. ویلېلم تر دغه اعتراف وروسته فون بولو وپاښه او حتی په دېره گرمۍ یې دهغه پر لاس زور وکړ او ویې ویل:

یادېږي دې چې ما درته یوځل ویلي و چې موږ دوه تنه د شهرت په نړۍ کې یو دبل بشپړونکي کېدای شو. موږ باید یو پاته شو و او حتماً به شوو.

ویلېلم پر فون بولو له برتری نه دومره په شوق راغلی و چې څو ځلې یې دخپل صدر اعظم فون بولو لاس کښېکښ او په راټولو موټو یې وویل:

هر څوک چې دشهزاده فون بولو پرضد یوه وړه خبره هم وکړي، سوک به یې پر پوزه ورحواله کړم! کله چې فون بولو وکړای شول دسټاینې او صفت په څو کلیمو ځان له قهرېدلی امپراطور نه خلاص کړي. او هغه قهرېدلی عصباني، مغرور انسان په یوه نږدې دوست بدل کړي، تصور وکړئ چې عاجزي تمکین او ستاینه زما او ستا په باب په ورځنیو اړیکو کې څومره رول لري؟

که په خپلو اشتباهاتو دا اعتراف او دنورو دسټاینې نه په موقع

کار واخستل شي، رښتینې معجزې به په انساني اړیکو کې پېښې شي. که بیا هم غواړئ نور به له دې چې وقارېږي او په خپلو کړنو او نظرونو کې بدلون راولي، لاندې لار ښود ته پام وکړئ. د خپلو انتقادونو تر بیان دمخه لومړی خپلې اشتباه گانې بیان کړئ او دهغوی په باب وغږېږئ.

پنځه ویشتم څپرکی.

دهیچا نه خوښېږي امر ورته وشي.

په دې وروستیو وختو کې موقع په لاس راغله چې دامریکا دټولو نه لویه ژوند لیک لیکونکې ایدا تارنل ووينم، او دا ویاړ را په برخه شو چې دماښام پوډی ورسره وخورم.
کله مې چې ورته وویل داسې یو کتاب لیکم (دا اوسنی کتاب) ډېره خوشاله شوه او زموږ بحث دانساني اړیکو په باب پیل شو.
مېرمن تارنل راته وویل چې د اودن یانگ دژوند لیک لیکلو لپاره مې د یو داسې سړی سره او ږده مرکه وکړه چې درې کاله دیانگ سره یو ځای اوسېدلي او اوهمکار یې و.

مېرمن تارنل دپانگ دگوزاري د طریقې په باب راته وویل:
«هغه سړي راته وویل، په دغه دومره موده کې چې له یانگ سره یو ځای اوسېدیم. کله مې نه دې لیدلې چې یانگ مستقیماً چاته امر وکړي. هغه تل وړاندیز کاوه، مثلاً هیڅکله یې نه ویل:
دغه کار وکړه!» ما ترې دغه خبره حتی یو ځل هم وانه ورېده.
هغه دامر کولو پر ځای ویل «کېدای شي په دې موضوع کې فکر وکړئ؟» دیو لیک تر دکته کولو وروسته به یې زیاتره ویل:

«ددې لیک په باب څه فکر کوئ» که به یې یوه همکار ورته وویل:
«فکر کوم چې که دا جمله دغسې شي ښه به وي» هغه به بل لورې ته وخت ور کاوه چې دغه غوښتنه عملي کړي. یانگ هیڅکله له خپلو مرستیالانو نه غوښتل هغه کارونه چې ده پورې مربوط و، نوی یې ورته وکړي. هغه عقیده لرله، هر څوک یوه دنده لري او هر ډول چې یې خوښېږي باید دنده سرته ورسوي. او که ددندې په سرته رسولو کې ترې اشتباه وشي کولای شي دعبرت درس ترې واخلي. او دڼ یانگ په دې عقیده و چې څو کار وړان نه شي، سمون مانا نه

پیدا کوي. وړاندېدل دسم کار دمانا پیدا کولو سره مرسته کوي. او دسم کار دسرته رسولو لار راته ښايي. له وړانې نه پند اخستل دتجربې او وړتيا سبب کېږي.

زه هم اعتراف کوم چې د اودن يانگ نظر سم دی. دده طريقه ددې سبب کېږي، انسان خپله غلطې وپېژني. او دسمون په کار کې ورشي. په عين حال کې دغورور ساتنې رول يې هم مهم دی چې موږ ته ډېر گران دي. انسان چې کله متوجه شي ده ته وخت ورکړل شوی دی پر خپلو اشتباهاتو بريالی شي او سپک شوی نه دی، دسرکشی پر ځای همکاري کوي.

دغه څه چې وويل شول ددې پر اساس دنورو د بدلولو او سمولو لپاره او دخپلو سمو غوښتنو د عملي کولو لپاره بايد لاندې لارښود په عمل کې پلي کړو او بايد ډاډه واوسو چې ددوی قهر مو نه دی پارولی او ددې سبب شوی نه يوو چې ددوی غرور ټپی کړو :
دمستقيم امر دصادرولو پر ځای خپلې غوښتنې د پېشنهاد او پوښتنې په شکل ووايي!.

شپږویشتم څپرکی

پرېردي دېل لوري ابرو وساتل شي:

څو کاله مخکې جنرل الکتریک شرکت دیوې نازکې ستونزې سره مخ شو. دوی باید خپل یو مدیر چې دبریننا دپوهنو یو وتلي پوه و څو په اداري کارونو کې نابله و، لیرې کړای وای. ستونزه داسې حل شوه چې دغه ښاغلي ته دخپل تخصص سره سم یوه چوکۍ ورکړل شوه او دده پر ځای په اداري کارونو کې یو وتلي او تکړه سړی وټاکل شو.

که پخواني رئیس ته چې ډېر ژر خپه کېدونکی او نازک سړی و، بله چوکۍ نه وای رسېدلې او ابرو یې نه وای ساتل شوی، نو ډېره بده اغېزه به یې پرې کړی وای. خو په دې بدلون هغه هم خوښ و چې کولی یې شو له خپلې پوهې ګټه واخلي. شرکت هم خوښ و چې کار په اصولو تر سره کېږي او یو پوه د بریننا مسلکي کارونه سمبالوي او اداري او حسابي چارې هم ښې سرته رسېږي.

داسې خلک ډېر لږ دي چې بل لوري ته دخپلې ابرو دساتنې وخت ورکوي او احساسات یې په پام کې نیسي. په داسې حال کې چې موږ دنورو د احساساتو په منځ کې ګام اخلو او ځانته لار پیداوو، تل له نورو انتقاد کوو او که دریغ ولري تهدېوو یې. دماشوم نه نیولی تر لویانو پورې په ټولو انتقاد کوو او دې ته پام نه کوو چې په دې کار ددوی احساسات ټپي کوو.

حال دا چې په لږ تفکر کولای شوو. انتقادات په داسې ډول بیان کړو چې هم مطلب لاس ته راشي او هم دېل لوري وضع په پام کې وساتل شي. دېل لوري دحالت درک به له موږ سره مرسته وکړي

چې مسایل داسې بیان کړو چې زموږ نېش وهل ډېر دردناک نه وي.

پرېږدئ یو ځل بیا درته دیو مستخدم یا کارمند د اخراج په وخت کې که مخې ته مو راشي، هغه ټکی چې غواړم درته وښی رسوم، دلته دمار شال گرانگر لیک درته راوړم چې دحسابي چارو یو پوه دی:

«زموږ کار موسمي دی او اړ یوو دموسم په پای کې ځینې کارگران وېانسو. زموږ دکار طریقه په دې باب ښه نه وه او کارگران به خفه کېدل، موږ به دوی رابلل او ورته ویل به مو «ښاغلیه... تاسو بر طرف یاست! خو اوس مو دطریقه پرېښوده او ومو غوښتل چې ددې خلکو سره په پاملرنه او ادب چلند وکړو، اوس چې ددوی کوم یو را وغواړو، ورته وایو: ښاغلیه... تاسو خپل کار ډېر ښه تر سره کړ. موږ چې تا ته کوم کار سپارلی و، ډېر گران و، خو تاسو په ډېر بريالیتوب هغه تر سره کړ. فابریکه ستاسو په وجود ویاړي. تاسو چې با استعداد انسان یاست باور دی چې هر ځای کې به بريالی او سر لوري اوسئ، هر څوک تاسو ته اړه لري هر څوک به تاسو نیسي. دې خبرو به پردوی ډېره ښه اغېزه کوله.

لوی خلك دخپلو بړيوکيسې نه کوي. کله چې ترکانو يونانيان له خپلې خاورې وشړل، مصطفى کمال دناپلئون په طريقه خپلو سرتېرو ته وينا وکړه. دې وينا تر کان وهڅول يونانيان مات کړي. کله چې دوه يوناني جنرالان دتسليمۍ لپاره راغلل تر کانو ورته کنځلې وکړې او مسخره يې کړل، خو د اتاترک چنل بل شان و. اتاترک ورته خپل بری هيڅ ياد نکړ. ددوی په راننوتو يې دوی ته لاس ورکړ او له ښه روغېر وروسته يې کيناستلو ته راوبلل بيا يې ورته وويل:

«بهر به ستري شوي ياست؟» ده دوه يوناني جنرالانو سره د جگړې په باب اوږدې خبرې وکړې او بريالۍ شو هغه ضربه چې د جگړې ماتې پرې وې واده کړې وه دلاندې خوږ و خبرو په اثر خنثی کړي!

- «دا جگړه هم يو ټول مسابقه ده. کله حتی 'بهر پياوړي لوبغاړي هم لويه بايلي.»

اتاترک چې خبرې په اوج کې کومه خبره کړې وه، تاسو يې هم مه هېروئ:

پرېږدئ بل لورې خپل حيثيت او ابرو وساتي. دنورو احساساتو زيانمنول د لويو انسانانو کار ندی.

اوه ویشتم خپرکی:

بري ته درسېدو لار:

خرنگه کولای شو و نور خپلې لارې ته سم کړو؟

ما د پت کارلو په نوم یو سړی پېژنده چې ډېر وخت یې د سرکس لپاره د سپیو او اسانو په روزنه تېر کړی و.

ددې ځناورو د روزنې لپاره ددې طریقه دومره په زړه پورې وه چې تاسو ته یې دیوی بېلگې په ډول وایم: کله چې به کوم سپی دده لارښوونې سمې ومنلې، ده به زر ورته په سر لاس کښوه او لږه غوښه به یې په خوله کې ورکوله.

زه حیران یم چې موږ انسانان د انساني خوښوونو په لرلو سره ولې له دغې طریقې کار وانخلو چې انسانان وروږو او دمحمومولو پر ځای دستانینې او تعریف نه کار وانخلو!

راځئ دافرانو د ډېر کوچني پر مختگ نه په سخاوت سره ستاینه وکړو. داکار سبب کېږي چې هغه دکمال او بشپړتیا لورته پړاوونه نور هم په چټکۍ سره ووهي. ویې ازموېئ، نه یوازې زیان به ونه وینئ، بلکې زیان به هم ونه رسوئ.

ښاغلی لاوس د سینګ سینګ دزدان مشر هم پوه شوی و چې په ستاینه د ډېر سخت زړو خلکو زړونه نر مېږي او سم تقدیر او ستاینه دزدانیانو په سمون کې تر انتقاد او ملامتولو ډېر ډوی همکاري ته راکاږي.

تاسو هر یو به په دې باب شخصي تجربې لرئ، تاریخ هم ددې ډول تجربو نه پکې دی.

نیمه پېړۍ مخکې دناپل په ښار کې یو هلك غوښتل دموسنیقي استاد شي. ښوونکي رتلی و چې هغه دغه استعداد نلري. خو دهلك مور چې یوه کلیواله ښځه وه خو به تجربه پوهېده چې ستاینه او

هڅونه داستعداد په غوړېدو کې څومره برخه لري، هلك يې هڅولی و چې ددې کار لپاره ډېر زيات استعداد لري:

دهغه ښوونکي په خلاف پايه يم چې ته به ښه سندر غاړی شي. په همدې يوه ورځ تمرين دې په اواز کې ډېر بدلون راغلی دی. بویي په لوڅو پښو کار کاو او دې ماشوم ته يې د موسيقي دکورس پيسې پيدا کولې. ددغې بویي ستاينې، عزم او قدر دانې اخر خپل کار وکړ او دهلك ژوند يې بدل کړ، که د موسيقي له تلپاتې نومونو سره اشنا ياست حتماً مو ددې سندر غاړي نوم اورېدلی وی، هغه هماغه (اتريکو کاروزو) دی.

له هغه وخته ډېر کلونه تېر شول چې په اومه پېړۍ کې په لندن کې يو ماشوم غوښتل ښه ليکوال شي. هغه ډېره هڅه کوله خو هر څه يې پر ضد وو. هغه يوازې څلور کاله ښوونځي لوستی و، دا چې پلار يې بندي و نو دغه ځوان ډولرې له درده ښوونځی پرېښود او په يوه سپک کار ځای کې يې کار پيل کړ. دغه کار ځاي ډېر چټل و. شپه و ورځ به موږگان پکې په منډو وو.

هغه له دوه کوڅه ډېو هلکانو سره تر ځمکې لاندې کوټه کې ژوند کاوه، هغه ليکوال کېدو لپاره پخپل استعداد کې شکمن و، نو د شپې يې په غلا ليک پوستې ته ورکړ چې هسې نه دمسخرو شي. نه يوازې هغه داستان بلکې دده ډېر داستانونه رد شول، خو په پای کې هغه ورځ را ورسېده او دده يوه ليکنه چاپ شوه. که څه هم ددې کيسې دچاپ په بدل کې يې يوه ټنگه هم ورنکړه خو د خپرونې دمدير ستاينې دی وهڅاوه په هغه لار کې بريالی شي چې نيولې يې وه.

دا هماغه مشهور ليکوال چارلز ډېکنز دی چې «ستري هېلي» پشان ستر کتابونه يې ليکلي دي بياهم له هغې مودې ډېر وخت تېر شو چې يو هلك دتکه پلورونکې په دکان کې شاگرد و، دی بايد سهار پنځه بجې له خويه را ياڅېدلی وای، مغازه يې پاکه کړې وای

او تر شپې يې ۱۴ ساعته کار کړی وای.

په پای کې ده ته دا کار تر زغم پورته شو چې هم ۱۴ ساعته کار وکړی او هم ښوونځي ته لار شي. نو د ښوونځي مدير ته يې په ليک کې وليکل چې نور ښوونځي نه وايي. د ښوونځي سپين پيری مدير چې تشويق په اهميت خبرو ده ته يې ډاډ ور کړ چې دی ډېر هوښيار او با استعداد زده کوونکی دی او دمغازې تر شاگردۍ د لوړو کارونو استعداد لري. دی يې په ښوونځي کې دمستخدم په توگه ونيو. دمدير دغه تشويق ددې هلك د ژوند لار بدله کړه. وروسته ترې داسې ليکوال جوړ شو چې دانگلستان په ادبياتو کې يې شهکارونه وليکل، همدا راز د ادب د تاريخ په باب يې مهم کتابونه وليکل. دا هماغه مشهور ليکوال اچ، ج ولز دی.

په ۱۹۲۲ کال په کاليفورنيا کې يو ځوان ژوند کاوه چې په ډېره سختۍ يې سهار او ماښام يوډی پيدا کوله. ده دکور کرایه نه شوه ورکولای نو ځکه دانگورو په يوه باغ کې ډېره و. ماته يې وويل.

وضعه مونومره بده وه چې دورځې مو دانگورو پرته بل خوراک نه و. زړه مې و چې دسندرو ويلو لاس واخلم او دموتړ پلورنې دلالي پيل کړم. خو قسمت مې يو دوست مخې ته راوست چې راته ويې ويل: «ته دسندرو ويلو ډېر لور استعداد لري ته بايد نيو يارک ته لاړشي چې لورې زده کړې وکړې همدې خبرې ماته جرأت راکړ چې نڅپلې زده کړې بېشپړولو لپاره ۲۵۰۰۰ ډالره قرض کړم او لاړ شم.»

تاسو به يې نوم پېژنئ. هغه لورانس تې پت دی.

يوازې خبرې کول گټه نه رسوي، که غواړئ رښتيا پر نورو اغېز وکړئ، بايد دهغو له پتو استعدادونو نه چې دناکشف شوي خزانو په شان يې په بدن کې پراته دي خبر شئ او په صميمانه هڅو نه يې اړکړئ چې گټه ترې واخلي ددې لپاره ښه ده دپوهاند ويليام جمز وينا وگورو چې د ارواپوهنې له وياړونو څخه دي:

که خپل ځان اونننې حالت ته ځیر شوو او ځان هغسې وگڼو چې یوو او ددې پرتلنې په لټه کې شو چې څنگه یوو او څنگه کېدای شوای، نو پوه به شوو چې په نیمه هوښیاری کې ژوند کوو.

زموږ نیم بدن وینس او نیمې خدای (ج) راکړې قواوې موویدې او بې گټې پرتې دي. د بشر استعداد تر هغه ډېر لوړ دی چې کار ترې اخلي. بشر د ډېرو زیاتو استعدادونو او ځواکونو لرونکي دی چې متاسفانه دهغو نه ډگټې نه اخستو سره عادت شوی دی...

زه نه پوهېږم چې تاسو چې اوس دا کتاب لولئ، څوک یاست او دڅه مطلب لپاره کتاب لولئ، خو په دې پوهېږم چې تاسو ډېر زیات استعدادونه لرئ او یو هم دادی چې دنورو دتشویق او هڅونې استعداد لری چې نوی ځان وپېژني او دخپلو استعدادونو په باب پر ځان تکیه وکړي. ته کولای شې دنورو ویدې قواوې وپېنې کړې. دهغوی دحرکت لیدل به ستا پټ ځواکونه هم راویش کړي. نو که اوس په نورو د اغېز کولو سره داسې مینه لرئ چې دهغوی هیلې زیانمنې نه شي او یا تاسو له مداخلې نه په قهر نه شي. لاندې لارښوونه وکاروئ:

دنورو له وړو پر مختیاوو څخه په نېکمرغه ډول ستاینه وکړه او ددوی داستعدادونو په ستایلو کې صمیمیت وښایه!

اته ویشتم خپرکی:

نورو ته داسې وښايه چې باور پرې لري:

چې هغوی هم هڅه وکړي ځان ستا د باور وروگرزي.

مېرمن ارنست جنت زما له دوستانو څخه وه چې په نیویارک کې اوسېږي. څه موده مخکې یې یوه ځوانه خدمتگاره ونیوله. داسې وټاکل شوه چې کار به دوشنبې له ورځې پیل کړي. په دې موده کې یې یوې داسې مېرمن سره اړیکې ونیول چې پخوا ددې خدمتگارې باده وه او دهغې دچلند په باب یې ترې پوښتنې وکړې. زړې بادارې دنوې خدمتگارې په باب ځینې خبرې وکړې چې مېرمن جنت یې وار خطا کړه. معلومات ښه نه و خو مېرمن جنت وغوښتل پرنورو باور وازمويي. کله چې خدمتگاره راغله دې ورته وویل:

نلی، پرون مې ستا زړې بادارې ته تلفون وکړ. هغې وویل ته پېره صادق او دښو اخلاقو لرونکې یې او په اشیزي کې هم پوره پوهه لري. دماشومانو دپالنې او ساتنې په کار کې هم معلومات لري خو ویې ویل چې لږه بې نظمه یې او کور ښه نه پاکوي، خو زه فکر کوم دروغ یې ویلي وي ځکه دا پاکې جامې چې دې اغوستې دي ستا دنظم او نزاکت کیسه کوي. زه دا شرط ترم چې ته کورهم دخپلو جامو او سر په شان پاک ساتي. زه ډاډه یم زموږ دواړو اخلاق به سره جوړ راشي.

په زړه پوې ده څه موده وروسته همداسې وشو. کله چې باور وشو، باور وساتل شو.

ښاغلی ساموېل وی کلین وايي:

—که پر خلکو باور وکړئ او ددوی داستعداد او ځواک ستاینه وکړئ، په اسانه به وکولای شئ د هغوی سره جوړ راشئ او خپل

مقصد ته ورسېږئ...»

په بله وينا که غواړئ په بل لوري کې يو صفت پياوړی کړئ داسې ورته وښايئ چې نوموړی داصفت لري:
شکسپير مشهور شاعر او ليکوال چې زمانې ېې د هنر پر ارزښت شهادت ويلي دي، وايي:

**«که ديو ستايل شوي صفت نه خالي ياست، نو دهغه په لرلو
تظاهر وکړئ.»**

هيڅ عيب نلري که دا طريقه دنورو په باب هم وکاروئ، که نور ديو داسې لوړ خصلت لرونکی وي، چې تاسو ته ښه ښکاري، څرگنده ېې ورته ووايي. په بله وينا نور د شهرت له حس نه برخمن کړئ ځکه په داسې حالت کې به دوی هڅه وکړي ځان هغسې کړي چې تاسو ېې فکر کوئ. ژورډه لو بلان پخپل کتاب «زما ژوند له ميتر لينگ سره» کې دېوې غريبې خدمتگارې په باب ليکي چې ويې شو کولای د تشويق په اثر او پر ځان په باور ېې خپل ژوند بدل کړ. هغه ليکي:

هغې خدمتگارې چې له گاوندې هوتل نه ېې راته خواږه راوړل مری نومېده. دا جنی دیوې بلا په شان وه، وازې سترگې، کړۍ پښې او نوک بدنې نیمګړ تیاوې ېې لرلې.

یوه ورځ چې ماته دماکرونی لوبښی راوړ، ورته ومې ویل: مېرمن مری ته نه پوهېږي په بدن کې مو څه قیمتي او نادري خزاني پټې دي. هغه چې وېږیده لږه غلی شوه. کله چې ېې لوبښی پر میز کښېد غلی ېې وویل: مېرمنې ستا په خبرو باور نه شم کولی! هغې خو په ښکاره ماته وویل زما په خبرو باور نه شي کولای خو په پټه ېې منلې وې او دخپل اندام په نیمګړتیا او دڅیرې په بدوالي کې ېې

شک کړی و. مري پخلنځی ته لاړه او په آئینه کې یې کتل پیل کړل. تر شونډو لاندې یې زما خبره تکرار کړه. زما همدا لږه یادونه بس وه چې هغې ته ځان ارزښتمن ښکاره شي.

او دا تر ټولو عجیب بدلون و چې په دې ښځه کې راغی. هغې دخپل ځان جدي څارنه او پالنه پیل کړه او چې څه موده تېره شوه د هغې دڅېرې بدوالی په یو ټول دروند والي بدل شو. زه چې دوه میاشتې وروسته راتلم راته ویې ویل چې دهوتل دخاوند دوراره سره واده کوي. زما څخه دمننې په ترڅ کې یې وویل گورې چې اوس به ځانته پوره ښځه شم!

هانری کلی ریسز چې یو وخت غوښتل دامریکا دپلي پوځ په منع کې چې په فرانسه کې وو دښه تصور روحیه پیدا کړي. جنرال هارنورد یو وخت ده ته ویلي و: دامریکا دا دوه میلونه پلي پوځ چې په امریکا کې اوسېږي هغه بهترین سرتیري دي چې تر اوسه مې لیدلي یا اوریدلي دي.

ریسز دجنرال له دغې اغراقي جملې نه کار واخست او چې کله به یې وخت راته په پېر آب وتاب به یې دسرتېرو په مخکې ویله. هغه ویل «زما یې دجنرال دوینا له سموالي او ناسموالي سره کار نشته خو یوازې په دې پوهېدم دغه سرتېري چې دجنرال دستایلو ارزښت لري، ځان په همدې خبره ستندرد ته رسوي.

یو مشهور متل دی وایي: که غواړئ یو څوک مړ کړئ، بدنام یې کړئ! ددې په مقابل کې که غواړئ چاته خدمت وکړئ. دښه نوم خاوند یې کړئ او وگوره چې نتیجه یې څنګه شوه.

ټول خلک له استثنا پرته که هغه شتمن وي، که نیستمن، شریف وي که رزیل، هوښیار وي که کم عقل، ځوان وي که زوړ غواړي

دهغه باور وړ شي چې نورو پرې کړی دی.

دیو ناسم، ځواب او بد سړي سره د چلند پر وخت ښه لار داده چې گویا دیوه پتمن او ښه سړي سره مخ یاست ستاسې ددې چلند نه هغه اغېزمن کېږي. خوښېږي او کېدای شي ځان ستاسو دتصور سره سم کړي.

نو که د پورته پېښو په پام کې نیولو سره غواوئ په نورو اغېز ولرئ، احساسات یې زیانمن نکړئ لاندې لارښوونه په پام کې ولرئ.

مقابل لوری له ښه شهرت نه برخمن کړئ چې ځان دهغه ښه نوم وړ کړي چې تاسو ورکړی دی په دې صورت کې به ډاډه مقصد ته رسېدلي یاست.

نهه ویشتم څپرکی

د کميو کوچنی گیل او په ارزښتونو تاکید کول

کمي واره دی او سمون آسان:

څه موده مخکې مې یو دوست چې د پوخ عمر خاوند دی او په څلورېښت کلنۍ کې یې واده وکړ، کیسه راته وکړه چې مېرمن یې ترې غواړي نورځې دمود سره سمه گډا وکړي هغه داسې مېرېد غواړي چې دځوان نسل داریاونه پوره پوره خبر وي، دوست مې وویل: په دې عمر کې راته دا کار گران و خو د مېرمنې دنظر د عملي کولو نه غېر مې بله لار نه وه. یوه ښوونکۍ ته لارم. هغه مې زړه غور ځاوه، بل ته لارم، ده راته په لومړۍ ورځ وویل چې ته اصلاً په طبیعي ډول دې کار ته جوړېږې، حرکات دې پېر منوزون دي. ددې ښوونکي هڅونه ددې سبب شوه چې پېره ښه گډا زده کړم. دده تشویق زما د برې سبب شو. ده پر ما باور وکړ او ما هم کوبښن وکړ چې هغه نهیلې ښکرم او په دې توگه بريالي شوم....».

که یو ماشوم، یو مېرېد، یوې ښځې، یو کارگر یا یوه زده کوونکي ته وایي کودن دی او هیڅ کار نشي کولای، خپل ټول کارونه به ناسم وکړي او هیڅکله ورسره مینه نه ښايي. ځکه تاسو په ناپوه ډول په ده کې د پرمختیا او بشپړتیا په لور لېوالتیا وژلې ده، خو که ددې پر عکس چلند وکړئ او په هڅونه کې سخاوت وکړئ، پایله به بدلون ومومي. تاسو کولای شئ دکار پر اسانوالي زور واچوئ او د شخص استعداد په همدغه برخه کې وستاېئ. هغه په دې پوه کړئ چې دکار په سرته رسولو کې دده پر استعداد باور لرئ. اجازه ورکړئ په دې پوه شي چې تاسو دهغه په پټ ذاتي استعداد

خبر شوي یاست. په دې صورت کې په خپل کار او فعالیت تاسو ته زیاد کړي چې اشتباه مونه ده کړې او د بري لمر راختلی دی. ښاغلی لاول توماس چې دانساني اړیکو په اصولو کې په ټوله معنا یو هنرمند دی، همدغه طریقه کاروي. هغه پخپلو خبرو او تاکیدونو تاسو له سره جوړي او پر ځان باور در پکې پیدا کوي. پر ځان ایمان، شهامت او جرأت در پکې راوښوي.

په دې وروستیو کې مې یوه شپه ده کره تېره کړه، دبخاری دتود او بل اور خواته ناست وو کیسې مو کولې ده له ما وغوښتل چې د بریج لوبه ور سره وکړم. زما دا لوبه زده نه وه. خو ده راته وویل:

دیل، څه وشو؟ بریج خو مداری توپ نه دی. چالاکی ته پکې اړتیا نشته یوازې لږ دحافظی قوت او د تشخیص ځواک غواړي همدا! دامې په یاد دي چې تاسو یو ځل دحافظې دتقویه کولو په باب لیکنه کړې وه! څوک چې دغسې مقاله لیکي باید د داسې ساده لوبې له زده کولو ونه وېرېږي!

بریج ډېر اسان دی. په عین حال کې ستا له مسلك سره هم اړېکي لري.

عجب! بې له دې چې پوه شم. د بریج مېز ته ولاړ وم او لوبه مې کوله، هو! هغه راته وویل چې زه یې استعداد لرم، ماهر وښودله چې هغه اشتباه نده کړې، هغه ماته د استعداد لرل تلقین کړل او زما استعداد هم وغورځېد.

الي کول چې دبریج استاد و، په دې باب یې کتابونه لیکلي و بیا په ۱۲ ژبو ژباړل شوي و، ماته هغه هم ويلي و «ما د بریج استعداد نه درلود خو یوې ځوانې ښځې ډاډ را کړ او ځکه د بریج یو پیاوړی استاد شوم.

دې چې لومړی امریکا ته راغی د فلسفې او ټولنیزو پوهنو درس
 یې ورکاوه . بیا یې سکاره خرڅول خو په دغو لارو کې دیوې مړی
 بوډی خاوند نه شو. خو کله چې د ژوزفین په نوم دیوې ځوانې جنی
 سره یې واده وکړ، هغې دده په وجود کې دغه استعداد کشف کړ،
 او رښتیا چې په دې لار کې دي لوی استاد شو.

نو پر نورو داغېز کولو، مثبت لوري ته ددوی دیولو او سمولو
 لپاره لاندې لارښود وکاروئ په هڅونه سره نورو ته وښایئ چې
 دکمپو لیرې کول یې اسان دي، داسې کار وکړئ چې ستاسې
 غوښتنه ورته آسانه ښکاره شي او دځان په وړاندې یې یو ناشوني
 شی ونه ویني.

دېرشم خپرکی

مور ته د خدمت لپاره په نورو کې د شوق پېدا کول:

څه وکړو چې نور په مینه او شوق زموږ دورانديز له مخې هغه

کار وکړي چې موږ یې غواړو؟

په ۱۹۱۰ کال کې امریکا په وحشت وهلي او وار خطا پول اروپا ته کتل چې دولتونه یو له بل سره نښتي دي او په منځ کې خلک په عام پول قتلېږي آیا ددې امکان و چې یو ځل بیا دسولې او ارامۍ پر بنسټه وویږو؟ ایا دسولې ټینګښت دچا په کې وس و؟ کومه لار وه چې دقتل او وژنو مخه ونیسي؟

دېر گران کار و خو جمهور رئیس ویلسون په دې لټه کې و دا کار وکړي. هغه غوښتل په اروپاکې و دسولې په ټینګښت کې مرسته وکړي، خو څنگه؟

ویلسون په دې لټه کې و چې دسولې دپیغام وړونکي په نوم یو نماینده اروپا ته ولېږي. دا سړی باید د اروپا په جگړه کې له ښکېلو مشرانو سره خبرې وکړي او قناعت ورکړي چې له جگړې لاس واخلي.

برایان دکورنیو چارو وزیر غوښتل دې کار ته وټاکل شي، د زړه له کومې هڅې وکړي او نوم یې په تاریخ کې تل پاتې شي. خو ویلسون ددې کار لپاره خپل دوست هاوس وټاکه او ورته ویې ویل چې برایان درنه خبر نه شي. هاوس پخپلو خاطرو کې په دې باب لیکي.

کله چې برایان وپوهېد زه اروپا ته دسفیر په توګه ځم، دېر خپه او زړه یې مات شو. هغه نقشي چې یې پخپل فکر کې ددې ماموریت لپاره جوړې کړې وې، ګډې وېږې شوې، خپله دا اندېښنه یې ماته هم وویله. ما ورته وویل جمهور رئیس نه غواړي دا کار په

رسمي ټول تر سره شي که تاسو دې کار ته وټاکل شوی او اروپا ته لار شئ ټول ذهنتونه به درته ځیر شي او دا شور به راولاړ شي چې څه مهمه خبره ده چې برایان اروپا ته تللی دی؟

هاوس کېدای شي دهمدې زیرکۍ او هوښیاری په وجه دجمهور رئیس ډېر باوري سړی و، ده په ظرافت او سنجول شو وټکیو برابان داسې قانع کړ چې نه یوازې خفه نه شو بلکې خپل کار یې لا مهم وگاڼه. هاوس ورته وښودله چې برایان تردې ډېر مهم دی چې دغسې یو ماموریت ته ولېږل شي. دهاوس نظر داسې لټوو: داسې چلند وکړئ چې نور په مینه او لېوالتیا هغه څه ومني چې تاسو یې غواړئ!

دامریکا دیوې لویې خپرنوېې ټولنې مشر پیټرم چې لاندې لارښوونه یې دخپل خپرنیز کار شعار گرځولې ده: داسې چلند وکړئ چې نور په مینه او لېوالتیا هغه څه وکړي چې تاسو یې غواړئ!

دا موسسه په خپل کار کې دومره بریالی ده چې مشهور لیکوال او هنري یې په باب وايي:

کله چې خپرنوویه موسسه نه تیارېده زما لیکنې چاپ کړي، دا خبره یې په داسې طریقه رارسوله او داسې په مهرباني او مینه یې درسره چلند کاوه چې دهغوی په وړاندې مې احساس ښه کېده. حتی 'که له دې نه غیر په بله طریقه کومې خپرنوېې موسسې زما اثار چاپولی هم، دومره یې نه خوشالوم.

زه یو داسې سړی پیټرم چې دښې وینا په خاطر تل غوښتو ته بلل کېږي، خو نه یې مني، حتی 'د خپلو ځینو دوستانو بلنې هم ردوي، خو په داسې ټول او داسې خوږو الفاظو چې نه یوازې ډبل لوري دخفگان سبب کېږي نه، بلکې خوشالي هم ور په برخه کوي. هغه هیڅکله نه وايي چې د ستړیا بوختیا یا... له امله نه شي کولای غوندې ته ورشي.

هغه لومړی له دې امله چې دپام وړ گرځول شوی دی، مننه کوي او بیا په ډېر خفگان دخپل نه تلو خبر ور کوي او پخپل ځای یو بل وینا وال لېږي.

هغه بې له دې چې په خپل نه ورته هغوی خفه کړي، یو بل بدیل ورته وړاندې کوي مثلاً: «ولې زما دوست..... ته چې د.... اخبار مسئول دی بلنه نه ورکوي»

یا «رښتیا فکر مو کړی دی چې زما دوست..... چې ۴۵ کاله یې په فرانسه کې دوړځپانې مشري کړې ده، ددې لپاره ډېر وړدی. هغه کولای شي په اروپا کې دخپل ۱۵ کلن کار خبرې ښې تجربې درته ووايي.

ښاغلی ح. ا. وانت دوانت د خپرندویه موسسې مشر دی. ده دخپلې موسسې دچاپ دماشین له کارکونکو سره دچلند یوه ستونزه درلوده چې باید حل یې کړي. دچاپ دماشین مشر یو تن و او کار پرې ډېر و، خو دشرکت مشر ده ته مرستیال ونه ټاکه یوازې یوه کوټه یې ورکړه. او دده دکار یوه تابلو یې پکې ولگوله. دې کار د چاپ دماشین مشر ډېر خوشاله کړ. گیلې گوزارې ختمې شوې او کار په ښه ډول پر مخ روان شو.

ښایي دا ستاسې په نظر یوه ماشومانه خبره وي، داسې به وي خو رښتیا ده.

کله چې ناپلئون د لژیون ښان راوايست او پخپلو سر تېرو یې ووبښه او خپل ۱۸ جنرالان یې مار شالان کړل او خپل پوځ ته یې دستر پوځ نوم ورکړ، ټولو وویل ماشومانه کار یې وکړ او دا دیو نظامي نابغه لکه ناپلئون سره نه ښایي، هغه خپلو آزمایشونو او پیاوړیو سر تېرو ته دلویو سامان ورکوي. ناپلئون په ځواب کې وویل:

«له سترو اشخاصو هم د بازیچو په ورکولو بازیچه جوړولای

شو!»

نو چې د القابو ورکول د ناپلئون په شان خلکو ته گټه رسولای شي، بې له شکه تاسو ته هم گټور کېدای شي.

زما یوې دوستې مېرمن جنت چې د نیو یارک اوسېدونکې ده د شیطانو ماشومانو نه چې د چمن واښه به یې خرابول، گيله لرله او خفه وه خو څه یې نه شو کولای. تر مشورو وروسته دې مېرمن هوډ وکړ د همدې شیطانو هلکانو نه کار واخلي. هغې یو هلك ته وویل، ته ددې ځای د ساتلو مسئول یې که څوک باغچې ته راننوتل ما خبره کړه. هلك دستي کار پیل کړ، اوړ یې بل کړ، یوه میله یې توده کړه او هلکانو ته یې وویل « که څوک چمن ته راننوتل په دې میله یې داغوم! » تر هغه وروسته د مېرمن جنت چمن د دې هلك په هڅه روغ پاتې شو. ځکه مېرمن جنت هلك مهم گڼلی و او هغه هم دخپل مهموالي د اثبات لپاره په جدي توگه د مېرمن غوښتنه عملي کړې وه نو د همدې اصولو په رڼا کې که غواړئ نور دخپلو غوښتنو د سرته رسولو په لار کې وهڅوئ او ددوی احساسات هم ټپي نکړئ، قار یې هم راونه پاروئ، لاندې لارښود په پام کې وساتئ:

هغه کارونه چې کول یې نورو ته وړاندې کوئ، په داسې ډول چلند وکړئ چې هغوی ځانونه مهم وگڼي او په خوښۍ ستاسو غوښتنه ومنی.

د څلورمې برخې لنډیز:

دنورو د بدلولو او پر دوی داغېز پرې ایستلو ۹ لارې چې دوی نا راحت نشي او احساسات یې په پام کې ونیول شي.

لومړۍ لارښود:

په رښتینې او صادقانه ستاینه او قدر کونه بحث پیل کړئ او په پای کې شخص دې ته اړ کړئ دخپلو ارزښتونو د ساتنې لپاره هڅه وکړي.

دوهم لارښود:

دنورو خطا په نا مستقیم ډول غوړ ته ورورسوئ. او دې ته ځیر

اوسئ چې دویارمنی او لور تیا غوښتنې احساس مو په خبرو
کې نه وي.

لریم لارښود:

دنورو دکارونوتر انتقاد کولو دمخه، لومړی دخپلو کمیو په باب
پیل وکړئ او بیان یې کړئ.

څلورم لارښود:

پرېږدئ بل لوری خپل حیثیت او ابرو وساتي، دنورو د
احساساتو ټپي کول دلویو انسانانو کار نه دی.

پنځم لارښود:

دمستقیم امر صادرولو پر ځای خپلې غوښتنې دپوښتنې او
وړاندیز په ډول وواږئ.

شپږم لارښود:

دنورو د وړو پر مختلفو سخاوتمندانه ستاینه وکړئ او ددوی
داستعدادونو په ستاینه کې صمیمیت وښایئ.

اووم لار ښود:

نور د ښه شهرت نه برخمن کړئ چې ځان دهغه نېک او ښه نوم
وړ وگني چې تاسو ورکړی دی په دې صورت کې دواړه لوري
مقصد ته رسېږي.

اتم لار ښود:

دنورو په هڅونه دا وښایئ چې ددوی دعیبونو لری کول اسان
دی. داسې کار وکړئ چې ستاسو غوښتنه هغه ته آسانه
وېرېښي او ځان دیو ناشوني شي سره مخ ونه ويني.

نهم لارښود:

دهغو کارونو دسرته رسولو لپاره چې نورو ته یې وړاندیز کوئ
داسې چلند وکړئ چې هغوی ځان مهم وگني او په خوبنۍ مو
غوښتنه ومني.

پنځمه برخه

يو دېرشم خپرکي

دنه باورېدونکو پايلو لرونکي ليکونه

هغه ليکونه چې جالوبي اغېزې يې کړې دي.

کولای شم تاسو چې دا عنوان لوستی دی، دمطلب د دوام مخکې درسره شرط وټرم چې تاسو څه فکر کوئ! پوهېږم چې وبه وایئ، څومره مسخره عنوان! داسې اعلان په شان چې په يوه گولی لا علاج ناروغی رغوي!

که داسې جملې ووايئ نه مو ملامتوم، ځکه که ما هم پنځلس کاله مخکې داسې عنوان ليدلای وای او هغه څه مې لوستلی چې تاسې يې لولئ، سبتاسو په شان نظر مې څرگندوه.

که ددې موضوع په منلو کې شک لرئ، اجازه راکړئ ووايم چې ما دخپل ژوند لومړی شل کلونه په ميسوري کې تېر کړي دي. دهغه ځای خلک په ترديد او شک کې نوم لري. دغه خلک هيڅ کليمه له دليل پرته نه مني. دا هم سمه ده چې دبشر پر مختگ تر يوه حده په انتقاد اوشک کولو کې دی راځئ چې يو بل سره راست و اوسو او دروغ ونه وايو، آيا پورتنی عنوان حقيقت لري اوسم دی؟

دا چې ژمنه مو وکړه دروغ به نه وايو، نو زه وایم چې دغه عنوان سم نه دی، ځکه دځينو ليکونو اغېز تر سحر زيات دی. دا معيار کن دا يک ديو شرکت دتبليغ د برخې مسئول ټا کلی دی. ښاغلی دايک وايي:

هغه ليکونو ته چې دشل پوښتنو لرونکي وو او د معلوماتو دراپلولو لپاره مو لېږل، که د ۸-۵ پوښتنو ځواب مو تر لاسه کاوه، معمولي نتيجه وه، تر ډېره وضعې همدغه شان نواو وکړ.

که هر لیک ۱۵ پوښتنې ځواب کړي وي، دتصور نه لوړ کار و، خو که شل پوښتنې به ځواب شوې و موږ به ویل معجزه پېښه شوې ده. یوه لیک ته د ۴۲ پوښتنو ځواب راغی، دانو تر معجزې هم موږ ته لوړ ښکارېده. ولې داسې وشو؟

«... وروسته تر هغه چې دښاغلي کارنگي دښوونو له لارې دمعاشرت دادیو او وینا کولو له لارو خبر شوم، پوه شوم چې زما پخوانی طریقه بېخي ناسمه وه، نو هڅه مې وکړه چې دښاغلي کارنگي دکتاب سره سم کړنه وکړم. ځوابونه د ۸۰-۵۰ ته ورسېدل. دښاغلي کارنگي دلارښوونو له مخې لیکونه داسې تنظیم شول چې شخص به دلیک دلوستلو پر مهال هیله کوله دلیکونکي په باب مهرباني وکړي. دې احساس به دلیک لوستونکی با اهمیته ښوده.

زه به دیو لیک اصلی شکل دتفسیر سره ولیکم:

ښاغلی جان بلانک

بلانک ویل - اندیانا

گران ښاغلی بلانک! نه پوهېږم په هغه ستونزه کې چې نښتې یم، مرسته به راسره وکړې که نه؟ خو پوهېږم چې که زما مرستې ته لېوال شې، نو دستونزې دحل وس مې لرې.

اوس دلوستونکي دریغ ته وگورئ، فرض کړئ دا یو عادي پلورونکي دی. کله چې گوري دیو لوی سړي په لیک کې دده نه مرسته غوښتل شوې ده خپل مهم والی ور مخې ته کېږي.

دلیک پاتې برخه:

سړ کال مې په سختی خپل شرکت قانع کړ چې دخرڅلاو دحالت دښه والي لپاره باید د پرچون پلورونکیو ملاتړ وشي او ددوی هغه اضافی خرڅونه په غاړه واخلي چې ددوی دخرڅلا په کار کې نشته.

دا پرچون پلورونکي چې گوري دده غم خوړل شوي او اضافي

لگښت يې شرکت په غاړه اخستی دی پوهېږي چې څومره خرڅلا
 ډېره وي، هماغومره گټه ډېره وي، د ليک دوام:

«په دې وروستيو کې مې يو پوښتنليک ۱۶۰۰ تنو دخرڅلا و
 نماينده گانو ته ولېږه دوی زموږ له طرحې گټه اخستې وه. البته
 خوښ يم چې تاسو خبر کړم په سلگونو ځوابونه مې تر لاسه کړل.
 ټولو ويلي و، ددې طرحې سره له همکارۍ نه راضي دی. ددوی هر
 کلی ددې سبب شو چې زه بله طرحه جوړه کړم چې همدا اوس يې
 تاسو ته درلېږم. ډاډه يم چې تر پخوانۍ طرحې موډېره خوښېږي.
 نن راسره دشرکت رئيس دتېر کال دطرحې دگزارش په باب خبرې
 کولې او لکه څنگه چې درئيسانو عادت دی رانه ويې پښتل: دنوې
 طرحې لپاره درته څو سپارښتونه رسېدلي دي؟ معلومه ده درئيس
 دځواب لپاره ستاسو مرسته غواړم.»

پلورونکي بيا خپل اهميت ته متوجه کېږي چې درئيس نه دځواب
 په خاطر ددوی مرسته ضرور ده!

«هغه څه چې ستاسو درانه څخه يې غواړم دادی چې دمهربانۍ
 له مخې ددې کارت پر ضميمه وليکئ چې ستاسو دتېر کال
 سپارښتونه څو فقري وو او دوه هڅه وکړئ ټولو شيانو رښتينې
 بيه هم څرگنده کړئ. چې دا کار دمهربانۍ له مخې راته وکړئ زه
 به مو ډېره مننه کوم. او تاسو به ددې معلوماتو په بشپړولو کې په
 خپل منت پورېږئ.»

ستاسو ارادتمند کن وایک

وگورئ ليکوال څنگه په پيل کې له «زه» او په پای کې له «تاسو»
 نه ښه کار اخستی دی؟

هغه څومره په ستاينه او تقدير او دمهربانۍ په څرگندونه کې
 سخاوت کړی دی:

«له تاسو به ډېره ډېره مننه کوم» «زه به مو تل نعمت پورېږی

اوسم.»

دې ليک په خپل ټول ساده والي جادو کړی دی! ولې؟ ځکه لیکونکي دخپل مخاطب نه د مهرباني غوښتنه کړې ده او دا ددې سبب شوې چې بل لوری ځان مهم احساس کړي. دا ټول چلند د اروا پوهنې له نظره ډېر مهم دی. څه که تاسو یو غریب دکاندار یاست یا په وروستي مایل فورډ کې په اروا کې چکر وهئ.

یو بل مثال: یو وخت ما او هو مرکرای دفرانسې په جادو کې دچکر پر مهال لار ورکه کړه. موټر مو ودراره او له کلیوالو خلکو مو پوښتنه وکړه چې څنگه به لار پیدا کړو؟

دې کلیوالو چې لرگین بوتونه یې په پښو وو، ټول امریکایان ورته شتمن خلك ښکارېدل موټرې په دغه سیمه کې ډېرې لږې وې. ددوی په فکر موږ باید میلیونران یا کم تر که دهانري فورډ دتره زامن او سوو دوی زموږ په باب دهغه څه نه خبر وو چې موږ ترې پخپله خبر نه وو.

موږ سره له دې چې تر دوی زیاتې پیسې لرلې خو له دوی موسوال کړي و. غوښتنه مو وه چې لار راوښايې. دې موضوع دوی ته دهم والی احساس ورکاوه. ټولو یو بل سره زر زر خبرې پیل کړي. زر زر یې لار راوښوده.

فرانکلین دخپلو دښمنانو دبدلون لپاره له دې کارنه گټه اخسته، پام وکړئ:

فرانکلین په ځوانۍ کې خپله ټوله شتمني دیوې وړې چاپخونې په جوړولو ولگوله او په ډېره هڅه وتوانېده دفیلا دلفیا دکنګرس منشي شي. دا کار ددې سبب شو چې دسیمې چاپي کارونه ده ته وسپارل شي. دې کار ده ته ډېره گټه رسوله او دی حاضر نه و هغه پرېږدي. خو یو خطر تهدید او دکنګرس یو ډېر شتمن او ډېر ځواکمن غړي له فرانکلین نه سخته کرکه کوله. دې شخص ددې کرکې دښودلو لپاره دټولو په مخکې په فرانکلین برید وکړ.

فرانکلين هوبوکر، دا خطر له منځه يوسي، او ددې سړي نه يو دوست جوړ کړي.

فرانکلين تر ډېر فکر وروسته داسې کار وکړ دهغه ځان غوښتنه يې راضي کړه. کيسه پخپله فرانکلين داسې کوي: اورېدلې مې و چې دهغه په کتاب خونه کې يو ارزښتمن او گرانيه کتاب دی. ديو يادښت په ترڅ کې مې ترې وغوښتل ددهغه کتاب دلوستلو وخت راکړي.

هغه ډېر زر کتاب راولېږه. ماهم په يوه اوونۍ کې ولوست او روغ جوړ مې ورته بېرته ولېږه او په يوه بل يادښت کې مې دده له مهرباني نه مننه کړې وه.

بل ځل چې مې په کنګرس کې وليد چلند يې له ډېر ادب نه ډک و، په ادب يې راسره خبرې وکړې - داسې چې پخوا يې کله نه وې کړې - تر هغه وروسته يې راته دتل لپاره دخپلې مرستې تياري واوروه. او په دې توګه موږ دوستان شوو!

دې دوستۍ دفرانکلين د عمر تر پايه دوام وکړ. زما يو شاګرد امسل تر فرانکلين ۱۵ کاله وروسته دده دغه اروا پوهنيزه طريقه وکاروله. دی وايي:

«موږ نلونه خرڅول. کله چې به ديو شرکت مشر ته ورغلم، ده به راته دواړه وويل: «بناغليه موږ څه نه اخلو» داځل چې ورغلم زر مې ورته وويل: «بناغليه دا ځل دڅه شي خرڅولو لپاره نه يم راغلی، يوازې غواړم ستاسې يو پنځه دقيقې وخت ونيسم» ده په داسې حال کې چې سګرت يې دخولې نه لرې کړ راته وويل: «وبه ګورو چې په سر کې دې څه ګرځي او څه غواړي؟»

امسل وايي: «زموږ شرکت غواړي په کونير کې يوه ځانګه پرانېزي او تاسو تر هر چا ډېر په دغه ځای کې بلد ياست. ددې لپاره راغلی يم چې ددغه ځای په باب مشوره راکړئ. چې دغلته به زموږ کار ښه وي که نه؟ ددې جملې په ويلو وضعه بيخي بدله شوه.

ده چې کلونه کلونه په غرېدلو دخپل مهم والي احساس آراموه. اوس يې کتل چې ديو لوی شرکت نماينده دده دنظر داهميت په خاطر دده مشوره غواړي. ده چوکۍ رامخته کړه او ويي ويل:

کېنه! دده سره زما کتنې يو ساعت وخت ونيو او دهر څه په باب سره وغږېدو. په پای کې حتی ده دخپلو کورنيو ستونزو کيسې هم وکړي. امسل وايي: «په دغه ورځ نه يوازې ديو لوی سپارښت لومړني کارونه وشول بلکې ديوي پياوړې دوستی مزي هم ترل شول زه پردې شخص چې تل به غږېده، ځکه بريالی شوی وم چې دده دمهم والي دحس په آرامولو مي دی خوښ کړی و.

دي به پام وکړی چې ټول دستاينې او تقدير تېري دی ټول غواړي مهم وگڼل شي. خو هېڅوک ناصميمي چلند نه خوښوي. هېڅوک دچاپلوسی او تملق پلوي نه دي. يو ځل بيا يې يادوم:

ددې کتاب اصول او لارښوونې هغه وخت اغېز منې واقع کېږي چې صميمانه تر سره شي. زه دمداري توب او چالاکی دغه خلطه لوستونکي ته نه ورکوم، يوازې داسې رښتيا چې له پامه يې لرې پاتې شوي وو، ده ته وربښايم چې پدې رښتيا و ديو نوی ژوند دايرې ته ورننوزي.

شپږمه برخه

د کورنۍ د غړيو د نېکمرغۍ لپاره

اووه بنسټيز اصولونه:

دوه دېرشم څپرکي:

د کورنۍ ژوند د بېخولو لپاره د گور کيندنې پېرنۍ لار:

۷۵ کاله مخکې دريم ناپلئون دفرانسې امپراطور د لوی ناپلئون وراره په ماری اوژني چې په ملکه تيا مشهوره وه، مين شو. بې له اغراقه دغه مېرمن دنړۍ ډېره زياته ښکلې وه. دريم ناپلئون د يوې سوزونکي مېنې وروسته له دغې مېرمنې سره واده وکړ.

د نژدې والي مخکې ځينو مشاورينو امپراطور ته وويل چې شهزادگۍ داسپانيا دېو کم همته او نوم ورکي کنت لورده خو ناپلئون زر په ځواب کې ورته وويل:

تېر يې څه اهميت لري؟

د شهزادگۍ موزون اندام، د څپړۍ ښکلا، زړه وړنې او نازولتوب دفرانسې دپادشاه بدن له اسماني نېکمرغۍ ډک کړي و او هغه چې د شهزاده گۍ د ښکلا د جاذبې تر اغېزې لاندې و دپادشاهۍ له تخته يې دخپلو مشاورانو نظر په يوه وينا کې رد کړ او ويي ويل:

ما يوه داسې ښځه چې خوښېږي مې او درناوی ورته لرم تر هغې ښځې چې راته نا اشنا ده او نه شم کولای پوستي ورسره وکړم، غوره کړې ده.

ناپلئون او ځوانې ناوې ښکلا او روغتيا، ځواک، شتمني، ټولنيز دريغ، شهرت او مينه او زړه ورکونه او ټول هغه شيان چې د يوې

بريالی مينې لپاره پکاروي، لرل.

داسې ښکارېده چې هېڅکله دیوی داسې سپيڅلې منې لمبې نه وې بلې شوې او یو بريالی واده یې ځان پسې نه و راوړی، خو افسوس!

ددې تېزې او توپاني مينې لمبې پيرې زر غلې شوې او گرمي يې تر هغه دمخه سره شوه چې فکر يې کېده او دټولو سرکشو او روڼو په شان ترې يوازې ايرې پاتې شوې او ايرې هم سرې شوې. دريم ناپلئون وکړای شو چې ښکلې او ژني د فرانسې امپراتريس کړي خو نه ښکلې فرانسې او نه دناپلئون ځواک او واک او نه دسلطنت ځلا يوه هم ونه شو کولای دا ښکلې ښځه دخبرلوڅی او بدژبې توب نه واړوي.

اوژني چې دکينې او بدگمانۍ ناروغۍ ځوروله دخپلې ناروغۍ اغېزې يې دداسې مور يانو په شان چې دنېکمرغه ښځې مېړه دنېکمرغۍ دتخت پاڼې خوري، دخپل مېړه په ځان وړ واچولي. اوژني دامپراطور په امرونو باک نه کاوه او حتی په يوازې والې کې يې هم دڅرگندېدو اجازه نه ورکوله کله چې ناپلئون به د دندو په سرته رسولو بوخت و او ديو پاد شاه په عنوان يې بايد کار کولای، اوژني يې دکار دفتر ته ورننوته او حتی مهم او ضروري خبرې يې ورله کېدولې.

اوژني ناپلئون يوه شېبه يوازې نه پرېښوده، ځکه له دې وپريده چې هغه دکومې بلې ښځې سره دمينې اړيکي پېدا نکړي. زياتره به يې خپلې خور ته دخپل مېړه نه شکايت کاوه. د مېړه دناروونکو خبرو په مقابل کې به ژړېده، تل به يې خبرې ورکړز ولې او تهديدونه به يې.

يوه ورځ ناپلئون کتابتون ته پناه يو وړه چې ددې د شرورشورنه خلاص شي خو اوژني په زور کتابتون ته ورننوته او خپل مېړه ته يې بدې ردې پيل کړې. اوژني له دې کاره څه نتيجه واخسته؟

ددې تپوس ځواب به «دناپلئون او اوژني، ديو امپراطور شرمناکه تراژيډي» له کتاب نه چې دراینهار په قلم لیکل شوې دي، درته را واخلو:

داوژني دسخت گېريو نتیجه داشوه چې زیاتره به ناپلئون دشبې ناوخته ديو ملگري په ملگرتيا ديوې پټې دروازې له لاري ووت. په داسې حال کې چې خولۍ به يې پر مخ را ټيټه کړې وه، پټ به ته او رښتيا به ديوې ښکلې ښځې ليدلو ته چې دده په انتظار به وه ورته. کله به په داسې لارو ورته چې په دغسې ځايونو کې ديو امپراطور شته والي افسانه وي و. همدغه ځای کې به امپراطور ارامه ساه ايسته.

دا هماغه څه و چې شورو شر اوژني ته په زېري کې راوړه. داسمه ده چې هغې په امپراطور زور چلوه، او نړۍ تر ټولو ښکلې مېرمن وه. خو د ښکلا او قدرت حاصل يې دحسادت په اورکې «وسوځېد ځکه نه ښکلا او نه ځواک يو هم نه شي کولای مينه دشور او شر او حسادت په زهر جنو لرو کې ژوندۍ وساتي.

رښتيا، دا اسماني بلا وه چې په اوژني را نازل شوې وه؟ نه! دې ښکلې ښځې په خپل دايمي حسادت او خبرو گرځولو هم پر خپل مېړه داسې بلا نازله کړې وه چې کولای يې شو ددوی ښکلې او پرتمين عشق له منځه يوسي.

دټولو نورځي شيطانانو په منځ کې چې دميني دله منځه وړلو لپاره پيدا شوي دي، تر شورو شره يو هم خطرناک او اغېزمن نه دي. دا شور او شر نه خلاصېږي او نه کمېږي او د نيش حاصل يې نابودي او مرگ دی.

موږ فکر کوو چې دلئوتو لستوی مېرمن هم په دې موضوع وروسته پوه شوه، ځکه تر خپل مرگ لږ دمخه يې خپلو لویو ته وويل:

زه ستاسې دپلار دمړينې سبب شوم.

په دغه شېبه کې لوټو مورته ځواب ورنکړ. یوازې دواړو وژړل خو پوهېدلې چې مور یې رښتیا وايي. دوی پوه وې چې مور یې په همېشني شکایت اونه خلاصېدونکي انتقاد اوشور او شر ددوی د پلار دمرگ سببونه برابر کړي وو.

دهغې وضعې پر خلاف چې منع ته راغله او ددې سبب شوه چې لیوتو لستوی په ناکامۍ سره دمرگ لور ته گام واخلي، هغه او مېرمنې یې کولای شوو خوښ او خوشاله ژوند ولري.

دهمدغه نا خوښه ژوند په کلونو کې تولستوی دخپل وخت تر ټولو مشهور رومان لیکونکی و او دهغو شهکارو پخاطر چې «دجنگ او سوله» او «اناکارنينا» په نومونو یې لیکلي و بس و، چې نوم یې دنړۍ دادبیاتو تاریخ ژوندی وساتي.

دتولستوی اثارو پر مینه والو دومره اغېزه درلوده چې په دغو شیو ورځو کې دفداکارو مريدانو په شان دخپل مرشد په خدمت کې وو.

یوځای مې دتولستوی په باب لوستلی دی چې مريدانو یې یو وخت حتی داسې خبرې لکه «لکه چې ددې وخت دی چې خوب ته لار شو.» هم داسماني کلام په شان لیکلي، تر هغه وروسته دولت دده ټول اثار دده دمريدانو دیادښتو سره مل دهیواد دادبیاتو د یوې ویارمنې دورې په توگه چاپ کړل. دده اثار نږدې په ۱۰۰ ټوکه کې چاپ شول. څو څو ځلې بیا هم خپاره شوي دي او بیا به هم خپاره شي، خو «ن» تولستوی دده مېرمنې چې دمېره پر شهرت سرېره یې شتمني، او لادونه، او ټولنیز دریغ درلود.

ددوی ددې ورځې مخکې چاگمان هم نه کاوه دهیڅ واده سهار به ددوی تر هغه ښکلی او روښانه وکړی نوى په لومړي سرکې گمان کاوه، بشپړې او همېشني نېکمرغۍ ته رسېدلي دي. دواړو به زنگونونه په ځمکه ایښودل او له خدایه به یې دخپلې نېکمرغۍ دوخت شته والي او دوام غوښت.

یوه موده تولستوی بېخي بدل شو. دلویو کتابونو لیکل یې پرېښودل او ورې رسالې یې پیل کړې. په هغه کې به یې هم خلک دې ته رابلل چې جگړې پرېږدي او سولې ته مخه کړي. ده غوښتل جگړه نه یوازې په روسیه بلکې په نوره نړۍ کې له منځه لاړه شي. همدا راز وهڅو بل اړخ د فقر او نیستمنۍ له منځه وړل و.

لوی تولستوی چې اعتراف یې کړی وی په ځوانۍ کې دهرې هغې گناه مرتکب شوی چې فکر یې کېدای شي او حتی له انسان وژنې یې هم مخ نه اړوه، هڅه کوله په پوره ډول د دین ښوونې ومني. په دې حالاتو کې یې خپلې ځمکې بزگرانو ته وېښلې او فقیرانه ژوند یې پیل کړ. د ساده بزگرانو په شان به یې لږکي ټولول او وړل، وابته به یې ټولول، خپل بوتونه به یې پخپله جوړول، خپله کوټه به یې پخپله پاکوله او په لرگین لوبنې کې به یې خواره خوړل، او هڅه یې کوله خپل دښمنان هم ورته گران وي.

په همدې وخت کې دده ژوند په یوه غمناکه بدل شو. داسې غمناکه چې ریښه یې دده په واده کې وه. تولستوی ښځې دخلا اوسینگار ژوند خوښوه او خپل مېړه یې چې دنیاوي هوسونه یې پرې ایښي وو، سپکاوه. ښځې خلا او پرقا او ظاهري ښکلا غوښته، مېړه ته داشیان نور مهم نه برېښېدل. ښځې د شتمنۍ او پیسو مینه لرله او مېړه ته شخصي ملک، او شتمنۍ جمع کول گناه ښکارېده اوږد کله ښځې مېړه ته شر شورکاوه، بدې ردې یې ویلې او کنځلې پې کولې. په دې یې ټینگار کاوه چې تولستوی دې خپل کتابونه وړیانه خپروي. کله چې به تولستوی وغوښتل هغې ته قناعت ورکړي هغې به تهدید کاوه چې ځان به مړه کړي یا به ځان کوهي ته وغورځوي. ددې ډواړو په ژوند کې یوه عجیبه پېښه شته چې زما په اند اوس هم دنړۍ د عاطفي تاریخ تر ټولو غم جنة پېښه ده.

هماغسې چې یادونه وشوه دوی لومړی نیکمرغه ژوند درلود خو

۴۸ کاله وروسته حالت دې ته ورسېد چې تولستوی دخپلې ښځې مخ نه شو ليدای، خو ددې سره سره به بيا هم کله زړه بوډی راغله دده خواته به په ځمکه کېناسته او له هغه به يې وغوښتل هغه عاشقانه کيسه چې پنځوس کاله مخکې يې لېکلې ورته ووايي. کله چې به تولستوي پخوانې يادونه پخپل زور او لرېدلی اواز لوستل دواړو به ژړل.

ښايي دوی په دې ژړل چې اوس هغه مينه نه وه پاتې او هر څه سرچپه شوی و. تولستوی دښځې سپکې سپورې ونه شوی زغملی يوه نېمه شپه (په «۱۹۱۰» کې) له کوره ووت او نا معلوم لورته روان شو. تولستوی دکور تر پرېښودو ۱۱ ورځې وروسته د اور گاډي په يو تم ځای کې په نمونيا اخته شو او له نړۍ يې سترگې پټې کړې. دمرگ پر مهال يې غوښتنه داوه چې ښځې ته يې اجازه ورکړل شي چې دده مړی ته نږدې شي.

دا هغه جزا وه چې کنتس تولستوی دخبرو گرځولو، شورو شر، جنجال، شکايت او ځان ستايلو نه تر لاسه کړه.

ځينې لوستونکي به فکر وکړي چې حق د مېرمنې پر خوا دی، کېدای شي، خو زه وایم چې جنجال ورته څه فايده وکړه؟ وضع يې نوره هم بده نکره.

«زه فکر کوم چې رښتيا ليونی شوې وم»

دا هغه جمله ده چې مېرمن تولستوی هغه وخت وويله چې دمېره وضعه يې ډېره خرابه شوې وه.

دا براهام لنکلن دژوند تراژېدی هم دکورني ژوند تراژېدي وه. کله چې په لنکلن غشی گوزار شو، پوه نه شو چې دچا له خوا و، خو پدې هره ورځ پوهېده چې دنيمې پېړۍ په ژوند کې د ښځې ستغې سپورې واورې. ښځې ددې لپاره چې دمېره ښکاره وضعه ډېره بې توازنه ده، دهغې په نظر د لينکلن سر او پښې ټولې دعيب نه پکې دی ويل به يې شايې وتلي او پښې ډېر دسور پوستکو په شان او

چتوي، غوړپوه يې نري دي. گامونه يې يې موزون او چالاک نه دي او حتی ورته ويل به يې: پوزه دې کړه ده او لاندې شونډه دې تر پاس هغې اوږده ده.

دمېرمن لينکلن لوړ غږ چې چيغو ته ورته و په کوڅه کې هم اورېدل کېده. کله چې په قارېده گاوندیان به يې خبرېدل، ددې دقهرېدلو شمېر چاته معلوم نه دی.

دې بڼخې يوه ورځ په يوه ميلمسټيا کې دچای پک گيلاس دلنکلن پر مخ وشينده.

دی کار لينکلن بدل کړ؟ نه! خو نومره يې بدل کړ چې ددې له غمه به دکار په بهانه درې مياشتې کورته نه ته، حال دا چې نور همکاران به يې کورونو ته تلل. لينکلن تل غوښتل دخپلې مېرمنې له قهره وتښتي. دغه ثمرې مېرمن لينکلن، ملکې اوژني او مېرمن تولستوی ته يو شان ورسېدې هغه څه چې ورته تر ټولو گران و، له لاسه يې ورکړل.

د بوستون پوست خپرونې په وينا:

ډېرې بڼخې په خپل لاس دخپل کورني ژوند قبر کېني!
نو په دې شرايطو که غواړئ ژوند مو له نېکمرغۍ پک وي لاندې
اصل وکاروئ:

له شور وشره ځان وساتئ.

دری دېرشم خپر کی:

یوازې تاسې نه یاست چې باید ژوند وکړئ:

دیسرايلي به یوه ډېره ښه خبره کوله:

**«کېدای شي په ژوند کې بهر لکم عقلتوب کارونه وکړم خو
هېڅکله به د مینې په خاطر واده ونه کړم»**

هغه خپلې خبرې ته وفادار و او تر ۲۵ کلنۍ یې واده ونکړ. په دغه عمر کې یې هم دیوې ۵۰ کلنې شتمنې ښځې سره واده وکړ. آیا دیسرايلي پر دغه ښځه مین و؟ خپله یې ویل: نه! هغه ښځه هم پوهېده.

هغه پوهېده چې دیسرايلي ورسره یوازې دهغې دشتو لپاره واده کړی دی او په همدې خاطر هم کله چې دیسرايلي ددې ښځې نه دواړه غوښتنه وکړه هغې ترې یو کال وخت وغوښت چې دده په اخلاقو کې څېړنه وکړي او په پای کې یې ورسره واده وکړ. په ښکاره باید دا ډېر بې خونده او غیر عادي واده وي؟

خو هغوی دېرش کاله په خوښۍ یو ځای ژوند وکړ او دیسرايلي به کله په شوخی ورته ویل:

ماری آن، پوهېږې چې ماما سره ستا دشتو په خاطر واده کړی دی.

هغې به ویل: په دې پوهېږم خو اوس چې دی پېژندلې يم که له سره موقع درکړل شي نو د مینې له مخې به دا کار ونکړي؟ دیسرايلي به ویل:

سمه ده، همداسې رښتیا ده چې تا وویل:

ماری آن فوق العاده ښځه نه وه خو د ادارې په هنر کې استاده وه. هغې دا هڅه نه کوله ځان تر خپل مېړه هوښیاره وښايي. مازېگر چې دیسرايلي سترې کورته راته د ماری آن خبرو به

اراموه. دده پخپله وینا کورد ده دپاره داسې ځای و چې فکری ستړیا به یې پکې آراموله او دماري آن د عشق د وړانگو لاندې به یې د لمر حمام اخست. ماري آن دهغه مشاوره، ملگرې او هکاره وه او دیسرائیلی به دعوامو دمجلس نه د شپې ځکه وختي پاڅېده چې خپله مېرمن دورځې له نوو خبرونو خبره کړي. هغې ۳۰ کاله دخپل مېړه لپاره ژوند وکړ او ویل به یې:

شته په دې خاطر غواړم چې دمېړه دارام وسایل مې برابر کړي. او ځکه دوی ژوند نېکمرغه و. هنري جمن وایي: لومړي ټکي چې دنورو سره په چلند کې باید په پام کې ونیول شي، دادی چې اجازه ورکړو هغوی په هغه لار چې دخپل نېکمرغه کېدو لپاره یې غوره کړې ده پخپله خوښه مخکې لار شي. البته په دې شرط چې هغوي هم زموږ مزاحم نه شي.

لو لاند فوسربود پخپل کتاب «کورنی یو ځای پر مختګ» کې لیکي:

په واده کې بری دا نه دی چې مناسب شخص پیدا کړو، بلکې دادی چې پخپله هم مناسب شخص واوسوانو که غواړی په کورنی ژوند کې نېکمرغه واوسی دا خبره په یاد لرئ: هڅه وکړئ خپل ځان دخپل ژوند دملگرې په سلیقه اصلاح کړئ.

خلوردېرشم خپرکی

له ورو نیو کو خان ساتنه:

د دېسرائیلی تر ټولو سخت رقیب گلا دستون و. عجب ده هغه

هم په کورنی ژوند کې ډېر بريالی و. ده ۵۹ کاله په پوره مینه او محبت له خپلې مېرمنې سره ژوند وکړ. هغه په ټولنیز ژوند کې سر سخت او نه راټیټوونکی وخو په کور کې یې هیڅکله څوک نه ملامتول او په ورو نیو کو او انتقاد نه و عادت.

سهار چې دکوټې نه د سبا ناری خوړلو لپاره تلو، لیدل یې چې نور لا ویده دي.

ورو ورو یې گامونه اخستل او نرم اواز یې په شونډو کې زمزمه کاوه او په دې ترتیب یې دکور غړي خبرول چې تر ټولو بوخت انگرېز شخص ورته منتظر دی. دې دپلمات او هوښیار سړی په ډېره سختی دکورنی دغړیو له ملامتولو ځان ساته.

دو روتی دیکس چې دکورنی ژوند دناکامیو په باب ژورې څیړنې کړې دي په دې باب وايي: - ۵۰٪ ودونه په دې نا کامېږی چې دیوی دځوانی د لومړیو وختو دځوبونو رومانټیک فکرونه دواقعیت دتړو دانتقاد سره مخ کېږي. دا انتقادونه زیاتره بې مطلبه خو کور گپې دي که غواړئ چې کورنی ژوند مو نېکمرغه وي، لاندې اصل ته پام وکړئ.

له ورو نیو کو خان وساتئ.

پنځه دېرشم څپرکی:

ستاینه او صفت:

کله چې ښځه او مېړه نور خلک گوري، ښځه دې ته پام کوي چې نورو ښځو څنگه ځان جوړ کړي دي، څنگه سپنگار یې کړی دی او پخپل خیال کې ځان له هغو سره پر تله کوي.

دښځو ددې ځانگړنو له مخې سړی باید هڅه وکړي چې د ښځې په وړاندې بې تفاوته وي هغه دې ته اړ باسي چې په عکس العمل سره د مېړه پام ځان ته راواړوي.

زما نیا چې څو کاله مخکې په ۹۷ کلنۍ کې مړه شوه تر مړینې دمخه دومره کمزورې شوې وه او سترگې یې بېخي داسې شوی وې چې خپل زامن به یې سره نه شوو بیلولی! خو چې همدې بودی نیا ته به مو دهغې دځوانۍ انځور ورکړ، خپلې بې نورې سترگې به یې انځور ته ځیر کړې او وېه یې ویل:

ـ راته ووايئ چې په دې انځور کې مې کوم رنگ جامې اغوستي دي؟

په زړه پورې ده چې یوه بودی چې دمرگ په درشل کې ده اوس هم لیواله ده چې دخپلې ځوانۍ دوخت دجامو رنگ وپېژني چې پوه شي په هماغه وخت یې پام ځانته را اړولی دی که نه. ښځې یا مېړه ته پاملرنه دداسې عکس العمل سبب کېږي چې قدر پېژندنه رامنځ ته کوي او ژوند نېکمرغه کوي که غواړئ په کور کې نېکمرغه ژوند ولرئ، دا خبره عملي کړئ:

له تظاهر پرته په صادقانه ډول دخپل ژوند ملگرې وستایئ او قدر یې وکړئ او دهغه په وړاندې بې تفاوته مه پاتې کېږئ.

شپږد پر شلم خپرکی:

دښځو لپاره مانا لرونکي کارونه:

له پخوانيو زمانو راهسې گل دمينې دژبې په توگه پېژندل شوی دی.

ولی ددې انتظار کوئ چې دژوند شريك مو دناروغتيا له امله په روغتون کې بسترشي او بيا ورته گل يو سئ. ولې سبا شپه چې کورته راتلئ څو ځانگې گلان له ځان سره نه راوړئ چې ورته ور بې کړئ؟

ولې سهار وختي چې کار ته ځئ له مېرمن سره مو توده خدای پاماني نه کوئ؟

موږ ته ډېر تاريخونه ياد دي، مثلاً پوهېږو چې څو زره کاله مخکې لوی کوروش پر بابليانو بريالی شو. ولی دخپل واده تاريخ نه يادوئ؟ ورو مسایلو ته پام ستاسې مېرمن ته ډېر اهميت لري. دژوند لار يوازې يو ځل وهل کېږي، راځئ له همدې ځايه خپل دژوند ملگرې هم په ياد ولرو. راځئ له نيکي او لطيف بيان نه چې زموږ په وسو کې دي کار واخلو او بل وخت ته يې ونه ځنډوو، ځکه دژوند لار دويم ځل نه وهل کېږي.

نو که غواړئ په کورنۍ ژوند کې بريالي اوسئ، لاندې لارښوونه په پام کې لرئ:

دکورني ژوند ورو خبروته زياته توجه وکړئ!

اوه دېرشم خپرکی:

دادب په پام کې لرل:

کاشکې چې په کورني ژوند کې هم دځان به نسبت دومره مؤدب وای، لکه دنورو په وړاندې چې یوو فکر نه کوم تاسو ځان ته دا اجازه ورکړئ چې له خپلې مېرمنې یا اولاد نه غیر بل چاته ووايئ: -بیادې هم هماغه زړې بېولالې پیل کړې.

ایا ځانته جرأت ورکوی دیو چا شخصي لیک چې پر تاسو اړه نلري، بېرته کړئ او وېې لولئ؟

چې درته یو څوک سلام واچوي، ځواب یې په ادب ورکوی که ورته وایئ چې څه ورک شه؟!؟

سمه خبره داده چې زموږ نژدې کسان دي چې پخپلو ځورونکو خبرو زموږ دازار سبب کېږي او کېدای شي موږ هم دبدلې اخستو په لټه کې شوو. آیا موږ ځانته اجازه ورکوو چې دنورو په کارونو کې بې ځایه ملکي وکړو؟

که تاسو یو پلورونکی یاست څنگه ځان ته اجازه ورکوی دیو اخستونکي په وړاندې تندي غونج کړئ او ترټونکي خبرې ورته وکړئ خو چې دشیپې کورته راشئ نو ښځې ته مو ځان برکوی او زیاتره بدې ردې او سپکې سپورې ورته وایئ.

څنگه چې دیو پردې سره دلیدنې وخت نه هیروئ او هڅه کوئ ځان ورورسوئ او غواړئ چې احساسات یې ټپي نه شي په داسې حال کې چې پوهېږو زموږ مېرمنې تل موږ ته منتظرې وي.

اېوان تورگنیف مشهور روسي لیکوال چې نړیوال محبوبیت لري په دې باب وایي:

-حاضریم خپل ټول نبوغ او ټول کتابونه له لاسه ورکړم په دې شرط چې پوه شم یوه ښځه په کور کې زما په خاطر وارخطا ده چې زه ناوخته دمانېام یوډی ته ورځم که نه؟!؟

دوروتی دېکس چې ددې برخې ماهر دی وایي:

یو تجربه لرونکی نارینه په دې پوهېږي چې په ټول ژوند کې خپلې ښځې ته یوازې د پراخ وچولي په ښودلو هر کار چې وغواړي هغه ورته اړ ایستلای شي. داسې سړی پوهېږي چې لږ باید دښځې ستاینه وشي مثلاً وایي، په کورنیو چارو کې څومره تکره یې، ته دکور په کارونو کې ښه همکاره یې. هغه ښځه به په ټوله مینه دتر په خدمت کې وي.

باور وکړئ چې که یو سړی ښځې ته ووايي:

ته رښتیا په دې جامو کې څومره ښکلې شوې یې!

هغه ښځه به دغه عادي لباس د وروستني اروپایي مو دلباس

سره بدل نکړي.

نو ددې خبرو په پوهېدو که غواړئ دکورني ژوند مرحله په

خوښۍ وازموئ لاندې اصل ومنئ.

دخپلې مېرمن په وړاندې مؤدب اوسئ هماغسې چې دپردو په

وړاندې ادب په پام کې نیسئ.

اته دېر شم خپرکی:

دواډه په پېل کې د جنسي مسايلو په باب نا خبره مه اوسئ!
 ډاکټر هاميلتون په يوه پراخه څېړنه کې چې دزرگونو ځوانو
 ښځو مېړونو سره يې دمرکو او څېړنو له ليارې کړې ده او دخپل
 ژوند دېر کلونه يې دې کار ته وقف کړي دي. دجنسي مسايلو په
 رمزونو د پوهېدو اهميت يې په واده کې دبريالتوب تر ټولو لومړی او
 تر ټولو مهم گڼلی دي او په علمي لارو يې هم دا مسئله زبات کړې
 ده. دعلمي څېړنو له مخې په دواډه کې ناکامي معمولاً دڅلور
 علتونو له امله وي.

۱- جنسي نه انطباق.

۲- دوزگار وخت دتېرولو په باب دنظر يې بېلتون.

۳- مالي ستونزې.

۴- دبدني، دماغي او عاطفي ځواکونو له مخې غير طبيعي والي.

دهغو ښو او سالمو کتابونو نه چې دجنسي مسايلو او کورني ژوند
 په باب پکې معلومات وي ځان خبر کړئ، خو دکتاب په ټاکنه کې
 دقت وکړئ.

د شپږمې برخې لنډيز:

دکورني ژوند دنېکمرغی لپاره اوه لارې:

۱- له شور وشره ځان وساتئ

۲- هڅه وکړئ ځان دخپل ژوند دملگری په سلیقه برابر کړئ.

۳- له وړو نیوکو(انتقادونو) ډډه وکړئ.

۴- له تظاهر پرته په صادقانه ډول دخپل ژوند ملگری وستایئ او

ورسره بې تفاوته مه اوسئ.

۵- دکورني ژوند وړو وړو خبرو ته ډېر ځیر اوسئ.

۶- دخپلې مېرمن په وړاندې مؤدب اوسئ.

۷- له ډایمنو کتابونو جنسي معلومات پیدا کړئ.

د ژباړې پای.

۹/۶/۲۰۰۰

4: 25 PM